

Peter Ackrody

Doktor Dee'nin Evi

Çeviren: Özcan Kabakçioğlu

YKY

YAPI KREDİ YAYINLARI

3.
baskı

DOKTOR DEE'NİN EVİ

Peter Ackroyd 1949'da Londra'da doğdu. Cambridge Üniversitesi'ni bitirdi. Yale Üniversitesi'nde araştırmacı olarak bulundu.

1973-1982 yılları arasında *Spectator* dergisinin yayın yönetmenliğini yapan Ackroyd, *The Times* gazetesinin de baş kitap eleştirmenidir. Ayrıca çeşitli gazete ve dergilerde yazıları yayımlanmaktadır.

Ackroyd'un ilk romanı 1982'de yayımlandı: *The Great Fire of London* (*Londra Yanıyor*, çev. Aslı Çelik, 2002). 1983'te çıkan *The Last Testament of Oscar Wilde* (*Oscar Wilde'in Son Vasiyeti*, çev. Tomris Uyar, 1994) ile Somerset Maugham Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Türkçeye çevrilen öteki romanları: Booker Ödülü'ne aday gösterilen *Chatterton* (1987; çev. Füsun Elioğlu, YKY, 1995), *English Music* (1992; *İngiliz Müziği*, çev. Oya Dalgıç, YKY, 1995), *The House of Doctor Dee* (1993; *Doktor Dee'nin Evi*, çev. Özcan Kabakçıoğlu, YKY, 2004), *Dan Leno and the Limehouse Golem* (1995; *Cinayet Sanatı*, çev. Burçin Karamercan, 2002), *Hawskmoor* (1985; çev. Gül Tekay Baysan-Candan Baysan, YKY, 2006) ve *First Light* (1989; *İlk Işık*, çev. Mehmet H. Doğan, YKY, 2007), *The Fall of Troy* (2006; *Troya'nın Düşüşü*, çev. Mehmet H. Doğan, YKY, 2009).

Romanları yanında William Blake, Thomas More, Charles Dickens ve T. S. Eliot gibi ünlü yazar ve düşünürleri, çağları ve çevreleriyle birlikte ele aldığı biyografileriyle de tanınan Ackroyd'un ayrıca şiir ve deneme kitapları da vardır.

Özcan Kabakçıoğlu 1964'te Balıkesir'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdi (1986).

Öğrenimi sırasında Akşit Göktürk'ün desteğiyle bölümde bir tiyatro topluluğu kurdu. Bu topluluk daha sonra genişleyerek Edebiyat Fakültesi'nin Güzel Sanatlar Bölümü'ne bağlı tiyatro kolu olarak faaliyete geçti.

1992 yılında Yurdanur Salman'ın çıkardığı *Kuram* dergisinin yayın kuruluna kabul edildi. Burada beş yıl boyunca çevirmenlik, editörlük ve genel yayın yönetmeni yardımcılığı yaptı.

Çeviri anlayışının temellerini Akşit Göktürk ile Yurdanur Salman'ın rehberliğinde oluşturdu. Çeşitli dergilerde yazıları da yayımlanan Özcan Kabakçıoğlu'nun çevirdiği kitaplar şunlardır: Margaret Atwood'dan *Damızlık Kızın Öyküsü* (Sevinç Kabakçıoğlu ile, 1992); Arthur Koestler'den *Mizah Yaratma Eylemi* (Sevinç Kabakçıoğlu ile, 1997); Şerif Yenen'den *Anadolu Destanı* (Sevinç Kabakçıoğlu ile birlikte, 1998); *Klasik Cinayet Hikayeleri* (derleme, 2000); *National Geographic: İngiltere Gezi Rehberi* (2000).

Yapı Kredi Yayınları - 2044
Edebiyat - 607

Doktor Dee'nin Evi / Peter Ackroyd
Özgün adı: The House of Doctor Dee
Çeviren: Özcan Kabakçioğlu

Kitap editörü: Selahattin Özpabalıyıklar

Kapak tasarımı: Nahide Dikel

Baskı: Mega Basım Yayın San. ve Tic. A.Ş.
Cihangir Mah. Güvercin Cad. No: 3/1
Baha İş Merkezi A Blok Kat: 2
34310 Haramidere / İstanbul
Telefon: (0 212) 412 17 00
Sertifika No: 12026

İngilizce ilk baskı: Hamish Hamilton 1993
Çeviriye temel alınan baskı: Penguin Books 1994
1. baskı: İstanbul, Nisan 2004
3. baskı: İstanbul, Nisan 2015
ISBN 978-975-08-0796-0

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2014
© Peter Ackroyd, 1993

Bu kitabın telif hakları Kalem Telif Hakları Ajaşrsı aracılığıyla alınmıştır.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
<http://www.ykykultur.com.tr>
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: <http://alisveris.yapikredi.com.tr>

DOKTOR DEE'NIN EVİ

Bir

Ev bana babamdan kaldı. Her şey de bununla başladı. Babamın ölümüne kadar evle ilgili hiçbir şey duymamıştım; dahası, oraya ilk kez bu yaz gittim. Ev, pek bilmediğim bir bölge olan Clerkenwell'deydi ve ben de Ealing Broadway'den Farringdon'a metroyla gittim. Aslında artık taksi masrafından kaçınmam da gerekmiyordu ama bir yerden bir yere yeraltından gitmekten çocukluğumdan beri hoşlanmışımdır. Eski Kent'e ya da Batı Ucu'na doğru yolculuk etmeye o denli alışkınım ki, doğrusu ya, bu özel gezi sırasında –belki de daha güçlü olan değişiklik duygusu dışında– sıradışı bir şey fark etmedim. Notting Hill Gate'te Central Line'dan ayrılıp üstteki Circle Line platformlarına çıkan yürüyen merdivene geçtiğimde kendiliğinden başlayıverir bu duygu. Bu hattaki istasyonlar hep daha yabancı gelmiştir bana; uyum sağlamak için hafif bir ayarlama gereklidir, bu nedenle tren Edgware Road ile Great Portland Street'ten kentin eski merkezlerine doğru ilerlerken bir başka bilinmezlik örtüsüyle kaplanmayı kabulleniyorum. Otomatik kapılar her kapandığında daha derin bir unutulma –yoksa unutkanlık mı demeliyim?– duygusu yaşıyorum. Diğer yolcular bile dönüşmüş gibi görünüyorlar; kompartımanın genel havası daha donuk, kimi zaman da daha ürkütücü oluyor.

Tren Farringdon'a varmadan hemen önce tünelden dışarı çıktı ve bir an için soluk gökyüzünü fark ettim; bana yumuşak ve bunaltıcı Ealing göğünü anımsattıysa da metro istasyonundan çıkıp Cowcross Street'e adımımı atar atmaz bu yanılısama

yok oldu. Bunun nedeni, eski kentin ışığının bir yönden diğeri- ne farklılık göstermesidir –batıda inci gibi parlak, güneyde loş, kuzeyde puslu, doğuda keskindir– ve burada, merkezin yakınında, kendisine has dumanlı bir görünümü vardı. Yanık kokusunu neredeyse alabiliyordum.

Hiç kuşkusuz, bu durum babamın bana bırakmış olduğu –adresi dışında hakkında bir şey bilmediğim– eve giderkenki sinirliliğimi açıklıyordu. Bir Londra atlasında Cloak Lane’e bakmış ve burayı hayalimde dükkânlar ve bürolarla dolu diğer caddelerin arasına katmışım; oysa Turmoil Street’ten aşağıya, Clerkenwell Green’e doğru ilerlerken, burasının merkezi Londra’nın başka hiçbir bölgesine benzemediğini anladım. Bir noktadan sonra bölge harabeye çevrilmiş gibi hem daha açık hem de daha metruk görünüyordu. Cloak Lane’i bulmak da zordu. Green’in otuz metre kadar kuzeybatısında olduğunu tahmin etmişim ama bu istikamette yürüdüğümde Clerkenwell Close ile St. James kilisesinin çevresinde dolanıp durduğumu anladım. Cuma öğleden sonrasının ilerlemiş bir saatiydi ve kilisenin etrafında kimsecikler yoktu; güney kanadındaki yıkılmış duvarın bir bölümünde üç kedi oturuyordu ve mezar taşları arasından güvercin gurultuları geliyordu ama insanogluna dair bir yaşam belirtisi görünmüyordu.

Daha sonra gördüm onu. Sokağa benzer bir yolun sonunda çorak bir toprak parçası üzerine biçimsizce yayılmıştı ve bir an gözlerimi kapadım; bahçe kapısını açıp ona doğru yaklaşmaya hazırlanırken dikkatimin bahçe yolunun kırık taşları arasında büyüyen soluk renkli kahkahaçiçeği, efelek ve ısırganotları üzerine çekildiğini fark ettim. Yabani otlardan hep nefret etmişimdir, çünkü bana çocukluğumu anımsatırlar: babamın bana ölümlerin bedenlerinden beslenerek büyüdüklerini anlatışı hâlâ aklımda ve bahçe yolunda yürürken onları ayakkabımla ezdim. Ancak durup bakışlarımı ezilmiş yakupotu kalıntılarından kaldırdığımda bu evin tuhaflığını fark ettim. İlk bakışta on dokuzuncu yüzyıla ait olduğunu tahmin etmişim ama şimdi herhangi bir döneme ait olmadığını görebiliyordum. Kapı ve yelpaze biçimindeki kapı üstü penceresi on sekizinci yüzyılın ortalarına aitmiş gibi görünüyordu, ama sarı tuğla işiyle üçün-

cü kattaki sağlam görünümlü silmeler kesinlikle Victoria döneminde; aslına bakılırsa ev yükseldikçe gençleşmiş ve birkaç farklı dönemde yeniden yapılmış ya da restore edilmiş olmalıydı. Gene de, en kendisine özgü yanı zemin katıydı; burası diğer katların kapladığı alanın dışına doğru çıkıktı ve daha yakınına gittiğimde bodrum katının da aynı geniş zemine oturduğunu anladım. Evin bu bölümleri tuğlayla örülmemişti; duvarlar masif taştan basitçe biçim verilmiş gibiydi ve on sekizinci yüzyıl kapısından daha da eski bir tarihe işaret ediyordu. Burada bir zamanlar kendisinden geriye görünür bir zemin katıyla bodrumun kaldığı çok daha büyük bir ev yer almış olmalıydı; sonraki eklemeler daha mütevazı bir ölçüde yapılmıştı, öyle ki orta bölüm her yöne yayılıp büyüyen temelinden dar bir kule gibi yükseliyordu şimdi. Hayır. Kolları hâlâ iki yönde yere serilmiş durumdayken yukarı yükselen bir insan bedenine benziyordu. Merdivenlere doğru yürürken sanki bir insan bedenine girmek üzereydim.

Babamın bana miras bıraktığı anahtarlara uzanıp kapıyı açtım. Bir an için bir esinti sardı beni ve tatlı ya da hoş bir koku aldığımı sandım; bu eski evin tozları nasılsa şurup ya da badem ezmesiyle kaplanmıştı sanki. Sonra hole girdim ve eşğin hemen ötesine çömelerek dikkatle dinledim. İşin aslı şu ki, farelere -doğrusu boş bir evi işgal edip içinde yaşayan her şeye karşı özel bir korku duyarım ve o anda en küçük bir ses çıksaydı ya da ufacık bir hareket olsaydı kapıyı çekip gider, bir daha oraya asla dönmezdim. Burayı satmış ve bunu yapmama neden olan mazerete gizli gizli minnet duyuyor olurdum. Ne var ki çıt çıkmıyordu. Ev Farringdon Road'dan yalnızca otuz metre kadar mesafedeydi ve Peabody Trust toplu konutlarına ait küçük bir araziye bakıyordu; gene de tümüyle sessizdi. Ses geçirmez bir odaya girmiş gibiydim.

Ayağa kalkıp geniş holde yürüdüm. Solumda bir merdiven ve sağımda da görünüşe bakılırsa bir başka odaya açılan koyu kahverengi bir kapı vardı. Kapı kilitliydi. Kapının kolunu sabırsızca çekelediğimde öbür taraftan yankıya benzer bir sesin gelmesi bu kapının bodruma inen merdivenlere açıldığını düşündürdü bana. Bu nedenle kapıyı bırakıp koridorun sonundaki

odaya doğru ilerledim. Oda beklediğimden de büyüktü ve zemin katın neredeyse tümünü kaplıyordu; gene de tavanı alçaktı ve bu yüzden doğal olmayan bir biçimde sınırlanmış görünüyordu. İç duvarların bahçe yolundan şöyle bir gördüğüm taştan yapılmış olduğunu görebiliyordum ve neredeyse duvarlar kadar eski görünen birkaç yükseltilmiş pencere vardı. Evin iki kanadını birleştirmesi ve holün çevresinde bir tür kapalı avlu oluşturmasıyla odanın kendisi de alışılmadık bir biçimdeydi. Ortalıkta bir iki parça mobilya –bir sandalye, bir kanepeler, tahta bir sandık– vardı ama onlar bile ancak bu yerin çıplaklığını ve sessizliğini vurgulamaya yarıyorlardı. Aklım karışmıştı ve sanırım bayağı da canım sıkılmıştı: Şimdi bunun tümüyle benim olduğunu biliyordum ama onunla olası herhangi bir bağ iddia edebilecek gibi de hissetmiyordum kendimi. İyi de sahibi ben değilsem, kimdi?

Hole dönüp merdivenlerden yukarı çıktım. Diğer iki kat da ikişer oda bulunuyordu; hepsi de yüksek tavanlı, ışıklı odalardı ve az önce ayrıldığım odayla karşılaştırıldıklarında tümüyle daha ferah bir havaları vardı. Buradaki pencerelerden küçük toplu konut bölgesini ve onun hemen ötesinde yer alan St. James'in çan kulesini görebiliyordum; Clerkenwell Green görülebiliyordu, gerçi "Green" in kendisi bölgedeki görkemli on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıl konutlarından bozma dükkânların, büroların ve evlerin ortasında kalmış bir alandan ibaretti. Bu üst katların arka pencerelerinden metronun üstünü örten viyadüğü ve onun ötesinde Saffron Hill ile Leather Lane'e kadar uzanan eski, yokuş caddeleri görebiliyordum. Burada hâlâ bir yabancıydım ve o anda başka ama ilintili bir duygu geçti içimden – her nasılsa bu evin ve içinde olmamla benim, bizi çevreleyen dünyayla hiç ilgimiz yoktu. Babam burada ne yapmıştı acaba? Odaların hepsi basit biçimde döşenmişti ve yakın geçmişte burada yaşandığına dair bir belirti yoksa da ihmale uğramış ya da bakımsız bir durumda değillerdi; lambalar yanıyor ve zemin kat odasındaki yükseltilmiş alanda yer alan mutfak işler halde görünüyordu. Sanki evin gerçek sahibi dönüşü için her şeyi hazır bırakarak uzun bir yolculuğa çıkmıştı. Gene de, babam Clerkenwell'de bulunan bir evden hiç bahsetmemişti. Başka o kadar çok mülkü vardı ki belki bunun beni

şaşırtmaması gerekirdi – gerçi diğerleri bildiğim kadarıyla hep ticari yerlerdi. Ayrıca, vasiyetnamesinde bana bıraktıkları arasında ayrıntısıyla açıkladığı tek ev de buydu. Onun için neden bu kadar önemliydi acaba?

Son yıllarında –belki de, annemin alaylı bir tavırla söylediği gibi, sürekli “imparatorluğu” ile meşgul olduğundan– babamı pek fazla görmemiştim. Beklentilerini sahip olduğu tek çocuğunun karşılayamayacağını keşfetmekle düş kırıklığına uğramıştı sanırım, gene de bilmiyorum. Babam bu konuyu hiç açmadığı gibi, annem de benimkilerle ilgilenemeyecek denli kendi ilişkilerine dalmış görünüyordu.

Babam öldüğünde yanında değildim. Gün boyu British Library’de çalışmıştım ve ben hastahaneye ulaştığımda annem kendi ifadesiyle “ortalığı topluyordu”. Ölüsünü bile görmedim: sanki öylesine yok olmuştu ortalıktan. Elbette hastalığının son dönemlerinde onu ziyaret etmiştim ama kanser bedenini öylesine yiyip bitirmişti ki tanınır halde değildi. Onu yaşarken son gördüğümde annem de yanımdaydı ve beni hastahane odasında yanağıma belli belirsiz bir öpücük kondurarak karşılamıştı.

“Merhaba.” Olabildiğince neşeli davranmaya çalışıyordum ama annemin yanında bir şey beni hep engellerdi. Ne olursa olsun, babamın ölmesini sabırsızlıkla beklediğini ikimiz de biliyorduk. “İhtiyar nasıl?”

“Keşke ona böyle demesen. Kötüleşiyor.” Babamın odasına gidip yatağının iki yanındaki koltuklara oturduk. Babam morfinin etkisiyle irileşmiş gözlerini tavana dikmişti ama annem mutfak masasının etrafında oturuyormuşuz gibi babamın üzerinden konuşmaya başladı. “Sanırım bugün kütüphanedeydin Matty?”

Yirmi dokuz yaşındaydım ama annemin genel tavrına ve ses tonuna bakılırsa pekâlâ yeniden çocuk olabilirdim. Annemle işimi konuşmaktan nefret ederdim, bu yüzden dokunmama özen göstererek babamla konuşurken buluverdim kendimi. “Elizabeth dönemi kostümleriyle ilgili bir araştırma yapmam istendi. Bir tiyatro grubu için.” Sanırım iç çekiyordu. “On altıncı yüzyılda gençlerin çoğunluk deri şapkalar giydikleri biliyor muydun? Bazı şeyler hiç değişmiyor sanırım.”

Dudaklarını araladı ve dilini üzerlerinde gezdirdi. "Buraya, yanıma otur."

Bu düşünce beni dehşete düşürdü. "Olmaz baba. Bütün bu şeyleri karıştırırım." Burun deliklerine plastik tüpler sokulmuştu, koluna da bir serum bağlanmıştı.

"Otur dedim."

Böylece, annem yüzünde görünüşte tiksintiye benzer bir ifadeyle başını çevirirken ben, her zamanki gibi, ona itaat ettim. Çok yaklaşmak istemiyordum, bu yüzden yatağın kenarına iliştim ve öncekinden daha da hızlı konuşmaya başladım. "Aslında daha önce hiç aklıma gelmemişti," dedim, "ama kimi insan davranışları aynı kalıyor olmalı." Genel ya da kuramsal konuları hep babamla konuşurdum; bu tür konuları çözümlenici bir tutkuyla ele alığımız, arkadaşça bir şeyler paylaşmaya en çok yaklaştığımız durumlardı. Annemle ilişkim çok daha farklıydı: görünüşte annemin de hoşlandığı en basit gündelik olayları paylaşmak düzeyindeydi. "Elizabeth dönemi terzi kadınları örneğin. Bağdaş kurup yerde otururlarmış hep. İnsanlar binlerce yıl bu biçimde dikiş dikmişler."

"Singer dikiş makinesi diye bir şey duymadın mı hiç sen Matty?"

Babam tüm bunlardan bir şey anlamamıştı ama eğilip bana dokundu. "Örtünün arasından bir şey geliyor" dedi kulağıma. Nefesinde kanserin kokusunu alabiliyordum; yavaşça yatağının yanındaki koltuğuma döndüm. Geriye yaslanıp göremediğim biriyle konuşmaya başladı. "İzin verin de ceketinizi fırcalayayım saygıdeğer doktor. Bu müziği biliyor musunuz? Kürelerin müziği bu." Bakışları odada dolaştı ve gözü bize iliştiğinde annem de ben de irkildik. "Bu parıltılı yolları ve sokakları, inci nehrini ve mavi pusa doğru uzanan ışıklı kuleleri biliyor musunuz?" Kendisini çevreleyen plastik tüplere bakıyordu. "Evren ve ilk geldiğiniz şehir kadar yaşlıdır."

"Söylediği şeylere kulak asma." Annem kararlı bir sesle yatağın diğer tarafından bana fısıldadı. "İnanma ona." Birden ayaklanıp odayı terk etti. Babama bir göz attım ve bana gülümüyor gibiyken kalkıp annemin peşinden gittim. Babamın yattığı bölümün koridoru boyunca yürüdük; koridor misketlimonu

yeşiline boyanmıştı ve her iki yanda yer alan odalar benzer bir tonda dekore edilmişti. Her yatakta birisinin bulunduğunu biliyordum ama bakmamaya çalışıyordum: yalnızca bir kere bir battaniye altındaki hareketlenme gözümü çeldi. Kuşkusuz tüm bu hastalar da babam gibi morfin düşlerinin içinde kaybolmuşlardı ve burada ölüm, gözlenen ve denetim altında tutulan bir sürecin son aşamasından başka bir şey değildi. Buna ölüm bile denemezdi. “Burası hoş ve huzurlu bir yer” dedi annem. “Her şey denetim altında.”

Babamın taşkınlığı beni öylesine sarsmıştı ki, anneme karşı epeyce haddimi aşarak konuştum. “Üstüne bir de org müziği isterdin herhalde. Hepsi pembe pijamalar giyer ellerinde de balonlar tutardı.” Bir hemşire geçerken sustum. “Kutsal ölüm denen bir şey var, değil mi?”

Tatsız bir ifadeyle bana baktı. “Tıpkı baban gibi konuştun.”
“Neden olmasın?”

“Sanırım eskiden onun yaptığı gibi, eski bir kilise bahçesinde oturmak istersin. Hayaletler ve buna benzer saçmalıklardan bahsederek.” Babamın böyle tanımlanması şaşırtmıştı beni, ama bir şey söylememeyi yeğledim. “Onu seviyor musun Matty?”

“Hayır. Bilmiyorum. Herkes kullanıyor bu sözcüğü, ama bana kalırsa bir anlamı yok.”

Bu sözüm üzerine garip bir biçimde rahatlamış göründü. “Ben de aynı kanıdayım.”

Birlikte, babamın göremediğim biriyle heyecanlı bir biçimde konuştuğu odaya döndük. “Çürümüşlüğümün kokusunu alıyor musunuz? Değişim zamanımın geldiği, yenileneceğim anlamına geliyor bu. Bunu siz başardınız saygıdeğer doktor. Tümüyle sizin başarınız bu.”

“Keşke burada gerçek bir doktor olsa” dedi annem. “Birisini çağırırsana.”

Babam elimi tutmuştu ve ciddiyetle bana bakıyor gibiydi. “Bu harika şehrin taşından yayılan ışığı hissediyor musun? Her şeyde bulunan gerçek ateşin sıcaklığını hissedebiliyor musun?” Bu hayalleri dinlemeye daha fazla dayanamazdım; anneme başka bir şey söylemeden elimi çekip odayı terk ettim. Babamı bir daha hiç görmedim.

Ama sonra her şey bana kaldı. Belki daha yerinde bir ifadeyle, anneme hiçbir şey bırakmadı; hepimizin yaşadığı Ealing'deki ev bile bana bırakılmıştı. Annemden ne de çok nefret etmiş olmalı. Vakit geçirmeden anneme orayı evi gibi görmesi gerektiğini söyledim tabii, ama bana karşı duyduğu öfkeyi ve nefreti yatıştırmaya yaramadı bu. Aslına bakılırsa, tutumum yalnızca bu duyguları iyiden iyiye güçlendirdi, çünkü annem zaten kendisine ait olan bir şeyi ona sunduğuma inanıyordu. Duygularını, her zaman yaptığı gibi, abartılı ve kaba bir yaklaşımın ardına gizlemeye çalıştı, ama içindeki şüpheyi, kırgınlığı ve öfkeyi görebiliyordum. Cenaze töreninden kısa bir süre sonra erkek arkadaşını –kendi deyimiyle, “sevgili”yi– bizimle birlikte yaşamaya için eve davet ederek beni sınamıştı. Sesimi çıkarmadım. Ne diyebilirdim ki? Gene de, babamın Clerkenwell'deki evini ziyaret etmeye o zaman karar verdim.

“Canım” diyerek söze başladı birkaç gün önce. “Sevgili ve ben yeni bir araba düşünüyorduk.” Konuşurken kendince görgülü saydığı, ama başardığı kadarıyla kulağa hep yanlış ve uygunsuz gelen bir tarz kullanırdı.

“Ne tür bir araba?” Ne söylememi beklediğini biliyordum ama onu şüphe içinde bırakmaktan da zevk alıyordum.

“Ah, bilmiyorum. Sevgilinin canı bir Jag çekiyor.” İşte her seferinde kendisini böyle ele verirdi; “canı çekiyor” ve “Jag” gibi sıradan sözcük dağarcığı ile incelikli tavırları sürekli çelişirdi.

Ben hâlâ duymak istediğini söylememiştim. “Yeni bir model mi anne?”

“Ah tatlım, taşıtlardan hiç anlamam. Açıklaması için sevgiliyi getireyim mi?”

“Hayır” dedim aceleyle. Daha fazlasına dayanamazdım. “Elbette benim ödememe izin vermelisin.”

“Bunu yapmamalısın tatlım...”

“Babam da böyle olmasını beklerdi, değil mi?”

“Sanırım öyle. Bu açıdan bakarsan. Prensipten olarak, bu benim de param sayılır.”

Onun öyküsü de bu olmuştu işte; babam ona hiçbir şey bırakmamıştı ama “prensipten olarak” her şey onundu. Babamın, batıl itikatlı bir Katolik olarak onu terk etmeyi reddetmişken,

ondan neden bu kadar tiksindiğini şimdi anlıyordum. Geoffrey, “sevgili”, içeri girmişti. Yeni arabanın finans sorunu tatmin edici biçimde çözülene dek dışarıda bekliyor olduğundan şüphelendim, ama şimdi konuyu açacak değildi. Onu kurtaran bir niteliği dışında çok sıradan bir adamdı – sıradan olduğunun farkındaydı ve içten içe her zaman bu gerçekten utanır bir hali vardı. Londra’nın bir ilçe belediyesinde sürveyandı; hantal, çekingeng bir yapısı vardı ve parlak giyimli annemin yanında daha da silikleşiyordu. Garip olan, ikisinin de bu durumdan hoşnut görünmesiydi.

İyi de, Clerkenwell’deki evde oturmuş neden bu insanları düşünüyordum? Benim zayıflığımdan yararlanıp ortaya çıkmış hayaletlerden ibarettiler; sesleri bu zemin kat odasının biçimi ve kalın taş duvarlarının dokusu kadar bile gerçek değildi. Nihayet burada bir özgürlük şansı vardı. Son yirmi dokuz yıldır – yani tüm yaşamım boyunca– beni engellemiş ve örselemiş olan Ealing’deki o korkunç evi terk edebilir ve en azından benim için geçmiş olmayan bir yere gelebilirdim. Bu ani coşkunlukla kendi kendime konuşmaya başlamışım: “Ölüler ölülerini gömsün.” Oysa bu sözler ağzımdan çıkarken bile ne söylediğimin farkında değildim.

O sırada bir şey fark ettim. Odadaki gölgeler, kendilerini oluşturan nesnelere uyumlu biçimde hizalanmamışçasına, garip bir açıyla düşüyor gibiydiler. Dahası, içime anlaşılmaz bir korku düştü – her nasılsa, olmaması gereken yerlerde gölgeler vardı. Hayır, gölge değillerdi. Bu yaz akşamının değişen ışığına aniden yakalanan toz desenleriydiler. Demek babam da gizlice buraya gelip bu odaya giriyordu? O da benim gibi başı öne eğik mi oturmuştu acaba? Hem bir seferinde bana tozun ölü deri kalıntısı olduğunu söylememiş miydi?

Karanlık ve gölgelere gitgide daha çok gömülerek tüm gece orada kalabilirdim, ama silkinip trans halinden çıktım. Bavulumu holde bırakmıştım; çökmekte olan akşam karanlığında gidip bavulumu aldım ve merdivenleri yavaş yavaş tırmandım: ilk katta bitişiğinde banyo bulunan bir yatak odası vardı ve bir yabancı evindeymişim gibi elbiselerimi özenle çıkarıp yerleştirdim. Gene de, öylesine yorgundum ki, bu küçük işi bile ta-

mamlayamadım. Yatağa uzandım ve gözlerimi kapar kapamaz kendimi Cloak Lane’de yürürken buldum. Her şeyi hayalimde yaşamıştım meğer; babamın bana bıraktığı eve henüz girmemişim. Evin dört kapısı vardı; birincisi siyah, ikincisi beyaz ve kristal kadar saydam, üçüncüsü yeşil ve dördüncüsü de kırmızıydı. İlk kapıyı açtım ve evin baruta benzer siyah bir tozla dolu olduğunu gördüm. Beyaz kapıyı açtım; içerideki odalar soluk renkli ve boştu. Üçüncü kapıyı açtım ve sanki ev bir fısıkiyemiş gibi bir su bulutu belirdi. Ardından dördüncü kapıyı da açtım ve bir ocak gördüm. Hareket etmeme ya da bir şey yapmama kalmadan, yakınımından gelen bir sesin belli belirsiz şöyle dediğini duydum: “Tümüyle mahvoldun küçük adamım.”

Uyuyup düş görmüş olmam gerektiğini anlayana kadar, bir anlığına sesin odadan bir yerden geldiğinden emin, doğrulup oturdum. Ama bu kısa dinlenme beni huzursuz etti; bu yaz akşamında oda soğuk değildi ama ben uyurken soğuk her nasılsa içeri girmişti. Huzursuzluğuma neden olan hortlağı kovacağını umarak dar yataktan kalkıp ışığı açtım ama bu sefer de ortalık çok aydınlık oldu; oda on dokuzuncu yüzyıl başlarında inşa edilmiş olmalıydı ve bu ışık yanlıştı.

* * *

Ertesi sabah, kendimi hayatımda hiç olmadığı kadar aç hissederek uyandım. Yanımda yiyecek bir şey getirmediğim halde canım evden dışarı çıkmak istemiyordu: her nedense evi bir daha hiç bulamayacağımdan korkuyordum. Yatağa uzanıp bekledim. İyi de, kimi ya da neyi bekliyor olabilirdim? İçimdeki istek nedenli güçlü olursa olsun, bir on altıncı yüzyıl keşişi gibi kendimi buraya kapatacak halim yoktu; böylece sonunda ayaklandım. Yatakta tümüyle giyinik olarak uyanmıştım ve üzerimdeki elbiseler içime bir dehşet duygusu saldı: onları çıkarıp bir köşeye özenle bıraktım. Dışarıdaki havaya çıkmayı göze almadan önce yıkanıp yeniden giyindim. Cloak Lane’e doğru geldiğim yolu izledim ama dönüp eski eve bakma duyguma direnemedim. Şimdi benimdi, biliyordum, ama dönüp baktım, çünkü çoktan kaybolmuş olabileceği yolunda garip bir korku vardı içimde.

Dikkatlice kilisenin çevresinden dolanarak Clerkenwell Green'e yaklaştım ve dönüp arkama baktım. Bölge bir kere daha boş, nasılsa çorak görünüyordu ve Clerkenwell Road'a doğru Jerusalem Passage'dan yürürken tek görebildiğim, tahta kaplama binalar, kapalı iş yerleri ve kuşkusuz çorak bölgeyi kısmen gizleyen yıpranmış reklam panolarıydı. Bir süpermarketin, hatta bir bakkalın varlığına dair bir belirti yoktu ve sanki tüm bölge kentin kalanından ayrılmıştı. Küçük St. John Manastırı'nın kalıntılarının altında nefeslenmek için durakladım, ama Charterhouse Meydanı'nı ve Smithfield civarındaki dar cadde-leri geçtikten sonra alışveriş yapılabilecek bir bölgeye ulaştım. Ne lazımdı? Ekmek. Çorba. Peynir. Süt. Tereyağı. Meyve. İnsanlara her zaman lazım olan şeyler işte.

Gene de, Smithfield'daki bu süpermarketin raflarının arasında dolaşmak hoşuma gitmişti: kapalı ambalajlarında sandviçler, selofanla kaplanmış salatalar, plastik süt ve portakal suyu kutuları, hepsi bu yapay ışıktaki parıldıyor gibiydi. Dondurulmuş yiyeceklerin arasında biraz oyalandım; beyaz bir kar tabakasının altında yatan pisibalıği dilimleriyle tavuk göğsü etlerinin bulunduğu üstü açık dolaplardan özellikle zevk aldım. Sırada salamura sebzeler ile meyve rafları, konserve bezelye ve domates dizileri, paketlenmiş ekmek ve yassı kadayıf istifleri vardı. Bu kadar bolluğu sunan bir dünyada ölmüştüm ve zamanın ta sonunda yaşamaktan hoşlanmaya başlamıştım. Tam elimde torbalarla oradan çıkarken, yeşil çöp kutularıyla, çöplerle dolu siyah plastik torbaların bulunduğu yerde rüzgâr çıktı; gazete parçaları ve atılmış paket kâğıtları aşırı parlak renklerde boyanmış çevrede uçuşurken eve doğru yollandım.

Bir taksi bulmayı başardım ama sürücü Cloak Lane yakınındaki tek yönlü caddelere giremediğinden, Green'in güney tarafında, küçük bir baskı atölyesinin yakınında taksiden indim. Bu bölgenin konumunu anlamaya başladığımdan eski eve dönüş yolunu bulmakta güçlük çekmedim. Bahçe kapısını açmış, taş döşeli bahçe yolunda yürümek üzereydim ki korkuyla irkildim: bahçe yolunun yan tarafındaki yabani otlarla devedikenleri arasında yere eğilmiş koyu renk ceketli bir adam vardı. Arkası bana dönüktü; ayakkabısının bağcığını bağlıyor gibiydi

ve sanki çarpıp beni şiddetle yere sermeye davranmışçasına etrafına bakmadan kendisini yana savurdu. Oysa bir şey olmadı. Eriyip kayboldu ya da bir biçimde benim bedenimin içinde eriyip kayboldu.

Elbette anında bunun kendi aptallığım olduğunu kavradım – yalnızca hareket eden bir gölge görmüştüm, kuşkusuz aniden yükselen büyük bir kuşun gölgesiydi. Kendi düşgücümün ürünü olsa da hâlâ sarsılmış durumdaydım ve aceleyle kapıya yöneldim. Hole girdiğimde pantolonumun sağ paçasının yırtıldığını fark ettim; tıpkı bir bıçakla yapılmış gibi geniş bir yırtık vardı. Taksiden inerken yırtmış olmalıydım. Aniden ve anlaşılmaz biçimde öfkeyle doldu içim – kendime, duyduğum korkuya, sınırlarımı böylesine geren eve karşı. Birkaç dakika sonra mutfağa girip aldığım erzağı düzenli biçimde raflara yerleştirdim. Bu evde düzenli olmayı gerektiren bir şey vardı. Ne var ki, artık iştahım kalmamıştı ve oturup parlak renkli paketlere ne olduklarını bilmiyormuşum gibi baktım.

* * *

Şimdi her şey yapıldı; çocuğu eve getir gene. Görünüşe göre odanın içinden gelen sürekli bir çarpma sesi vardı. Çığlığa benzer karışık bir ses çıkararak kedi gibi sırtım gerili uyandım ve kendimi hâlâ mutfakta otururken buldum; ama farklı bir sandalyede oturuyordum ve ses de gitgide güçleniyordu. Öylesine şaşırmıştım ki, sıkılmış yumruğunu duvara vurup dişlerini bileyerek bana bakan biri olup olmadığını anlamak için etrafa bakındım; ama sonra, ses sakin ve seyrek döşeli evde yankılanırken, ön kapıda birisinin olduğunu anladım. Gene de kuşku içindeydim. Lavaboya gidip yüzüme biraz soğuk su çarptım; ardından çok yavaş ve dikkatli bir biçimde hole doğru gittim. Daniel Moore, beni nerede bulacağını biliyormuş gibi yukarıya, yatak odamın penceresine bakarak, bahçe yolunda dikiliyordu.

“Terlemişsin” dedi.

“Farkındayım. Uyuyordum.”

Bir an için merakla bana baktı. “Sana telefonla ulaşamadım.”

“Bağlı değil de ondan.”

Daniel’i nasıl anlatabilirim? O da benim gibi profesyonel bir araştırmacıydı ve British Library’de, Ulusal Arşiv Merkezi’nde, gazete koleksiyonunun bulunduğu Colindale’de ve başka yerlerde birbirimizi o kadar sık görmüştük ki konuşmaya başladık. Eski kitaplarla ve gazetelerle çalışanlar arasında, büyük oranda, dünyayla ters düştüğümüzü bilmekten kaynaklandığını sandığım bir yoldaşlık duygusu vardır: çevremizdeki herkes ileriye doğru giderken, biz geriye doğru yolculuk ederiz. İtiraf etmeliyim ki bu duygu bana zevk veriyor. Bir müşteri on sekizinci yüzyıl senetlerini incelememi isterken, bir diğeri bir on dokuzuncu yüzyıl zanaatkârı hakkında bilgi isteyebilir ama aldığım haz aynıdır; sanki bir zamanlar aşına olduğum ama sonra unuttuğum bir yere giriyor ve aniden gelen bir aydınlanmayla kendime dair bir şey anımsamış gibi oluyorum. Kimi durumlarda garip ama aynı oranda haz verici bir sonuç yaşanırdı: Okuduğum kitaptan ya da belgeden başımı kaldırırdım ve beni çevreleyen dünyanın aynı anda hem daha uzak, hem de daha belirgin olduğunu görürdüm. Dünya başka herhangi bir dönem kadar gizemli ve ulaşılamaz biçimde süregelen tarihsel sürecin bir parçası olmuştur ve kendimi apansız bir on altıncı yüzyıl sahnesinde bulsam yapacağım gibi zevk dolu bir dikkatle etrafı incelerdim. Yaptığım iş geçmişi çoğu zaman şimdi olarak gördüğüm anlamına geliyorduydu, buna karşılık şimdiki an da geçmişin bir parçası oluyordu. Gerçek duygularımı hep kendime saklama eğiliminde olduğumdan, bunların hiçbirini Daniel Moore ile konuşmamıştım. Anlatacak olsam, bir başka konuya geçmeden önce, parlak gözlerini yüzüme dikip her zamanki soğuk ilgisiyle dinlerdi beni. Her neyse, Daniel yaptığı işi farklı bir açıdan değerlendiriyordu: tahminim, onun için kendi başına uğraşabileceği, göze batmayan bir işti bu yalnızca. “Sanırım” dedi, “her zamanki gibi çok erken geldim.”

Evi keşfetmek için onu davet ettiğimi tümüyle unutmuştum. “Aynen öyle. Kâbus Manastırı’na hoş geldin.”

“Sağol Matthew. Gerçekten de biraz gotik görünüyorsun.” Bacağıma bakıyordu ve dehşetle üstümde hâlâ beklenmedik biçimde yırtılan pantolonun bulunduğunu fark ettim.

“Bir ev kazası.” Gülmeye çabaladım. “Bir dakika izin ver bana.”

Bir koşu yukarıya üstümü değiştirmeye giderken onu holde bıraktım; döndüğümde zemin katı odasını her zamanki keskin, neredeyse aşağılayıcı dikkatiyle inceliyordu. Solgun ve muntazam yüz hatları olan ufak tefek bir adamdı ve elini duvarların birine yaslamış, parmak uçlarında yükseliyordu. “Ne kadar eski bu ev?”

“Sen söyle. Her zaman bu tür şeyleri biliyormuş izlenimi veren sensindir.”

“İlk bakışta on sekizinci yüzyıl derdim, ama yanılmış olurum. Bu oda daha eski. Çok daha eski.”

“Ben de böyle düşünmüştüm.”

“On altıncı yüzyıl mı?”

“*Possibile.*” Annem gibi konuşmuştum; daha o an yaptığıma pişman oldum.

“Londra’da bu çağdan kalma bir ev bulmak çok sıradışı bir durum tabii. Aslında, daha çok bir sürpriz.” Yanımdan geçip hole çıktı ve bodrum kapısına gitti.

“Giremezsin” dedim. “Kilitli.” Ama ben konuşurken kolu çoktan çevirmişti ve kapı açılıverdi. Aşağıdaki karanlıktan hiç de korkuyora benzemiyordu ama ben peşisıra merdivenleri inerken daha dikkatliydim. “Sence burada” diye fısıldadım, “fare olabilir mi?”

“Elbette. Hem de devasa büyüklüktekilerden.” O zaman çok dikkate değer görünmemişti ama, ortalıkta koku, rutubet ya da çürüme şüphesi uyandıracak bir şey yoktu. O sırada bir şey yumuşak dokunuşuyla yüzüme değip geçti ve ben çılgılığı basıp geriye doğru sendeledim; Daniel gülüp bir lambanın ipi olan o şeyi çekti.

“Bayağı yaygaracıyız, değil mi?” Bodrum odası şimdi açıkça görülebiliyordu: taş zemini, badanalı duvarları ve sığ girintileri bu aniden beliren ışıktaki gidip geliyor gibiydi; evin tüm alanını kaplıyordu ama baştan aşağı çıplaktı. Daniel duvarlardan birine doğru yürüdü. “Burada bir kapı varmış Matthew. Kapı boşluğunun nasıl örüldüğünü görüyor musun?” Bu eski, kapalı alanda bulunmaktan hoşnut, döndü. “Kapının yönü batıya bakıyor, demek ki Fleet Nehri’ne açılıyormuş.”

“Ah kayıp gidiyor pürüzsüz ve zarif akışıyla.”

“Ne?” Bir an için şaşkınlıkla bana baktı ama omuzlarımı silkmekle yetindim. “İşte, şunu görüyor musun?” Kapının üzerinde, bir zamanlar lentonun olması gerektiği yerdeki bazı izleri gösteriyordu ve soluk renkli, özenle bakımı yapılmış elleri beyaz duvarın önünde neredeyse saydam gibiydi.

“Sadece çizik olamazlar mı?”

Aslında izler artık iyice belirsizleşmişse de, daha yakından inceledi. “Hayır. Simgeye benziyorlar.”

“İnşaat ustalarının işaretleri.” Elimi terleyen yüzüme götürdüm.

“Ne düşünüyorum biliyor musun? Burası bodrum filan değildi. Burası zemin katıydı ve zamanla Londra’nın kil tabakasına gömüldü. Bu eski ev toprağa gömülüyor.”

* * *

Neyin zeminin üstünde, neyin altında olduğunu kavrama duygum artık tümüyle alt üst olmuşsa da, şimdi gene yukarıda oturuyorduk ve ben bayıldığım için özür dileyip duruyordum. Kabahati açlığima yükledim.

“Bayılmadın” dedi. “Yalnızca gözlerini kapadın ve duvara yaslandın. Her şey tümüyle sakın ve denetimliydi.” Bana dikkatle bakıyordu ama bu sabit bakışın altında, varsa eğer, hangi duygunun yattığını bulup çıkarmak zordu. “Bu evin kime ait olduğunu kesinlikle bulup çıkarmamız gerektiğini düşünüyorum Matthew. Bu nerdeyse profesyonel bir görev.”

“Bilmek istediğimden emin değilim.” Fazlasıyla huzursuzdum ve sandalyemden kalkıp bu eski odadaki dar pencerelerden birinin altına itilmiş olan masaya doğru gittim; pencere, bodrumdaki kapıyla aynı konumda batıya doğru açılıyordu ve tozlu camdan dışarıya bakarak şimdi yerinde Farringdon Road’un aktığı Fleet Nehri alanını inceledim. Ellerim cilalı tahta masaya yaslanmıştı ve bir çekmecenin kulbunu hissedebiliyordum; aşağıya baktım, çekmeceyi açtım ve orada bir cam tüpün durduğunu gördüm. Laboratuvarlarda kullanılan test tüplerine benziyordu ama uzunluğu yaklaşık altmış santimdi ve ucu ga-

rip biçimde çarpılmış gibiydi. İğrenme duygusuyla çekmeceyi çabucak kapattım. "Burası çok havasız" dedim Daniel'e. "Ye-meğe çıkalım mı?"

Karşılık vermeyince bakmak için döndüm. Artık orada değildi. Ortadan kaybolmuştu ve aniden bastıran panik duygusuyla odadan dışarı fırladığımda Daniel'i yüzünde zafer kazanmışçasına bir tebessümle merdivenlerden aşağıya inerken gördüm. "Etrafı kolaçan etmem gerekti" dedi. "Aslında izin istedim, ama dalmış gitmiştin."

"Hiç de..."

"Bir yere dalmıştın. Pencereden dışarıya bakarken. Bu nedenle ben de duruma el koydum. Dışarı çıkmakla ilgili bir şey mi söylemiştin sen?"

Ayrılırken dönüp eve baktım ve zemin katın on sekizinci yüzyıl cephesinin on altıncı yüzyıl iç mekânı için bir mahfaza ya da bir kabuk olarak tasarlandığını ilk kez fark ettim. İşte o an bunun gerçekten de benim sorumluluğum olduğunu anladım: sanki kaybolmuş bir yaratık karşıma çıkıp kendisini benimle ilişkilendirmiş ve huzurlu yaşamına göz kulak olmam için sessizce bana yalvarmıştı. En azından o zaman düşündüğüm şey buydu.

* * *

"Ah. İşte Clerkenwell'in kuyusu." Green'e doğru giderken Cloak Lane'den çıkmıştık ve Daniel bölgeyle ilgili benim hiç fark etmediğim bir ipucu bulmuştu. Aşağıdaki dairevi açıklığa doğru inen metal merdivenler vardı; tahta bir kova ve beş yüzyıl önceki görünümüne benzer küçük bir kuyu modeli bile bulunuyordu. Bunların hiçbirini fark etmemiştim çünkü kalın cam bir pencereyle korunmuşlardı ve şimdi St. James Kilisesi'nin yanındaki caddede gerçekleştirilen iş merkezi geliştirme projesinin bir parçasıydılar. Kovaya tutturulmuş el yazısı küçük bir not vardı; okumak için çömeldim: "On ikinci yüzyıldan itibaren burada bir kuyu var olmuştur; o tarihten bu yana Clerk Kuyusu olarak bilinir. Kuyular çoğu zaman ilahi lütuf simgeleri olarak görüldüğünden, İsa'nın dünyaya gelişinin yıldö-

nümlerinde burada dinsel oyunlar sergilenirdi." Yaşam suyu. Clerkenwell'i kutsal bir yer, şimdi yeraltında akan suyunun bollarla benim evime taşındığı, bir tepeler ve akarsular bölgesi olarak canlandırdım zihnimde.

"Bu ilginç olabilir. Ama hayır. Gizemi çözmüyor." Kalkıp cam panonun hemen altında bir fon oluşturan küçük bir haritaya bakan Daniel'in yanına gittim. "On altıncı yüzyılda tüm bu bölgeyi bir kadınlar manastırı kaplıyormuş." Yüzünde çok garip bir gülümsemeyle bir an bana baktı. "Gördüğüm kadarıyla, çok bir şey değişmemiş." Ardından haritaya döndü. "Senin ev de ayrı bir konut olarak işaretlenmemiş."

"Demek bir kadınlar manastırında yaşıyorum?"

"Her durumda, onlarla bağlantılı bir yer olduğu ortada. Ama kaygılanma. On altıncı yüzyılda çevrelerine tuğla duvar örüp içine kapanmaya başlamamışlardı daha." Gene de, düşgücüm çoktan çalışmaya başlamıştı; rahibelerin o kalın taş duvarlar boyunca sessizce ilerlediklerini ve şimdi benim bodrumumun döşemesi olan zeminin üzerinde yumuşacık dokunuşlarıyla yürüdüklerini görüyordum. "Ne olursa olsun, Reform döneminden sonra orada biri yaşamış olmalı. Senin ev hayatta kalmış."

Peki, başka ne hayatta kalmıştı? Clerkenwell'in kutsal tepelerini ve tarlalarını hayal edebiliyordum ama şimdi oraların üstünü kaplayan caddelerde o sabah yaptığım yürüyüşün tüm ayrıntılarını da aynı netlikle anımsıyordum. Clerkenwell Road'da çok sayıda saatçi ve saat tamircisi, Smithfield ve Little Britain'e açılan sokaklarda da küçük basımevleri yer alıyordu: onlar mı burayı seçmişti, yoksa her nasılsa burası mı onları? Bir zamanlar bu kuyuya gelen hacılara mı benziyorlardı?

"Yalnız, alışılmadık bir şey var Matthew. Kadınlar manastırının hemen ötesinde, ortaçağ genelevi olarak işaretlenen yeri görüyor musun? Turnmill Lane mi yazıyor burada?" Farringdon yönünde yürümeye başlamadan önce bizi çevreleyen cadde ve bina sıralarını parlak gözleriyle bir bakışta kavrayarak şöyle bir döndü.

Ona ayak uydurmaya çalışarak, "Bunu biliyorum" dedim. "Orada şimdi ofis binalarından başka bir şey yok."

Green'in yanından yürüyüp ani bir duruş gerçekleştirmeden önce aşağıya, şimdi Turnmill Street olan yere doğru döndük. Sıradan bir ofis binası girişinin önünde bir polis minibüsü duruyordu ve biz orada öylece bakarken üç kadın dışarıya çıkarılıyordu. Kadınlardan biri polise çılgık çılgığa hakaret ediyordu ve Daniel bir an için fena halde sarsılmış göründü; sanki bir tür şiddet yayılıyordu havaya. "Bu tür sahnelerden nefret ederim" diye mırıldandı. "Geldiğimiz yoldan geri dönmemizin sakıncası var mı?"

Köşeyi dönene kadar sessiz kaldım. "Gülmeyeceğine söz verersen," dedim, "sana çok garip bir şey anlatacağım."

"Denerim."

"Bir yıl kadar önce Thames'in kıyısında yürüyordum. Southwark yakınlarını bilir misin? Tam o sırada birden evlerden oluşan bir köprü gördüğümü sandım. Nehrin üzerinde uzanan, titreşerek parıldayan bir köprü."

"Londra köprüsü çöküyor, çöküyor, çöküyor."

"Yo, gerçekten. Işıktan bir köprü gibiydi. Yalnızca bir an görüldü, sonra kayboluverdi. Ama o an için iki kıyıyı birleştiren bir köprü vardı."

"Herhangi bir şey olabilir Matthew." Bana dikkat ettiği yoktu pek; polis minibüsü giderken dönüp baktı.

"Bir şey daha vardı. Dinliyor musun, Daniel? Suyun üzerinde titreşerek parıldayan köprüyü gördüğümde, bir ışık hattı boyunca karşıya geçen insanlar da gördüğümü sandım. Tıpkı dalgaların üzerinde yürüyorlarmışçasına, hep birlikte alçalıp yükseliyorlardı. Gene de, bunlara inanmanı beklemiyorum."

Birkaç saniye sessiz kaldı. "Artık akşam yemeği yiyebilir miyiz lütfen? Felaket açım."

Green'in karşı tarafında, kutsal kuyunun bulunduğu yere yaklaşık yirmi metre mesafede bir İtalyan restoranı vardı ve Daniel peşinden kovalayan varmış gibi hızla oraya doğru yöneldi. Ona yetiştiğimde çoktan masalardan birine yerleşmişti. "Düşünüyordum da" dedi. "Gelecek hafta evle ilgili daha fazla şey bulurum."

Konuyu değiştirdim ve yemeklerimizi yerken geleceğe dair planlarımı anlatmayı denedim – Clerkenwell'de sürekli kalma-

ya nasıl karar verdiğimi, odaları nasıl döşeyip dekore etmeyi tasarladığımı, çevresindeki çorak toprağı temizleyip yeşillendirmesi için nasıl bir bahçe tasarımı firmasıyla anlaşacağımı. Restorasyon ve yenilemeyle ilgileniyordum yalnızca; dolayısıyla geçmişi hiç önemli değildi.

“Şimdi zengin olduğuna göre,” dedi aniden, sanki başka bir şeyden bahsetmiyormuşuz gibi, “eski uğraşlarımız artık ilgini çekmeyecektir.”

“Bir miras kaldı diye çalışmayı bırakmayacağım Daniel.”

“Bu da senin salaklığın. Gene de izin ver lafımı tamamlayayım. Başka şeylerle meşgulsen, bu meseleyi eşelemeye dünden razıyım.”

Bu ifade içimde bir tehlike duygusu uyandırdı. “Olmaz. Burası benim evim. Kendi araştırmamı kendim yapmak istiyorum.”

Düşkırıklığına uğramış görünüyordu. “Peki, nereye kadar gitmeye niyetlisin?”

“Ta geriye. Gerekirse, en başına kadar.”

Bu konuşmadan kısa süre sonra ayrıldık. Daniel, Londra'nın diğer yakasında bir randevusu olduğunu söyledi; bana gelince, bu yaz gecesi biraz daha oyalanmaya karar verdim. St. James'in bahçesine oturup evlerin çatılarının arasından eski evin bulunduğu tarafa doğru baktım. Tam o sırada bir tür hareketlenme oldu: bir yarasa olmalıydı ama bir an için Cloak Lane'den yukarıya doğru hızla yükselen bir adamın koyu gölgesini gördüğümü sandım.

Gösteri

“Uçan adama ne oldu?” diye sordu bu sahneyi seyredenlerden biri yanındakine. “Teller nerdeydi?”

“Ben tel mel görmedim. Bu eski tarz büyü gibi bir şey.”

“Göz aldanması.” dedi bir başkası. Yeşil yelek ve kısa deri ceket giymiş ufak tefek küstah bir adamdı. “Tüm bunlar oynandıktan başka bir şey değil.” Bu boş sözleri için onu kırbaçlayabilirdim. Burada hile yoktu, hayır büyü bile yoktu; burada sergilenen sihirbazlık, yani mucizeler ilmiydi. Bu, görünüşe düzen getiren ve insanın duyularına garip oyunlar oynayan matematik sanattır. Ve ben, Doktor Dee, *mirabilia* ile hayal gücünüzü altüst etmeye geldim: Bunlar gözün dikkatini hünerle kendisine çeken gösterilerim ve hayallerimdir – ağzında bir elma veya bir parça kekle ortalıkta salak salak dolaşıp etrafa bakınan hangi düzenbaz bunların sırrını çözebilir? Dünyada komuta ettiğimiz her şeyde, bir şekilde sahici ve sahte olan bir yan vardır: öyleyse neyin gerçek, neyin gerçek olmadığını burada kim söyleyebilir bana?

Bu harika mekanizmalar muhtelif araçlarla gerçekleştirildi: bazıları hava basıncıyla, bazıları gerilmiş iplerle ve bazıları da canlı hareketi taklit eden yaylarla. Boyama, pürtüklü duvarlar üzerinde mermer üzerinde olduğundan daha güçlü bir etki yaratır; bu nedenle suni evim kendisini en iyi titrek ışıkta gösterir. Mumlarım çeşitlilik arz eden ışınları sahneye yansıtacak parlak bir kaideye sahip boyalı şişelerin arkasında yanar ve her göz gölgelerde kendine has bir derinlik keşfeder. Oysa hepsi-

nin optik perspektifte, şualar ve doğal hatlarla dünyayı yeniden yaratan bir kaynağı veya kökü vardır. İşte ışık bu harikaların kaynağıdır ve yayılmasıyla bu alt seviyedeki dünyada yer alan tüm hareketleri ve tutkuları kontrol eder. Öyleyse, ev dönüp durur ve bu vakur yaşlı adam şehrin üzerinde uçarken bu gösteri ışıkla dolsun. Bu sahneyi seyredenler hareketin şaşkınlığıyla cismani bedenlerinden sıyrılıp onunla birlikte yukarıya, kendilerini var eden nedene doğru uçuyorlar. Bu sözler sade ve kolay bir İngilizce ile yazılmıştır, fakat manaları sizin düşündüğünüzden çok daha derindir.

Bundan önce birçok harika sergiledim. Bir keresinde, bir boru üfleyen Diomedes'in heykeline çok benzeyen, tahtadan uçan bir kumru yarattım ve gençlik yıllarımda Aristophanes bokböceğim Trinity Hall'un tepesine kadar yükseldi. Daha o zaman mekanik mucizelerin tarihi hakkında bilgi sahibiydim ve eski kitaplardan sırlarını okumuştum: Agellius'tan matematikçi Arkhytas'ın tahta bir sineği nasıl havada uçurduğunu; Platon'dan Daidalos'un nasıl tuhaf hayaller meydana getirdiğini; Homeros'tan Hephaistos'un makinesinin kendisini gizlenmiş tekerleklerle nasıl hareket ettirdiğini. Gene yakın zamanlarda Nürnberg'de, ustasının elinden bırakıldığında masadaki misafirlerin etrafında boydan boya uçup çok yorulmuş gibi tekrar yaratıcısının eline dönen demir bir böcek vardı. Ayrıca, aynı şehirde suni bir kartal şehre doğru gelen imparatora kadar epeyce bir yolu uçup imparator şehrin kapılarına ulaşıncaya dek havada dönüp durarak onu takip etmişti. İşte biz yeryüzünün maddi tortusunun harekete geçip kendisini hakiki küresinin ötesine fırlatmasını sağlıyoruz.

Mamafih, kendi başıma gerçekleştirdiğim çok daha görkemli harikalar vardır. Sizinle kendisi arasında havada asılı duran bir hayal gösteren bir aynam var ve perspektif sayesinde birçok şaşılacak şey tertip edebilirim: odama girip her tarafta altın gümüş ve kıymetli taşların oynadığını görürsünüz ama elinize almak istediğinizde havadan başka bir şey olmadıklarını keşfedersiniz. Rüzgâr, duman, su, ağırlık veya yaylarla sizi istediğim gibi hareket ettirebilirim. İşte şimdi de, bugün, bir adamı havada uçurdum.

Buraya gösterinin düzeneğini kurmak üzere bir ay önce geldim. Nathaniel Cadman adlı beyefendi mirasına sahip oluşunu kutlayacak bir gösteri hazırlamam için samimi bir ricada bulundu; topraklarının bir bölümü yakın zaman önce inşa edilmiş büyük ahşap bir ahırın bulunduğu Spital'ın ötelere dek uzandığından, gösterinin sahnelenmesi için en uygun yerin burası olduğu düşünüldü. Ahır, Shoreditch Kilisesi'nin ilerisinde sağ kolda, Bishopsgate ile Houndsditch yolunun diğer tarafında, şimdi sürekli yenileri yapılan küçük kulübelerin bulunduğu Hog Lane'in az ilerisinde yer alıyordu. Puslu hava eskimiş tereyağı kadar koyu ve çiy damlaları şehrin dışındaki tarlalara kurbağa yumurtaları gibi yayılmışken, her sabah şafakla beraber atımı hızla sürerek Clerkenwell'den buraya geldim. Clerkenwell Road boyunca gidip, Hockley civarındaki tarlalardan gelen öküz ve ağır yük arabaları arasından St. John Street'i geçirim – benim hüznü, biçimsiz evimi barındıran bu bölgede bilmediğim tek bir bahçe, çardak, rüzgârgülü, por-sukağacı yoktur. En kestirme yol Pardon Churchyard ile Old Street yoludur; burası şimdi sanki şehrin içindeymişler gibi kurt yeniği tabelalarını asmış ayakkabı tamircilerinin tezgâhlarıyla, aşçı dükkânlarıyla ve çorap tamircileriyle dolmuş durumda; bu havalıyı mesken tutmuş olan yankesicilerin korkusuyla beyaz haçın oradan aşağıya, Chiswell Street'e doğru burada da hızla sürerim atımı. Köpek derisinden yapılmış omuz çantam yan tarafıma sıkı sıkıya bağlıdır, çünkü bu ayak takımının samandaki kurtçuklar gibi görünmeden gördüklerini çok iyi bilirim. Sonra yoluma devam eder, çamur deryası topraktaki bataklığın berbat bir koku yaydığı Finsbury Fields'daki yeldeğirmenlerinin önünden geçip Hog Lane ile Curtain Road'a varırım. Eskiden buralarda tilki avlanırdı; hayvan öldürüldüğünde, Mallow Field ile Bunhill Field tarafından boruların sesi ve avcılarının haykırıları gelirdi: fakat bunlar artık çok gerilerde kaldı; eskiden göz alabildiğine çimenlik olan yerlere şimdi çok sayıda bina dikiliyor. Derken aşağıya, Shoreditch'e dönüp eskiden tarlalara uzanan pislik dolu bir geçitken şimdi

her iki yanına küçük evlerin yapıldığı Cold Lane'e giriyorum. Nihayet, atımı çimenliklerin üzerinde sürüp bir veya iki hafta önce Nathaniel Cadman'ın beni karşılamaya geldiği yere ulaşıyorum. Nathaniel Cadman, siyah tafta bir ceket ile kristal düğmeli deriden şık bir yelekle gösterişli biçimde giyinmiş, şen bir delikanlı; ceketi yeni olduğundan, yenileri pek düzgün biçimde sarkıyordu ve ceplerinin etrafında siperliği bulunan beyaz külot pantolon giymişti. Atımdan aşağıya inerken, ne tuhaf bir yaratık şu insanoğlu, dedim kendi kendime, yazgısından çok yeleşikle uğraşır.

"Bakın hele," dedi bana yaklaşırken, "üzerinde dumanlar tüten doğa işkencecisi, çantanızda neler var acaba? Gösterimizi düzenleyecek ne kâğıtlar getirdiniz?"

"Bu gösteri Houndsditch'li veya Cheapside'lı birine göre değil" diye karşılık verdim. "Yanımda ağırlık ve ölçüyle ilgili tüm mekanik sanatları dahil, geometrideki ve optik ilmindeki yenilikleri getirdim."

Söylediğimin onu sineğin bala gelmesi gibi çekeceğini biliyordum; nitekim, sırf "yenilik" lafının hatırına kulaklarını dikti. "İnsan pek çok inanılmaz şey yapabilir, Doktor Dee" dedi. "İzin verir misiniz?" Kâğıtlarımı aldı ve sözde onları incelemeye başladı. "Kalem kâğıt epeyce uğraşmışsınız, fakat benim için hepsi bir. Ben sizin Aydınlanmışlar grubunuzdan biri değilim. Böyle mi diyordunuz?" Hızlı bir konuşma tarzı vardı, bu yüzden ancak başımı sallayarak karşılık verebildim. "Bunlardan hiçbir şey anlamıyorum."

Anlasan suratıma tükürtürdüm, diye geçti aklımdan; fakat sabırla, maddenin yer kapladığı uzayı büyük bir gayretle incelemiş, ayrıca bitişik elementlerin yüzeylerinin doğanın yasaları ve gücüyle nasıl birleştirildiğini gözlemiş kişilerin nasıl inanılmaz şeyler sergileyebileceğini açıkladım ona. Hava, ateş ve su doğal eğilimleri uyarınca her istikamette hareket ederler ve onları dizginlemek mekanikçinin işidir. "Böylece hidrolik ilmi," diye devam ettim, "kimsenin kolay kolay inanamayacağı tüm o şeyleri yapabilmemize izin veriyor."

"Siz karanlık bir adamsınız, Doktor Dee--"

"Karanlık bir evden geliyorum."

“-ve yaptığınız işler hâlâ idrakimi aşacak kadar anlaşıl-
maz.”

Aklını karıştırmış olmanın verdiği hazla bıyık altından gü-
lümsemi. “Muamma diye bir şey yoktur,” diye karşılık ver-
dim, “söz konusu olan elementlerin iç içe geçtiği dünyanın sırrı
değilse eğer.”

“Gene de tüm bunlar çetrefil ve hazmı güç meseleler. Hid-
rolik. Elementler. Bunlara metelik veren sahiden pek az insan
var.” Bu esnada gülümsemi, başıyla selamlayıp kâğıtlarımı geri
verdi. “Gösteriniz sayesinde seyredenlerin gözleri yuvaların-
dan fırlayacak.”

“Her şey aynı sona doğru gider Nathaniel Cadman. Ben
halimden memnunum.” Bu noktada, mavi kadife pelerinine sar-
rındı ve sahnenin inşa edildiği ahıra doğru benimle birlikte yü-
rüdü. Tıpkı bir tavuskuşuna benziyorsun, diye geçirdim aklımdan,
göz alıcı tüylerinin kibrine sarınmış fakat tiksindirici ayak-
ları yüzünden gübre kuşu olarak bilinenen tavuskuşusun sen.

Marangozlar, doğramacılar ve boyacılar biz girdiğimizde
hummalı bir faaliyet içindeydiler; gerçi biz gelmeden önce işi
ağırdan aldıklarına da hiç şüphe yoktu. Yaptıkları iş ne hafif ne
de eğlenceli; çünkü çöken iskeleler ve sahneler veya gösteriler-
de kullanılan makineler, silahlar veya barut yüzünden çok sa-
yıda insan ölmüş ve sakatlanmıştır. Hepimizi meydana getiren
şeyin kan olduğu doğruysa da, kendi kanımdan olan bir çocu-
ğun onu acıyla etrafa saçılırken görmesini istemem. Öte yan-
dan, bu işte iyi niyet yeterli değildir, işte bu nedenle sahneyi
inşa ettirmeye başlamadan çok önce tahta ve kâğıt kullanarak
kendime küçük bir model yaptım; gösterinin nasıl sunulacağını
kusursuz biçimde hesaplayana dek, her parçayı, her bağlantıyı
kendi ellerimle tek tek oluşturdum. Şimdi, içeriye girerken, her
şeyin nasıl bu hesaplara uygun biçimde yapıldığını görebiliyo-
rum: seyircilerin göz hizasında bir iskele, az üstünde ikincisi
ve sahne daha iyi görülebilir diye belli bir eğimle yerleştiril-
miş bir üçüncü. Bu arada ustalar tahta ve bakır, teneke ve kur-
şunla çalışırken öyle büyük bir gürültü çıkarıyorlardı ki aklımdan
geçenleri bile zor duyabiliyordum. İskelenin etrafında bu-
lutlar için palangalar, gökyüzü için kasnaklar ve mavi pamuk-

lu kumaşlar, mukavvadan kesilip pembe ve beyaza boyanmış insan bedenleri yığılıydı. Ressam Robin Mekes kendisini pararcasına çalışıyordu ve şimdi ev ile etrafındaki sokaklar, kapılarla pencerelerin çerçeveleri, taklit yosunlar ile zamk ve kâğıttan yapılmış çiçekler gözümün önündeydi. Sahnenin ortasında, süslü cepheleriyle düzenekleri uyarınca hareket eden açılır kapanır kapılar şimdiden yerlerini almıştı; açık bir renge boyanmış ve görkemli sütunlarla süslenmiş sahte bir duvar vardı; hemen arkalarında sunacağım hayalleri havaya kaldıracak vinçler ve makineler yer alıyordu.

Mr. Mekes yaklaşmış yerlere kadar eğilerek beni selamladı. "Saygıdeğer doktor," dedi, "*beso los manos*. Nasıl siz?" Bedenine tam oturan tafta bir takım giymiş ufak tefek bir adamdı ve işçilerin yaydığı kokudan korunmak için bir burun kısıkaçı takmıştı.

"Eh, Tanrı'ya şükür."

"Tanrı'nın adını burada anmayın sakın, saygıdeğer doktor. Buranın gürültüsü ancak cehenneme yaraşır. Ben de herkes gibi bir oyun veya gösteriden hoşlanıyorum, fakat yarabbim, bu hazırlık işleri!"

Yerde yarım kalmış boyalı elbiselerin durumundan şikâyet etmek için ağzımı açmak üzereyken kendimi tutarak ona gülümsedim. "Tüm büyük işler vakit alır" diye karşılık verdim. "Biz insanoğlunun mayası bozuktur."

"Ben de böyle diyeceğinizi tahmin etmiştim, Doktor Dee" Bu cüretkâr küstahlığı yüzünden tokatlayabilirdim onu. "Lakin trajik sahneden önce keşke bir *sözsüz oyun* olsaydı."

Zekice benzetmesine kendi kendine gülerken sözünü kestim, "Hazır sahneden bahsederken Mr. Mekes..." diyerek söze girdim. Bilahare, ona gösterileceklerin sırasını hatırlatmaya başladım; komik sahneler için sadece balkon ve pencereler yeterliyken, trajik sahneler için sütunların, alınlıkların ve heykellerin gerekliliğini anlattım. "Ve satirik sahneler için de," diye devam ettim, "ağaçlarınıza, otlarınıza ve tepelerinize ihtiyacımız var."

"İpek" dedi o da. "Çiçekler için ipek. İpek, doğal şeylerden çok daha fazla övgüye değer." Bir dans figürü yaparcasına hafifçe yana döndü. "Ah ulu Tanrım, muhtelif ağaçlar ve meyve-

ler, otlar ve çiçekler, hepsi türlü çeşitli renklerde ipekten yapılsa ne muhteşem olurdu. Peki, mercan ve sedef setleriyle su yolları da isteyecek misiniz? Ya taşların arasına serpiştirilmiş fildişi renkli kabuklar? Ah ulu Tanrım!”

“Ağaçlarınız ve çiçekleriniz aşağıya doğru inerken, Mr. Mekes, çok daha büyük bir şaşkınlık doğacak.”

“Aşağıya inerken mi?” Biraz efemine bir akıl karışıklığı içindeydi.

“Sahnenin altında, teşhirinizin yavaşça aşağıya inip kaybolmasını sağlayacak bir düzenek olacak.”

“Peki yerine ne gelecek?”

“Ah, bir mucize, Mr. Mekes, bir mucize.”

* * *

İşte, sahnenin çeşitli parçaları ortaya çıkmaya başlarken durum böyleydi. Viyolün ve lavtanın notaları öyle tuhaf bir hareket yaratıyordu ki, müzik gizemli bir biçimde tüm gösterinin simgesi haline geliyordu: bu değişken akorlarda öyle bir uyum vardı ki, sanki cennetin armonisini aksettiriyorlardı. Benim sahnemde nümeroloji, geometri ve astroloji tümleşip tek bir şey haline geliyordu. Müzik çalarken, kopkoyu mavi bir zemine işlenmiş çok sayıda parlak küreden mürekkep, yıldızlarla kaplı bir kubbe belirdi; dahası, gene aynı yapma zemin üzerinde on bir semanın on bir dairesi gezegenler ve yıldızlarla birlikte harika biçimde dönüp duruyordu. Hiçbir şey yok olup gitmez, aksine sonsuzlukta asılı durur: ay, Merkür, Venüs, güneş, Mars, Jüpiter, Satürn, gökkubbenin sabit yıldızları, kristal semalar, *primum mobile*, tüm yaşamımızın ve ışığımızın ilahı ve kaynağı olan kutsal cennet.

Yıldızlı kubbe açılır açılmaz, iç içe ve hepsi bir kürenin içinde ve her biri biteviye döner vaziyette ışıktan ve camdan daireler ortaya çıktı; ışık ve hareket sahneyi temaşa edenlerin bakışlarını öylesine çelmişti ki, bu parıldayan kürenin üst tarafına yerleştirilmiş ve sahneye nura boğan sonsuz sayıda ışığı neredeyse fark edemiyorlardı. Bunlar sabit yıldızlardı ve her biri diğerinden belli bir mesafede duruyordu ve birbirlerine ne

yaklaşıyor, ne de birbirlerinden uzaklaşıyorlardı. Tam bu esnada, tüm küreleri harekete geçiren ve dahi taşıyan *primum mobile* gibi, daha yüksek tonda ve daha tok bir müzik, *harmonia mundi* duyuldu; ve ardından, bu büyüleyici sahne gözlerinin önünde belirirken, tatlı bir koku seyredenlerin arasında ileriye doğru yayılmaya başladı. İmge – yo, imge değil, simgenin ta kendisi. Ah sen, semavi dünyanın küçük bir alanda çizilmiş resmi! Ah sen, semanın tüm çatısını ve harikalarını dünyaya yansıtabildiğimiz perspektif camı! İşte böylece, üç figür evrenin resmedilmiş kubbesinden aşağıya süzöldüler ve havada asılı duruyor gibiydiler (görünmez demir zincirlerle raptedilmişlerdi) ve beyaz, siyah ve kırmızıdan mürekkep soylu giysilerinin içinde, astrolojinin, doğa felsefesinin ve optik ilminin işaretleriydiler ve bunlar aracılığıyla doğanın esrarına vâkıf olunabilirdi. Sonra tümü birden puslu ve karanlık bir perdenin ardında kayboldular ve gösteri sona erdi.

Bilahare, sanki sinek kümeleri salonda vızıldayıp uçuşuyorlarmışçasına, mırıltılı konuşmalar başladı. Az evvel gördüklerinden hemen hiçbir şey çıkaramayıp sessiz sessiz oturanlar olduğu kadar, düzenekleri, resmedilmiş sahneleri ve buna benzer şeyleri överek avazları çıktığı kadar yüksek sesle konuşanlar da mevcuttu.

“Burada yeni bir şey yok” dedi biri. “Süslenip püslenmiş eski şeyler bunlar. Günümüz dünyasında bizi ilgilendiren bu kadar çok şey varken, neden bu eski konularla uğraşıp duruyor ki?”

“Fasa fiso,” dedi bir başkası, “üstelik manasız. Eski tas eski hamam işte.”

“Donmuş bir manzara gibi” dedi bir üçüncü. “Bizi etkileyecek insan hareketleri ve duygulu sahneler yoktu.”

Diğerleriyse, gerinip iç çekerek yanlarındakilere şaşkın şaşkın baktılar. Ben ise siyah giysilerim ve siyah kadife pelerinimle yaşlı ve saygıdeğer bir beyefendi gibi başım öne eğik, arkada öylece durdum. Yüreğim süratle kararırken tek laf etmeden her şeyi izledim: şimdi salondakilerin büyük bölümünün hiçbir şey görmemişler gibi esneyip kafalarını kaşıdıkları düşünülürken, bu gösteriyi ne için hazırlamıştım ki? Bilinen dünyanın

birtakım esrarlarını sergilemişim onlara, fakat onlar için parlak küreler çocuk oyuncağından veya hokus pokustan ve hiçbir anlamı olmayan göz aldanmasından başka bir şey değildi. Gerçek bilginin kabulü hep böyle mi olacaktı? Bu suni gösteriyi yaratmak için bu denli büyük özen gösteren ben, diyagramları alelacele gözden geçirilip sonra unutulmuş eski ve münkir bir matematikçiden daha değerli değildim. Ben şaşılacak harikalar yaratmışım, lakin aslında dünyanın iki yüzlülüğünden ve unutkanlığından daha şaşılacak bir şey yoktur.

Nathaniel Cadman, serseri bir çocuk gibi amaçsızca sırtarak bana doğru geldi. "İşte elim" dedi. "Alın onu. Tanrı adına yemin ederim ki efendim, sizi seviyorum. Bir krallığın varisi olsanız, sizi bu denli çok sevmezdim." Eğilip selamladım onu. "Bin yıl konuşsam, söyleyeceklerimin sonu gelmez efendim—"

Fakat tam da bu esnada işe yaramazın teki pattadanak sırtına vurunca aniden duruverdi. "Bu o mu?" diye sordu adam. "Hilebaz bu mu? Şu doktor?"

Nathaniel Cadman, bir Fransız gibi, elini yukarıdan aşağıya kuş kanadı misali çırpıttı. "Tapılması usta John Dee" dedi.

"Hizmetinizdeyim efendim" diye karşılık verdim ve parmaklarımı pelerinin altına gizlerken bir kere daha eğilerek selam verdim.

"Benim hizmetimdeyken," diye ekledi şaşılacak Cadman, "cennetteki meleklerden fazla miktarda altına maloldu."

Bu laf üzerine haç çıkardım. Yeni gelen beyefendi (aslına bakılırsa güvercin yavrusu gibi bir şeydi) devasa boyutlarda kırmalı ketenden yuvarlak yakası ve bu yaka yukarıda barikat olarak durmasa ta gözlerine kadar çıkacak çizmeleriyle özentili giysilere bürünmüştü. "Bana kalırsa," dedi, kendisini bana Bartholomew Bodele olarak tanıttıktan sonra, "sizinle daha önce tanışmışım."

"Beni daha önce tanıyor olsaydınız, efendim, şimdi hiç zahmetsiz hatırlardınız."

"Ah, siz bir Platoncusunuz, efendim. Lütfen affedin beni. Ben sizi sadece bir düzenek kurucu sanıyordum."

"Dünya hatalarla ve boş söylentilerle dolu ve ben bunlara külliyen karşılık vermeye kalksam, kelimeler kifayetsiz kalır."

Bu sert mukabele karşısında sükûnetini muhafaza etti fakat şimdi etrafımız Nathaniel Cadman ile ahbablığı bulunan benzerleriyle dolmuştu ve bunlar hep bir ağızdan birlikte yemeğe gitmemiz gerektiği yolunda bir yaygara koparıyorlardı. Kendi kendime yaptığım ve çalışmalarına yön veren muhaberrattan beni yoksun bıraktıklarından, ister soylu olsun isterse arabacı, yanımda yöremde kimseyi istemem: birisiyle çok fazla zaman geçirmek içimde öyle büyük bir şüphe ve tikslenme fırtınası yaratır ki kendimi kaybederim. Ne var ki, şu nazik anda yapacak bir şey yoktu: beni kibar sözlerle selamlayıp illa onlarla birlikte şehre gitmeye zorladılar. "Fakat makineler," dedim, "ve gösterinin sahneleri, hepsinin ihtimamla muhafaza edilmeleri gerekli."

"Bir gecede ne fareler ne de örümcekler zarar verebilir onlara," diye karşılık verdi Nathaniel Cadman, "hem bir dilencinin veya yolsuzun küreleri veya yıldızları yerinden çıkaracaklarını da sanmam. Boşuna dert ediyorsunuz Doktor Dee. Bizimle, sadık bendelerinizle vakit geçirin. Gelin yemek yiyelim."

Cadman'ın içtenlikle ifade ettiği isteğine boyun eğerken, birisinin "Doktor Dog" deyip güldüğünü duydum sanki; dönüp bakmak yerine biraz önlerinden yürümeye başladım ve gözlerimi yakan kızgın alevleri tarlalara doğru savurdum. Çok hoş ve serin bir geceydi, bu nedenle atlarımızı (gösterişli şekilde yürüyen züppelerin ukalalıklarını savuşturmak için kiralık adamlara teslim ederek) otlamaya bırakıp yürüyerek geçitten çıkmamız konusunda uzlaşıldı. New Fish Street'teki, her zaman taze et bulunan bir taverna olan Yedi Yıldız'da karar kılındı; böylece, şehre Artillery Yard ve Fisher's Folly yolundan girdik. Biz Bishopsgate Street'e varana dek bu züppeler bir çift küçük harpsikordun kaldıraçları gibi hoplayıp zıplıyorlardı; aralarında bolca kullandıkları İngilizce küfürler olmasa, dantel gömlek yenleri, ipek çorapları, kırmalı yuvarlak yakaları ve mücevherleriyle bir İtalyan şarlatan grubu sayılabilirlerdi pekâlâ.

Hep birlikte Bishopsgate Street'ten geçip, St. Paul'un kulesinin tepesine çıkana çok benzeyen dar yollara ve eğri büğrü merdivenlere girerken, bu maymunlar için bile duvardan sa-

kınmak kolay olmadı; gün batmadan önceki bir saatlik aydınlıkta hâlâ buralarda yürüyen hamal ve tacirleri sille tokat dövüp "Müsaade! Müsaade!" diye bağırarak yol aç aça, şehir sakinlerinin dar evlerinin yanından geçtiler. Aralarından birinin dükkân ve ev tabelalarına vurup durduğu işlemeli tahta bir asası vardı; bu arada, güneş ve ay ve türlü çeşitli yaratık ve gezegen imgeleri akşam havasında çılgınca titreşirken ben geride kaldım. Variller, arabalar ve merdivenler bir kenara çekilir, at ve inek sürüleri kırbaçlanırken yaşanan hengâme, şimdi ateşli haykırışları arabacıların ve tacirlerin gürültü patırtısına karışan çuhacıların ve bakkalların, hırdavatçıların ve nalbantların yaptığı şamatayla iyice ağırlaştı. İşte bu harika şehrin dağdağası böyle yaşanır gider.

Thames Street'e gelmiştik; yanımdaki sefih sürüsü ağaç direklerin tepesine sıçrayıp dururken, alaca bulaca giysileri ve şapkalarıyla bir uzmanın metelik vermeyeceği -yani, içki bardaklarından renkli toplar veya masa örtülerinden çemberler çıkarmak gibi- sıradan hileler yapan bir hokkabaz grubuna tesadüf ettik. Türkler gibi ateşin etrafında sıçrayıp dans ederlerken, Nathaniel Cadman'ın arkadaşlarından biri, şeritsiz bir şapka takan ve taytı iğnelenmiş bir züppe, aralarına dalıp iki çembere meçiyle kaldırıp havaya fırlattı. Bunun üzerine, burnu Amsterdam peyniri ölçülerinde, ince yüzlü bir adam olan hokkabazların lideri züppeyi hançerle tehdit etti. "Ah seni sefil" diye haykırdı. "Seni sefil!" Fakat benim züppe efendim buna gülüp geçti ve yoluna gitti; bunun üzerine, adam büyük bir öfkeyle numaralarına kaldığı yerden devam etmeden önce, yerden bir taş alıp bir köpeğin arkasından atar gibi züppenin peşinden fırlattı. Demek ki, diye düşündüm, bizi aşağılayıp bizimle alay edenlerin karşısında güç durumunda kaldığımızda, hileye başvurmalı ve sahte oyunumuzu oynamalıyız; peki tüm dünyanın gözünde bir sokak hokkabazından başka neyim ki ben ve bildiklerim bir aldatma sanatından başka ne? Bu şamatacı yabancılar arasında yeise kapılabilirdim, fakat gürültülü caddelerde yürürken parça parça kendime geldim. Görkemli güneş, çatıların üzerinden batıyor ve kan kızılına kesiyor ve şehrin kocamış taşları alev alev yanıyordu. Işığın efendileri giysilerini üzerle-

rine çeksinler, gizli odalarının pencerelerini açsınlar ve herkes kurtulsun!

New Fish Street'teki, kurşun kalay alaşımı kap kacak satan bir dükkânın hemen yanında yer alan tavernaya gelmiştik; kerestelerin bile kurtçuklar tarafından delik deşik edildiği, basık, pis, gürültülü bir yerdi ve ben tabutumaya girmiş gibi titredim. Diğerleri daha içeri girer girmez pelerinlerini fırlatıp attılar ve taverna sahibi "Hoşgeldiniz! Hoşgeldiniz! Beyefendilere masa örtüsü!" haykırışlarıyla bizi karşıladı. Uzun bir masanın önünde yer alan bir banka yerleştirildik; masanın üzeri eskilikten öylesine çizik ve delikle doluydu ki kabala işaretleriyle boy ölçüşebilirlerdi. Ardından garson çocuk, "Ne arzu edersiniz?" ve "Ne getirilsin istersiniz?" sözleriyle yanaştı. Gerçekten bunlar zamanın sözleridir, şairlerin kalaylı mısraları olmaktan uzaktır, lakin tozlu gecenin içinde ufalanıp gidecekler. "Ne arzu edersiniz?" diye sordu çocuk gene ve hepsi et ve içki istedi - "çılgın köpek", "bacak kaldıran", "uzun adım" adlarıyla bilinen fakir işi siyah bira değil de yeni moda uyarınca şekerle karıştırılmış kaliteli şarap. Nathaniel Cadman haşlanmış koyun, kaz ve çulluk eti istedi; bu arada etrafındaki züppelerin hepsi de tütün kutularını çıkarmış ve yerdeki hasırotlarının üzerine tükürmüşlerdi. Ne de dumanlı, mağara gibi bir yerdi burası; lakin öte yandan, Paracelsus'un da dediği gibi, maddi dünya katılmış duman dan başka nedir ki?

Daha sonra, muhabbete, gülmeye, konuşmaya başladılar ve o kadar çok şamata ve gürültü patırtı yaptılar ki başıma ağırlar girdi; paylarına düşen şarabı içmeye başlamışlardı bile ve karşısında oturan züppelerden biri konuşmaya başladı.

"Bizlere baykuş gibi tepeden bakıyorsunuz saygıdeğer Doktor. Lütfen merhamet. Kahkahalarımızla eşsiz bilgeliğinize halel mi getirdik?"

"Etimin gelmesini bekliyorum" diye karşılık verdim.

"Belki de bu yer rahatsız etti sizi. Yoksa içindekiler mi?"

Küstahlığını mukabelesiz bırakamazdım. "Hayır efendim, hepsi bir. Dedikleri gibi, bir çanağa döküldüklerinde, kanlar arasında fark kalmaz."

“Demek böyle söylüyorlar? Ben size söyledikleri başka bir şeyi anlatayım saygıdeğer doktor. Sizin yıldız ve gezegen haritaları çıkardığınızı, doğum hesapları yaptığınızı ve genellikle kehanetlerde bulunduğunuzu söylüyorlar. Büyü ve cin çıkarma ayini yaptığınızı ve tılsımlar yazdığınızı da söylüyorlar.”

“Boyunuzdan büyük laflar etmeye başladınız” diye karşılık verdim, kendimi tutmaya çalışarak. “Eh, en kısa ağaçların bile bir tepesi var tabii.”

Diğerleri seslerini kesmişlerdi fakat bu lafım üzerine kahkahayı bastılar ve züppe fena halde bozuldu. “Eskiden,” dedi, “büyücüler ve benzerleri başıbozuk takımıyla bir tutulurdu.”

Dumanı tüten et masaya getirildi ve ben kendimi tutup, içimden geçen “Cehenneme kadar yolun var” cümlesini telaffuz etmedim. Fakat diğerleri kafalarını tabaklarına gömerken, züppe aklından geçenleri kustu. “Ben sizin saf müritlerinizden biri değilim,” dedi, “ve beni afsunlarınız, ürkütücü şöhretiniz veya evirmecelerinizle baştan çıkaramazsınız. Karımı hamile bırakmam için nikâh yüzüğümün içinden mi işeteceksiniz? Sizdeki o metelik etmez Yakup’un asası yerine pekâlâ karaağaçtan kesilmiş bir dal kullanabilirim. Sizin oyuncaklarınız ve numaralarınız bana sökmez.”

Adamın şapşallığına güldüm, fakat bana dik dik bakmayı sürdürünce bıçağımı ve ekmeğimi bıraktım. “Kuşkusuz masal uydurmayı marifet sayan müfterinin birinden alınma bu müşfik mukayeselerinize kolaylıkla karşılık verebilirim. Lakin bu meseleyi tartışmaya niyetim yok. Şimdi olmaz. Hem burası da yeri değil.”

Ne var ki, adam vazgeçmeye niyetli değildi. “Ne yani, duvarın veya pencerenin altında duran birilerinin bir adamın ruhunun esrarına kulak misafiri olmalarından mı çekiniyorsunuz? Ok yaydan çoktan çıktı beyefendi, hem bu şehirde yaptıklarınıza lanet okuyan çok sayıda insan var—”

“Aşağılık ve kötü niyetli insanlar.”

“—ve sizin ölüleri diriltip yeniden yaşam verdiğinizi söylüyorlar.”

Elimi uzattım; gördüğüm kadarıyla titriyordu. Büyük bir zihinsel ızdırap duymadan böyle şeylere nasıl karşılık verebi-

lirdim, çünkü asla idrak edemeyeceği bir gerçeğe işaret etmişti. Evet, kendime hâkim oldum ve adama gülümsedim. “Bana kolay kandırılmadığınızı söylemişsiniz, fakat şimdi tutmuş ölüleri diriltmekten bahsediyorsunuz. Hadi boşverin, çocukça şeyler bunlar.”

“Cümle âlem bunları konuşuyor saygıdeğer doktor. İnandığımın değil. Söylenen o ki siz ahlak düşkününü bir siyacı ve sizce pekâlâ malum kişinin gizli yardımını olmasa işlerini kemalle erdiremeyen bir büyücüsünüz.”

Onu daha fazla engelleyemedim. “Düzmece ve külliye iftira bunlar” dedim. “Benim hakkımda asla edilmemesi gereken lakırdılar.” Buna sadece güldü ve hiddetim büyüdü. “Aptalların düzmeceleri ve aşağılık kimselerin zehirli sözleri buradaki herkesin yeni düsturu mu olacak? Düzeyleri benden fersah fersah düşük olduğundan neredeyse göremediğim sefih kişiler beni dürüst adımdan ve şöhretimden mahrum mu edecekler?”

“Pekâlâ görülebilir vaziyetler.”

“Duyulabiliyor, lakin görünmüyorlar. Onların dedikodularını hevesle dinliyorsunuz ve böylece ben sinsice şeytanın akranını ve lanetli ruh çağırıcı olarak suçlanıyorum.” Şimdi, öylesine sarhoştular ki, karşımdaki züppe hariç, kimsenin bana aldıracağı yoktu. “Tüm yaşamımı,” diye sürdürdüm, biraz daha sakinleşerek, “öğrenmekle geçirdim. Size Faust’un biri olarak görülüyorsam, eh ne yapalım, öyle olsun.” Ardından biraz daha şarap istedim ve karşımdaki düzenbaza adını sordum.

“Bartholomew Gray” diye karşılık verdi; gazabıma uğrayıp öfkemin ateşiyle kavrulmuş olduğu halde hiçbir utanma belirtisi göstermiyordu.

“Evet, Mr. Gray, belki yeterince masal dinlemişsinizdir. Şimdi sağduyunuza sarılıp hakikatlere istinaden hüküm vermek ister misiniz?”

“Devam edin, saygıdeğer doktor. Fakat yalvarırım daha fazla tuz atmayın etinize; öfkenizi keskinleştirmesinden korkarım.”

“Hakikatten korkmuyorsanız, Mr. Gray, öfkeden de korkmayın.”

“Aslına bakarsanız, hiçbir şeyden korkmam; lütfen başlayın.”

“Son otuz yıldır biteviye,” diyerek başladım söze, “türlü çeşitli metodlarla ve muhtelif memleketlerde, büyük bir ızdırıp, gayret ve masrafı göze alarak bu dünyada bir insanın vâkıf olabileceği en iyi bilginin arayıcısı oldum. Büyük bir şevkle arzu ettiğim bu hakikatleri bana öğretebilecek yaşayan bir usta bulamayacağımdan emin olunca, aradığım ışığı ancak kitaplarda ve tarihlerde bulabileceğime kanaat getirdim. Öyle büyük bir hevesle tahayyül ettiğiniz gibi, esrarlı hesaplamalar ve büyüler yapmıyor, tüm bu yıllar boyunca edindiğim bilgeliği geliştiriyorum—” Bir an için lafıma ara verip biraz daha şarap içtim. “Mamafih, hakiki bir vakayiname olacaksa, ta en baştan başlamalıyım.”

“Nişan alınacak beyaz hedef bu” dedi. “*Tabula rasa.*”

“Ailem dürüst insanlardı ve saygınlık hususunda hiç de komşularından düşük seviyede değillerdi; babam, saygıdeğer efendim Gravenar’ın kâhyasıydı. Annemin son çoğuşuydum ve diğerleri yaşça benden hayli büyük olduklarından, (dedikleri gibi) kendimle fazlaca baş başa kaldım ve doğu Acton’daki eski evimizin yakınındaki tarlalarda oynardım. İnsan ruhu çok sayıda zıt etkiden mürekkep olduğundan, çocukların tabiatlarının inanması güç farklılıklarının izahı mümkün değildir, filhalka bendeniz de içine kapanık ve mağrur bir yapıya sahiptim: Arkadaştan sinekten kaçır gibi kaçarak daima kendi başıma oynardım ve babam bana ders vermeye başladığında, tabiatıyla eski kitapların dostluğuna meylettim. Latinceyi ve Yunancayı on yaşımdan önce öğrendim ve memleketimin tarlaları arasındaki dar yollarda ve çitler arasında koşuşturup durmak kadar, Ovidius’un mısralarını veya Tullius’un cümlelerini ezbere terennüm etmekten de büyük haz alırdım. *Eliot’un Sözlüğü’nü* [*Eliot’s Dictionary*] koyunlara, *Lily’nin Grameri’ni* [*Lily’s Grammar*] ineklere okur, sonra bir koşu eve dönüp küçük masamda Erasmus ve Vergilius çalışırdım. Yatağımı ve odamı (şimdi ikisi de toprağın altında olan) ağabeylerimle paylaşıyordum, fakat ailem benim yalnızlığı sever halimi fark ettiğinden, içinde geçelerim yanısıra kitaplarımı da muhafaza ettiğim, bir anahtar

ve kilidi olan bir sandık vermişti. Babam bana steno da öğrettiğinden, kendi el yazımıyla doldurduğum kâğıtları koyduğum bir de kutum vardı ve orada kendi yazdığım çok sayıda şiirimi ve derslerimi tutuyordum.

“Sabahları saat beşte kalkardım ve ben alelacele elimi yüzümü yıkarken babam bana ‘Surgite! Surgite!’ diye seslenirdi. Ev halkı hep birlikte dua ederdi ve sonra babam lavta çalışmalarını yaptığım kendi odasına götürürdü beni: babam müzik becerimi artırmaya büyük itina gösterirdi ve gün be gün yaptığım çalışmalar sayesinde şarkı söyleme ve müzik aletleri çalma konusunda cesaretim sahiden de arttı. Saat yedide, et, ekmek ve siyah birayla (o günlerde meleklerin içeceği denirdi) donanmış masanın bulunduğu salonda kahvaltı için toplanırdık; kahvaltıyı müteakip gramer, irticalen şiir yazma, tefsir, çeviri ve benzeri derslerime başlardım. Oyun arkadaşlarım Horatius ve Terentius’tu, mamafih daha o vakitler kendi ülkemin tarihine samimi bir ilgi duyardım ve daha o yaşlarda bile bir oyun çocuğu olmak yerine bir âlimdim.

“Fakat çok geçmeden, bir başka çevreye dahil olma vakti gelmişti ve *sene* 1542’nin Kasım ayında babam beni mantık okumam ve böylece güzel sanatları ve ilimleri öğrenmem için Cambridge üniversitesine yolladı. *Sene* 1527 13 Temmuz’da doğmuş olmakla, o vakit on beş yaşımdan az büyüktüm—”

“Doğum tarihinizin,” deyiverdi Barholomew Gray apansız, “yeri yanlış oldu; hikâyenizin daha en başında söylenmeliydi. Yaratmak denli düzenlemek de incelikli zekânın gerçek göstergesidir. Kuşkusuz sizin gibi doğuştan âlim olan birinin bunu bilmesi gerekir.”

Züppeye kulak asmadan anlatımımı devam ettirdim. “Tüm bu yıllar boyunca çoğu vakit çalışmalarımaya öylesine haretle dalmıştım ki şaşmaz biçimde bu düzene uydum – geceleri sadece dört saat uyudum, her gün iki saati ete ve süte ayırdım ve kalan on sekiz saati (dua zamanı haricinde) tümüyle çalışmalarımaya ve öğrenmeye hasrettim. Orada mantıkla yola çıkmıştım, bu nedenle Aristoteles’in *Analytica Prioria* ve *Analytica Posterioria*’sı yanısıra *De sophisticis elenchis* ile *Topic*’ini de okudum; lakin bilgiye duyduğum açlık o denli büyüktü ki, çok

geçmeden, asla sönmeyecek, yo, hatta solmayacak görkemli bir ışığa yönelir gibi diğer öğrenme konularına meylettim. Üniversitedeki arkadaşlarımın şehvet düşkünü eğlenceleri beni hiç mi hiç cezbetmedi ve ziyafetlerde veya kadınlarda, zar atmada veya kâğıt oyunlarında, dansta veya borsa oyunlarında, bovlingle veya avcılıkta ve şehrin buna benzer diğer değersiz faaliyetlerinde zihnimi eğleyecek bir şey bulamadım. Zar ile veya zar oyunları ile hiç işim olmasa da, taşlarımı saklamak için küçük torbamla bir satranç tahtam vardı: o zamana kadarki yaşamımın tarihini kendime hatırlatarak, bu taşları bir kareden diğerine doğru ilerletirdim. Daha o zamanlar, fildişi parçaları elime alıp şöyle parmağımın ucuyla bir fiske vurup devirirken, hamlelerini tahmin edebilen biri için hükümdarların ve vezirlerin bir hiç olduğunu biliyordum.

“Yedi yıl sonra Master derecemi elde ettim ve üniversiteden derhal ayrılarak, felsefe ve matematik konusundaki çalışmalarımı sürdürmek üzere Londra’ya hareket ettim. Uzun yıllardır az rastlanır çalışma konularına gömülmüş ve (çalışmalarımın gelişimini bilenlerin bana dediği üzere) geometri ile aritmetik çalışmalarımın uygun tarzda terakki etmesi için bana usturlap ile diğer astronom gereçlerini kullanmayı öğretecek olan Ferdinand Griffen adında, fakir ve çalışkan bir zatın bahsini duymuştum. Griffen, hemen St. Andrew’s Hill’in karşısında, nehir kıyısındaki bir avluda, Londra Piskoposu’nun kiralıklarından düzensiz bir meskende yaşıyordu—”

“Biliyorum orayı” dedi. “Addle Hill’deki cam fabrikasının karşısı.”

“Oranın biraz daha batısında.” Biraz daha şarap içerek ferahladım.

“1549 yılının yazortası günü ona gittim ve küreleri ve bolları arasında çirak çevikliğiyle çalışır halde buldum onu. Aramızda gidip gelen bilgi dolu çok sayıda mektuptan sonra gelmemi beklediğinden parlak sözlerle karşıladı beni; çok geçmeden de (bana anlattığı üzere) tüm yaşamını ve servetini adadığı nadide ve büyük bir incelikte yapılmış gereçler gösterdi – bunların arasında bir buçuk metre çapında sağlam bir kadran, direği ve ıstavrozu çok garip biçimde eşit parçalara bölünmüş

kusursuz bir *radius astronomicus*, zarif bir usturlap ve devasa bir metal küre vardı. Böylece Ferdinand Griffen benim saygıdeğer ustam oldu ve onunla birlikte hevesle asronomi rasatlarına başladım; tüm bu faaliyetler esnasında bana dikkatle ve ihtimamla nasıl kullanılacağını öğrettiği tüm o zarif ve kullanışlı gereçlerle çalıştım. Çoğu dünyanın bu esas bölümünde gerçekleşen işlemlerin ve semavi etkilerin saatleri ve dakikalarıyla ilgili gözlemlerimize başladık—”

Bu sanatlar konusunda tecrübe sahibi olmayan birine çok fazla şey anlattığım endişesiyle konuşmayı kestim ve başka bir konuya geçmeden önce bu şaşkınlıkla bardağımdaki şarabı bir dikişte içtim. “Nehir kıyısına çok yakın olduğumuzdan, kadranımızı kargacık burgacık sokaklardan geçirip Water Lane’den aşağı Blackfriars Stairs’e taşır, orada mavnaların ve sürüler halinde geçen diğer teknelerin arasında, biri bizi fark edene kadar ‘Batıya! Batıya!’ diye bağırırdık. Mavna bizi Lambeth Marsh’in yakınındaki kırık araziye götürürdü ve biz orada kadranı sağlam toprağa raptedip güneşin hareketiyle ilgili muhtelif rasatlar yapardık. Kadranın taşınmasının zorluğu nedeniyle bazen, gider veya gelirken, Thames’a tepe üstü düşme tehlikesi geçirir fakat her defasında toprağa ayak basmayı başarırdık. Güneşle alakalı hangi alet su tarafından boğulabilirdi ki? Yo, olacak şey değildi bu. Tüm bu ölçümler nedeniyle bize efsuncu veya büyücü demeyi alışkanlık haline getirmiş sinsi kişiler olurdu fakat Ferdinand Griffen bunlara hiç aldırılmazdı ve bu zaman zarfında ben de cahil ayak takımını tahkir etme ve lanetleme konusunda ondan lüzumlu derslerimi almış bulunuyordum. Ferdinand Griffen daha başka pek çok konuda da, kitapları, risaleleri, konuşmaları, buluşları ve ciddi sanatlar konusundaki hükümleriyle benim saygıdeğer ustam, yoksa büyük üstat mı demeliyim, oldu. Ölülerini diriltip diriltmediğimi sormuştunuz; hayır, ben yeni hayatlar hülasa ederim...” Bir kez daha derin bir konuya girdiğim korkusuyla sustum, oysa Bartholomew Gray ıslık çalıp şarap istemekten başka bir şey yapmadı. “Daha sonra,” diye ekledim, “birtakım âlimlerle konuşup danışmak üzere denizaşırı memleketlere gittim.”

“Sihirbazlar” diye karşılık verdi; şimdi içkinin tesiriyle kendisinden geçmiş, zihni iyiden iyiye bulanmıştı. “Büyücüler.”

“Küstahça büyü denen şeyle hiç alakaları yoktu.” İçimdeki ateşi söndürmek için biraz daha şarap içtim. “Benimkiler, Tanrı’nın kudretini ve iyiliğini daha iyi görmemiz için zayıf olan görüşümüze yardımcı olan harika ilimlerdir. Ben, meşgalem gereği bir âlimim, beyefendi, sihirbaz veya gözbağcı değil. Sözde astronomlar yanlış yere büyük bir korkuya ve kuşkuya neden olduktan sonra, 1577’de saray tarafından bilgisine müracaat edilen bizzat ben değil miydim? Katay ve Moskofeli’ne yapılan ticari ve diğer seyahatlerde doğru cetvel ve tabloları hazırlayan kimdi peki? Bu diyarın mekanikçilerinin sonsuz faydeler sağladıkları Eukleides’in teoremlerini kim kazandırdı, sorarım? Tüm bu şeyleri tek başıma ben başardım. Bunlar bir gözbağcının işleri olabilir mi?”

“Tanrım” dedi; artık körkütük sarhoş olmuştu. “Tek kelimesini bile anlamadım.”

“Lakin ben anlıyorum. Son elli yılımı öğrenme uğruna harcadım ben – ne yarıştı koştuğum; bilgelik uğruna ne çok şey yaptım ve ne çok ızdırap çektim! Lincoln’s Inn bölgesinde, belli birine ait balmumu heykelciğin göğsüne kocaman bir iğne saplanmış halde bulunduğu zamanı hatırlıyor musunuz?” Başını sallıyormuş gibiydi, lakin ben de zaten bir kelime seline kaptırmış gidiyordum. “O zamanlar, habis fitneciler tarafından bunu benim yaptığım ve büyü marifetiyle Kraliçe Mary’nin canına kastettiğim söylendi. Hepsi aşağılık yalanlardı, hasta beyinlerin iftiralarıydı fakat haftalar boyunca Kule’de hapsedildim; bu süre zarfında Londra’da bulunan tüm ikametgâhlarımın kapısı mühürlendi ve ben gam ve keder ve itibar kaybı ile kendimi kaybetmenin hudutlarında dolaşır oldum. Vay vay, dedim o zaman kendi kendime, benim zalim, sapkın, kıymet bilmez insanları ülkemin, artık sizi tanıyorum ve ne yapmam gerektiğini biliyorum. Son yıllarda, yeryüzünü yoksullaştırdığımı, aydaki adamı soyduğumu söylüyorlardı; bu meyanda her türlü saçmalık bana yamanır olmuştu. Gene de, daha kötüsü ne oldu biliyor musunuz? Şu Nathaniel Cadman gibilerden bir kese dolusu altın almak uğruna, gösteriler ve cicili bicili oyuncak-

lar hazırlamak zorunda kalmam." Bir an için durdum, fakat şikâyetlerimi başka kimse duymamıştı. "İşte Mr. Gray. Artık tahammül etmek zorunda kaldığım tüm yaralanmaları, hasarları ve aşağılanmaları biliyorsunuz. Sizden rica ediyorum, bunlara yenilerini katmayın."

Biraz mahçup olmuş görünüyordu; gene de biraz daha şarap içip yüksek tonda lakin kötü de olmayan bir sesle "Talih, Düşmanım Benim" şarkısından bir bölüm okumaya başladı:

"Ay benim sürgit sevgilim,
Ve mütevazı baykuş geleceğim benim,
Parlak renkli suna ve gece kargası
Hüznümle başetmeye çağırıyorlar."

"Yolda bana eşlik etmeye" dedim, "uygun bir şarkı. Çünkü artık kalkıp sizden ayrılmalıyım baylar—" Masaya şöyle bir göz gezdirdim; her biri sarhoşluğun bir mertebesinde geziniyordu. "Gösteriden sonra artık yoruldum."

"Şaşıp kalmıştım" dedi içlerinden biri, bardağına bakarak, "küreler parlak ışığa doğru inerken. Ve hepsi de dönüyordu. İyi işti. Çok iyi işti."

"Size iyi geceler diliyorum" dedim bir kere daha. "Kendi sahama geri dönmeliyim." Kafasını masadan kaldıramayan ve orada zavallı, büzülmüş bir şey gibi çökmüş kalmış Nathaniel Cadman'ı eğilerek selamladım. "Hepinize iyi akşamlar diliyorum."

New Fish Street'e çıktığımda bir çocuk elinde bir fenerle çıkageldi. Lakin onu başımdan savdım. O gece gökyüzü açtı ve sabit yıldızlar Clerkenwell'e uzanan yolumu aydınlatmak için bana fazlasıyla yeterdi.

İki

Gece boyunca yürümeye karar verdim. Kilise bahçesinden çıkmış eski eve doğru yürümeye başlamıştım, ama duraksadım ve vazgeçtim. Cloak Lane'e dönmek istemiyordum, daha değil, ve daha önce sık sık yaptığım gibi Londra'nın eğri büğrü sokaklarına doğru yöneldim. Bu kenti karanlıkta gezmeyi yeğliyorum; gerçek doğasını ancak o zaman açığa çıkarıyor: bununla kastım sanırım gerçek tarihi. Gündüzleri geçici sakinleri tarafından işgal ediliyor ve ben onların arasında dağılıp yitebileceğimi hissediyorum. Bu yüzden onlardan uzak duruyorum. Örneğin, bunun fazlaca düşsel olduğunu bilsem de, insanları bir başka yüzyıla ait giysiler içinde hayal ediyorum. Gene de, öyle durumlar oluyor ki, belli bir bakış ya da hareket beni alıp bir başka zamana çekiveriyor; öyle ki, genetik bir fazlalık olmuşa benziyor, çünkü bir ortaçağ ya da on altıncı yüzyıl yüzüne baktığımı biliyorum. Bir Alp buzulunda neolitik dönemden bir seyyahın, yüzü aşağı bakar ve ölü vaziyette sereserpe yayılmış bedeni bulunduğunda, bu olağanüstü bir tarihsel buluş olarak görülmüştü. Oysa tarih, içinde barındığımız bedenler ve konuştuğumuz sözlerde, çevremizde sürekli yeniden canlanıp duruyor. Dahası, bir kez göze çarpıp kavrandığında, sanki sonsuza dek sürüp giden belli sahneler ve durumlar var.

Hayır, bunu açıklamanın yolu bu değil. Gerçekleştikleri zaman bile zaten süregelen bir tarihin bir parçası onlar, ve daha önce dediğim gibi, şimdiki kentte dolaşırken onu gerçekte olduğu haliyle fark ettiğim zamanlar var: doğallığını saklama adı-

na tüm o gizemli çekinmeleri ve uysallığıyla bir başka tarihsel dönem. Bana babamın öğrettiği bir cümle vardı – “Sonsuzluğu zamanın, zamanı sonsuzluğun bir parçası olarak görmek”. Bir keresinde Whitehall’un 1839’da çekilmiş bir fotoğrafını görmüştüm ve bu görüntü bende böyle bir duygu uyandırmıştı; silindir şapkalı, bir lamba direğinin altına yayılmış küçük bir çocuk vardı ve yolun karşısında arabacısı arkada oturan iki tekerlekli atlı arabalardan oluşan bir kuyruk bekliyordu. Her şey sonsuzluğun gözündeydi ve sokakların çamuru bile parlıyor gibiydi. Oysa şimdi kilise bahçesinden ayrılırken, sokak kapısını açan kadını seyreder ve aynı anda yakınlarda bir caddede erken ateşleme yapan arabanın egzoz gürültüsüsünü duyarken de aynı duyguyu yaşıyorum. Bu gibi şeyler solup gidiyor, ama bir biçimde sonsuza dek varlıklarını sürdürüyorlar da.

Clerkenwell Green’i geçip Jerusalem Passage’a geldim. Yanında durduğum binada asılı neon saatten anladığım kadarıyla neredeyse gece yarısı olmuştu; saat, rüzgârda bir o yana bir bu yana sallanır ve rakamlar binanın cephesinde parıldarken durup birkaç saniye seyrettim. On dördüncü yüzyılda çok değerli sayılan bir taş vardı – sadastra denirdi. Dış görünüşü siyah ya da koyu kahverengiydi ama kırıldığında birkaç saniye için güneş gibi parlardı. Sanırım, şimdi önünden geçtiğim neon saatle aynı parıltıya sahipti. Yakınlarda iki ya da üç kişi vardı; soluk yüzleri turuncu sokak lambası altında parlıyordu ve kaldırımın üzerinde sessizce ilerliyor gibi görünüyorlardı. Jerusalem Passage’dan çıktım, Clerkenwell Road’u geçtim ve Priory of St. John of Jerusalem’in kemerinin altından yürüdüm. Burada, Reform döneminde tahrip edilmiş olan on ikinci yüzyıl Knights Templar manastırının yerini belirleyen bir temel taşı vardı. Hiç kuşkusuz bu taşlar çevredeki bazı heybetli binaların yapımında kullanılmıştı (belki bazıları hâlâ benim evimin duvarlarında duruyorlardı), gene de görkemli bir enkazın hüznü verici kalıntılarıydı. Bu, Daniel Moore’un inandığı şeylerden biriydi en azından ve ben de gerçekliğini kabullenir olmuşum – büyük manastır kütüphanelerinin tüm elyazmaları ve hazineleriyle tahrip edilmeleri, bu adanın tarihinin büyük bölümünün de yitirilmesi anlamına geliyordu. Sadece Katolik kültürün te-

mizlenmesiyle kalınmamış, benzer bir tahripkârlıkla, erken İngiliz tarihinin eski manastır kayıtları da yok edilmişti. Geçmişe ait büyük bir yapı gerçek anlamıyla toprağa gömülmüştü.

Ama Holborn Viyadükü tarafından gelen bu gürültü de neyin nesiydi? Yerin altından bir yerden ateşli bir haykırış duyuluyor gibiydi; boğuk, bastırılmış, küçük bir mekânda yankılanan bir sestti. Böylece Giltspur Street'in köşesini döndüm ve bir telefon kulübesinde başı öne eğik bir kadın gördüm; ahizeyi kulağına götürmüş çığlık çığlığa konuşuyordu. Kulübenin camındaki "Arızalı" yazısını görene kadar, kadına doğru yürümeyi sürdürdüm. Kadın ne tür bir bağlantı kurmuş olabilirdi ki? Chancery Lane istasyonundaki telefonlardan birini kaldırıp, bir evin içinde esen rüzgârın sesine benzer bir alay mırıltı duyduğumu anımsıyorum. Belki de hattın diğer ucunda her zaman birisi vardır. Hayır, tüm bunlar saçma. Gecenin içine yapılan bir yolculuğun insanda ne tür korkular uyandırdığını görüyorsunuz? Snow Hill'in köşesindeki aptmanın çatısında küçük bir uydu anteni vardı ve gökyüzünden yayın dalgalarını emişini izlerken, Cloak Lane semalarında yukarıya doğru süzülen adam hayaletini bir kere daha gördüm.

"Ne? Sen misin? Burada mısınız?" Yaşlı kadın telefon kulübesinden dışarı çıkmış arkamdan bağıırıyordu. Elimden geldiğince çabuk yürüyüp gittim. "Sokaklardaki boklarla ilgili her şeyi biliyorsun, değil mi? Köpekler değil. İhtiyar emekliler onları sıçanlar." Ben Fetter Lane ve High Holborn'a doğru yönelirken kadın gülmeye başladı. Dyer's Rent'in girişinde bir video mağazası vardır ve ben ona doğru aceleyle yürürken, aynı görüntüyle parıldayan bir düzine ekranı görebiliyordum; burada o kadar çok ışık ve enerji vardı ki, mağazanın vitrini aniden açılabilir ya da patlayıp parçalanabilir gibiydi. Kadının beni izlemediğinden emin olmak için geriye bakıp kontrol ederek daha da yaklaştığımda, ekranlarda birçok yıldız ve gezegenin kaynaştığını görebiliyordum. Yetmişlerin ya da seksenlerin bilimkurgu dizilerinden biri olmalıydı ve vitrinin önünde mutlak bir yoğunlaşmayla bu kozmik macerayı izleyen genç bir adam duruyordu. Kollarını vitrin camına dayamıştı ve tüm bu parıltı tarafından çarmıha gerilmiş gibi görünüyordu. Ona tüm

bunların bir yanılısına, sinemacı hilesi olduğunu söylemek istedim, ama onun için seyrettikleri muhtemelen evrenin gerçek görüntüleri idi. Bir şey demeden yoluma devam ettim.

Londra'yı ilk ne zaman anlamaya başladığımı size anlatabilirim. On beş ya da on altı yaşında olmalıydım ve Shepherd's Bush'tan Dulwich'e giden bir otobüsteydim; Notting Hill Gate ile Queensway üzerindeki gökyüzü bulutlarla kaplıydı ama birden bulutlar açıldı ve bir demet güneş ışığı önümdeki metal boruya vurdu. Bu yoğun parlaklıktan gözümü alamıyordum ve ışıkla parıldayan metalin derinliklerine baktıkça, öylesine büyük bir coşkuyla doldum ki otobüs Marble Arch'ta durduğunda aşağı atladım. Bir sırrın bana açıldığı duygusunu taşıyordum içimde – her şeyin içinde parıldayan bir içsel yaşamı ve gerçekliği görüp kavramış olduğumu hissediyordum. Bunu ateş-dünyası olarak düşündüm ve Tyburn Way'e dönerken izlerini her yerde bulabileceğime inanıyordum. Öte yandan, bu ateş benim de içimdeydi ve bana aitlermiş gibi sokaklarda koşturmaya başladım. Her nasılsa, başlangıçlarında ben de bulunmuştum; ya da, daha doğrusu, bu toprağın, bu taşın ve bu havanın içinde hep var olmuş bir şey benim içimde de yer alıyordu. Bu özgün ateş beni artık terk etti, belki de bu nedenle kendime bu denli yabancı görünüyorum; yıllar geçtikçe, yavaş yavaş bu kent içimde karardı.

Gene de, hâlâ geri döndüğüm belli yerler vardı. Kimi zaman Kingsland Road'da yürüyüp Wharf Lane'in oradaki eski Hoxton akıl hastahanesinde dururdum; Charles Lamb'in kız kardeşini kendi ricası üzerine kapattığı yerdi ve bir keresinde şimdi üzerleri bölgenin taş kaldırımlarıyla kaplanmış olan tarlalarda ayak izlerini bulmaya çalışmıştım. Kız kardeşi deli gömleğini her zaman yanında taşıyordu ve hastahanesinin kapısına geldiklerinde ikisi de ağlıyorlardı. Onların da durmuş oldukları, kemerli yolun hemen önünde durup kendi adımını fısıldardım. Sık sık Borough High Street'i ziyaret eder, Southwark Köprüsü'nden King's Bench Hapishanesi ile Marshalsea'nin bulunduğu yere kadar uzanan rotasını izlerdim; bu yolculuğun üzerimde ağır bir etkisi olurdu ama yapmayı da sürdürürdüm. Öyle zamanlar olurdu ki, kaybolup bitap düşene ve düşünemez

olana dek yürürdüm bölgede. Borough'nun beni gömmesini, yere çekmesini, beni boğmasını isterdim. Kuşkusuz geçmişinin tüm bu karanlık biçimleri içinde, benim de gizlenebileceğim bir yer vardı. Öte yandan, arayışlarımın hepsi bu denli itici değildi. Huzur bulabileceğimi bildiğim özellikle bir yer vardı: tekrar tekrar Temple'ın içindeki Fountain Court'a döner gelirdim; küçük, yuvarlak bir havuzun yanında, bir karaağacın altına yerleştirilmiş tahta bir bank vardı. Kentin tam ortasında olmasına rağmen, huzur duygusu o denli güçlüydü ki geçmişte meydana gelmiş güçlü bir olaydan kaynaklandığını zannediyorum. Ya da belki benim gibiler hep bu yeri seçti ve zaman geçtikçe o da ziyaretçilerinin kımıltısızlığını kabullendi. Çoğu zaman ölümü buna benzer bir durum olarak düşünürüm – bir karaağaç ile küçük bir havuzun yanında bekleyişim olarak. Babam kendi ölümüne huzurla, neredeyse mutlulukla yaklaşmıştı. Önünde yaşayacak ancak birkaç ayı kaldığını bildiği halde, banyoda ıslık çaldığını anımsıyorum. Hiç şikâyet etmedi, kendine acıma ya da endişe belirtisi göstermedi. Sanki yolculuğunun sonraki aşamasıyla ilgili bir bilgiye sahipti; önce de söylediğim gibi Roma kilisesine bağlı bir Katolikti, ama görünüşe bakılırsa, içinde kendisine güven veren daha özel bir inanç da barındırıyordu. Ve bir kere daha, High Holborn'dan Red Lion Square'e çıkarken, bana bırakmış olduğu eski evi düşündüm. Kentte yaptığım tüm o yürüyüşlerde, Cloak Lane'i ya da civarını neden hiç görmemiştim acaba? Clerkenwell'den neden kaçınmış ya da burayı neden unutmuştum?

1780 Haziran ayında gerçekleşen Red Lion Fields katliamının yapıldığı yeri simgeleyen eski taş sütunun kalıntısına gelmiştim; Gordon İsyanı sırasında bir grup çocuk birlikler tarafından burada öldürülmüştü ve üç ay sonra John Wilkes bu anıt için imza kampanyası başlatmıştı. Taş şimdi o denli çatlamış ve yıpranmıştı ki, pekâlâ doğaya ait bozulan bir nesne olarak görülebilirdi, ama ani bir dürtüyle eğilip taşa dokundum. Eninde sonunda, burasıyla bir başka bağlantım daha vardı. Sadece birkaç yüz metre ötede, Red Lion Passage'ın karşısındaki küçük bir dükkânda Piranesi'nin yapıtıyla ilk kez karşılaşmıştım. Pek çok sayıda oymabaskısının yeniden üretimini içeren

bir kitaptı bu; kitabın adı *Hayali Hapishaneler*'di [*Imaginary Prisons*], ama bildiğim kadarıyla içinde hayali hiçbir şey yoktu. Bu dünyayı görür görmez tanımıştım; benim kentim olduğunu biliyordum.

Kitabı alıp eve gittim – altı ya da yedi yıl geçmiş olmalı, ama sayfalarını çevirirken duyduğum heyecanı hâlâ anımsayabiliyorum. İlk oymabaskıda geniş, taş bir merdiven önünde duran iki küçük figür yer alıyordu; çevreleri tümüyle taşla kaplıydı, odalara, kemerlere ve kubbelere doğru dönerek çıkan taşlarla. Piranesi'nin dünyası sonsuza dek tahrip edilmiş taş işçiliğine, labirent gibi geçitler ve sürgülü pencerelere ait bir dünyaydı; burada büyük, karanlık, dokuları gölgelere boğulmuş taş bloklar vardı; şurada devasa tuğla nişler, lime lime olmuş muazzam büyüklükte kumaş parçaları, kırık taş balkonlara kadar yükselen ipler, palangalar ve tahta vinçler yer alıyordu. Sanatçı çoğu zaman çerçeveleme aracı olarak yıkık bir kemeri ya da kapı boşluğunu kullanmıştı, böylece sahnenin içine çekiyor ve bu sahnenin bir parçası oluyordum; ben de hapishanenin içindeydim.

Her şey sanki terk edilmiş gibi görünüyordu – iki harap kule arasında emniyetsiz biçimde asılı duran köprü, çürümüş kirişler, çatlamış pencereler, okunamayacak ölçüde silikleşmiş yazıtlarıyla devasa sütunlu girişler. Dev bir inşaatçılar ırkı, arkalarında bu anıtları bırakarak göçüp gitmişlerdi. Ama hayır, bu doğru olamazdı. Burada, süreğen bir gücün, yaşayan bir kuvvetin varlığı hissediliyordu. Bu, ölümün ötesinde bir şeydi; dünyanın haliydi. Sadece bir başka dik taş siperin engellediği, taş bir merdiveni tırmanan, belli belirsiz, küçük bir figürün yer aldığı son baskıya bakıyordum. Bu küçük figürde kendimden bir şey görebileceğimi düşünüyordum ki babam omuzuma dokundu. Bir zamandır beni seyrediyor olmalıydı, çünkü yumuşak bir sesle, "Böyle olması gerekmiyor, biliyorsun" dedi. Tek söylediği buydu, sonra elini enseme koydu. Silkinip elinden kurtuldum ve yeniden baskıya baktığımda bu sefer taştan bir cehennem çukuruna doğru iniyor gibi görünen bir başka merdiven dizisi fark ettim. O zaman, burasının gerçekten de yer altında bir kent olduğunu düşündüm. Zamanın içinde hapsolan-

lar için öncesi ve sonrası olmayan kentti burası. Hâlâ Red Lion Meydanı'ndaki anıtın yanında diz çökmüş vaziyetteydim, ama şimdi sanki Cloak Lane'deki bodrumun taş duvarına giriyordum. Eski evin bir parçası oluyordum.

Çabucak ayağa kalkıp üstümü başımı temizledim ve New Oxford Street ile Tottenham Court Road'a doğru yürüdüm. Bloomsbury Meydanı'nın hemen kenarında, yeni Mercury telefonlarının yerleştirildiği yerde, kaldırım taşı döşeli bir alan vardır; karanlıkta bu taşlara takılıp tökezledim. "Londra'nın taşları farklıdır" demişti *Hayali Hapishaneler*'i gösterdiğimde Daniel Moore. "Piranesi'ye sadece bakmak için bile İtalyanca öğrenmek zorundasın." Duyduğum coşkuyu onunla paylaşmaya çalışıyordum ama Daniel hoşnutsuzluğa benzer bir duyguyla bakılara öylesine bir baktı. "Piranesi bir sentimentalistti," dedi, "vizyoner değil."

"İyi de resmin yabanılığını görmüyor musun?"

"Hayır. Pek sayılmaz. Sen taşları görüyor olabilirsin, ama ben insanları görüyorum. Kitabımı neden yazdığımı sanıyorsun?" Onu tanıdığımdan beri üzerinde çalıştığı bu kitap, Londra köktenciliği üzerineydi. Her zamanki sıkılgan ve hafifseyen tavrıyla bir keresinde bana kitabını anlatmıştı ama tüm o Muggleton'cular, Ranter'lar, Behmen'ciler ve Londra Corresponding Society'nin üyeleri aklımı karıştırmış ve büyük bir tarikatın ya da cemaatin üyeleri olarak görünmüştü bana. Gene de, Daniel'in büyük öyküsü buydu – bu müşkülpesent ve duyarlı adam, birtakım huzursuz, hatta tehlikeli Londralının emellerine takmıştı kafayı. Bir keresinde, bu grupların kullanmış olduğu taverna ve toplantı mekânlarına gezmeye götürmüştü beni; aslında Londra'nın doğusunda, Limehouse ve Shadwell taraflarında, sadece birkaçı bugüne kadar gelebilmiş olan bu mekânlar o denli sıradan ve pisti ki buralarda kurulan hayalleri ve görülen düşleri zihinde canlandırmak çok güçtü. Daniel'in bana açıklayabildiği kadarıyla Behmen'ciler, kadınların ve erkeklerin cenneti içlerinde taşıdıklarına ve evrenin kendisinin tek bir kişinin suretinde var olduğuna inanıyorlardı; bu kişi Adam Kadmon ya da Evrensel İnsan olarak biliniyordu. Tüm kozmosun kesinkes ve gerçekten bir insan biçiminde ol-

duğuna inanmak yerine –gerçi kimi köktenci Swedenborg’cular böyle bir bağlantının varlığını iddia ediyorlardı– dünyanın ve varoluş evreninin bütününe insanlık niteliklerinin aşılandığına inanıyorlardı. On sekizinci yüzyıl başlarında bazı Moravyalıların buldukları Arrow Lane’deki Yedi Yıldız’a gelmiştik ki, Daniel bana küçük bir kız tarafından sürekli meleklerini göstermesi istenen bir mistiğin öyküsünü anlattı. Mistik sonunda razı olmuş ve kızı evine götürüp perdeyle kapalı bir nişin önüne getirmiş. “Gerçekten bir melek görmek istiyor musun?” diye sormuş kıza. Kız hâlâ çok hevesliymiş ve mistik perdeyi çekince arkasındaki duvarda bir ayna ortaya çıkmış. “Bak oraya” demiş adam. “Orada bir melek var.”

“Hoş bir öykü Matthew, öyle değil mi?”

“Ah, evet.”

“Ama bunun ne kadar köktenci bir inanç olduğunu anlıyor musun? Böylece en sıradan insan bile bir zerafet kazanıyor. Kutsallık içimizde ve günah diye bir şey yok. Cennet yok, cehennem yok.”

Bu kadar garip doktrinler neden bu kentte ortaya çıksındı ki? Shadwell Reach’ten aşağı yürürken bana sorduğu soru buydu. Yanıtı yeterince açık görünüyordu: burası zanaatçıların ve küçük tüccarların çok sayıda bulunduğu bir bölgeydi ve bu insanlar bu tür bir çılgınlığa en yatkın kesimi oluşturuyordu. Gene de, Daniel bunun bölgenin ruhuyla ilgili bir şey olduğuna inanıyordu. Ama ben yeterince görmüştüm. Limehouse trafiğinin yaydığı gazlarla, dumanla ve yarım kalmış binaların atıklarıyla doluydu; nefesimi toplamakta güçlük çekiyordum ama Daniel’i Docklands Light Railway’in üst tarafına sürüklemeyi başardım. Onun “ezeli ve ebedi öğretisi” dediği şeyi arayış yolculuğumuzun sonu oldu bu.

Bir başka seferinde beni İngiltere’nin güney batısına, eski bir köktenci merkezi olan Glastonbury’ye götürmüştü. Kendi deyişleriyle Tanrı’nın Kardeşleri olan bu on dördüncü yüzyıl Londra tarikatı üyeleri, kentte kendilerine yönelen kısımdan kaçıp bu bölgede bir cemaat kurmuşlardı. Böyle bir yolculuk için yılın en kötü vaktini seçmiş olmalıydık – Londra’dan Andover’a yağmur fırtınalarına boğulduktan sonra, Hampshire’dan öteye

otoyol boyunca havada asılı duran yoğun sise yakalandık. Yol hemen hiç görünmediğinden, Glastonbury'ye doğru sürünerek ilerledik; yol boyunca yer alan menzil taşları elbiselerine sarınmış nöbetçiler gibi görünürken, direkler de pusun içinden çıkan kilise kuleleri gibi görünüyordu. Yanından geçtiğimiz tarlaların birinde bir ağaç kümesi vardı; bunlar da ilerlemeye çabalayan, küçük cemaatlerden birinin üyeleri olabilirdi pekâlâ. Kuşkusuz tüm bunlar yerel efsanelerin ve "görüntüler" in üretildiği malzemeler olmalıydı ama benim tek düşünebildiğim Londra'nın sıcak ve güvenli bir yer oluşuydu. Sonunda Glastonbury'ye ulaştığımızda eski cemaatten geriye kalan bir şey bulamadık ve yerleştikleri yer şimdi bir sanayi bölgesi haline gelmişti – bu kadarını biz de tahmin etmeliydik, ama Daniel dönüş yolunda garip biçimde sessizdi. Eve geldiğimizde sis kalkmıştı; akşam geç vakitti ve göğe yayılıp tüm yıldızları görülmez kılan kırmızı ışıktan Londra'ya geldiğimizi çıkarabiliyordum. Sanki bir fırına geri dönüyorduk ve ben huzurluydum.

Tam St. Giles-in-the-Fields saat başını çalarken, New Oxford Street'ten Tottenham Court Road'a çıktım; cadde boyunca sundurmaların altında ve kapı girişlerinde gecenin ordusu yattığından, burada daha hızlı yürüyordum. Onlardan, kirli battaniyelere sarınmış bu erkeklerden ve kadınlardan korkuyordum, ama beni rahatsız eden sadece serseri ya da evsiz olmaları değil. Her tür insan aşırılığından kaçtığımı çok iyi biliyorum. Acı çekmekten kaçıyorum ben. Şimdi karşıya geçer ve gecenin ayazında huzursuzca kımıldanan iki kumaş yığınının bakarken, kirden ve hastalıktan korkuyorum, ama sanırım en çok bana saldırılmasından korkuyorum. Kaybedecek neleri var ki? Ben onlar gibi olsam, dünyaya karşı haykırır ve kenti ateşe verirdim. Bana karşı komplo kuran her şeyi ve herkesi yok etmek isterdim. İçeri girmeme izin vermeyen dükkânları yağmalar, bana yiyecek vermeyen lokantaların kapılarını kırardım. Beni açığa çıkarıp düşmanlarıma görünür kılan sokak lambalarına bile öfkemi kusardım. Oysa, ben yanlarından geçerken hiçbiri benden bir şey istemedi, ne konuştular ne de bana baktılar; onlar için ben bir başka dünyanın parçası olabiliyordum. Gerçekten boyun mu eğmişlerdi, sabırlı ve şikâyet et-

meksizin – yoksa, Yedi Yıldız’da buluşan Moravyalıları gibi bir şey mi bekliyorlardı?

Hayır, arada şöyle bir fark vardı. Kent inanılmaz ölçülerde büyümüşü ve her yönde genişlerken sakinleri de daha edilgen ve uysal olmuşlardı; caddelerinde uyuyan bu insanlar kentin gerçek sakinleriydi ama uçsuz bucaksız Londra bir simya sayesinde onların ruhunu çekip almıştı. Aşağıya, Tottenham Court Road’a doğru baktım ve bir kere daha kentin geceleri büründüğü sessizliği ve ışıltıyı fark ettim. İki yüzyıl önce bu caddeler daha karanlık, daha pis kokuyor, daha tehlikeli ve çılgınlarla, haykırışlarla ve kahkahalarla dolu olmalıydı. Ama şimdi beni çevreleyen evsizlerle burada dikilirken, duyduğum tek şey neon sokak lambalarının belli belirsiz mırıltısı ve Centre Point civarında rüzgârın hışırtısıydı. Böyle bir yerde, neden tüm yapay sesler çok doğal görünürken, tüm doğal sesler yapay ve gerçek dışı görünüyordu acaba? Kent çok parlaktı, çünkü kendi zaferini kutluyordu. Sakinlerinin enerjisine el uzatarak ve boyun eğdirerek sürekli olarak büyümüşü. Ben Charlotte Street’e doğru giderken, onlar kımıldamıyorlardı bile.

Köşeyi döndüm ve anında, işlek caddenin sonunda parıldayan küreyi gördüm. Kuşkusuz bu sürekli ve her yerde hazır ve nazır parlaklığın bir başka nedeni daha vardı: karanlığa doğru ışıldayıp duran bu işaretler ve simgeler ölümden ve ölüm bilgisinden kaçınmanın da yoluydular. Ruhsal dünyanın silindiği bir tür yapay yaşamı ululuyorlardı. Kendine özgü bir durumdu – babamın söyleyebileceği bir şeydi bu. Ama bunlar benim gece düşüncelerimdi.

Küre, çevresindeki havayı ışılatıyordu ve Charlotte Street çok hareketsizdi. Bir dünya görüntüsüydü ve aslında dünyanın kendisiydi, çünkü yaklaştıkça, kıtaların çeşitli renklere boyanarak belirlendiği neon bir dünya betimlemesi olduğunu görebiliyordum. Altındaki tabelada, “Başaşağı Dünya” yazıyordu; bir bar ya da gece klübüydü ve metal merdivenler caddeden aşağıya küçük bir bodrum sahanlığına ve kapalı bir kapıya doğru dimdik iniyordu. Kapının ardında ışık vardı ve ben aşağıya bakarken kapı açıldı ve orası aniden ışığa kesti. Bir kadın dışarı çıkıp eşikte durdu, ama arkasında o kadar çok ışık vardı ki an-

cak biçimini ve saçının hatlarını görebiliyordum; gene de ilgi mi çekmişti. Kadın merdivenleri tırmanırken ben de caddenin karanlık bir bölgesine doğru çekildim; topukları metale çarp tıkça çınlıyordu ve kaldırıma ulaştığında ses aniden kesildi. Bir taksi bekler gibi kararsızca etrafına bakındı; sonra yüzünü bana doğru çevirdi ve ben şaşkınlık ve dehşetle elimi kaldırdım. Kadın, Daniel Moore'du. Apaçık görmüştüm onu. Makyajın altındaki yüzünü tanımıştım. Seyrek saçlarının üzerine büyük sarı bir peruk yerleştirmişti ve kırmızı bir elbise giyyordu. Menekşe esanslı parfümünün kokusunu bile alabiliyordum. Ama Daniel'di işte. Beni fark etmemişti, çünkü şimdi başını çevirip yavaş yavaş Fitzroy Square'e doğru yürümeye başlamıştı. Her zamanki sinirli adımları yerine rahat bir yürüyüşü bu ve Londra gecesinin sunduğu heyecanların tadını çıkarmaktan oldukça hoşnut görünüyordu. Orada, bir mağazanın girişinde, şaşkınlıktan donakalmış halde dikiliyordum. Hiçbir şey düşünemiyordum. Başaşağı dönmüş dünyayı gösteren parlak küreye baktım, baktım.

Kütüphane

Görkemli dünya önüne serildi ve masamda küçük çocukları ve müzik aletlerinin seslerini seven mavi yunuslar yüzüyor; yeşil ve gri renkli ve altı yüz yıl yaşayan ve istediğinde başlarını köpek ya da insan biçimine dönüştürebilen yılanlar burada; kırmızıyla işaretlenmiş, ateş üfürüp okyanusların kaynamasına neden olan deniz ejderhaları da burada; onların arasında, derin denizlerin yüzeyinde dolaşan kartal başlı kanatlı aslanlar ve balinalar ve daha küçük balık toplulukları kayarak geçiyorlar. Elinde üç başlı mızrağıyla Neptün deniz atlarıyla yükseklerde uçuyor ve bu esnada ellerinde aynalarıyla bataklıkların ve burgaçların yanında deniz kızları oturuyor. Yeryüzündeki her şeyin denizde bir dengi var, gene de bu diğer dünyanın yüzünde kalyonları, çapraz yelkenli ticaret gemilerini, kare yelkenli barkaları ve balıkçı teknelerini de görebiliyorum. Kim bu şeyleri görüp de bunlarla yolculuk yapmak istemez ki? Çünkü bu önümde serili duran şey, üzerine bu alt dünyayı oluşturan şehirlerin, dağların, ormanların, nehirlerin ve çok sayıdaki kasabanın yerleştirildiği tüm dünyayı içeren bir harita, *theatrum orbis terrarum*.

Kuzey girişinde, söylenenlere bakılırsa ağızlarında ateş taşları tutan bir kabilenin yaşadığı Terra Septemtronalis Incognita yer alır; güneyin uç bölgelerinin bir başka çorak iklim olduğu farz edilir. Mamafih her şey muamma değildir: iyi geometrik hesaplamalar ve son yıllarda yapılan seyahatlerle çok şey keşfedilmiştir, bu nedenle dünya Bohemya ve Tataristan sınırları-

nın çok ötelere kadar işaretlenmiş durumdadır. Deniz kâşiflerimiz ve kozmograflarımız, bin yıl yaşayan timsahın ve sara hastalığı olan bıldırcının bulunduğu Atlantis'in, ya da Yeni Dünya'nın, uç kesimlerini belirlediler: oradaki belli yerlere ya da bölgelere Norumbega, Nova Francia ve Mocosa adlarını verdik, ki bu sonuncusunda insan gibi iç çekip ağlayan bir at cinsi bulunmuştur. Sesi insaninkine benzeyen ama anlaşılmayan, öfkeli ya da üzüntülü biri gibi konuşan maymuna benzer bir keçi olan *agopithecus* da var.

Afrika elimin altında ve orada arka arkaya verip çiftleşen aslanların ve en hoş baharatların kokusuna sahip olan panterlerin yaşadığı Berberistan var. Çok da uzakta olmayan Numidya'da köpek başlı ve kuyruklu insanlar ve ölülerin mezarlarını mesken tutup sadece ölü etiyle beslenen kötü şöhretli *yena* yaşar. Libya'da zehirle beslenen ve canının çektiği zaman kendini dışı veya erkek yapabilen *monoceros* yaşar; burada *Astomii* namıyla anılan, çok uzun süre yaşayan ama ne yiyen ne de içen, sadece hava ve meyvelerin kokusuyla beslenen insanlar vardır. Selentide'da yumurtlayıp kuluçkaya yatan kadınlar vardır ki bu yumurtalardan çıkan çocuklar normalden elli kere daha büyük olurlar; çok uzaklardaki Zenciler Diyarı bir bakışta insanı öldüren basilisk, iki başlı *hydrus*'un ve son derece soğuk olan semenderin diyarıdır: Bu konudaki malumat elimin altında değil, yoksa size derhal takdim ederdim. Ah, içinde kendimi kaybedebileceğim parlak tiyatrosu dünyanın! Burada, kitaplığımdaki bir masada oturuyorum ve aynı anda o büyük zanaatkâr İkaros gibi gökyüzünde uçuyorum ve kendimi aniden Samotra'nın sarı topraklarında ve Monacabo, Capasiasa, Taprobana, Bacornara ve Birae'ye uzanan harika bir yolda buluyorum. Akabinde vücutları geceleri parlayan kadınları ve tam yüz yıl çiçek açan ve misk veya amberden daha hoş bir koku yayan anka ağacını görabiliyorum. Bu Irak kıyıda yıldızların altındaki dünyanın harikalarını temaşa ediyorum ve iki kere doğan ve bir dağın tepesinde ağlayarak "Ben siyahın beyazıyım, ve beyazın kırmızısı ve güneşin sarısı, dediklerim gerçektir ve ben yalan söylemiyorum" diyen yaratığı görüyorum ki... uyandım, çünkü kendi kurduğum düşü görüyordum.

Gene de, aslında biraz daha uyusam hiç dert etmezdim çünkü tüm bildiklerimin bir düştten ibaretmiş gibi görüldüğü, duyularımın ancak yarı uyanık olduğu buna benzer zamanlar oluyor. Dün gece şu beş para etmez züppelerle çok fazla şarap içtim, bu yüzden bu sabah başım hâlâ dumanlı, kütük gibi, pestil gibiyim. Görüyorsunuz ya, o kadar kendimden geçmişim ki ciddi çalışmalarımı bir yana bırakmış, burada önümde duran *mappa mundi* hakkında gevezelik ediyorum – mamafih, haritadaki tümü hassas hakkâklar tarafından işaretlenmiş kıyılarına ve kayalara, ters akıntılara ve girdaplara bakarken bir başka yolculuk geliyor aklıma. Her türlü hava şartlarında ve yeryüzündeki her tür yolu ve geçidi kat ederek bizzat yaptığım o yolculuk.

Ferdinand Griffen ile çalıştığım zamandan sonra çıktım bu hac yolculuğuna. Bana öğretebileceği her şeyi kavradıktan ve ölçeklerin ve kum saatlerinin ehemmiyetinden sıkıldıktan sonra, kıyılarımızın ötesinde yaşayan gerçek âlim ve uygulayıcıları ziyaret etmeye karar verdim. Seyahatlerimin güzergâhında mimlediğim büyük bir gayem vardı, çünkü bilgeliğin ustası, Paracelsus adıyla bilinen Philippus Aureolus Theophrastus Bombast'ın doğduğu yeri görmeyi çok arzu ediyordum. *Sene* 1493'te, Zürih'ten yürüyerek iki saat bile çekmeyen küçük Maria-Einsiedeln kasabasında doğmuştu ve Alpler'de yer alan bu yükseklerdeki memlekete ulaşmak için, cana kasteden nem ve soğukla boğuştu ve insanlardan taarruz ya da vahşi hayvanlardan tecavüz gelecek korkuları yaşadım ve zinhar rahatlık ve kolaylık sunmayan hanelerde kaldım ve hayatımın pınarlarından ya da kaynaklarından birine varayım derken az kalsın canımdan oluyordum. Ziyadesiyle zahmetli ve tehlikeli bir kış yolculuğu olmasına rağmen, tehlikeye metelik vermediğim gençlik çağımda yapılmıştı: Sanatımın mihenk taşına, Üstat Paracelsus'a doğru çekiliyordum ve (düşüncem oydu ki) beni yolumdan alıkoymaya ne fırtınaların ne de kasırgaların gücü yetebilirdi.

Gecenin en sakin vaktinde yola çıktım ve mavnayla Greenwich'e gittim; orada beni Gravesend'e götürecek büyük tekne gelene kadar bekledim. Londra'dan birkaç mil uzakta olan bu

verde gemiye bindim ve yanımda peksimet, ekmek, bira, yağ ve sirkeden mürekkep azığım vardı; çantamda, yabancı memleketlere yapacağım seyahatin kaydını tutmak üzere hayli miktarda parşömen kâğıdı, tüy kalem ve (daha gerekirse yapmak için siyah tozla birlikte) mürekkep bulunduruyordum. Oradan anakaraya doğru yola çıktık, ama yolculuğumuzun üçüncü gününde –bizimkinin de aralarında olduğu– on iki gemiden mürekkep ticaret filosu sis ve fırtınaya tutularak dağıldı. Yanımda, kendi cep kadranım ile Mr. Griffen’in canü gönül den bana armağan ettiği sapma pusulası olduğundan hiç korkmuyordum. Bu nedenle, geminin kaptanı ile deniz pusulası ile meridyen pusulası, usturlap ile çapraz ölçme çubuğundan konuştum, ama ona dışmerkezlilik ile paralakstan bahsettiğimde, lafı uzatmadan denizin çekilmesi ve kabarması konusunda usta olduğunu, bu nevi alet edevattan ise hiç anlamadığını belirtti. Bu fırtınadan bizi ancak bilginin çıkaracağını düşündüğümden, bu sözler beni şaşırttı ve huzursuz etti, ama kaptan sırtıma vurup kahkahayı bastı.

“Her şey yolunda sevgili yıldız avcısı” dedi. “Rotamı ve iskandilleri, karaya çıkma yerlerini ve işaretlerini elimdeki çizgilerden bile daha iyi bilirim.”

“İyi ama saygıdeğer kaptan, siz ve dümenciniz hidrografi ve astronomi ilkelerinden muhakkak haberdar olmalısınız, değil mi?”

“Tüm kayaları ve güçlü akıntıları aklıma kazıdım. Söylenecek başka ne var ki? Durun bakayım, sizin için rotamızı çizivereyim–”

Parmağıyla eski bir çam masanın üzerine rotamızı çizdi ve ben şaşkınlıkla ona bakakaldım. “Peki ya yıldızlarla sabitleme ve gece yön bulma? Bu fırtınada kaybolduk ve ancak bilgiye dayalı muhakemeye bulabilirsiniz yolumuzu.”

İştihakıma bir kere daha güldü. “Sabit yıldızlar ya da gezegenler mi karşı deniz çekilmelerinden ve girdaplardan çıkaracak beni? Hiç sanmam. Güneşe bakıp benim için fırtınaları ve deniz püskürmelerini tahmin edebilir misiniz? Hayır, hayır John Dee, aritmetik ve geometri alanlarında istediğiniz gibi at koşturabilirsiniz ama bırakın da yolumu kendi ışığımla bulayım.”

Az sonra, tam da fırtına yatıştır ve sis kalkarken kaptandan ayrıldım ve eminim hâlâ arkamdan gülüyordu. Peki son gülen kim oldu acaba? Tecrübe ile kendinize bir rota çizebilirsiniz ama, ancak bilgi size sahici ve uygun bir yön sunar. Göz, sevgili kaptan, bu kısa deniz menziline sizi karşıya geçirebilir; ama tahkir ettiğiniz usturlap size gök kürelerinin hareketlerinin bilgisini aktarır. Dünyada kolayca hareket etmek yeterli değildir: onu kavrayışın güneşi altında görmek de gerekir. Söyleyin bana. Böyle değil mi?

Dördüncü günde (kabalıkla Heiligland dedikleri) Holyland adlı bir adaya rastgeldik ve ertesi sabahtan önce Elve Nehri'ne girmeye cesaret edemediğimizden, yelkenlerimizi indirdik ve bütün gece boyunca geminin ileri geri sallanıp durmasına katlanmak zorunda kaldık – gemiciler buna gövdeye yatmak diyorlar ama bana kalırsa beceriksizlikten çamura yatmak bu. Bilahare, ertesi gün nehre girdik ve Stode'da karaya indik ve buradan bir yük arabasıyla ayrıldık, nehri geçtik ve kalın meşe ağaçları arasından Hamburg'a gittik. Karada geçecek olan tekmil kış yolculuğum böylece başladı: bataklık ve kumlu ovaları yaylıyla, dağlık ve ormanlık bölgeleri yük arabasıyla, siste ve doluda yayan, gölleri ve koruları atla kat ettim ve rotamı Hamburg ile Leipzig, Witterburg ile Dresden üzerinden çizdim. Elverişli bir yolculuk ve rahatça ilerleme bakımından, kaide dışı olmak şartıyla Witterburg'a doğru döndüm, çünkü o zamana kadar bilinmeyen diyarlara ait ziyadesiyle şaşırtıcı ve nadir bulunur bazı haritaların oradaki büyük katedralin kilisesinin senet odasında bulunduğu söylenmişti bana. Nasıl olur da değiştirmedim yolumu ve kendi cehaletimizin pusu ve karanlığı içinde kaybolan topraklara uzanmazdım?

Witterburg âlimlerle dolu bir şehirdir ama yanımda buranın yerlisi olan büyük astronom Hegelius'a yazılmış bir takdim mektubu vardı ve balık ve etten ibaret akşam yemeğinden sonra, adı orada saklı tüm hazinelerin kilidini açan bir anahtar olan Hegelius benimle birlikte katedral kilisesine gitmeye razı oldu. Hegelius'un dediğine göre, bilinmeyen dünyaya ait haritaları kolaylıkla inceleyebilecektim, ama daha yakında bir diğer esrarlı diyar bulunduğunu bilmiyor muydum? (Muhabera-

tımızı Latince yaptık ve şimdi alelade insanların gözüne değebilir ve kulağına çalınabilir olsalar da burada tercüme etmeyi tercih ediyorum.) Lafını devam ettirerek, ünlü büyücü Dr. Faustus'un 1500 dolaylarında Witterburg'da yaşadığını anlattı; samimi istirhamım üzerine Dr. Faustus'un ikamet ettiği evi bana göstermeye canü gönülünden razı oldu. Şükran duasından sonra yemek masasından kalktık ve büyü prensipleri üzerine bir süre lafladıktan sonra şehrin berbat kokulu caddeleri boyunca yola koyulduk: ne var ki verimsiz bir sefer oldu, çünkü Faustus'un eski evi, sanatından geriye hiçbir işaret kalmamış, köhne ve dahi küf kokan bir haneden ibaretti.

Hayal kırıklığıyla yere çakılmış bakışlarımı fark eden Hegelius, Dr. Faustus'un büyü sanatını icra ettiği ve öldüğü –veya belki tüm meşgalelerinin neticesi olarak Şeytan tarafından alındığı– yer olan, şehre yakın bir ormana gitmek isteyip istemediğimi sordu. Evet, diye karşılık verdim, evet. Kış şartlarından kaynaklanan bir fenalık vardı üzerimde, gene de öylesine gençtim ki hiçbir vaziyet bana engel olamazdı. Londra Köprüsü'ndeki kanlı canilerinkine benzeyen, taştan çeşit çeşit başların oyulduğu kapısından çıktık şehrin ve çok geçmeden ormanın hududuna vardık. Kürk bir paltoya sarınmış ve Moskof tarzı kedi kürküyle astarlanmış bir şapka giymiş olmakla epeyce korunaklıydım, mamafih Faustus'un alanı öylesine soğuktu ki ağızımdan tek kelam dahi çıkmıyordu. Öğle vaktini müteakip saat üç idi ama ağaçların sayebanında etraf öylesine loştu ki yolumu güç bela seçebiliyordum. Tüm bu süre zarfında, handiyse iki metre çapında kurumuş ve kararmış bir ağaç kütüğüne ulaşıncaya dek, Hegelius önüm sıra yürüdü. "İşte burası," dedi, "Faustus'un durduğu ve alınıp götürüldüğü yer." Bu ziyadesiyle yaşlı ağaçtan geriye kalan kütüğün üzerine sıçradım ve o anda iliklerime dek işlemiş olan soğuk kemiklerimi terk etti. Aynı anda, üzerimdeki fenalık da vücudumu bırakıp gitti. Şeytan'ın bir kısım ateşini burada muhafaza edip etmediğini bilmiyorum ama Hegelius'un peşi sıra şehrin kapılarından içeriye duhul ederken ziyadesiyle sağlıklı ve neşeliydim. Adımlarıma bu dünyanın ötesinden bir güç yön veriyor gibiydi ve şimdi her şeyi bilmek arzusu duyuyordum. Her şeyi kavramak isteğiyle

yanıp tutuşuyordum. Hegelius, merak içinde kadim haritaları birlikte tetkik ettiğimiz katedrale götürdü beni, ama o kadim ve harap ağaç kütüğünde fazlasıyla büyük bir dünyayı zaten bulmuş gibi hissediyordum kendimi. Burada bundan ziyade kalam etmeyeceğim.

Ve böylece, Faustus ormanında haylice canlanmış ve tazelenmiş olarak seyahatime devam ettim. Witterburg ile Dresden hattını takip ederek Sakson elektorunun bölgesini Bohemya Krallığı'ndan ayıran ahşap direğe geldim ve oradan da atlı arabayla kumlu ve taşlı tepeleri, karla kaplı vadileri ve çok sayıda çıplak ormanı geçerek Prag'a vardım; Prag'dan, kısmen düzlüklerde, kısmen kayalık dağlarda geçen altı günlük bir yolculuktan sonra keskin bir soğuk ve buz ve sürekli yağan karla kaplı çorak ve kumlu bir zemin üzerine kurulmuş olan Nürnberg'e devam ettim. Hava şartları olağanüstü çetindi ama ben şehir ya da köydeki ikametgâhını her gün değiştiren, pis kokulu bira ve köy ekmeğiyle beslenip hiç de temiz olmayan samanların üzerinde uyuyan göçerlerden biriydim. Bu süre zarfında üzerimde cüzi miktarda para vardı, çünkü İngilizler yabancı memleketlere giden en küçük çocuklarına gayri meşru çocuklarına verdiklerinden daha azını layık görürler – ama neyse, bu önemsiz bir ayrıntı.

Nürnberg'den Augsburg'a doğru yolculuk ettim ve oradaki bir arabacıdan bir at kiralayarak Almanya'nın batı yörelerine ve ardından kuzeybatı Avrupa'daki ülkelere geçtim. Acronius denen gölün kıyısındaki Lindow'dan Almanya ve İsviçre sınırındaki Costnetz'e tekneyle geçtim ve oradan da Schaffhausen'e ulaştım. Ren Nehri'nin hızlı akıntısı geçen milleri sanki kısaltıyordu, gene de ne yolculuktu Allahım! Neredeyse seyahatimin sonu oluyordu. Bu ayaltı dünyada ziyadesiyle önemli bir element olduğunu bildiğimden sudan hiç korkmam, ama biz binince tekne diğer tarafa doğru öyle bir yattı ki, yarısına kadar nehir suyu doldu; dizlerimize kadar suyun içinde oturuyorduk ve su gitgide azgınlaşarak gelmeye devam ediyordu. Heyhat, sırada daha da kötüsü varmış. Elli kol boyu kadar aşağıda büyük bir gürültüyle dökülen ve aşağısı külliye köpüğe kesmiş büyük bir şelale vardı ve o tarafa doğru sürüklenerek bu güçlü

anaforda kaybolup gideceğimizden korktum. Mamafih Faustus hatırıma geldi ve kendi iyi cinime ya da ifritime bağıra çağıra dua ettim; tam o esnada gemici eski püskü giysilerini çıkardı ve bir elinde halat, tekneyi çekerek iskeleye doğru yüzmeye başladı. Ben küreklere geçtim ve bir başka yolcunun da yardımıyla, her an batma tehlikesi içinde teknemizi karaya doğru yönlendirmeye gayret ettik: o esnada ölüme çok yakın olduğumu düşünüyordum, lakin bunu bilmem sanki gücümü artırıyordu. Ama sonunda kıyıya ulaştık ve kendimizi kuru toprağa zor attık. Ne büyük rahatlamaydı bu; nasılsa Tufan'dan sağ çıkmış bir dev gibi hissediyordum kendimi. Dua etmek için ellerimi açtım ama bu esnada sürekli çevremde parlayan bir ışıkla ormandaki görüntüm gözümün önündeydi; tehlike sonrası okunan şükran duasını mırıldanmaya çabaladım, ama kafamın içi büyük bir şaşkınlık geçirmişim gibi bomboştu. Sonra bir köpek havladı ve kendime geldim. Yola devam etme vakti gelmişti, çünkü oyalanmaya tahammülüm yoktu: hakiki hedefim az ilerimdeydi.

Bir süreliğine, adım atmaktan çok soluklanarak yolculuğuma yayan devam etmek zorunda kaldım ve binbir zahmetle beş saat sonra küçük Eglisaw şehrine vardım. Orada şiddetle bir yatak istemekten başka bir şey yapmadım ve yatağın üzerine yayılmış bir bezin üzerinde eski usul yedim akşam öğünü mü. Ertesi sabah muhafıza küçük bir hediye verip kapıları açtırarak alacakaranlıkta bir kez daha yola revan oldum ve sonunda uzun bir vadinin içinde Maria-Einsiedeln'i görene kadar, altı saatlik mesafe boyunca (İsviçre'nin milleri çok uzun olduğundan yolculuklarını mille değil de atla ya da yayan kaç saat sürdüğüyle ölçüyorlar) ormanları ve tepeleri ve çitle çevrilmiş otlakları kat ettim. Ani ve şiddetli bir yağmur fırtınası ilerlememi kısa bir süreliğine engellediyse de, büyük üstat Paracelsus'un semaların müziğini ilk kez duyduğu kasabanın duvarlarına yavaş yavaş inmeye başlamadan önce, pelerinime iyice sarındım ve rüzgâra dayanmak için çantamı göğsüme bastırdım.

Kasaba, Tigerinus Gölü'nün kuzey tarafında kurulmuştu ve yapıların çoğu kereste ve kilden yapılmış tertemiz bir kasabaydı; sokaklar epeyce dardı ama surların iç tarafında çok

sağlam ve yeni yıkılmış bir kale vardı. Çok geçmeden El İşareti'nde kalacak bir yer buldum ve kırmızı, bol bir elbise ile kol-suz İrlanda paltosuna benzer beyaz bir giysiye bürünmüş hop-pa bir genç kadın olan hizmetçiye, bu kadar büyük bir hevesle ulaşmaya çabaladığım Paracelsus'un evinin nerede olduğunu sordum. Bana hemencecik kendi dilinde cevap verdi ve aya-za aldırılmadan bir kez daha dışarıya çıktım. Burası öyle büyük bir şehir olmadığından iki sokağı döner dönmez hizmetçi kızın bahsettiği dereyi aşan küçük köprüyle karşılaştım; ve orada, köprü'nün hemen ötesinde, büyücünün başının resmedildiği ev duvarını gördüm. Resim ustaca yapılmıştı ve Paracelsus'u hep olduğu gibi sakalsız tasvir ediyordu. Suretinin üst tarafına Latince kendi sözleri kazınmıştı ki ben şöyle tercüme ediyorum: "Yukarıda olan aynı zamanda aşağıdadır ve işte mucizeler de bu noktada başlar." Daha sonra başımı kaldırıp, içlerinden birinin, güneşin güzelliğine ilk kez baktığı ve yıldızların dansını izleyerek dikildiği zamanki çocuk Paracelsus görüntüsünü aydınlattığı yolundaki kati bilgime dayanarak evin çok eski oymalı pencerelerini seyre daldım.

Bir kapı açıldı ve çok yaşlı bir adam eşikte belirdi ve bana içeriye gelmem için seslendi. Oradan gelme bir yolcu olduğumu düşünerek kırık dökük bir Fransızcayla konuştu benimle ve ben de aynı dilde karşılık verdim. "Giysilerini görmek ister misiniz?" diye sordu. "Giysileri burada muhafaza ediyoruz." Bu davete icabet ettim ve yol boyunca gözlerindeki ve burnundaki akıntıları silerek beni bir geçide yönlendirdi; daha sonra, adam Fransızcasıyla havaya doğru konuşurken, kurt yeniği bir merdivenden aşağıya indik. "Kasabalılar her yıl onun adına bir festival düzenliyorlar," diye devam etti, "işte o gün her zaman giydiği bu esvapları gösteriyoruz." Bu giysileri nasıl elde ettiklerini hiç anlamamıştım, çünkü Paracelsus Alman âlimleriyle tartışmak üzere daha on yaşında memleketinden ayrılmıştı, ama sükûnetimi korudum. İçine çok büyük bir sandık ya da mücevher kutusu yerleştirilmiş bir odaya götürdü beni. "Yadigârlarımız" dedi, adeta törenle açarken. "Şöyle bir dokunmakla bile hastaları iyileştirdiği söylenir." Bana doğru bir şapka ve ceket uzatıyordu; gerekli saygıyı göstererek bir an için elimde

tuttum. Daha sonra, benim saygılı tavrımdan çok hoşnut olmalı ki beni odada gezdirip bir mürekkep hokkası, tüy kalem ve kalemıraş gösterdi; bilahare, hiç de eski olmayan muhtelif kitaplar ile (dediğine bakılırsa) ölümünden sonra Paracelsus'un elinden alınmış bir de yüzük gösterdi. Daha fazlasını da gösterecekti ama bana yetmişti ve durumum kısıtlı olsa da adama çıkarıp bir gümüş para verdim. Beni bir kere daha kapıya doğru götürürken, "Biliyor olmalısınız," dedi, "Einsiedeln'de hâlâ ruhlarımız vardır."

"Ruhlar mı, efendim?"

"Saygıdeğer üstadın gördüklerine benzer ruhlar. Çevrede ziyadesiyle çok sayıda kemer ve mağara var ve orada çalışan adamlar her zaman rahatsız edilirler bu şeyler tarafından, şeyler--"

"İyi ama Paracelsus'un bize ne öğrettiğini hatırlamıyor musunuz? Ruhların hep içimizde barındığını? Cennette ve yer yüzünde var olan her şeyin insan bedeninin kalıbında da var olduğunu?"

Bunlarla ne demek istediğimi anlamadığından adama iyi günler dileyip dışarıya, dar sokağa çıktım. Umutsuz bir çığlık derenin kıyısına bakmama neden olduğunda, küçük köprüden geçerek geri dönüyordum: aşağıda, çamura bulanmaya aldırmadan irice bir taşın üzerine oturmuş, bahar şenliklerinin Mayıs direği renkleriyle bezeli bir elbise giymiş, elleri ve yüzü süt kadar beyaz bir kadın vardı.

"Sizi böyle ağlatan dert nedir?" diye seslendim konuştuğunu düşündüğüm dilde.

"Umurumda değil" diye karşılık verdi. "İyiyim ben. Yolu na git." Bunun üzerine, önce ağlayıp sonra da güldü, ama bunu öyle garip bir tarzda yaptı ki elim ayağım titremeye başladı. Bilahare ve dahi birdenbire sanki tüm vücudu sarsılmalarla ileri geri çekilir gibi oldu ve kadın taşın üzerinden derenin kıyısına düştü; karnı yukarıya çekildi ve sonra gene aşağıya itildi ve tüm bu esnada elleri ve kolları fena halde çarpılmışlardı. Gene aynı esnada olmak kaydıyla, yüzü ve ağzı şekilden şekile giriyor, gözleri bana fena fena bakarken ağzı bazen kocaman açılıyor, bazen de çarpılıyordu. Aceleyle oradan uzaklaşmak üze-

reydim ki meleklere ait bir sıfat olduğunu bildiğim, "Du! Du!" kelimelerini telaffuz ederek bana seslendi. Bunu söylerken sesi havlayan vahşi bir köpeğinki gibi gırtlaktan çıkıyordu ve yüksek tondaydı ve korku doluydu ve aşağıya, ona doğru baktığımda, açık ağzından dışarıya kustumuk ya da köpük saçılıyordu. Sesinin tınısı, "çe, çe" ya da "ke, ke" ve bilahare azgın bir kalamaların tıslamasına benzer "tiviş, tiviş" kelimelerinin çıkardığı seslerle tasvir edilebilirdi. Bir an sonra, kusmak üzereyken bir kedinin çıkardığı sesle mukayese edilebilecek bir başka ses daha çıkardı ve bu genç kadın şimdi sahiden de kusmak üzere fena halde iki büklüm olmuş durumdaydı.

Bir cin tarafından tutulmuş olduğu vehmiyle fena halde korkmuş olarak, "*In nomine Deo*—" diye söze başladım.

"Ne? Sen misin? Burada mısın?" Vücudu çamura batarken, yüksek sesle bunları söyledi. Ağzı kapalı ve dahi dudakları mühürlü olduğundan, burnundan çok muhtemel ki, "Yakın onu. Yakın onu" mealinde bir ses çıktı. Bunun üzerine oradan gidecekmiş gibi yürümeye davrandım, ama bana, "Bu günlerde alacağın bir haber seni çok mutlu edecek" diye seslendi. Sonra bir sessizlik oldu ve dönüp baktığımda kıyıya oturmuş acı acı inlediğini ve ellerini çılgınca ovuşturup durduğunu gördüm.

Böylece, hem yorgun, hem üzgün, hem aradığını bulamamış, hem aramadığını bulmuş olarak kaldığım yere döndüm. Şimdi artık öğle olmuştu ve yatakta uzanmış yatarken güneş ışınları yüzüme düşüyordu; sonra bir an sanki bir gölge geçer gibi oldu ve ben irkilerek doğruldum. Tam o esnada annemin öldüğünü söyleyen kelimeleri duydum. Kalktım ve zahmetli ve tehlike dolu İngiltere'ye dönüş yolculuğu boyunca üstümde taşıdığım bir kâğıda ne olur ne olmaz diyerek günü ve saati kaydettim. Ve evet, aynen öyle olmuştu: dönüşümde, bu hayale şahadet ettiğim gün ve saatte gerçekleşmiş olan annemin vefat haberini aldım. Biteviye ateşler içinde gün be gün sarsılarak (mamañih Paracelsus'un evinin yakınında gördüğüm şeytansı varlığın hareketlerini tuhaf bir tarzda taklit ederek) son nefesini vermişti, ama yaptığım seyahatler ve ziyadesiyle çoğalan öğrenme açlığım nedeniyle annemin ölümüne hiç aldırmadım. Bilgeligi bir başka diyarda elde etmek için Paracelsus'un kendi-

si de ailesini terk etmemiş miydi ve dahi ben kim oluyordum da böyle bağlarla kendimi zincire vuracaktım? Fethedecek koca bir dünyam vardı ve verasetlerinin izini sadece kan ile sürenlere ayıracak yerim hiç yoktu.

Böylece, bir kere daha kitaplarımı topladım ve Küçük Britanya'nın güneyinde, Christopher Alley'den çok da uzakta olmayan, üstü kapalı lağım kanalının yakınlarındaki Carpenter's Yard'a yerleştim. Burada kitapçıların ve matbaaların dükkânları vardı ve çılgin züppeler için *Warwick'li Sir Guy* [*Sir Guy of Warwick*] ya da *İhtiyaçlar Bütçesi* [*The Budget of Demands*] gibi alelade şeyler satan tezgâhlar olsa da, beni garip ve kazançlı konularla teçhiz eden başka birçok kitap, risale ve karşılıklı konuşma buldum. Ebediyete kadar burada kalıp okuyabilirdim ama birkaç ay geçmeden ev sahibem ile atıştım. Bir meyhane karısından ibaret olmasına rağmen, sosyetenin tam göbeğinde yaşıyormuş gibi giyinirdi ve pervasızlığı o ölçüdeydi ki bir keresinde yatak odama kapıyı çalma zahmetine katlanmadan pattadanak girivermişti. Çalışmalarına gömülmüştüm ve ne yaptığımı tam olarak idrak etmekten aciz olduğundan fasa fiso bir konuyla ilgili konuşmak üzere içeri girmişti ve tüm bu süre zarfında durmadan kâğıtlarıma bakıp duruyordu.

"Nedir bu," diye sordu, "kaleminizle çizdiğiniz şey? Büyücü işaretlerine benziyor."

"Bahsettiğiniz şeylerden hiç anlamam Bayan Agglintino."

"Ah? Sahiden mi? Eh, bana kalırsa--"

"Sizin ihtiyatsız fikirleriniz beni neden ilgilendirsin ki?"

"Osuruk kadar bile mi değeri yok?" Fazlasıyla yüksek sesle güldü.

"Osuruk kadar bile değeri yok. Hiçbir şey kadar değeri yok." Konuşurken bile öfkem hiç olmadığı denli kabardı. "Hem ne cüretle böyle içeriye dalıyorsunuz?"

Ben masamdan kalkarken, kurumuş yaprak rengi iç eteğinin danteliyle oynayarak, "Sizden korkmuyorum" dedi. "Erkeklerden korkmam ben. Hiçbirinden."

"Korkacak pek az şey vardır bayan. Gene de, kâğıtlarıma bakılmasına ya da çalışmalarımın eğlence konusu yapılmasına tahammül edemem. Kesinlikle edemem."

“Çalışma mı?” dedi. “Şimdi yakından gördüğüm kadarıyla, bunlar öğrenci karalamalarından başka bir şey değiller.”

Bunun üzerine tarifsiz bir öfkeye kapıldım ve kadına derhal oradan ayrılacağımı ihtar ettim. Ertesi gün, Billiter Lane ile Fenchurch Street’in köşesindeki eve taşındım; yakın zamanda inşa edilmişti ve Yeni Kiralıklar olarak biliniyordu, mamafih eski rutubetli mahaller ve binadan taşan sıtma çok geçmeden oradan da taşınmama neden oldu.

Böylece şimdi bir kere daha, Tataristan’ın maviliklerinden veya Almanya’nın veyahut da İtalya’nın kızıl diyarlarından çok uzakta beni kendi dünyamda görüyorsunuz. *Theatrum orbis terrarum* bir kenara kaldırıldı, katlanıp bir sandığa kitlendi ve şimdi önünüze, kendi met ve ceziri, kendine has işaretleri ve tehlikeleri ile bir başka dünyayı seriyorum – tüm bu yıllar boyunca çevresini dolanıp durduğum büyük Londra küresini yani. Billiter Lane’den bir kez daha batıya taşındım ve denemelerim için genelde çok uygun olan, Saffron Hill’deki cam ev yakınlarındaki Sea-cole Lane’de kiralık bir yer buldum. Mamafih, bir zamanlar yaşamış olduğum bu yerde yolumu hatırlamak için ne cama ne de pusulaya lüzum yok! Yol aşağıya, Fleet Lane’e doğru gider, ama daha önce Fleet Brook’ta sona erdiğinden ve ötesinde yol olmadığından böyle anılan bir diğer yola, Windagain Lane’e sapar. Öyleyse geri dönün ve hayalinizde bana katılın da birlikte kuzeye, Holborn Köprüsü ile kanalın bulunduğu Snow Hill’e doğru birkaç adım atalım. Bilahare, güneye doğru inerek hapishanenin duvarının hemen dibindeki Fleet Lane’in arklarını bir daha geçip Fleet Köprüsü’ne ve Şehir Surlarına doğru devam edelim. Devam, devam! Her şey o zamanlar olduğu gibi ve hep de böyle kalacak, çünkü bu şehir dört ifrazatla ve meleklerin hiyerarşisiyle o denli sıkı örülmüştür ki ne eskir ne de ölür. Bakın, her yanınızdadır o.

Son yirmi yıl veya daha fazla süredir arabacılar, tüccarlar ve başiboşlar, sefiherler ve hamallar arasında gezindim durdum; papaz cübbelerini de bilirim, kırmalı yuvarlak yakaları da, şapkaları da bilirim, bukleli beyaz perukaları da; fakirlerin hastahanelerini de bilirim, zenginlerin bakımlı kiliselerini de. Pek çok cinayetin işlendiği Portsoken ve Downegate mahallelerini

de bilirim; Şu genelde züppe veya kibar beyler olarak anılan kişilerin bulunduğu Langborne ile Billingsgate’i de; intiharlarla ünlü Candlewick Street ile Walbroke’u da; sözü edilmeye değmez suçların işlendiği Vintry ile Cordwainer’ı da bilirim. Ratcliffe’i, Limehouse’u, Whitechapel’ı, St. Katherine’i, Streetford’u, Hogston’ı, Sordycke’i ve surların dışındaki tüm o sefalet bölgelerini bilirim. Bir kadınla karşılaştım yer Thames Street’ti, ona kur yaptım yer Tower Street ve onunla evlendiğim yer de St. Dunstan. İki erkek, biri kız, ölü doğan çocuklarımı Crutched Friars’da gömdüm ve Şehrin Minories’deki yan kapısının dışında ağabeylerimi toprağa verdim.

Gene de, bu ölüm Şehrinde, *Olgun kiraz, Taze elma, Sulu Seville portakalları ve Olgun enginar* avazelerini ve kaŐkol ve hasır otu ve ıra satıcılarının haykırıŐlarını hâlâ duyuyorum. Bir çift eldivenin ya da gözlüğün, ressam sephasının ya da berber tarağının, trompetin ya da bitişik taburenin nerede bulunacağını biliyorum. Herkesin bir araya geldiği meyhaneleri ve kumarhaneleri, horoz dövüŐü yapılan yerleri ve bowling pistlerini biliyorum. Londra Köprüsü’nün tuhafiyecileri ile West Cheap’in kuyumcularını, Bucklersbury’nin bakkalları ile Watling Street’in manifaturacılarını, Cordwainer Street’in orapıları ile London Wall’un kunduracılarını, Walbroke’un kürküleri ile Old Jewry’nin demircilerini biliyorum. Buralarda, mahkûm arabalarıyla yük arabalarından öyle bir gürültü, yolcu arabalarıyla iki tekerlekli arabalardan öyle bir gümbürtü yükselir, bir tarafta vurulan ekilerden, diğer tarafta ha gayret kaldırılan filardan, balık sürüsü gibi erkek ve kadın ve çocuklardan öyle bir uğultu kopar ki pekâlâ Leviathan canavarının karnında sayabilirim kendimi. Gene de burada, burada bile, felsefi ve tecrübi çalışmalarımı yürüttüm; bu hayhuyun içinde ve dahi handiyse bu pis kokulu gürhün tam ortasında doğanın parlak merceği altında araŐtırdım ve *spiritus mundi*’nin soluğunu keşfettim.

Şimdi karım ve hane halkıyla birlikte Clerkenwell’de bir eve taŐınmıŐ bulunuyorum ve son on beş yıldır da burada yaşıyorum (son kerte hassas ve kırılĐan olan babam bir huzurevinde kalıyor). Clerkenwell Green ile kâtipler kuyusunun hâlâ yerinde durduğu Turnmill Street’e yakın sağlıklı bir yerdir

burası; arka bahçem Fleet'e doğru meyleder ve kuzey tarafında okçuların talim yaptığı Hockley tarlaları yer alır. Ama çok eski ve biçimsiz bir yapıdır ve yatak odaları ve ara odaları ve koridorları ve salonlarıyla ve türlü çeşitli biçimlerde bölünmüş diğer odalarıyla bu evin yanının yöresinin izini sürmek için bir Minos daha gerekir. İşte, kâğıtlarım etrafımda saçılı vaziyette, üst kattaki kütüphanemde oturuyorum. Memleketim için zafer kazanmak üzere tüm o zahmetleri ve sıkıntıları çektiğim, türlü çeşitli el yazmalarını ve risaleleleri ve yazılı, basılı diğer malzemeleri dikkatle inceleyip üzerinde uzun uzun düşündüğüm yer burasıdır. Bu odaya bitişik, üst sahanlığın karşında bazısı toprak, bazısı metal, bazısı cam ve bazısı da karışım olan lüzumlu kaplarımın bulunduğu laboratuvarım yer alır; burada hava fişekçiliğiyle alakalı imbiklerim ve toplayıcı kaplarım vardır, öyle ki ateşli çalışmalarım yüzünden duvarlar ve tavan koyu bir isle kaplıdır. Burada da küçük bir ayırma duvarım vardır; ardında sanatımı geliştirmeme yarayacak, mesela kahverengimsi sakız gibi çok tatlı bir maddeden ibaret, takriben iki okka ağırlığında büyük bir meşin torba benzeri kimya malzemesi dolu depom yer alır. Burada da, çalışmalarım daha büyük hizmetler edecek sıvı dolu cam kapları barındıran kurşun kafeslerle birlikte belli tozların bulunduğu torbalar vardır. Toprak ve gübreyle kaplanacak şeffaf bir boru da bulunur. Şu sıra, bununla alakalı daha ziyade malumat veremeyeceğim.

Mamafih, bu evde ve dahi bu krallıkta kütüphanemle mukayese edilebilecek pek az şey vardır. İşte, Gerardus Mercator'un en iyi imalatları olan kürelerim – gerçi başlarına oturup, bizzat kendi ellerimle bazı yerler ile gözlediğim türlü gezegenlerle alakalı, hem coğrafi hem de semavi, muhtelif düzeltmeler yaptım. İşte çalışmalarımın vaktini hatasız ölçmek için kullandığım kum saatim ve Cheapside'daki Thomas Hill tarafından daha yeni dökümü yapılmış olan umumi usturlap. Gene de, benim gerçek zaferim kitaplarımda yatar: basılı ya da çok eski el yazması, ciltli ya da ciltsiz takriben dört bin adet var. Bazısı Yunanca, bazısı Latince, bazısı da anadilimizde yazılmış, ama külliyen, Kraliçe Mary'nin hükümranlığı süresinde iftira kabilinden büyücülükle suçlanıp ölmeye hazırlandığımda bile, evet

külliyen benim tarafımdan bulunmuş ve toplanmışlardır. Bu binbir zahmetle elde edilmiş anıtlar bir bakıma gübre yığının-
dan çekilip alınmış gibidirler, çünkü çürümekten tümüyle yok
olmaya yüz tuttukları yağma edilmiş kiliselerin ve manstırlar-
ının bir köşesinde tarafımdan bulunmuşlardır. Bazıları ise (Pin-
ner'in ötesinde, şu anda bile terk edilmiş ve harap halde duran)
eski bir evin bozulmuş kütüphanesinden aldığım büyük bir
kutudan veya sandıktan çıkmıştır: her birinin kendisine has
başlığı kutunun ön yüzüne sadece tebeşirle yazılıydı, ama on-
ları görmek bile yüreğimi hoplatmaya yetmişti. Şimdi burada,
raflarda ve gömme dolaplarda ya da sürgülü büyük sandıklar-
ının içinde muhafaza ettiğim bu kitapların yüzlerce çok nadir
deliller bulduklarını biliyordum. Bu kitapların birebir
kopyalanması ve kendi yazılarım için çok miktarda kaleme ve
mürekkebe ihtiyacım var; bu nedenle, sol tarafımda, her türden
tüy kalem var. Mürekkep tüy kalemimin içi boş gövdesinden
aşağıya, sonra da tüm notlarımın etrafıma yayıldığı bu yazma
masanına doğru süzüldüğünde, akıllara durgunluk verecek
şeyleri kaydetmeye başlarım.

Mamafih kitaplarımın içinde de akıllara durgunluk vere-
cek şeyler bulunduğunu söylememe gerek yok herhalde – bun-
ların arasında, eski gökgünlüğü kâğıtlarının yanısıra, Zerdüş,
Orpheus ve Hermes Trismegistus'un olağanüstü ve nadir bu-
lunan kitapları var. Bu oda her türden âlimler için bir üniver-
site ya da akademi olmuştur ve burada paha biçilemez kitap-
lar vardır: Reuchlin'den *De verbo mirifico* ve *De arte cabalistica*,
Brunswick'ten *Damutma Kitabı [Book of Distillation]*, Polalı Pet-
rus Bonus tarafından yayımlanan, ama yakınlarda Janus La-
cinus tarafından yeniden yayıma hazırlanan *Çok Değerli Yeni
İnci [The New Pearl of Great Worth]*, Cornelius Agrippa'dan ünlü
De occultia philosophia, Pomponazzi'den *De incantationibus*, Tur-
nebus tarafından derlenen *Corpus Hermeticum* ile ikisi de çok
faydalı ve okuması hoş olan *Clavicula Solomanis* ve *Mükemmel-
lik Güneşi [The Sun of Perfection]*. Yakın zamanda ele geçirdiğim,
çok değerli hazineler olan diğer âlimlerin emeklerini de ihmal
edemem: Trithemius ve *Steganographia*'sı. Paracelsus'un kendi-
si tarafından yayınlanan olağanüstü ve harika ilim ürünlerini,

keza Francesco Giorgi'nin *De harmonia mundi*, Boethius'un *De institutionibus musicae*, Pacioli'sun *De divina proportione* gibi eserlerinde izi sürülebilir bağlantılarını da atlamayacağım. Bunlar herhangi bir pazarda ya da kitapçıda parayla satın alınamazlar, çünkü gizli çalışmalara konu olan eserlerdir.

Bu ciltli kitapların arasında, insanlığın ebedi hafızasında yer etsin diye benim Londra Hermes mührümlü işaretlenmiş temiz kopyalarım yer alır. Tüm bu yılları bilmeceler ya da eğlenceli masallar yazarak geçirmeyip sürekli gelecek nesilleri düşündüm. Dahası, tıpkı kosmosun temel, entelektüel ve göksel seviyelerde kavranması gibi, kendi eserlerimi de ilmin çeşitli derecelerine göre tertip ettim: bunlar *Geometri Ögesi* [*The Element of Geometry*] ve *Matematiğe Giriş* [*Mathematical Preface*] (buraya, zamanı ölçme sanatı, perspektif, geometri ve diğer ilimlerle ilgili çok miktarda kitabın yanısıra *Üstün Seyrüsefer Sanatıyla İlgili Genel ve Nadir Bulunur Tarihi Belgeler'i* [*General and Rare Memorials Pertaining to the Perfect Art of Navigation*] de ekliyorum) gibi mekanik bilimini en üst seviyede öğrenmeye uygun olan kitaplardan, *Propodeumata Aphoristica* gibi çok bilgililer için tasarlanmış olan kitaplara, burada yanımda muhafaza ettiğim ve sadece *Liber Mysteriorum* olarak bilinen en mükemmel ve en değerli çalışmalarına kadar uzanır. Teşebbüsümün alanı o kadar geniştir ki, bildiğim kadarıyla şu ana kadar başka hiç kimse tarafından başarılabilmiş değildir: işte bu nedenle, kâğıtlarımı çalışma odamdaki kapalı kutuların içinde, kaba saba safsatıcıların gözlerinden ve dillerinden uzakta muhafaza etmeliyim. İçinde yaşadığımız şu korkunç günlerde, nadir sanatlarda yapılan çalışmalar için hakedilen ya da yaygın saygınlığı elde etmek çok güç: böylece, kendi vatandaşlarımla şahadetine hiçbir biçimde bel bağlayamayacağımdan, burada atalarımın katılıyor ve kendi eserlerimi onların yanına koyuyorum. Benim ve felsefi çalışmalarım hakkında uydurulan o budalaca, iffetsizce, düşkün ve hakikatle hiç alakası olmayan masallar aklıma geldiğinde, burada, tüm çağların önünde sessiz sedasız uzandığı kütüphanemde, aptal aptal konuşan dillerden uzakta huzur buluyorum. Burası benim *quietus est'im*, (dedikleri gibi) özgürlüğe gidiş pasaportum. Hürriyet, geçmişin hafızasından ve geçmiş hakkında derin düşünmeden başka nerede bulunur ki?

Elbette her şey bilinmiyor ya da her şeyin bilinmesi mümkün değil ve bizim krallığımızla ilgili bile pek çok şey kayıp; gene de, Nennius ile Monmouthlu Geoffrey tarafından derlenmiş Britanya'nın geçmişiyle alakalı muhtelif elyazmalarının yanısıra, elimin altında *Historia Regum Britanniae* de var. Bir zamanlar bir kitap vardı bende – ona ne olduğunu bilmiyorum, çünkü büyücü suçlamasıyla Kule'ye kapatıldığımda benden alınmıştı, ama şu saniye bile gözümün önüne getirebiliyorum. *Sene 1517*'de basılmış, iki tokalı, kısa, kalın ve eski bir kitaptı ve bu adanın altında çok zaman evvel gömülmüş eski yerleri ve şimdi toprağın altında kalmış çok sayıdaki şehirleri anlatıyordu. Dediğim gibi, bu harika kitap çalındı, ama bu kayıp, Kral Henry zamanında gerçekleşen ziyadesiyle çok sayıdaki değerli kütüphanenin tahrip edilmesi, yakılması ve yağmalanmasıyla karşılaştırıldığında hiç sayılır; geçmişimizin bütün bir arşivi ve dahi külliyyatı tümüyle yok olmak üzereydi ve antik çağlardan kalma bilgilerimiz züppelere hizmet ediyor, şamdanları ovalamak ya da kunduraları silmek için kullanılıyordu. Burada saklayıp koruduklarım, memleketin her yerine saçılmış durumda bulduğum eşsiz mücevherlerdir, öyle ki bu kütüphanede Britanya'nın hazinelerinin bir bölümü, hiç durmayan mütekamiliyetinin ebedi tohumları, atalarımızın mükemmel çalışmalarının bir zamanlar inanılmaz zenginlikteki arşivinin kalıntıları yatmaktadır. Britanya'nın kıyılarına bir zamanlar devler geldi ve daha sonra da Atlantis'in batışından kurtulanlar. Onların görkemli hakikatleri asla terk edilmemelidir.

İşte bu nedenle, çok mükemmel bir âlim ve bilgili bir kişi olmak için kitaplardan öğrenmenin yolunu, yordamını bulmak lazımdır; öbür türlü, bir filozoftan ziyade yarı münevver bir safсатаcı, şarlatan ya da ampirik olmak pek mümkündür. Öğrenmenin bir erkeği kadınlaştırdığını, gözünü bozduğunu, beynini zayıflattığını ve binlerce hastalığa davetiye çıkardığını iddia edenler var; bizzat Aristoteles "*Nulla est magna scientia absque mixtura dementiae*" der ki aynen "İçine delilik karışmamış kusursuz bilgi yoktur" anlamına gelir. Mamafih bu konuda Aristoteles'e dahi katılmıyorum, çünkü bilgiye sahip olan kişi güneşin çiçeğini, mükemmel yakutu, ölümsüzlüğün sırrını ba-

rındıran hayat iksirini, mutlak bilgeliği elinde tutar. Bilgi hakiki felsefe taşıdır, kutsanmış ruhun evidir, arzın ruhunun özüdür.

Kitaplar insan ırkı gibi yok olmazlar. Elbette onları daha birkaç ay önce kitapçının rafında temiz pak cildiyle dururken, yaygın olarak tuhafiyecide paket kâğıdı olarak kullanıldığını görürüz; bunlar sahici eserler değil de, bayağı insanlar için üretilmiş çerçöp ve moda uygun zerzevattır. İnsanların değerli sanarak odalarında tuttıkları veya raflarına dizdikleri böylesi ıvır zıvırlardan veyahut da oyuncaklardan binlercesi vardır, oysa bunlar geçen zamanın gelgeç heveslerinden başka bir şey değildirler ve bir gübre yığınının derilmiş ya da şans eseri lağımdan çıkarılmış kâğıtlar kadar değerleri yoktur. Hakiki kitaplar, çağların mirası olan idrakin gücüyle doludur: zaman içinde elinize bir kitap alırsınız, ama onu ebediyetin içinde okursunuz. Şu metne, Üstad Matthew tarafından Yunancadan mükemmel tercüme edilmiş *Ars Notoria*'ya, bir bakın – her kelimenin nasıl tözün esasına ve her cümlemin nasıl onun biçimine işaret ettiğine dikkat edin. Nasıl bir bilgidir ki bu, (dünyanın daha sonraki ve çok ileri bir çağında bile) her satır, nenlerin gizli ve meçhul biçimlerinin mahreçleriyle nasıl sıkıca örüldüğünü açığa çıkarabiliyor! Mamafih, kafası sadece büyüye çalışan, esrardan başka bir şey görmeyen, bir vahiy yakalamaktan başka bir amaçla okumayanlar için değildir bu; yabani zeytin de tatlı zeytinle bir kökten çıkar ve bu adamlar bu kutsal adların anlamını bilmeden "Micma" ya da "Fisis" ya da "Gohulim" diye tıslayıp fıslamaktan başka bir şey yapmazlar.

İşte ben tüm bu bilgeliğin kaynağını buldum. Ben susuzluğumu hakiki kaynağından içerek gideriyorum, çünkü adamızın mirasıyla çevrelenmiş durumdayım. Tıpkı Paracelsus'un duvarında asılı portresini zihnimde yoğunlaştırıp bakışlarını bu tarafa çevirenler için parlak bir ışık olarak görünmesini sağlamak için suretini bu sayfalara yollayabileceğim gibi, etrafımdaki kitapların özlerini damıtıp dünyaya salabilirim. Bu ciltler sadece benim için değil de daha pek çok gelecek nesil için sürekli ve sessiz varlıklarını koruyacaklar. Evlerde yaşayan ve eski duvarları ve dahi ahşap merdivenleri mesken tutan ruhların bulunduğu, avam tarafından konuşulan ve inanılan bir şeydir;

mamafih, bu kütüphanede bir ruh varsa bile, bu geçmiş çağların ruhudur. Beni geçmişte yaşamakla suçlayıp alaya alanlar var, ama çok yanılıyorlar; parlak ve sabit yıldızların yardımıyla rotasını çizen yön bulucu gibi, geçmiş çağları anlayan biri şimdiye hükmeder. Güneşe tutulduğunda rengârenk olan ama gölgede hiç renk göstermeyen yanar döner ipek gibi, şimdiki günde ancak doğru şekilde bakmayı bilenlere görünür olan çok eski zamanların tüm renklerini ve dahi gölgelerini içinde barındırır. İşte burada, dünyanın hallerinden ve dahi halkından elimi eteğimi çekmiş, kütüphanemin ortasındaki büyük masada oturuyorum; kitaplarımıyla tüm budalalıklardan ve taarruzlardan korunuyorum ve böylece hakiki benliğime göre yaşıyorum. Huzurluyum.

Lakin, Pico della Mirandola ile Hermes Trismegistus da aralarında olmak üzere, büyük üstatların şu sayacaklarımla işaret ettikleri öğretilerini ihmal edecek kadar da aptal değilim: kendim olmak, dünya olmaktır; kendi içime bakmakla dünyaya bakarım; kendimi bilmek, dünyayı bilmektir. İnsan biçimi güneşten bile daha güçlüdür, çünkü güneşi de içinde barındırır; cennetten daha güzeldir, çünkü cenneti içinde barındırır; ve dahi bunu gören kişi krallardan bile daha zengindir, çünkü cihanın tüm sanatlarını ve dahi bilgisini müdriktir. Yo, benim biçare, ölümlü vücudumdan değil, bu elli yıllık zavallı ve sürükleyerek taşıdığım kafesten değil, bana bağışlanan hakiki, ruhi vücuttan bahsediyorum: bilgi susuzluğu çeken ve ben kitaplarımın arasında otururken parlak tanrısal ışığa doğru yükselen odur.

* * *

Kütüphanenin tatlı küf kokusundan sonra hava almak için bahçeme gittim ve tam şifalı otların büyüdüğü Fleet'in köşesine doğru gelmişim ki uykusunda konuşan birininkine benzer sesler duydum. Sesler bir evin duvarları gibi dizilmiş fırınlanmış tuğladan küçük, kapalı bir alandan geliyordu ve açık tarafına doğru yürüyünce, önü göğsüne kadar açık ve tarazlanmış siyah bir ceket giymiş bir adam görüp geri sıçradım. Başına,

yüzünü açığa çıkarmak için ön tarafından kesilmiş kir pas içinde bir bez sarmıştı. Başını kaldırdı ve bir an için gözlerini hiç kırpmadan bana baktı.

“Ah efendim” diye haykırdı, “Burada, nehrin kıyısında istirahat ediyordum. Allah inancı tam bir beyefendiye benziyorsunuz, ne olur acıyın bana.” Bir şey demedim, ama yerde bıraktığı keçe şapkaya ayağımın ucuyla dokundum ve ona doğru ittim. “Sara derler, şiddetli ve acı verici bir illete tutuldum” diye devam etti. “Arkası üstü yere düştüm ve bütün gece burada yatıp kaldım.”

“Kamçı direğinde,” diye karşılık verdim, “iyileşmeyecek bir hastalığın yok senin.”

“Ulu Tanrım, efendim, herkes tarafından çok fena kırbaçlanıp durduğumdan, bana orada doğmuşum gibi geliyor. Benim adım Philip Jennings ve altı yıldır bu düşme illetine tutulmuş bulunuyorum. Irsi olduğundan, tedavi de olamam. Benden önce babamda da vardı.” Şimdi biraz daha ilgimi çekmişti; bize kalıtımla geçen bu tür hastalıklarla ilgili çok derin bir kitap okumuştum bir zamanlar. “Tanrı aşkına bana bir peni verin efendim de biraz adama benzeyeyim.”

Yaydığı kokudan sakınmak için gerileyerek, “Hayırsever bir kilise kapısına yönelemeyecek kadar düşmüş olamaz yelkenlerin şüphesiz” diye karşılık verdim.

“Ah, tüm kiliseleri bilirim ben. Coleman Street’teki St. Stephen’i, Ludgate’teki St. Martin’i, Foster Lane’deki St. Leonard’ı biliyorum, ama hepsi de zırnık koklatmadan beni çeviriyor.”

“Üstüne üstlük, bir şey koklamak istiyorsan, bunun ancak yanan etinin kokusu olabileceğini söyleyerek seni tehdit de ediyorlar değil mi?”,

“Eh, işte biliyorsunuz efendim, bu rahiplerin akılları şapkalarından daha yüksekte. En büyük din görevlileri, her zaman en zekileri oluyor.”

Buna hak vermedim. “Görünüşüne rağmen,” dedim, “aptal bir adam değilsin. Bu elem dolu dünyada nasıl geçindin?”

“Şu köpekten başka gönlümü eğleyecek bir allahın kulu olmadan, tek başıma yürür dururum.” Sahiden de yanına sokul-

muş yatan bir deri ve kemik yığını vardı ve adam dokununca hareketlendi. "Ne bulursak onu yeriz. Sokaklardaki pislikleri yediklerinden, bu şehirde kedileri ve kargaları öldürmek yasak; bu nedenle onlar da yoldaşlarımız."

İçimden bir acıma duygusu geçti adam için. "Sana biraz çavdar ekmeği verebilirim—"

"Ziyafet olmamasındansa, yulaf lapası yeğdir, derler. Bayat kemik, boş tabaktan iyidir."

"Büyük laflar ediyorsun" dedim gülerek. "Senin ve köpeğin için sıcak börek de olabilir."

"Bu durumda yemekten sonra buradan giderim. *Romeville'i* bing ederim."

"Ne demek o?"

"Argo bu efendim. Londra'yı terk edeceğimi söyledim."

Bu acayip kelimeler ilgimi çekmişti. "Biraz daha konuş bakalım saygıdeğer argocu."

"*I couched a hogshhead in a skipper this darkmans.*"

"Anlamı?"

"Dün gece bu barakada uyudum. *Now big me a waste to the highpad, the ruffmans is by.*"

"Peki ya bu?" Bu kelimeler, bu topraklarda konuşulan bana meçhul eski bir dile ait gibiydi.

"Eh, anayoldan geçeyim, orman pek yakında, anlamına geliyor."

"Bu kelimeleri ya da mantığını anlamıyorum. Ne zamandan kaldığını ve kökenini söyle bana."

"Ne zamandan kaldıklarını ya da nereden geldiklerini söyleyemem ama bana babam öğretti, ona da babası öğretmiş ve bu geriye doğru uzanıp gitmiş. Bir gösteri yapayım size. Şuna bir bakın hele." Burnunu işaret etti. "*Bir smelling cheat.*" Sonra da ağzını işaret etti. "*Gan.*" Sonra gözlerini. "*Glaziers.*" Sonra ellerini havaya kaldırdı. "*Fambles.*"

"Dur," dedim, "sana yiyecek getirene kadar bekle." Çabucak hizmetçi kızın yemek hazırladığı mutfığa gittim ve ondan bol miktarda ekmeğe ve et istedim. Bunları bir tabağa tepeleme doldurdum ve adamın konuştuğu kelimeleri yazabilmek için bir parça tebeşir ile yazı tahtası da getirdim yanımda.

Ona verdiğim bir et parçasını tutup kaldırarak, "Peck" dedi. Ekmeği işaret ederek, "Pannam" dedi. "Bene for my bufe. Köpeğime iyi gelecek." Şimdi ikisi de yemeğe yumulmuşlardı, ama yeyip iyice doyduklarında ağzını ceketinin pislik içindeki yenine sildi ve devam etti. "Lightmans gündüz demek, darkmans ise gece. Solomon, üzerinde ekmeğin ve şarabın kutsandığı masa ve patrico, rahip demek; ayrıca, autem, kilisenin argosudur." Konuşurken tüm bunları kaydettim. "Glimmer ateştir. Dün gece ayaz vardı efendim ve ben de wishes to put my prat in ken or libbege with new duds."

"Yani?"

"Kıçımı bir eve sokmak ya da üzerimde yeni giysilerle bir yatağa girmek istedim." Şimdi biraz doğrulup köpeğini okşadı. "Bung'ınızı filch etmeyeceğim," dedi, "çünkü ikimizi de beslediniz. Ama biraz lour'unuz var mı? Bunu tercüme edebilir misiniz acaba?"

"Para mı?"

"Aynen öyle! Para! Paraya ihtiyacım var!"

Eve döndüm ve şöminenin köşesinde kalmış birkaç peni buldum; dönüp büyük bir iç huzuruyla adama verdim, çünkü yeni bir dil öğretmekle bana yeni bir dünyanın kapılarını açmış olmamış mıydı? "Bunlar senin için" dedim. "Peki köpeğinin adı ne?"

"Dickins, efendim. Şeytan'ın ta kendisidir."

Kısa süre sonra benden ayrıldı, ama daha önce Fleet'in kıyısına kadar onunla birlikte yürüdüm. "Değişik çizgileri devam ettirdiklerinden, paralellerin hiçbir vakit birleşemeyecekleri yolunda bir teori var" dedim. "Sence doğru mu bu?"

"Bundan hiçbir şey anlamadım, efendim. Ama Şam işi bir kumaşa pamuklu kadife karıştırılmayacağını biliyorum. Ben sizin gibi değilim ve artık sizden ayrılmalıyım." Bunun üzerine durakladı; partial ceketinin cebinden el yazması birtakım kâğıtlar çıkardı, gülümseyerek bana uzattı. "Size fazlasıyla yük oldum efendim, ve hiç şüphesiz canınızı da sıktım--"

"Yo, hayır. Hiç de değil."

"Ama size bıraktığım bu kelimeleri okuyun." Başka bir şey demeden köpeğiyle birlikte yoluna devam etti; nehir boyunca

yürürken eski bir idam şarkısı söylüyordu: “Talih, düşmanım benim, neden çattın kaşlarını bana?” Gözden yitene kadar arkasından baktım ve sonra bir iç çekerek eve döndüm ve kütüphaneme çıktım.

* * *

Size rüyalarımı anlatayım mı? İlk rüyamda bir hayal ve yeni basılmış ve çok acayip konuları ihtiva eden birçok kitap gösterisi gördüm; içlerinden biri, kalın ve büyük boy kâğıda basılmış, ilk sayfasında başlık olarak büyük harflerle benim evimin bulunduğu kocaman bir kitap vardı. İkinci rüyamda, Aldgate ile Tower Hill’in yan taraflarında yürüyordum ki kuvvetli rüzgârların estiği büyük bir fırtına beni izliyordu ve ben etrafımdaki büyük şahsiyetlere yüksek sesle, “Clerkenwell’e gitmeliyim; birisi benimle ve kitaplarımla alakalı bir konuda yazıyor” dedim. Üçüncü rüyamda, ölmüştüm ve bağırsaklarım çıkarıldıktan sonra gelecekte bir vakitte yaşayan muhtelif kişilerle hasbıhal ettim. Dördüncü rüyamda, zevcem Katherine Dee’nin düşük yaptığını gördüm; ölü cenini içinde bulmasına yardım ettim ve bir saat sonra sıcak şarap içinde ona kokulu sarı sakız verilmesine sebep oldum ve ölü cenin elime yapışan siyah bir şeyle kaplanmıştı. Beşinci rüyamda, kendimi küçük ve mükemmel bir kütüphane odasında buldum; burası geçmişte kutsal taş konusunda mahir bir öğrencinin odası olmuş gibiydi; altın sarısı ve gümüş rengi harflerle muhtelif yerlere, “Petrus Baccalaureus Londoniensis” adı yazılıydı ve bu çalışma odasındaki başka türlü türlü yazının arasında şehrimizin evleri, caddeleri ve kiliseleri üzerine hiyeroglif notlar vardı. Kapının üzerine şöyle birkaç dize kazınmıştı:

*Immortale Decus par gloriqve illi debantur
Cujus ab ingenio est discolor hic paries.*

Kendime bakıyorum ve her yanıma harfler ve kelimeler yapışmış olduğunu ve bir kitaba dönüştürüldüğümü anlıyorum...

Bir yerden bir haykırış geldi ve uyandım. İçim geçmiş olmalı, çünkü gözlerimi şekerleme yapmak niyetim olmadan, uykuyla uyanıklık arası bir durumdayken kapatmıştım. Ama hemen kendimi topladım. Saat öğleden önce on birdi ve Mrs. Dee tarafından yemeğe çağrılıyordum. Karnım acıkmıştı ve çabucak aşıya inip hoşnutlukla masanın çoktan hazırlanmış olduğunu gördüm. Uzun süre önce mutfakta asık suratlı herkesi kovmuş, karıma yardım etmesi için sadece iyi ve temiz hizmetçiler tutmuşum. Uzun masada karşımda oturuyordu ve ben şükran duasını yaparken başını uygun tarzda uysalca önüne eğmişti. Sonra dana etini kestim ve büyük bir sessizlik ve ciddiyetle haşlanmış et, tavşan eti, börek ve tarttan ibaret yemeğimizi yemeye başladık. Sadece iki ana yemeğimiz vardı, çünkü Katherine Dee'ye de anlattığım gibi, aşırı et ve ekmek melankoliyi davet eder; bilhassa yabancı tavşanın melankoliye sebep olduğu düşünüldüğünden soframıza gelmesi men edilmiştir. Melankoli soğuk ve kuru olduğundan, bu illete duçar olanlar kızarmış ya da çok tuzlu etten sakınmalıdır; ayrıca, fırınlanmış et yerine kaynamış olanları yemeleri gerekir. Aynı sebeplerle, sıcak şaraptan imtina ederim ve kendimi marazi bir ağırlıktan korumak için inek sütü, badem yağı ve yumurta sarısından uzak dururum. Katherine Dee kocasının mizacını bilir ve yiyecek işlerini tümüyle kendi yürütür: ona ayda bir para veririm ve tüm yiyeceklerin gizli yararları ve türleri konusunda benim tarafımdan eğitilmiş olmakla, yardımcısıyla pazara gider ve her zaman iyi tereyağı, peynir, iğdiş horoz, domuz eti ve domuz pastırması alır.

Karşısında beyaz şarabımı içerken bana, "Cow Lane'de kurulan Mayıs direğini gördünüz mü?" diye sordu.

"Başka bir yoldan geldim." Bahçede karşılaştığım argocu evsizle alakalı bir şey söylememeye de karar vermiştim, çünkü bunun karımı huzursuz edeceğini biliyordum.

"Düğün için. Biliyor muydunuz? Grosse-teste'nin, şu tüccarın kızı bugün evleniyor."

"Ne olmuş yani?"

Karım, sade giyinmesinden haz ettiğim için, kurumuş yaprak rengi, saçaksız kıvrımlı iç etekliği giymişti; mamafih üze-

rinde dantelden kırmızı bir şal vardı ve benimle konuşurken elini şalına sarmıştı. "Hiçbir şey, efendim. Hiçbir şey. Bazıları güzel olduğunu söylüyor, ama ben onun kötü giyindiğini düşünmüşümdür hep. Verilen parayı da bu mahallede kim kesti-rebilirdi ki? Şüphesiz pek çok erkek gelinin kocasını kıskanacak." Şalıyla oynamayı sürdürüyordu. "Mayıs direği çok gösterişli, Doktor Dee. Buna benzer bir şey görmedim hiç. Görmeye gidelim mi? İzniniz olursa?"

"Kadın, önümüzde kurulmuş olan sofrayla ilgilenebilir miyiz? Biteviye konuşup hiç susmayacak mısınız?"

"Nasıl isterseniz efendim." Etimizi yerken sessizliğini korudu. Çok geçmeden, "Bey" dedi, "Rica ederim şu horozdan bir parça koparın. Bir şey yemiyorsunuz. Şu lahanaların bile tadına bakmadınız."

Parmağımı kâseye daldırıp yaladım. "Bunların tadına bakamam. Çok fazla biber ve tuz konmuş." Karımın keyfini kaçırdığımı gördüm ve onu biraz kıskırtmak hoşuma gitti. "Peki bu ne eti? En sevdiğim tarafı, ama bozulmuş. Londralıların dediği gibi, Tanrı bize eti yollamış, Şeytan pişirmiş." Hassas bir noktadan vurmuştum. "Bozulmayı saklamak için sarımsakla doldurulmuş: Şimdi dokunsam, üç gün boyunca kokarım. Hiç öğrenmiyorsun. Çok ayıp."

"Böyle konuşmak sizi memnun ediyorsa, Doktor Dee, bir şey demiyorum. Ama ben her şeyi en iyi şekilde yapmak için uğraştım."

"Eh, yeterince muhabbet edildi. Şimdi ye. Yemekten sonra konuşabilirsin."

Burası, eski tarzda yapılmış tuhaf oymalarla kaplı büyük meşe sandıkların ve sandalyelerin bulunduğu, yemek için mü-kemmel bir yer; duvarlarda, bitkiler ve otlar kadar muhtelif ta-rihi sahnelerin de resmedildiği kumaşlar asılı. İşte Eyüb'ün ba-şına gelen felaketler, yedinci mührün açılışı ve Kudüs'ün inşası; tüm bunlar, sandalyemize oturup yemeğimizi yerken bile ruh-larımızı eğittiğimiz daimi alegoriler. Bir köşede koyu vişne ren-ginde, kadife ve altın simlerle işlenmiş bir koltuk vardır ama hatırlı konuklar dışında nadiren kullanılır. Çocukluğumda ot şiltelerde yatar, yastık niyetine uzunca bir kütük kullanırdık

ama şimdi başımızın altına yastıklar koyuyoruz ve bir zamanlar toprak kaplar yeterliyken şimdi kurşun ve kalay alaşımı tabaklarda yemek yiyoruz. Türk işi ve pirinç kap kacaklarımız, masa örtülerimiz var ve dolaplarımız tabaklarla dolu ve evlerimizin odaları kakmalı masalar ve özenle işlenmiş cam malzemelerle öyle süslenmiş ki ilk bakışta insanın gözünü kamaştırıyor. Ee, devran dönüyor; ama bu tür değişimlerin anlamını yansıtacak bir ışık da olmalı içimizde.

Bir yandan yeyip bir yandan da düşünüyordum ki karım aniden bir kahkaha atarak böldü beni. "Ah, efendim, demek hardalı bu kadar çok seviyorsunuz? Şarabın yardımı olmadan burnunuzu kızartıp yüzünüze al bastıracak. Aman efendim, nasıl da içiyorsunuz!"

Bir an için ona dik dik baktım, ama yüzündeki meydan okur ifadeyi kıramadım. "Şarap kötüyse, hanımefendi, o halde doğallıkla tutkuyu alevlendirir."

"Kusur şarapta değil, içenin içindedir." Bir şey demedim ve nadim olduğumu düşündüm. "Size kek ekmeği getireyim efendim de içkiyi sünger gibi çeksin."

Yemek neredeyse bittiği ve bu son tabaklar da masadan kaldırıldığı sırada parmaklarımı tasta yıkadım ve kitabımı istedim.

"Hangi kitabı?" diye sordu Katherine Dee, hoş bir şımarıklıkla.

"Dün yemekten sonra okuduğumu. Görmediniz mi? Yarı kör mü oldunuz?"

"Ah, şöminenin yanında okumaktan hoşlandığınız eski masal kitabınızı mı?"

"Masal değil madam. İngiltere'nin eski krallarının işleri."

"Kaldırdım" diye karşılık verdi. "O kadar fena bulduğunuz et kokusundan uzağa bir yere."

Dili hâlâ pek sivriydi. "Fiskos etmeye gidin. Bana da kitabı getirin." Sandalyesinden kımıldamadı. "Kendi evimde emir verme gücünden mahrum muyum?"

"Nasıl isterseniz."

"Pekâlâ. O halde kitabımı getirin."

Bir kahkahayla kalkıp bir sandığa gitti, açıp bir reveransla *Gesta Regum Britanniae* kitabını takdim etti; sonra okumamı

seyretmek üzere bitişik bir sandalyeye oturdu. Nafile, bana rahat huzur yoktu. "Ah" dedi birkaç saniye sonra. "Bir haber geldi. Babanız hâlâ sıtma nöbetleri geçiriyormuş."

Okumaya devam ederken, "Habis bir hastalıktır" dedim.

Birkaç saniye daha geçti. "Ee, söyleyin bey. Mayıs direğini ziyarete gidecek miyiz? Yemekten sonra yürümek iyidir."

"Yeter!" Kitabı bıraktım ve koridora çıkıp, rahatlamak için lazımlık getirmeleri için seslendim. Hole bitişik küçük odaya geçtim, epeyce bir işedikten sonra pencereden dışarı fırlatmak niyetiyle (çünkü yağmur yağıyordu) davrandım ki burnuma çişimin kokusu çarptı; taze tarçıninkine benzer keskin bir kokusu vardı ve evvelki gece içtiğim şarap aklıma geldi hemen. İçimde çözünüp bilahare gene koyulaşmış olmakla şimdi daha hususi bir vasfı vardı; içindeki uçucu maddelerin ayıklandığı nemli bir buhara dönüştü ve eğer içindeki su buharı tümüyle kaybolursa, sonunda bir taş olurdu. Kuru ya da tozsuz bir maddeye dönse, bir mineral olarak, acaba toprağı -insan sidiğinin yaptığı söylendiği gibi- daha verimli hale getirmek için kullanılabilir ve bu üstün vasıflı haliyle verimi bin katına çıkarılabilir miydi? Burada daha yakından incelenmeye değer bir şey vardı ve böylece lazımlığımı alıp laboratuvarıma çıktım ve arıtma ile sabitleme konusunda yapılacak deneyleri kararlaştırdım.

Ben, yeniyetme ve fırınında yakacak akgürgen kömürü almak için parası olmayan fakir bir siyacı değilim; tüm bu yıllar boyunca tüm aletlerimi ve gerekli maddeleri buldum veya satın aldım, öyle ki birazcık pis örnek için bir gübre yığınını karıştırmak zorunda değilim. Öte yandan, mağaralarda ve ormanlarda gizlenen geçmiş zamanların *cthonie* büyü tatbikatlarıyla da bir işim yok: çapkın şeytanı, vahşi hayvanların ayak izlerini, cehennem arabasını, Kemiksiz'i ve gecenin ve pusun buna benzer diğer illetlerini uyandıran cadılar ile acuzelerin, cüceler ile satirlerin, ruh çağırıcılar ile perilerin kaçırdıkları akıllı ve güzel bebek yerine bıraktıkları aptal ve çirkin bebek zamanlarıydı bunlar. Her neşeli kelimeyi cadılığın, her kocakarı masalını hakikatin ta kendisi sayarak eski zamanlarda nasıl karanlık ve büyük hatalara sürüklendik: yok dışbudak ağacına dokunmak engerek yılanın başını döndürürmüş, yok yaras-

ya karaağacın yaprağıyla hafifçe vurulursa hayvan hafızasını kaybedermiş. Mamafih, bunlar şikâyetçi de olmadığım ehemniyetsiz konular. Aslında, ışık –burada ışık, kendisinden güneş ve yıldızların özlerinin dünyada oluşturulduğu, yaşamın parlak yoludur– altında görüldüklerinde bir ölçüde doğru da sayılabilirler.

Gene de, nasıl kafası örümcek bağlamış bir siyacı değilsem, yörüngelerde bu tarz bir düzenek olmadığını pekâlâ bildiği halde, durumu kurtarmak için dış merkezi ve ilmek teorisini uyduran yeni moda bir astronom da değilim. Her biri, yakınından bile geçmeyen, en yeni yolu izler: bazısı kapı açıkken çitin üzerinden geçer, bazısı da tarladan geçseler daha iyi olacağı durumda herkesin kullandığı yolu tercih eder. Ulaşamayacakları halde aya doğru havlayan açgözlü kurtlar gibidirler – halbuki, aynı ayın ve yıldızların ve gökyüzünde asılı duran diğer gezegenlerin kendi içlerinde yer aldığını bir bilselerdi.

O halde gökyüzüne bir kurt, bir öküz ya da bir eşek gibi mi bakalım? Hayır, olamaz bu. Mamafih, kökten gerçeklere dair bir emare, iz ya da bir ışık bulmak ya da yakalamak için astronomiyi astroloji ile, evet, hatta *astronomia inferior* olarak bilinen siyaya ile birleştirmek şarttır; böyle yapmakla Pythagoras'ın metodunu izleyerek bu sanatların üç parçalılığını bütünlüleyebilir ya da Bir'leyebiliriz. İşte sonsuz bilgi arzusu budur ve kendim için ispatladığım üzere, insanoğlunun araştırma ve kapasitenin inanılmaz gücü budur işte: zamanla geçip gidenin değil, ebediyete kadar yaşayanın öğrenilmesidir. Şüphesiz bu gayretler anlamayanlar tarafından yerilirler, fakat sahici bilgelik âşıklarının zihinlerini bu doktrinlere yöneltecekleri bir çağ gelmelidir.

İşte ezeli ve ebedi rabita. Astronomide yedi gezegeni ezeli ve ebedi sırasıyla görürüz: Jüpiter, Satürn, Mars, Sol, Venüs, Merkür ve ay; öte yandan, deneylerimizde de yedi siyaya kapısından geçerek ilerleriz: içindeki yabancı maddeleri yok etmek ve yapısını değiştirmek için bir maddeyi ısıtmak, katılaştırmak, çözündürmek, damıtmak, süblimleştirip arıtmak, ayırmak ve değişime uğratmak. O halde, astrolojide bu ikisini birleştiriyoruz: gezegenlerin ve yıldızların gizli etkilerini araştı-

arak, aynı zamanda da bu elementler dünyasında her element zincirini serbest bırakarak. Yıldızlar sahiden yaşarlar ve *spiritus mundi* marifetiyle bizi etkilerler; yaşayan her şey arasında uyum ya da uyumsuzluk vardır ve bu nokta üzerinde hakimiyet kazanmak, tüm dünya üzerinde kontrol sahibi olmak demektir. Yukarıdaki güçler tarafından kontrol edilmeyen hiçbir şey olmaz aşağı dünyada; simgeleri ve ulakları gezegenler ve yıldızlar olan bozulması namümkün gökkubbenin yardımı olmadan arzın üzerinde hiçbir şey hareket etmez ve dahi değişmez. Bu sebeple, ay Boğa'nın yirmi sekizinci derecesinde ve İkizler'in birinci derecesinde sabitlendiğinde, hayatın gizli tohumlarını araştırmanın tam vaktidir. Daha evvel, Satürn ile ay burçlar kuşağının altmış derece ötesine kaydığına, bu tohumları toplayıp arzın sıcak bağrının derinliklerine gömmek için en uygun vakit olduğunu ispatlamıştım. Işıklı yıldızların doğal ışınları her iki kürede de, görülür ve görülmez şeylerde, her vakitte ve tayin edilen her ufukta iş görürler. İşte bu ışınlar damıtılabilir ve, sabah çiyi gibi, tazelenip yeni bir hayata can verebilirler.

Yukarıda olan aşağıdadır; aşağıda olan aynı zamanda yukarıdadır. Ve dahi işte burada, dizlerimizin üzerinde bir başka büyük sırta yaklaşıyoruz: güneş, altın ve insan yüreği birbirine benzerler. Işığı ve kalbin tutkularını zaptedersem, altının maddi özünü keşfetmeye ya da tasfiye etmeye başlayabilirim. Demek ki, bu metali yapmak istiyorsam, kendi benliğimi arındırmalı ve her şeyde yer alan ışığın bir aracısı olmalıyım. Binaenaleyh, en değerli ve en kutsal maddeyi dünyanın cürufundan yaratabiliyorsam, bu durumda, ölümlü çürüme dünyasında ve dahi kendi içimizde sabit, değişmez ve bozulmaz bir şeyin nasıl olup var olduğunu da sarahatle izah etmeliyim.

Bu hakikat üzerinde o kadar çok sayıda nadir ve değerli deney yaptım ki, şimdi hepsini hatırıma getirmem dahi mümkün değil. Bence malum o kadar çok tuhaf spekülasyonlar ve dahi inanılmaz uygulamalar yapılmıştır ki, duman ya da buhardan yaratılmış nesnelere, kükürt ile cıvanın gizli denge-sinden, krizolit ile berilin bütünlenmesinden bahsetmek sadece bizzat büyük Hermes Trismegistus'un başedebileceği bir va-

zife gibi görülür. Sadece şunu söyleyeceğim. Ölümlü duyular içimizde hüküm sürerken, idrak alanımız o denli geniş, görüş yeteneğimiz o denli zayıftır ki, dışa dönük uzuvlarımızı köreltip iç dünyaya doğru bakmamız gerekir; burada, kendinizi ışıktan yapılmış bir varlık olarak göreceksiniz. Hakiki insan astral insandır ve dahi içinde (bazı yorumcuların dediği gibi) yıldız-cinini değil, bizatihi ilahi olanın özünü barındırır. Netice itibariyle kendinizi Tanrı ile bir saymazsanız, Tanrı'yı bilemezsiniz – ancak benzer olanlar birbirlerini idrak edebilirler. İnsan bir zamanlar Tanrı'ydı, ve gene Tanrı olacaktır. Ve işte bir daha söylüyorum: Ölüm geldiğinde maddi ve bozulabilir şeyler görülmez olacaktır ve tıpkı dünyanın cürufunun kimyasal birleşme sayesinde altına dönüşmesi gibi, bizler de ışığa dönebiliriz. Mamafih, tüm bunlardan daha da büyük bir sır vardır; ya ölüm daha gelmeden, bu ışığa sahip olmak ve ilahi ışığa karışmak mümkünse? Bu durumda, Yaradılışın cam kabında biçimlerin biçimini, sayılabilir her şeyin sonsuz sayısını temaşa etmek üzere uzanır, tırmanır ve yükselirdim. Bu durumda, gerçekleştirmelerinden çok vakit evvel belirli büyük olayları görebilir, çok eski zamanların geçişini ezelden ebede cismani bedenimle orada duruyormuşum gibi seyredebilirdim. Heyhat, bundan daha da fazlası ve dahi fazlası var: Ya bu ışığı hayatın kendisini, kendi ellerimle yaratmak için kullanabilirsem? Küçük adamın için hazırlanmış ve bekleyen cam bir rahim var yanımda, ama bu hususta daha fazlası ne söylenebilir ne de yazılabilir. Ah rahatlatıcı cazibe, ah büyüleyici itikat: konusu bu denli eski, arı, mükemmel, kendi farklı bölümlerinde, nitelikleriyle, tabiatlarıyla ve hususiyetleriyle tüm yaratıkların bu denli üstünde, tüm düzenleri birbirine saran ve bu denli çok sayıda olan bir ilimle iştigal etmek!

Kâfi. Kibarlığımdan düşük türden olanları kullandıysam da, hiçbir ahval ve şeraitte dahi lüzumlu olmayan bunaltıcı hitabetleri ya da retoriğin renklerini sürmeyeceğim önünüzü. En saf zümrüt, en çok içinde hiç yağ yokken parıldar. Hava alacakaranlık ve birkaç saniye önce şimşeklerin eşlik ettiği gök gürültüsü vardı. Argocu dilencinin bana bahçede verdiği kâğıtları elime aldım ama sadece İngiliz dilinde kaleme alın-

mış garip bir yazı görebiliyorum. "Ev" ile "baba" kelimeleri var, ama çöken karanlıkta daha fazla okuyamıyorum. Böylece mumumu yakıyor ve alevini seyrediyorum. Karanlık çekilirken mum tükeniyor: madde yok olmuyor da aleve dönüşüyor. Bu son ders. Bu ateş sayesinde, mumun maddi biçimi gözümün önünde ruhi varlığına doğru yükseliyor. Bu perişan ve karman çorman odada, benim kütüphanemde, bir ışığa ve parıltıya dönüştü.

Üç

Çocukluğum hakkında çok az şey anımsıyorum. Kimi zaman bir çocukluğum olduğuna inanmakta zorlanıyorum. Ölüm döşegiminde yatarken bile, aklıma daha belirgin bir şey geleceğinden kuşkuluyum; sanki bir gece içinde dünyaya gelmişim ve göçüp gitmişim gibi olacak. Gene de, gözlerimi kapattığımda, sık sık bir zamanlar gitmiş olmam gereken belirli caddeler ve binalar görüyorum. Sonra, düşlerimde benimle konuşan insanların yüzlerini tanıyorum. Ah evet, aslında bir şeyler anımsıyorum. Menekşe rengini anımsıyorum. Camdan içeriye güneş huzmesi düştüğünde, havadaki tozu anımsıyorum. "Sanırım," dedim, "bir pencere olmalıydı." Daha önce kendi hakkımda hiç böyle konuşmamıştım; sanki eski evin sessizliği huzursuz etti beni ya da kışkırttı ve karanlığa çarpıp onun tarafından kuşatılan sesimi dinledim.

"Acaba neden bu kadar az şey hatırlıyorsun." Charlotte Street'te görüştüğümüzden birkaç gün sonra Daniel Moore ile zemin kattaki odada oturuyorduk; hoş bir yaz akşamıydı ve beyaz duvarlar ışıpta titreşiyor gibi görünüyorlardı.

"Herhalde çok donuk bir çocuktum."

"Hayır. Bundan fazlası söz konusu. Kendine karşı hemen hiç merak duymuyorsun. Ya da yaşamına karşı. Sanki görmezden gelmeye çalışıyorsun."

"Sen de bu tür şeylerden hiç bahsetmezsin ki."

"Ah, ama bu farklı. Ben kendime karşı aşırı meraklıyım." Bir an başka tarafa baktı. "Bu konuda neredeyse takıntılıyım, hiç konuşmamamın nedeni de bu zaten."

Konuşurken bile, onu kadın elbiseleri içinde gördüğüm o geceyi düşünüyordum. Birlikte konuşurken başka hemen hiçbir şey düşünemiyordum; sanki onunla birlikte başka biri daha oturuyor ve araya girmek için uygun bir fırsat kolluyordu. İlk insanın çift cinsiyetli olduğuna dair bir kuram vardır; bu durumda, Daniel'e bakarken, dünyanın özgün haliyle ilgili bir işaret mi arıyordum acaba? Tek söylediğim, "Sana bir içki getireyim" oldu. Mutfığa gittim ve parlayan tabak yığınının, ışıldayan bıçaklara, düzenli olarak yerleştirilmiş yiyeceklerle dolu raflara hoşnutluğa benzer bir duyguyla baktım. Aslında, her şeyi bu kadar özenle yerleştirdiğimi ya da mutfak aletlerini bu kadar parlatana kadar ovduğumu pek anımsamıyordum. İyi de şarapla viski neredeydi? Şişelerin yeri değişmişti ve onları lavabonun altındaki bir dolapta bulmak biraz vaktimi aldı. Alıklaşıyordum; Daniel'in yanına dönmeden önce kendimi iyice bir çimdikledim. Bardağına her zaman içtiği viskisinden koyarken, "Keşke bende de sendeki tutku olsaydı" dedim.

"Ama var. Daha genel bir geçmişe karşı tutku duyuyorsun. İşine duyduğun tutku da var."

"Şimdi de bana kendimden kaçtığımı söyleyeceksin. Ya da şimdiki zamandan." Bir şey demedi, ama özenle kesilmiş tırnaklarını incelemeye başladı. "Eh, sanırım haklısın. Kendime bakmaya dayanamıyorum. Ya da *içime* bakmaya. Orada bir şeyler olduğuna gerçekten inanmıyorum; zaman zaman birkaç sözcüğün çıkageldiği bir boşluk sadece. Hem belki de bu yüzden insanları doğru düzgün göremiyorum. Kendimi gerçekten hiç görmedim ki ben."

"Sanırım bundan daha da ilginç bir durum söz konusu." Koltuğundan kalktı ve duvara gidip işaret parmağını dar bir çatlağın üzerinde gezdirdi. "Öyle sanıyorum ki, farkında olmadan kendini yeniden oluşturuyorsun. Sanki yeni bir aile yaratmaya çalışır gibiydin. Yeni bir kalıtım. Bu nedenle de kendi geçmişini unutmuştun."

Beklediğimden daha öfkeli bir karşılık verdim. "Peki sana ne demeli? Sen ne anımsıyorsun?"

"Ah, ben her şeyi hatırlıyorum. Bebekken arabamda otur-

duğumu hatırlıyorum. İlk kez yürüdüğümü hatırlıyorum. Yemek masasının altına saklandığımı da." Yüzümdeki şaşkınlık ifadesini fark etti. "O kadar da sıra dışı değil, biliyorsun." Durakladı ve ben bir kere daha kırmızı elbise ve sarı perukla dönüştüğü kadının varlığını hissettim. "Sanırım o zamandan bu yana her şey tümüyle aynı kalmadı."

"Demek bir çocuk olmayı özlüyorsun?"

"Herkes özlemez mi? Sen hariç herkes?" Viskisini çok hızlı içiyordu. "Thames'in üzerinde gördüğün şu köprüyü hatırlıyor musun?"

"Elbette."

"Bu konuyla ilgili bir kuramım var. Duymak isteyeceğini sanmam ama?" Her zamanki şüpheci, hatta kibirli tavrı bir an için kaybolmuştu.

"Şu senin Moravyalılar ya da adları her neyse, onlarla ilgili bir şey mi?"

Beni duymamış gibi yaptı. "Zamanın ateş ya da su kadar gerçek bir madde olabileceğini düşünüyorum. Biçimini değiştirebiliyor. Farklı bir konuma hareket edebiliyor. Neye varmaya çalıştığımı anlıyor musun?"

"Emin değilim."

"O senin köpründü. Artık durmuş bir zamanın bir parçasıydı." Kendisine bir içki daha doldurdu. "Bu bölgenin neden bu kadar kendisine özgü olduğunu hiç merak ettin mi?"

"Demek sen de fark ettin?"

"Nedeni, tüm zamanların buraya, bu evin içine akması ve dışarıda hiç zaman kalmaması. Burada tüm zamanları elinde tutuyorsun." Bir şey söyleyemeyecek kadar şaşırılmışım. "Ayrıca, bir başka kuram daha var. Zamanın geriye doğru yolculuk edebileceği bazı boyutlar vardır."

"Öyleyse ben başlamadan mı bittim?"

"Bu bir şarkı adı değil mi?"

"Anımsamıyorum." Birbirimize beklenti içinde baktık ve konuşması gerekenin ben olduğumu biliyordum. "Geçen gece seni gördüm Daniel."

"Neden bahsettiğini anlamıyorum."

"Charlotte Street'te gördüm seni."

Bir an için koltuğun kenarına sıkı sıkıya tutundu. "Sana çok iyi kuramsal bir açıklama yapabiliyordum" dedi. "Eski Çürümeyi protesto etmek için böyle giyinen bir radikal grup vardı. Bu çok eski bir gelenektir." Ona şaşkınlıkla baktım ve sonra gülmeye başladım. "İşin komik tarafını görebilmene sevindim" dedi. Gene de, gözlerime bakamıyordu ve ben de içkisine çevirdim bakışlarımı. "Kimlik çok garip bir şey Matthew ve ben de açıklamaya başlayacak durumda değilim. Kendimle aşırı ilgili olduğumu söylemiştim, ama gizemi çözecek ip ucunu hâlâ bulabilmiş değilim. En azından bu bakımdan birbirimize benziyoruz. Eski zamanlarda kimse bu tür meselelere kafa yormazdı, belki de düzenli bir evrenin parçası olduklarından--"

"Ah, hayır. İnsanlar hep merak etmişlerdir."

"--ama bizim aklımız çok karışık. Şu eski kuramlara dönssek daha iyi olmaz mı? Ruh ve beden? Şu dört beden sıvısı?"

"Peh, bunlar asla işe yaramadı."

"Elbette yaradı. Her şey kendi döneminde işe yarar. Sence ortaçağ doktorları kara melankoli safrasını beyaz güherçileyle emerek insanları tedavi etmiyorlar mıydı? Onların bizimkileri kullanamayacakları gibi, biz de artık onların tedavi yöntemlerini kullanamayız, ama bir zamanlar gerçekten işe yarıyorlardı. Hatırlaman gereken şey bu. Elbette bazı insanlar hâlâ işe yaratabileceklerini söylüyorlar." Şimdi bana hemen hiç aldırıyor, sanki odanın köşesindeki bir şeye bakıyordu. "Sanırım bu nedenle pek çok insan büyüye ilgi duyuyor. Cinsel büyüye."

"Ne?"

Bir an için utanmış, hatta ürkek göründü. "Hiçbir şey. Aslında --senin de gördüğün-- o konuya duyduğum ilgiyi düşünüyordum. Hiçbir zaman tam olarak anlayamadım. Kimi zaman kendi içimdeki kayıp bir kenti kazıp çıkarmaya çalıştığım duygusuna kapılıyorum. Ne demek istediğimi anlıyor musun?" Koltuğundan kalkıp çevremde yürümeye başladı. "Neden her şey bu kadar gizli, bu kadar derine gömülmüş olmak zorunda? Yukarıdaki örülmüş pencere gibi bir şey bu." Durdu. "Eminim burada örülmüş bir pencere vardır, değil mi?" Eskisinden daha huzursuz biçimde, bir kere daha odada yürümeye başladı. "Altından yapılma, gizli bir parçamız olması gerektiğini düşünürüz. Pas-

lanmayan ve bozulmayan bir parça. Şu alıntıyı bilir misin? Gene de, bulsak, herhalde sahte altın olduğu çıkacak ortaya." Eski duvarlardan birine gitti ve zarif elini alacalı taş dokusu üzerinde gezdirdi. "Öyle giyindiğim zaman, sahte görünüyor olmalıyım. Gene de, bu benim parçam. Bana çok garip bir haz veriyor. Seks yapmadan seks gibi. Hiç ama hiç anlamıyorum."

Gizli yaşamıyla ilgili daha fazla bir şey duymak istemiyordum; konudan saptırmaya çalıştım. "Şu radikaller hakkında söylediğin şey doğru muydu?"

Dönüp bana baktı. "Ah evet. Londra tuhaf alışkanlıkları besler. On sekizinci yüzyılda, kendi adlandırmalarıyla bir grup Marjorie, Tyburn'de yangın çıkarıp darağaçlarını yaktılar. Bu nedenle idam cezalarının infazı Newgate'e kaydırıldı." Artık gülümsüyordu; koltuğuna döndü. "Korkarım ben çok daha uysalım."

Hâlâ içinde bir şeyler tuttuğunu sezdim, ama dediğim gibi, takıntısının kaynağına çok fazla sokulmak istemiyordum; çok acı verici, çok aşırı olabilirdi. Daniel huzursuzluğumu anlamıştı; konuyu kapattığını belirtircesine elini havaya doğru salladı. "Ee," dedi, "gerçek hayalet öykülerinde eski evin çatı katını illa ki araştırırlar."

"İyi de çatı katı yok ki."

"Ah. Peki ya bodrum?"

"Ama bodrumu zaten araştırdık."

"Doğru. Merdiven boşluğunda bir oda yok mu?"

"Hiç yok."

"Sanırım en azından bir dolap bulacaksınız."

Hole çıktık ve orada, tam da tahmin ettiği gibi, merdiven boşluğunun hemen altında bir bölüm bulduk; yan taraftaki küçük çengeli fark etmemiştim ama Daniel diz çöküp anında açtı. Sanki olup olmadığına bakması bile gerekmemişti. "Orada olduğunu nasıl bildin?" diye sordum.

"Merdivenlerin altında her zaman bir dolap bulunur. Hiç Lady Cynthia Asquith okumadın mı sen?" Gene de, o anda bu evi çok iyi bildiğini anladım. "Ah," dedi, daha aceleci bir tavırla. "Borular. Suyu eski Fleet Nehri'nden alıp almadığını merak ettim. Bu senin davranışlarını açıklardı."

“Hangi davranışlarımı?”

“İşte, nedir bu?” Üzerine siyah bir kumaş örtülmüş tahta bir kutuyu biraz zorlanarak da olsa çekip çıkardı. Üzerindeki örtüyü açarken başka tarafa döndüm. “Oyuncaklar” dedi. “Bir çocuğun oyuncakları.” Bir an için gözlerimi kapattım. Döndüğümde, ucuna teneke bir kanca tutturulmuş küçük, karton bir balık çıkarıyordu; yanında bir el kuklası ve bir topaç vardı. Sayfaları bir tür parlak kumaştan yapılmış, küçük bir kitap aldım. Üzerine bir çocuğun tırmandığı “D” harfine bakarak, “Bunu anımsıyorum” dedim.

“Ne?”

“Çocukluğumla ilgili bir şeyleri şimdi gerçekten de anımsıyorum. Bunlar benim oyuncaklarım. İyi de bu evde ne işleri var?”

Tam bu sırada ön kapıya sertçe vuruldu, ikimiz de öylesine irkiliştik ki bir an için birbirimize tutunduk. “Matthew! Matthew Palmer! Benim küçük tomurcuğum nerde?” Gelen, mektup yarığından seslenen annemdi ve hoşnutsuzlukla oyuncakları alelacele dolaba tikiştirip kapısını kapattım: onları elimde görmesini istemedim. Daniel doğrudu, ben kapıya doğru giderken olağanüstü sinirli görünüyordu; annem öpmem için yanağını uzattığında derisine sinmiş Chanel’in kokusunu alabiliyordum. Ben çocukken de aynı parfümü kullanırdı. “Sevgili park ediyor” dedi. “Muhtemelen buraya gelemeyecek.” Daniel’i annemle tanıştırdım, annem ona çok tuhaf bir merak ve tiksime duygusuyla baktı. “Sizi daha önce görmemiş miydiniz?” diye sordu.

“Bildiğim kadarıyla hayır.”

“Gene de sizi tanıyor gibiyim.” Akli karışmış gibiydi. “Biraz sonra gelir aklıma.”

Geoffrey birden holde belirdi ve Daniel savuşmak için bu geçici karışıklıktan yararlandı. Bir kere daha utanmış görünüyordu ve annem biraz sert bir ifadeyle gidişini izledi. O sırada annemin ne kadar yaşlanmış olduğunu fark ettim; kilo kaybetmişti ve sağ eli hafifçe titriyordu. “Şimdi,” dedi, “bana ve sevgiliye etrafı gezdir.”

Kapıya gidip, bahçe kapısını açıp arkasına bakmadan aceleyle Cloak Lane’e doğru giden Daniel’i izledim. Birden aklıma

evin yan tarafına gitmek geldi: Yukarıya baktım ve orada, üst katta, tuğlayla örülmüş bir pencere gördüm. Tıpkı merdivenlerin altındaki dolabı bildiği gibi, bunu da bilmişti. Bu evi bildiğini ve belki de kasten beni eski oyuncaklarıma yönlendirdiğini apaçık görüyordum artık. Ama böyle bir şey nasıl mümkün olabilirdi? Nasıl olur da bilebilirdi?

Hole döndüğümde annem, "Baban kirli çıkının biriydi" dedi. "Bunu kendisine sakladığını düşünsene." Burası kendisininmiş gibi teklifsizce zemin katındaki odaya girdi. "Sanırım biraz garsoniyer olarak kullanmış."

"Hiç sanmam anne, burası öyle bir yer değil."

"Nereden biliyorsun?" Buna benzer zamanlarda, babama ve hatta bana karşı duyduğu düşmanlığın derinliğini kavradım; sanki babamla ben ona karşı bir intikam ya da şiddet olayına karışmıştık. "Eh, boşver. Sevgili nereye gitti?" Dönüp baktım, ama Geoffrey kaybolmuştu. Bu evde hiçbir şey yerinde durmuyor gibiydi.

"Etrafta dolanıyordum" dedi. Bizsiz yukarı çıkmıştı ve ben babamın evindeki rahatlığından tiksiniyordum. "Muhtemelen iyi paraya satarsın."

"Satılığa çıkarmayacağım. Burada yaşayacağım."

Niyetimi böyle doğrudan ilan etmek hoşuma gitti; dahası, annemin yüzündeki korku ifadesini görmek de haz verdi bana. Telaşla, "Ama Ealing'i satmayacaksın, değil mi?" diye sordu.

Güven duygusunu pekiştirmeye isteksiz, birkaç saniye duraladım. "Elbette ki hayır. Orası senin."

"İyi çocuk seni." Şimdi daha rahat nefes alır gibiydi ve el çantasından bir ayna çıkardı; aynaya baktı ve yüzünden bir parça pudra sildi. Pudra parçasının eski taş döşemeye düşüşünü gördüm. "Ee aşkım, sen babandan daha iyi bir adamsın. Bunu sana vereceğim." Az önce bulduğum oyuncakları sormak istedim, ama ona çocukluğumdan bahsetmeye tahammül edemezdim. "Artık bana evi gösterecek misin lütfen?"

Üst kata çıkana kadar sorun yoktu. "Çok fazla toz var burada" dedi. "Babanın tipik halleri." Bir sineği ya da yabanarısını kovuyormuş gibi elini önüne doğru salladı; ama ben bir şey göremiyordum. Aşağıya, diğer kata indik ve şaşkınlıkla kendi

yatak odamda hiç toz bulunmadığını fark ettim; gelişime hazır-
lık olarak tepeden tırnağa temizlenmiş gibi görünüyordu. Ge-
offrey, yapacak daha iyi bir işi olmadığından, profesyonel ev
kıymetlendiriciliği rolüne soyunmuş habire duvarları yokluyor
ve tavanı inceliyordu. Annem bu işlemde hoşnut görünüyordu:
sanki ev ve dolayısıyla babam, uzun süredir ihmal edilen
bir yargıya tabi tutuluyordu.

“O da neydi?”

“Ne?”

“Orada bir şey gördüğümü sandım.” Gariptir, pencere
altındaki duvarı işaret ediyordu.

“Bir sinek olmalı” dedim. “Bir yaz sineği.”

Ama sonra, zemin kata doğru merdivenlerden aşağıya
inerken gene korkuyla geri sıçtı. “Gene bir şey geçti.” Hol-
deki bodrum kapısının önündeki alana bakıyordu. “Gördünüz
mü? Yaratık gibi bir şeydi. Küçük bir şey.”

Geoffrey gülüyordu. “Yaşlı kızın gözleri işte. Onun yaşında
her tür şey uçuşur gözünün önünde.”

Annem, görme duyusundaki bozukluğun sorumlusu ben-
mişim gibi suçlarcasına bana bakıyordu. “Gelin” dedi. “Büyük
tur bitirelim.”

Annemin bir fare hatta bir sıçan görmüş olabileceği kor-
kusuyla, bodrum kapısına ihtiyatla yaklaştım. Kapının kolunu
olabildiğince gürültülü sarsarak kapıyı açtım. “Gelin aşağıya”
dedim. “Burası aynı zamanda yeryüzündeki en karanlık yerler-
den biri.”

Bunu neden söyledim bilmiyorum: annem gülmeyi başardı
ama sanırım yüzünde belirip kaybolan dehşet ifadesini görmek
hoşuma gitmişti. Merdivenlerden aşağıya peşim sıra geldi, ama
son basamağı geçip bodrum zeminine ayak basınca etrafa kor-
kuyla baktı. “Burada bir şey var” dedi. “Sanki gözümün kenar-
ında, ama gözümde değil. Burada.” Sonra, Geoffrey’yi kabaca
iterek merdivenlere yöneldi.

Geoffrey, şaşkınlıkla dönüp arkasından baktı. “Yaşlı annen
bir tuhaf bugün” dedi. Onu bodrumda gezdirirken Daniel’in
bir zamanlar burasının bir evin zemin katı olduğu ama zaman-
la çöktüğü yolundaki kuramını anlattım. Bu durum özellikle

ilgisini çekti ve örülmüş kapının üzerindeki işaretlere bakmaya gitti. "Bir sürveyan tarafından yapılmamışlar" dedi. "Hiçbir anlamları yok."

Birden kendimi çok yorgun hissettim ve oradan ayrılmak üzere döndüm. İsteksizce hole kadar beni izledi ve orada anemi koltukta oturur halde bulduk. "Sevgili ne anlatıyordu sana?" Neşeli görünmeye çalışıyordu, ama hiç de beceremiyordu. Yüzünde, daha önce hiç görmediğim düşünceli ve kin dolu bir ifade vardı.

"Ona bir sürveyan olarak vardığım yargıyı anlatıyordum."

"Yerinde olsam, ona yarıdan bahsetmezdim." Bir tikslenme ifadesiyle elbisesinin kolundaki bir şeyi temizliyordu. "Küçük tomurcuğu korkutabilir." Annem, deminki ifadeyle aşağıya, bana doğru bakıyordu şimdi. "Böceklerin toprakta ürediğini söylerler. Bu yüzden mi bu kadar çok var burada? İğrenç bir ev bu. Burada bir şey olmuş, değil mi? Pislilik ve bok kokuyor burası. Babanın kokusunu alabiliyorum." Ona yardım etmek için merdivenleri tırmanıyordum, ama beni uzak tutmak için ellerini kaldırdı. "Sen de baban gibi kokuyorsun" dedi. "Hep onun gibi koktun." Şimdi yerinden kalktı ve bana öyle bir nefretle baktı ki vurmasını bekledim. Yüzümü korumak için elimi kaldırıncaya, güldü. "Endişelenme" dedi. "Baban hâlâ seni kolluyor, değil mi?" Geoffrey'ye doğru gitti ve o da bir şey söylemeden koluna girip evin dışına çıkana kadar kibarca anneme eşlik etti.

O denli sarsılmıştım ki odama çıkıp belli bir şeye bakmadan yatağa uzandım. Tüm bu öfkeyi ve çılgınlığı birdenbire ne çıkarmıştı açığa? Pencereye gittim; Cloak Lane'in alt tarafında duruyorlardı. Geoffrey kolunu annemin omuzuna atmıştı; alçak sesle konuşuyorlar ve korkuya benzer bir ifadeyle eve doğru bakıyorlardı.

Hemen banyoya girdim ve orada bulduğum eski moda bir fırçayla ovalanıp iyice temizlendim. Bir yatağa uzanır gibi suyun içinde yattım, ama ortamda o kadar çok nem ve buhar vardı ki su yüzümden ve bedenimden aşağıya doğru akarken, ben yarı saydam cam bir tüpün içinde yatıyor gibiydim. Ve evet, bu bir düşüştü, çünkü kolumu uzatıp daha oluşmamış parmaklarımla cama dokunmuştum. Kalkmaya davrandım, ama çok daha

korkunç bir duygu aklımı başımdan aldı: ya annemin burada gördüğü o yaratıksa? Ya bodrumdaki bir şey annemi öfkelenmeye zorladıysa? Dikkatle banyodan çıktım ve sanki bir başka tür düşe girmişim gibi yavaşça bir havluya sarındım.

* * *

Ertesi sabah, Chancery Lane'deki Ulusal Arşiv Merkezi'ne gitmek üzere evden ayrıldım. Carnac Rents'in hemen karşısındaki bu loş binada çok sık çalışmış ve her seferinde burada huzur bulmuşumdur; bildik yankılı varlığı, kısık ışıkları, boğuk sesleri, çiziklerle dolu tahta sıraları beni koruyor ve gerçek benliğime doğru yönlendiriyor gibiydi. Eski kilise kayıt defterleri ile vergi defterlerinin çoğu artık mikrofişlere geçirilmişti ama ben Blair Room'da bulunan ciltlere bakmayı tercih ediyordum hâlâ. Memurlar orada rahatça dolaşmama izin verecek kadar iyi tanıyorlardı beni ve oldukça uzun süren bir araştırma, Clerkenwell, St. James Kilisesi'nin on altıncı yüzyıl kayıtlarını içeren deri kaplı üç cilde götürdü beni. Raftan güçlükle kaldıradımdım ve sonunda kollarımın arasında tuttuğumda tozun ve eskiliğin keskin kokusunu hoşnutlukla içime çektim. Sanki kefenlerine sarılmış cesetleri mezarlarına indiriyordum. Aslında içerdikleri de tam olarak buydu – tıpkı toprağın altındaki gibi üst üste duran çoktan ölmüş kişilere ait adlar, imzalar listeler halinde dizilmişti. On altıncı yüzyılın kendisine has özelliklerine çoktan alışmıştım ama solarak çok açık kahverengiye dönüşmüş kimi sözcükleri tanımak hâlâ çok güçlü.

Arkamda bir kapı açıldı; bana doğru gelen birinin ayak seslerini duyabiliyordum. Arkama dönmeyip bekledim. "Size ilginç bir öykü anlatayım Mr. Palmer." Margaret Lucas'ın sesini gayet iyi biliyordum; aşırı canlı renklerde giyinen, zayıf, neredeyse iskeleti çıkmış, Blair Room'dan sorumlu arşivciydi. Aynı zamanda, en alışılmadık şeyleri söyleme alışkanlığına sahipti – kuşku o ki, büyük ölçüde kendisine güvenmediğinden böyle yapıyordu. Her zaman şaşırtıcı olmakla kendisini sıradan bir ilgiden uzak tutuyordu. "Şans eseri, hiç Swedenborg okumuş olabilir misiniz?"

Döndüm ve gülümsemeye çalıştım. "Okuduğumu sanmıyorum. Hayır." Tüm bu süre boyunca elim parşömene yazılmış bir tapu senedi üzerindeydi; parmaklarımın altında kâğıdın dokusunu hissedebiliyordum: bu modern kentin ateşinde pişen toprak gibiydi.

"Ah, demek okumadınız? Ben bir tür hayranıyım. *Cennet ve Cehennem*'e şöyle bir bakın ve her şeyin açıklamasını bulun. Ama işaret etmek istediğim nokta da bu, Mr. Palmer." Masamın yanına gelmişti ve iki parçalı mor bir elbise giydiğini, sıksa boynuna parlak mavi bir eşarbyı gevşekçe sardığını gördüm. "Swedenborg, insanın ölümünden sonra, sevgisinin bulunduğu topluluğa götürüldüğünü anlatır bize." Ne demek istediğini anlamıyordum ve işime devam etme isteğim o denli güçlüydü ki düşünmeksizin başımı öne çevirip tekrar eski kilise kayıtlarındaki adlara baktım. Margaret fark etmişe benzemiyordu. "Her birimizin bir eve ve bir aileye gittiğini söyler – yeryüzünde sahip olduklarımıza değil, hiç değil, ama içimizde hüküm süren tutkulara denk düşen eve ve aileye. Yeryüzünde her ne istediyseniz, ölümden sonra elde edeceğiz."

Bir an için susmuştu ve ben nasıl karşılık vereceğimi bilmiyordum. "Bu tam bir rastlantı" dedim. "Ben de bir ev ve bir aile arıyorum."

Kısa bir süre önümdeki cildi inceledi. "Bu durumda Mr. Palmer, öncelikle kilise mütevellisinin hesaplarına bakmanızı öneririm. Arka tarafta bulacaksınız onları." Sayfalar zaten yeterince ağırdı ve onları yıl be yıl çevirirken sanki ölüleri mezarlarından çıkarıyordum; her bir sayfanın aniden açığa çıkmasıyla, kırpışan adlarını ışığa tutuyordum. "Bununla ilgili garip bir öykü vardır." Margaret Lucas hâlâ arkamda dikiliyordu. "Eskiden Blair Room'a çok sık gelen genç bir adam vardı. Hiç gördünüz mü? Kısa ve oldukça şişman. Çok pejmürde giyinirdi. Adı Dan Berry'ydi." Başımı olumsuz anlamda salladım. "Şimdi sizin yaptığınızı eskiden o yapardı. Kayıtları ve hesapları inceledi. Başta bir araştırmacı olduğumu düşünmüştüm, ama sonra daha özel bir şey olduğu anlaşıldı. Küçük bir not defteri vardı ve oraya bazı adları yazdığını görebiliyordum. Bana ailesinin büyükleri olduklarını söyledi. Ama sizin ve benim anladığımız

manada değil." Sayfaları çevirmekten vazgeçip, kadına baktım.

"Bana bu adların ona düşünde söylendiğini anlattı."

"Bu," dedim, "bir araştırmacının asla yapmayacağı bir hata."

"Ben deliliğe inanan biri değilim Mr. Palmer. Ben insanların normal kimliklerini bir süreliğine yitirebileceklerine inanırım, ama hepsi bu. Sadece geri çekiliyorlar. Dostumuz Dan Berry bunların gerçek ailesinin adları olduğuna inanmıştı."

Bir sayfanın köşesi parmaklarımın arasında kıvrılmış vaziyette, elim hâlâ eski kayıt defterinin üzerindeydi. "Nereden biliyormuş?"

"Her nasılsa bunlar ona benzeyen insanlarmış. Aynı şeyleri hissetmiş insanlar. Aynı biçimde düşünmüş. Dan'ın söyleyip söylemediğini hatırlamıyorum ama belki birbirlerine fiziksel olarak da benziyorlardı." Bu genç adamın serbestçe arşivlerde dolaşmasına nasıl izin verdiğine şaşırılmıştım, ama Margaret'in de sezmiş olması gereken şeyi sezmeye başlıyordum – bu tür bir arayışta harika bir yön vardı. "On ya da on iki addan oluşan bir listesi vardı. Hangi döneme ait olduklarından emin değildi, ama bu bölümde ona yardım edebilecek ben vardım. Raffe Kytley'i on altıncı yüzyıldan başka nerede bulabilirsiniz ki?"

"İyi ama ne keşfetmeyi umuyordu? Adlardan bazılarını bulsa bile..."

"İlginç olan yönü de buydu. Hepsinin Londra'nın aynı bölgesinde yaşadıklarından emindi. Onların farklı zamanlarda aynı sokakta, hatta belki de aynı evde yaşadıklarına inanarak geldi buraya."

"Peki ya sonra?"

"Şey, sonra kayboldu."

"Anlıyorum."

"Ama ben anlamıyorum. Mesele de bu. Büyük bir heyecan içinde yaklaşık üç ay önce geldiğinde, bir Cuma öğleden sonraydı. Bir hafta önce, bir defterin 1708 yılı kaydında adlardan birini bulmuştu. Bir başkasını bulmaya yakın olduğunu düşünüyordu. Bağlantıyı kurmak istiyordu." Bir sandalye çekti ve odada başka kimse olmasa da fısıldayarak konuşmaya başladı. "İşte o sabah, oldukça düşkırıncı bir çalışma olan Key'in *Eski Ki-*

lise Kayıtları Rehberi [Guide to Early Parish Registers] adlı kitabına bakıyordum ki, Dan'ın haykırdığını duydum. Bir an için fena-laştığını sandım, ama heyecanla koşup yanıma geldi. 'Buldum onu,' diye bağırdı, 'Daha sonra gene geleceğim!' Siz de pek iyi bilirsiniz ki ben kimseyi rahatsız etmeyi sevmeyen biriyimdir." Başımınla onayladım. "Kapanma saatine kadar masasına şöyle bir bakmadım bile. Aslında görececek çok da bir şey yoktu; sadece Stoke Newington'dan bir on dokuzuncu yüzyıl vergi defteri. Ama duyduğum heyecandan olsa gerek, sırt çantasını unutmuştu ve ben de doğallıkla dönmesini bekledim. Hiç dönmedi. Bir daha asla dönmedi." Eşarbinin parmağına dolayıp duruyordu, öyle ki artık tehlikeli biçimde boğazını sıkmaya başlamıştı. "Çantasını görmek ister misiniz?"

Reddetmem mümkün değildi, böylece Blair Room'un arka tarafında yer alan küçük bürosuna doğru peşinden gittim; eski ve yeni birçok kitabın etrafa saçıldığı bir yerdi, ama ben Young'ın *On Sekizinci Yüzyıl Mülkleri Envanteri [Eighteen-Century Estates Compendium]* adlı kitabının altına sokuşturulmuş bir *Vogue* sayısını fark ettim. "Burada muhafaza ediyorum" dedi. Masasındaki bir çekmeceyi açtı ve üzerine kırmızı tükenmezle "Dan Berry" yazılı, kot kumaşından sıradan bir sırt çantası çıkardı. "Kanıtlayamam," diye devam etti, "ama ona bir şey olduğunu düşünüyorum. Araştırma başvuru formunda verdiği adrese yazdım ama hiç açılmadan iade edildi. Bir pansiyonda kalıyormuş. Orayı da ziyaret ettim. Az durun."

Penceresinden dışarıya atlamak üzereydi. Sonuna kadar açmıştı ve şimdi de Chancery Lane'in üzerinde tehlikeli bir açıyla aşağıya sarkıyordu; bir tür kurtarma hareketi için kolumu ayarlamıştım ki sağ omuzunun üzerinden beyaz bir duman bulutunun yükseldiğini gördüm. Beş kat yüksekte bir pencereden sarkan bir kadın görüntüsünün kendisi bile eleştiriye yol açabilirdiyse de, içmenin yasak olduğu bir binada sigara içiyordu. Dan Berry'nin sırt çantasını bir an için elim'e aldığım'da, ölü bir yaratığa dokunmuş gibi hissettim kendimi. Gene de, bu öyküde o denli merak uyandıran bir şey vardı ki, Margaret Lucas'ın neden bu kadar etkilenmiş olduğunu anlayabiliyordum. Kendini senden önce yaşamış insanlarla ilişkilendir,

bir ev düşü kur, sonra da ortadan kaybol... Margaret odaya o kadar çabuk döndü ki beni irkiltti. "Neden hâlâ burada tuttugumu bilmiyorum." Sırt çantasını benden aldı. "Buna ihtiyacı yok artık."

Söyleyecek başka bir şey yoktu, bu yüzden masama ve eski deftere döndüm. Kilise mütevellisinin kayıtları, bilinmesi gerektiği gibi, en dolaysız kanıtları sağlıyordu; işte, daha önce St. Mary olarak bilinen Clerkenwell, St. James bölgesinin kilise tapu kayıtları buradaydı ve ben araştırmamın başlangıcı olarak 1560 ila 1570 arası dönemi seçtim. Temelde eski manastırın çevresinde çok az sayıda özel mülk bulunduğundan, kayıtları çözmek oldukça kolaydı; işte o sırada gördüm onu. "Rahibelerin şapelinin ötesindeki Cloack House"a bir gönderme vardı. 1563 yılını açmıştım ve eve yapılan göndermenin kenarına çizilmiş bir sütuna birisi, "John Dee'nin hesabı, her zamanki vergisi" yazmıştı.

İstemedemden bir zafer çığlığı attım (şimdi, keşfini yaptığında Dan Berry'nin attığı çığlığa benzeyip benzemediğini merak ediyorum): bu şapelin ötesindeki Cloack House besbelli benim Cloak Lane'deki on altıncı yüzyıl evimdi. Keşfim yarattığı şaşkınlık ve heyecanla nereden bildiğimi tam çıkaramasam da, sahibinin adı da bana aşınaydı. Margaret Lucas yanıma gelmişti. "O çığlığı duyunca," dedi, "bir şey bulduğunuzu düşündüm."

"Evi buldum, sahibini de buldum."

Her zamanki yırtıcılığıyla sayfayı inceledi. "Bu benim de bildiğim bir ad. John Dee."

"Ben de biliyorum ama..."

"Bunu size söylemekten nefret ediyorum Mr. Palmer." Tümülle kendine has bir gülümseme vardı yüzünde. "Evinizin önceki sahibi bir kara büyücüydü."

Hastahane

Uxbridge yolunda, St. Giles-in-the-Fields yakınlarında, son yıllarda düşkünler yurdu ve yaşlılar hastahanesi olarak kullanılan eski ve harap bir manastır vardır: Babamın ölüm derecesinde hasta olduğu haberini alınca, cumartesi öğleden önce Holborn ile Broad St. Giles yolunu kat ederek oraya gittim. Red Lion tarlalarının karşısında ve Southhampton House'ın önünden geçen yol boyunca, kısa fakat hoş bir yolculuk oldu; bu kış sabahında, hayvanların burunlarından çıkan nefesleri buhar olarak havaya karışıyordu ve Drury'deki kanalın oraya üst üste yığılmış su varilleri tahta kuşaklarını koparıp atmak üzereydi. Dünyadaki her şey taşacak denli yaşamla dolmuştu ve ben de soğukta kanımın atışını daha keskin bir biçimde hissediyordum. Kan, tüm sıvıların en uçucusudur, bu nedenle, "Yaşlı Bir Adam Kemik Dolu Bir Torbadır" şarkısını hoş ve uçarı bir ruh haliyle söylüyordum.

Henry'lerin ilki döneminde kurulduğundan hiç şüphe duymadığım, bir zamanların aynı adlı manastırı olan St. Martin (böyle adlandırılmış, çünkü St. Martin tarlalarına bakar) Hastahanesi çok eski bir binadır. Yolun kenarında yıkılacakmış gibi duran bir kapı-ev hâlâ yerinde durur ve ben altından geçerken eski taşın kokusunu aldım ve kış havasından kaynaklanıyorsa benzemeyen soğuk bir ürperme hissettim. Bir hizmetli koşarak beni karşılamaya geldi. Sakalından düşmüş etler nedeniyle olsa gerek her yanı yağ içinde, soluk sarı renkli, deri bir kolsuz ceket giymişti. "Ah, efendim," diyor, "Tanrı gününüzü

hoş etsin. Üşüdünüz mü? Hem kar hem ayaz bir arada sanki, öyleyse hadi mutfağa gelin. Gelin de efendimi çağırırken ısıtın kendinizi efendim.” Tahrip olmaya yüz tutmuş, üstü kapalı sütunlu bir yolda önüm sıra yürüdü ve içinde iki şöminenin canlı alevlerle yandığı kemerli bir odaya götürdü beni, oysa ben birkaç yüz metre ötedeki çatısız kiliseyi düşünmeden edemiyordum – şimdi öylesine metruk ve yıkık görünüyordu ki, ancak Şeytan orada kutsal şarkıyı söyleyebilirdi.

Çok geçmeden, düşkünler yurdunun Roland Holleyband adında zarif bir kişi olan müdürü beni karşılamak üzere içeriye girdi. “Tanrı sizi korusun, Doktor Dee,” dedi, “buraya hoşgeldiniz.” Efendim Gravenar’ın himmetleriyle babamı buraya yerleştirdiğimden beni gayet iyi tanırды; babam bu lütüfkâr efendinin Acton’daki mülklerinin kâhyalığını yapardı ve beni çok rahatlatan ve hoşnut eden bir tutumla babamın bu düşkün halinde de yardım etme cömertliğini göstermişti. Vaktimi sükûnet ve rahatlık içinde geçirmek arzusu içindeydim ve Tanrı biliyor ya, Clerkenwell’deki evimin her köşe bucağında babamla karşılaşmak tasavvur edilecek şey değildi. Böylece, ailemin diğer fertlerinin çoktan toprak altına göçmüş olmasıyla, yapılacak en iyi şeyin babama ölüme giden yolda yürürken kimseyi rahatsız etmeyeceği bir oda tedarik etmek olacağını düşündüm. Mr. Holleyband, “Babanız çok kötü” bilgisini lütfetti. “Adamakıllı hasta ve ağaçtaki yaprak gibi titriyor.”

“Ee tabii” diye karşılık verdim. “Önce o giderse, arkasından biz takip edeceğiz.”

“Saygıdeğer bir felsefe. Lakin size daha iyi bir haber vermeyeceğim için üzgünüm.”

“Hayat bu, bir hazza karşılık bin dert.”

“Ağzınıza sağlık. Sizi ona götürüyüm mi?” Hâlâ son tasfiye hareketinin verdiği hasarın ve bozulmanın izlerini taşıyan üstü kapalı sütunlu yola bir kere daha çıkardı beni ve kaba taş merdivenlerden yukarıya yönelip, çok sayıda kalın sütunla dolu olduğundan yeraltı mezarlığına benzeyen uzun bir odaya götürdü. Her iki yanda üzerlerinde çarpık şekillerin yattığı karyolalar veya ot yataklar bulunuyordu fakat Mr. Holleyband aralarından neşeli neşeli “Tanrı sabahınızı hoş etsin”, ve “Bu

sabah nasılsınız?" ve "Dün akşam yemeğinden bu yana nasılsınız?" diyerek geçiyordu. İçerinin havası o denli basık ve boğucuydu ki Mr. Holleyband'i gülümsetme pahasına mendilimi ağzıma kapadım. "Efendim Gravenar'ın arzu ettiği gibi," dedi, "babanız diğerlerinden ayrı bir yerde kalıyor." Diğerlerinden üzerinde karışık oymalar bulunan tahta bir panoyla ayrılmış bir oda veya daireye varana kadar hemen peşi sıra izledim onu; içeride sade taş duvarlar vardı ve burası hiç şüphesiz eskiden bir çeşit şapel olarak kullanılmıştı.

Babam, elleri göğsünde kavuşturulmuş vaziyette bir yatakta yatıyordu ve vücudundaki siyah ve kırmızı benekleri derhal fark ettim – üzerine bir kalemle yapılmış gibi bazısı büyük, bazısı da küçüktü. Yatağına doğru yürürken bana merakla baktı.

"Seni son gördüğümünden bu yana sağlığın nasıl baba?"

"Şöyle böyle."

"Her zaman daha iyi görünüyorsun."

"Nerden biliyorsun bunu?"

"Yüzünden; pek kanlı canlı."

"Hayır efendim hayır. Beni çok halsiz bırakan ve midemde ne var ne yok alıp götüren beş veya altı sıtma nöbeti geçirdim. Hâlâ tesirlerini hissediyorum, bu nedenle perhizimi bozmadım."

"Siz sağlam topraksınız. Tanrı size daha güzel ve uzun bir ömür lütfetmiştir."

Bana hâlâ bir garip bakıyordu ve şimdi daha duraklamalı bir tarzda konuşmaya başladı. "Sizi bir zaman gördüm gibime geliyor, fakat nerede hatırlamıyorum efendim. Londra'da mıydı?"

"Evet, doğru, başka yerde doğmuş olsam da Londralıyım."

"Adınızı sormak cüretini gösterebilir miyim?"

Bir an için benimle oyun oynuyormuş gibi geldi, fakat yüzünde öyle bir hayret ifadesi vardı ki oyuncaklı bir karşılık vermekten alıkoydum kendimi. "Tarafınızdan bilindiğini zannediyorum."

"Sahi mi? İnsanlar size hangi adla hitap ediyorlar?"

"Pek çok şey söylüyorlar, fakat adım Doktor Dee." Yatağının kenarından uzaklaştım ve Mr. Holleyband'in büyük bir alaka ve hoşnutlukla konuşmamızı dinlediğini fark ettim; fakat

bakışım üzerine selam verip ayrıldı. Sonra, Ulu Tanrım, arkasındaki duvarda birden fark ettiğim belirsiz gölge de neydi? İçinde bulunduğum şaşkınlıkla bana yerden doğrulan bir canavarın yüzü gibi görünmüştü. Lakin dikkatle bakınca çok zaman önce (şüphesiz burada yaşayan keşişler tarafından) boyanmış bir hayat ağacı olduğunu anladım; eski ve ufalanan yapraklar ve hayvanlar tozdan ve zamanın yıpratıcı tesirlerinden dolayı yol olmuş ve dahi resim artık taşın bir parçası haline gelmişti.

Arkam dönük olmasına rağmen babam bir şey fısıldıyordu. "Altın var bende, efendim—" Ağzıyla altın paraları şakırdatır ve sayar gibi sesler çıkararak konuşmayı kesti. Bunun üzerine kulaklarım dikildi, çünkü efendim Gravenar'ın hizmet süresinin sonunda babama yirmi altın verdiğini hatırlıyordum; bu altınlara ne olduğunu sahiden de bilmiyordum. "Altın kadar, gümüş para da var bende efendim." Beni yanına çağırdı ve kulağıma fısıldadı. "Paraları bir torbaya koydum. Kendi kendilerine çözümler korkusuyla iplere sıkı bir çift düğüm attım. Torbayı bir duvarın dibine sakladım; dikenlerin arasında yer alan eski ve harap bir duvarın dibine. Bakın parmaklarımı nasıl çizdi dikenler."

"Yerle ilgili ifadeniz biraz müphem. Bahis konusu ettiğiniz bu duvarı nasıl bulabilirim?"

"Bir adı var—" Yatağının örtüsünü kavrayarak elini hareket ettirdi. Bunun üzerine kalem, mürekkep ve kâğıt isteyip istemediğini sordum; fakat başını sallayarak itiraz etti. Bilahare söyleyeceği kelimeleri yazayım mı diye sordum, lakin açık bir cevap vermedi. "Acele edin, efendim" dedi bir an sonra. "Ellerimi yıkamam için bana su getirin. Nehir suyundan istemem, çünkü pistir. Kuyu veya kaynak suyu getirin bana. Acele edin." Tahta perdenin arkasına geçtim ve izin filan istemeden orada bulduğum bir leğeni ve ibrği kapıp getirdim: lafının sonunu unutacağı ve beni işaretsiz bırakacağı yolunda büyük bir korku içindeydim. Aslında su biraz tuzlu idiye de titreyen ellerine döktüm; yukarıya kaldırıp ışığa tutarken damlalar kemikli bileklerinden aşağıya süzüldü ve sonra avuç içlerini bana doğru tutarak tekrar konuştu. "Ağzımı da yıkayayım mı, efendim?"

“Hay hay.”

Mamafih, ancak bileklerindeki suyu yalayıp bir kez daha bana doğru fısıldamadan evvel tekneye tükürebildi. “Ulu bir karaağaca gelene kadar yürüyün, sonra yirmi adım ilerleyin ve sağa doğru beş adım daha gitmeden önce sola dönüp on beş adım atın. Orası çok parlak efendim, parlaklık gözümü alıyor. Yüzünüzü örtmek için şu tafta kumaşı alın ki sizi güneşten korusun.”

Gene abuk sabuk konuşmak üzereydi ki sözünü kestim. “Korkarım ne demek istediğinizi anlamadım. Orayı bilmiyorum.”

“Orası çok nemlidir efendim, lakin altın pas tutmaz.”

“Öyle denir. Bilinmesi gereken başka bir şey var mı?”

“Oraya De La Pry duvarı derler, fakat neden anlamam.”

Bunun üzerine, zihnimin gözü önündeymiş gibi apaçık gördüm orayı: uzun zamandır Acton tarlalarında harabe halinde duran eski bir inziva yerinin kalıntısıydı. Çocukken harabelerin arasında dolanıp durur ve çok eski zamanları hayal eder ve ölümlülük işkencesi hakkında tefekküre daldardım. Babam bütün bu süre zarfında tuhaf biçimde bana bakıyordu ve yüzünün ifadesi aniden değişti. “Allah seni kahretsin Doktor Dee! Kahretsin! Yakarıp bilgi sızdırmayı kes. Toprağa girmeye hiç niyetim yok, daha değil. Ve ben daha tabuta konmadan sen kalkmış mirasımı almaya geldin ha?” Yatağında dimdik oturdu ve yüzünde öyle sert bir ifade vardı ki geçirdiği değişimi merak edip döndüm ve hayat ağacına baktım.

“Buraya sizi rahatlatmaya geldim efendim” diye karşılık verdim.

“Buraya beni kandırmaya geldin. Sokak aralarına saklanan yankesiciden veya Bartholomew Panayırında hileler yapan üçkâğıtçıdan hiç farkın yok.”

“Size duyduğum saygı nedeniyle buradayım baba.”

“Ne? Ne saygısıymış bu? Para talepleriyle neredeyse ocağıma incir dikmek üzere olan, lakin biz ızdırıp çekerken yakını-mıza bile uğramayan bir çocuktan ne saygısı?” Karşılık vermedim. “Ağabeylerin düşme illetine tutulup sonunda öldüklerinde uğradın mı? Annenin, sevgili karımın ölümü üzerine beni

teskin etmeye geldin mi? Yaşlılığında yanımda oldun mu? Hayır, sen kendi yolunda gittin. Şeytanın peşine takılıp."

"Çalışmalarım var baba—"

"Çalışmaların! Hile ve numaradan başka bir şey değiller: de ki başka bir şeyler, o zaman bizzat cehennemın işleri. Seni diğer oğullarımdan üstün tuttum ve her Allahın günü eğitimin için gayret göstererek elimden geldiğince öğrettim sana. Lakin mükâfatım eşi benzeri olmayan bir kibir ve hırs oldu."

"Ben bir şey yapmadım. Kimseye zararım dokunmadı."

"Yaptıklarını inkâr et bakalım. Zenginlik ve ün peşinde koşup tabiatın tüm kaidelerini unutarak beni kullandığını ve sonra terk edip gittiğini inkâr et. Eğer inkâr edemiyorsan John Dee, o halde itiraf et ve ağla, çünkü hatan çok büyük."

Kalbimi kırmak istiyorduysa, bunun için gereksiz yere bal-yoz kullanıyordu; buna rağmen, bir günahkârın bayat aracını kullanarak suyuna gittim. "Gücendirdiysem, affınızı istirham ederim." Bilahare, meseleyi devam ettirdim. "Fakat bilgiyi kendim için değil de, sırf hakikate ulaşmak için edindim ben. Yaşamımın idaresi kendi elimde değildi."

Bu lafıma güldü. "Sahip olmakla övündüğün güç ne kadar da önemsiz! Kendini unuttun ve kibir ve hırsla gözün körleşti. Nereden, nereye. Yalanın surete bürünmüş hali, düzenbazın teki oldun sen. Eh, ne halin varsa gör." Yatağından doğrulmaya çalıştı, lakin öylesine güçsüzdü ki yeniden döşegine yığıldı. "Şimdi tasını tarağını topla. Defol."

Bir çift laf edip ondan ayrılmaya ben de can atıyordum. "En azından, acı dilli ve saygıdeğer efendim, hor görülmeyeceğim ve ömrümün son günlerinde elin günün eğlencesi olmaya-çağım." Elimi ağzının üzerine koyup, üzerine tükürdüm. "Berbat bir durum."

Bilahare, yatağına doğru daha bir büzülürken, üzerine yeni bir hal geldi. "Leonard," dedi, "kestaneler pişti mi? Rica ediyorum kes şu peyniri." Ne olduğunu anlamadığım bir şeyler daha geveledi ve sonunda gene bana baktı. "Yalvarırım dinlemeyin onu efendim. Sizi kandıracaktır." Ardından, eliyle göğsünü döverek, "Zannımca iki kişi konuşuyor, yoksa bu ses akis yapıyor demektir. Ne demiştiniz efendim?" diye devam etti. Bir

kez daha dermansız ve merhametli yaşlı adama dönmüştü ve ben ona bakmaya tahammül edemiyordum: Onunla, yataktaki bu şeyle ne yapacaktım şimdi, veya o benimle? Benimki değilse, ölümün ne önemi var ki? Bu yaşlı adamın çektiği ızdırapları düşünerek burada bulunmaya ne zorum vardı? Gene bir şeyler mırıldanıyordu; kulağımı dudaklarına yaklaştırdım. "Sanki bir şahin pençelerini geçirmiş gibi hissediyorum başıma efendim." Sükûnet bulmak için elimi tutmaya davrandı fakat çekilip birkaç adım uzağa gittim. "Şimdi bana doğru bakmayın," dedi, "çünkü yatağımın arkasında para sayıyor sanki."

Arkam dönük kaldım. "Kim olabilir bu baba?"

"Çaldığı müzik sizi mutlu ediyor mu efendim? Adım ne demiştiniz?"

Bunun üzerine güldüm ve diğerleri döşeklerinde inleyip dururken hastalık yolunu kat ederek ondan ayrıldım. Mr. Holleyband merdivenlerin bitiminde beni bekliyordu ve ona doğru yaklaştığımda gülümsedi. "Nasıl buldunuz onu, saygıdeğer doktor?"

"Keskin zekâlı biri."

"Evet, çok neşeli ve akıllı biri." Sütunlu yolda yürürken hâlâ gülümsüyordu. "Lakin hepimiz şöyle veya böyle kayıp gidiyoruz."

"Bu mesele hakkında sizinle fikir teatisinde bulunmak isterdim Mr. Holleyband, fakat inanın hiç vaktim yok..." Aslında, babamın gizli altınlarıyla ilgili konuşmasını duyduğu korkusuyla bir an önce oradan ayrılmak istiyordum. "Güneş batmadan gitmem gereken bir yer var."

"Bu acele niye Doktor Dee? Gelin önce bir ısınalım, sonra belki beraber çıkarız. Eviniz ve acil işlerinize döneceksiniz zannediyorum."

Bana, tilki gibi dönüp dolaşıp kürkçü dükkânına mı gideceksiniz, demiş gibi geldi. Ben de kestirip attım. "Hayır. Biraz dolaşacağım ve aydınlıkta dönemem diye korkuyorum." Peşimden gelirken hızla çıkışa yürüdüm. "Pek yakında nazik daveti-nize icabet edeceğim" diye devam ettim. "İyi de atım nerede?"

Kir pas içindeki uşak ata binmeme yardım etti ve bu yerin rahatsız edici kokusunu burnumdan atmak için soğuk havayı

teneffüs ederek oradan ayrıldım. Çocukluğumdan beri bildiğim yollardan, hiç düşünmeksizin Acton'a doğru yollandım – Kensington'ın çakıl döşeli çukurlarından, Notting Wood'a, oradan Shepperds Bush'un etrafı daha yeni çevrilmiş tarlalarına. De La Pry duvarının altına saklanmış ne bulacağımı bilmiyordum fakat şimdi kendimi kumaş torbanın üzerine eğilmiş ipini çözer ve ellerimin arasından Edward şilingleri, Harry altınları ve Elizabeth paraları akarken hayal ediyordum. Bunun haricinde hiçbir şeyin varisi olamazdım çünkü (çok ama çok ihtiyacım olduğu zamanlarda bile) babamdan bana bir tek peni bile gelmemiştir ve ölümünden sonra cebime bir akar veya miras girmeyeceği kesindi. Öyleyse, hakkım olanı almamam için ne sebep vardı ki? Abuk sabuk konuşurken beni kendisinden para çalmakla ve parasına el koymakla suçlamıştı, mamafih gençlik yıllarımda had safhada zaruret içinde olduğum zamanlarda dahi ondan tek metelik istememiştim.

Hâlâ dünyada yoksul kalmaktan korktuğumdan, atımı babamın gizli altınlarına çabucak ulaşması için dürttüm. Talih denen o kör kadınının yaptıklarına yeterince şahit olmuşum ve ne kadar görkemli olursa olsun hiçbir malikânenin güvenli olmayacağını gayet iyi biliyordum; refahımın (ki çok da büyük değildi) tam zirvesindeyken, bir an sonra kapı dışarı ediliverceğim ve bahçemde bulduğum berduşa benzeyeceğim yolunda bir korkuya kapılmışım. Şimdi bile kendimi açlıktan nasıl koruyacağımın hesabını yaparım ve tüm paramın miktarının rakamla, çeteleyle ve dahi yazarak kaydını tutarım. Ayrıca, tefecilerin ağına düşeceğimden de korkarım. Hem evim soyulsa ve tüm gümüşlerim çalınsa, o zaman ne olacak?

Bir zamanlar oynadığım tarlalara ulaştığımda öğleye yakındı ve az ötede ailemin eski ve hava koşullarıyla yıpranmış evini görebiliyordum. Mamafih, hatıra tazeleme vakti değildi. Önümde, taş parçalarından ve donmuş otlakta bir hat çizen harap bir taşçılık kalıntısından ibaret olan De La Pry duvarı vardı. Atımdan indim ve kış vakti miskin miskin akan bir dere kenarında dinlenmeye bıraktım; soğuktan korunması için duvarın dibindeki çökmüş bir ahıra götürmeden önce, atıma kana kana su içirdim ve çantamdan çıkardığım bir miktar hurmayı

verdim. Sonra tarlanın kenarında duran çıplak karaağaca doğru gittim. Güneş alçalmıştı ve yaşlı ağacın gölgesi yıkık duvara kadar uzanıyordu: Babamın tarifi ezberimdeydi ve sırtımı ağacın gövdesine yaslayarak durdum. İleriye doğru yirmi, sonra sola doğru on beş adım attım ve duvarın tam köşesine geldim; nihayet sağa doğru beş adım gittim ve yaklaşık otuz santim yüksekliğinde bir bölüme ulaştım; burası yosun ve dikenlerle öylesine kaplıydı ki eski duvar neredeyse görülmüyordu. Altın dolu kesem burada gizlenmiş olmalıydı!

Yüreğim küt küt atarken, küçük çakımla soğuk toprağı deşerek derhal işe koyuldum; toprak, bir peninin kenarı kadar olsa da, ilerlememi sağlayacak kadar kalın, küçük ve yuvarlak topaklar halinde çıkıyordu. Toprak, sadece toprak vardı ve ben duvarın temeline ulaşınca kadar kazmayı sürdürdüm; burada toprakla taş, kül gibi ufanıyordu lakin altın namına bir şey yoktu. Orada ne kadar uğraştım bilemiyorum, fakat güneş batana kadar çalıştım; duvarın her iki tarafında da birer çukur kazdım ve bu işi yaparken bile olmayan bir şeyi ümit ettiğim veya düşlediğim için kendime lanetler okuyordum! Beni bu meselede yanılttığı için, düşkünler yurdunda çürüyüp duran babama da lanet okudum: Tüm o salakça, boş konuşmalarına tahammül edecek kadar eşek ve karşılık veremeyecek kadar şapşal biri miydim ben? Hayır, olamazdı. İksion'la beraber cehennemde alevler saçarak cayır cayır yanan tekerleğe bağlanmayacağım ve ısırılan çok geçmeden karşılığını verir.

Havanın acı soğuğuna rağmen kan ter içinde kalarak, Acton tarlalarında işte böyle uğraşıp didindim ve bu kadar uğraşmamın karşılığında hiçbir şey bulamadım. Saklanmış altın yoktu, para torbası yoktu, hiç ama hiçbir şey yoktu. Rahatımızın uzun sürmediği, şu veya bu tersliğin çok geçmeden canımızı sıktığı doğrudur ve şimdi, günün sonunda, sabahki sağlıklı ve neşeli halimi çoktan unutmuştum. İçime çöken kasvetle soğuktan titreyen atımı ahırdan çıkardım ve karanlıkta ağır ağır Londra'ya dönüş yolculuğuma başladım.

Önümü hiç göremesem de yolumu bulabilecek olmam iyiydi, çünkü atımın eve dönüş yolunu hissetmesini gerektirecek kadar karanlık bir geceydi. Mamafih, bir soygun çetesinin ve-

ya yankesicilerin nereden ve nasıl saldıracağını kestiremeden ilerlediğimden, yol boyunca kendim için endişelendim; buna benzer korkularla yüreğim kasılıp dursa da, kendim etmiş kendim bulmuştum. Etrafımda bir altın kulesi isteyen ben, toprak ve çöpten başka bir şey bulunmayan eski ve yıkık bir duvarın önünde eğilip iki büklüm olmuştum. Ya o rutubette ateşli bir hummaya yakalandıysam? At üstünde giderken bile eklemlerimde tuhaf bir ağrı hissediyordum ve sağ omzumla dirsek eklemime birden öyle bir sancı saplandı ki –hırsızları ve her çeşit haydudu başıma toplamaktan korkmama rağmen– acıdan haykırabilirdim.

Gene de, belki bu şiddetli ağrılar ve sancılar daha genel bir bozukluğun işaretleriydi; iki veya üç hafta evvel, bacağıma birden öyle bir ifraz inmişti ki sanki taş çarpmış gibi olmuştu ve çektiğim acı o kadar tahammül edilemezdi ki sanki damarlar ve atardamar aşırı gerilmekten kopmuştu. Geçen yılın güzünde de böbreğimde daha önce tedavi ettiğimi sandığım bir rahatsızlık emaresi çıkmıştı. Şimdiki ağrılar hiç şüphesiz bu çok tehlikeli aynı hastalığın parçasıydı ve aklımı başımdan almıştı; bilahare, beni çevreleyen karanlığa bakarken kulaklarım uğuldamaya başladı. Ya apansız ölüverirsem? Babam gibi, yapayalnız ve abuk sabuk konuşarak ölürsem? Vücuduma musallat olabilecek sayısız illeti ve beynimi kemirebilecek tüm hastalıkları aklıma getirerek, içine düşebileceğim ızdıraplı durumları külliyen ve dahi canım çekilene kadar kurdum durdum. Büyük acılara belki tahammül edebilirdim, lakin bir kriz veya humma ile aklımı kaybetmek, hafızamın tamamen çözülmesi ve sonunda harap bir kulübenin veya bir sokağın köşesinde ölmek... Gene de, neden atımın üzerinde duramayacak kadar büyük bir endişe ve zihni çökkünlük ile çevrelenmişim ve neden etrafımdaki karanlık kadar kafamın içindeki karanlıktan da korkuyordum? Hâlâ vakti yöneten cinlerin ağına tutulmuş durumdaydım: Madde biteviye bir akış, yani değişme içindedir ve asla durmaz ve ben de onun dalgalarına öyle bir çarpmıştım ki ölümcül hasta olmuştum. Tüm hayatım boyunca *gradatim* ilerlemeye gayret ettim; görünür şeylerden görülmez şeylere, bedene ait şeylerden ruha ait şeylere, geçici ve anlık şeylerden

kalıcı şeylere doğru. Öyleyse, neden kendimi değiştiremiyorum? Kendisinden daha parlak ve daha kırılgan başka bir şey olmayan cama çok benziyorum. Nasıl olmalı da ben dünyada kendime bir yer bulayım? Nasıl hayatta kalayım? Korku ve biçarelik bir anda her yanıma kapladı ve ben yola doğru eğilip içimdeki dehşeti kustum. Ah, içimdeki Tanrı, güçlü olmalıym. *Gloria laus et honor Dei in excelsis*. Ve şimdi kusup içimdekilerden kurtulmuş olmakla, o eski şarkıyı yüksek sesle söylemeye başladım:

“Bir ve Tek yapayalnız ve artacak yalnızlığımız.”

Evet, daha da önde ve üstün. Sanatım sayesinde yücelip üstün hale geleceğim ve üçüncü âleme geçeceğim ve sonunda öyle görkemli bir duruma ulaşacağım ki, dönüp duran şu dünyayı umursamak zorunda kalmayacağım. O zaman, korku, sana da eyvallah diyeceğim. Artık birisinin ayağıma takacağı ilk çelmeyle ve dahi başkalarının dünyaya has entrikaları ve kurnazca hileleri ile sırtım yere gelmeyecek. Değişebilir olmaktan korkmayacağım çünkü tüm değişimleri bileceğim ve şimdi beni çevreleyen kuş beyinliler defolup gidecekler. Kimseden korkmayacağım. Kimseyi kıskanmayacağım. Sert taşa çekilen demir gibi olmalıyım: her gün büyük sırta biraz daha yaklaşmalıyım. Bir rahmin yardımını olmadan yeni bir yaşam yaratma yolunda değil miyim zaten? Sonsuza dek yaşayan bir varlık yaratırsam, küreleri hareket ettiren içimdeki kutsallığı, o ruhu, kıvılcımı, o ateşi bulmuş olacağım. Bakın. Dünyaya tükürüyorum. Londra bir kez daha önüme gelirken, tükürmekle ağızımdaki kusmuğun son izlerini de temizlemiş oluyorum.

* * *

Ertesi sabah, *homunculus*'un içinde nefes alması gereken nemli elementi düşünerek yoğun çalışıyordum ki karımın hizmetçisi geldi. “Kalktınız mı efendim?” diye seslenip yatak odamın kapısını sertçe çaldı.

“Geçen birkaç saattir ayaktayım Audrey Godwin. Saat kaç?”

“Düşündüğünüz kadar geç değil. Daha yedi buçuk. Fakat çabuk gelin efendim. Babanız.”

Bir an için sarardım. “Babam burada mı?”

“Hayır. Düşkünler yurdundan bir haberci geldi; babanızın ruhunu teslim etmeye hazırlandığını söylüyor.”

“Demek vakti geldi.”

“Acele edin efendim, yoksa çok geç olabilir.”

Gene de, haberciyile birlikte babamın yeryüzündeki en son meskenine doğru gitmeden önce özenle giyindim. Geçen seferkinden daha soğuk ve kasvetli bir gündü, bu yüzden Uxbridge yoluna çıktığımızda soğuktan korunmak için ağzıma ve burnuma bir bez kapadım. Cümle kapısından içeri girerken Mr. Holleyband ortalıkta yoktu, fakat yolumu biliyordum: Sütunlu yolu kat ettim, ölmekte olanların odasına giden merdivenleri tırmandım ve babamın tutulduğu tahta bölmeye doğru ilerledim. Yatağında değildi ve bir an için onun çoktan mezarına uzanmış halde görür gibi oldum; sonra da gerçekten gördüm babamı. Karşı duvarda, hayat ağacının yanında, bir ceset kadar solgun ve meme başıyla penisine kadar çıplak dikiliyordu; ellerini göğsünde kavuşturmuştu ve sonra bana doğru adım atmaya başladı. Yana sıçradım lakin beni tanıdığına dair bir belirti göstermeden yanımdan geçti ve odayı boydan boya yürüyerek sessizce yatağına uzandı. Sonra bana bir baktı ve kahkahayı bastı. “O siyah atkı ne anlama geliyor bilmiyorum” dedi. “Lakin şüphelerim var.” Gözleri iyiden iyiye yuvalarına kaçmıştı ve vücudunda kemiklerini örtmeye yetecek kadar deri yoktu. Bir şey demedim ve gözlerini benim üzerimden tavana doğru çevirdi ve tek kelimesini bile duymadığım birçok şey söylemeye başladı kendi kendine. Aniden, ne dediniz, diye sordu bana. Bir şey demediğimi söyledim: bunun üzerine o sesi hangi yaratığın çıkardığını merak etti. Bilahare, sanki biri arkasına yazıyor ve başına doğru yükseliyormuş gibi, sürünen bir şey hissettiğini söyledi. “Bakın, şimdi önünüzde” diye haykırdı, yatağında dimdik doğrularak. “Orada, pence-
renin yanındaki minderin üzerinde, sizinle oynamak isteyen çok küçük bir yaratık var. Duymuyor musunuz onu? Dinleyin, ne diyor: *Söndür mumunu, çünkü bugün yapacak başka bir şeyin olmayacak.* Onu görmüyor ve duymuyor musunuz, efendim?”

“Hiçbir şey görmüyorum. Hem de hiçbir şey.”

“Yo, tamam, haklısınız. Şimdi gitti. Artık ona dair bir belirti görmüyorum. Dahası, korkarım efendim, siz de silikleşiyor ve belirsizleşiyorsunuz.” Bunun üzerine inen ölümün sisi olduğunu biliyordum ve beni çağırmış olsa da, çok yakınına gitmek istemiyordum. “Evlad,” dedi sonra, “ışık getir. Ateş yak da rahat edelim.”

Aptallığına gülümsedim. “Bir kez daha bağır o yaramaz çocuğa. Seni duymuyor.”

“Pantolonumu getir. Ceketim nerede? Çorap bağımı ve ayakkabılarımı getir. Bir de temiz gömlek; üzerimdeki kirli.” Gene anlamsız gevelemesine döndü ve örümcek ağlarıyla kaplanmış gibi çok kereler eliyle yüzünü sıvazladı. “Kuşağım nerede, mürekkep hokkam, İspanyol derisinden yeleşim nerede? Çoraplarım, şapkam, pelerinim, eldivenlerim, iskarpinlerim?” Acı dolu bir haykırışa dönüşecekmiş gibi yükseliyordu sesi. “Burada hiçbir şeyim yok. Yanımda hiçbir şey yok.” Sonra hıçkırarak ağlamaya başladı, fakat ben hiç oralı olmadım: Ben içimdeki karanlıktan bu kadar çok korkarken, şimdi babamı kaplayan karanlığı nasıl dert edecektim? Onu bir yarışta önde götüren biri olarak görüyordum, özellikle acınacak biri olarak değil. Hatta abuk sabuk konuşmaları ve fısıldamaları için yüksek sesle lanet okumaya başladım, çünkü daha geçenlerde beni aşağılayan ve lanetleyen ve beni yolumdan saptıran birini neden dinlemek zorunda olacaktım ki? Oysa, babam hiçbir şey duymuyordu.

“Sev beni.” Bunu o kadar sarıh söylemişti ki şaşkınlıkla ona baktım. “Ve köpeğimi sev. Nerde o? Köpeğimi gördünüz mü efendim?” Bunun üzerine öyle canhıraş bir matem konuşması başlattı ki, az kalsın altıma edecektim. Bir zamanlar her yere peşinden giden ve doğu Acton’da tek başına otururken evi onunla paylaşan (öyle denebilir) bir köpek olduğunu hatırladım. Ona ne olduğunu bilmiyordum. “İyi köpek” dedi. “Aferin sana. Aferin sana.” Sonra bir başka keskin ağıtaya başlayınca yanına gidip elimle ağzını kapadım.

“Köpeği mi, Tanrıyı mı seviyorsun” diye sordum. İçinde bulunduğu çılgın ruh halinde başını salladı. “O halde birazdan

ödülüne kavuşacaksınız. Fakat şimdi sakın ol yalvarırım. Gerçekten usandırıcısın.”

Tahmin ettiğim gibi, bu lafım üzerine biraz sakinleşti: Eğer istersem, bir fırtınayı dindirecek bir güç vardır benim içimde. Birkaç saniye sonra tekrar tekrar birden ona kadar saymaya başladı ve yatak çarşafının üzerindeki hayali şeyleri yakalayıp durdu. Sonra bir şey uzatır gibi elini bana doğru uzattı. “Bar-dağı doldurun” dedi. “Ağzına kadar doldurmayın da rahat içebileyim.” Çoktan ölmüş gibi gözleri kapalı yattığından, artık ruhunu teslim etmeye hazırlandığını anlayabiliyordum. Gitsin artık, diye geçirdim aklımdan, yeterince seyrettim. Göreceğimi gördüm. Onun eriyip gitmesini gördükten sonra benim için çok daha değerli olan hayatımı artık güçleştirmesin. Gidin bayım, artık gidip cehennem dibini boylayın! Yüksek sesle konuşmamıştım veya ben öyle sandım çünkü tam o sıra gözleri faltaşı gibi açıldı ve sanki bana baktı.

Hayır, hayır, korkacak bir şey yoktu. Şöyle bir bakmakla bile görme gücünün kalmadığını ve içindeki ışığın tükendiğini anlamıştım. Hayata veda etmişti. Lakin ölü bakışlarına tahammül edemiyordum ve yerden aniden bir ses gelme, sonsuza kadar ona bakabilirdim: çok düşük veya alçak tonda, *hu, hu, hu* gibi bir ıslık sesiydi. Hiç şüphesiz rüzgârdı veya çatıya konmuş bir baykuştı; pencereden dışarıya bakmak için cesetten uzaklaştım. Dışarıda ne en ufak bir esinti vardı ne de bir kuşun varlığına dair belirti. Sonra omuzuma yavaşça dokunan bir şey hissettim ve bir inilti koyverip tayfuna tutulmuş bir yaprak gibi döndüm. “Bu kadar üzülmeyin.” Mr. Holleyband gülümseyerek arkamda duruyordu. “Babanız zeki bir adamdı ve ölümünü tevekkülle karşılamanızı şiddetle tavsiye ediyorum.”

Cesede doğru baktım; nefesi tümüyle boşalmamıştı ve vücudu sıcaktan olsa gerek solur gibi hareket ediyordu, gene de minnettarlıktan başka bir şey hissetmiyordum. Ve ben hayatıydım! “Onu siz gömeceksiniz Mr. Holleyband, değil mi?”

“Eğer sizi memnun edecekse Doktor Dee.”

“Evet. Edecek.” Başım la selamlayıp ondan ayrıldım ve gü-lerek yoluma gittim; şimdi mezara bana tek meteliğe malolmadan taşınacaktı. Kefen ücreti olan beş şilinden ve defin ücreti

olan altı şilinden kurtarmıştım. Kedi balık sever fakat patilerini ıslatmaktan hoşlanmaz: Babamı çürümeye ve karanlığa yollamıştım fakat hiç bedel ödememiştim.

Atımı getirmelerini istedim ve çok geçmeden rüzgâr bir kamçı gibi etrafımda dönüp dururken Broad St. Giles'den aşağıya atımı sürüyordum; tüm bu süre boyunca hemen arkamda bir atla sürücüsünün sesini duyduğumu sandım, lakin yol ayrımında geri dönüp baktığımda tekerlekler üzerinde eski, tahta bir satıcı arabasından başka bir şey göremedim. Bu keskin soğukta atımın nalları sert toprağa çarparak her yanda akis yapmış olmalıydı. Gene de neşemi kaçırarak kadar soğuk değildi ve nehirden geçip Paris Garden'a doğru gitmeye karar verdim. Ayı meydanı yakınlarındaki, tam eski okçuluk talim sahasının bulunduğu yerde geçenlerde bir sahne kurulmuştu; neşeliyken kim bir oyuna karşı koyabilir ki? İster trajik ister tarihi olsun bir oyun, dünya sahnesinde kendi yolunda ilerlemek isteyenlerin içindeki tutkuları ateşler ve başkasına gıpta etme ve dahi onunla rekabet etme duygusunu güçlendirir. Sergilenen büyük bir kişiye bakıp da onun yerinde olmayı istemeden duramam – evet, pis kokulu yığınların önünde bile. Bu durumda, kendi varlığım dışında bir araca gerek duymadan bu yığınları yönetebilirim.

Sıcaklık versin diye küçük küçük bir alay ateşin yakıldığı Thames Street'e doğru sürdüm atımı; ilerlerken dumanlar gözümlü yakıyordu, fakat sonra, büyük saate geldiğim zaman, Paltock diye bilinen bir yan sokakta gözyaşlarımın arasından bir berber dükkânı gördüm. Şen şatır ruh halimle, traş olup kokular sürünmemin uygun olacağını düşündüm ve hiç vakit kaybetmeden atımı birine emanet edip hoş kokulu dükkândan içeriye girdim. Koltukta, üzerinde gök kuşağının tüm renklerini barındıran birisi oturur vaziyetteydi; düğümlemiş siyah bir at kuyruğuna benzeyen, iki ucundan da birer püskülün sarktığı bıyığı vardı ve berber içi sabunlu suyla dolu küçük bir tase sürekli bandırıp duruyordu. Sabah, kendi kendisinin efendisi olan erkeklerin –Inns'li beyefendiler veya görevden ayrılmış kaptanlar– vakitlerini külliye bu türden hazlara vakfettikleri en rahat bölümüdür günün; vaktimi böyle ziyan etmektense ce-

hennem ateşinde yanmayı tercih ederim, lakin bu muazzam sadet ve ayrılış gününde oturup gözümü dikerek tüm dünyayı temaşa etme konusunda tuhaf bir arzu hissediyordum.

Ufak tefek bir adam olan berberin parmaklarında, tanesinin üç pensten fazla olmadığını tahmin ettiğim, yarım düzine gümüş yüzük vardı ve milletin saçına takılmalarını önlemek onun için bir sanat olmalıydı. Mamafih, biteviye yeni moda kıvrıkcık peruklar ile farbalaları sorup duran koltuktaki genç züppenin buna aldırıldığı yoktu. Ardından, sanki kendisi de bu işe girecekmiş gibi kürdanların ve tarak kılıflarının, saç fırçalarının ve bıyık fırçalarının fiyatlarını sordu. Aslında, kendisi gibiler için tek buluşma yeri olan bir tavernada yeyip içen birisine benziyordu ve şimdi de oyunlarından ve hilelerinden bahsetmeye başladı. "Tik-Tak nedir biliyor musunuz?" diye sordu. "Berber olumsuz anlamda başını salladı. "Veya Lurch'ü?"

"Hayır, efendim. Boş vaktim olunca bazen Koz veya Colchester Kozu gibi kâğıt oyunlarına ilgi duyarım, fakat tüm bildiğim bunlardan ibaret."

"Hadi Mr. Hadley, biraz gayretli bir oyunbaz olmalı ve size Novem Quinque veya Faring oyununda eşlik edecek birilerini bulmalısınız. Şüphesiz Doublets'i biliyorsunuzdur. İsteyen herkesin oynayabileceği bir Fransız oyunudur."

Bir yandan duvardaki bir çiviye asılı küçük, oval bir aynada bıyığını bir uçtan diğerine, akla gelebilecek her açıdan inceleyerek, böyle konuşup durdu. Artık çekip gitmesini arzuluyordum ve sabırsızlığımı gören berber bir iki bukule daha yapıp işini bitirerek adama iyi günler diledi. Bilahare, bana doğru gelip koltuğa davet etti ve gülümseyerek makasıyla tarağını eline aldı. "Sizin gibi vakur ve saygıdeğer birine hizmet etmek bir zevk," dedi. "bu gençler, şey, bizim zanaatımızdan pek anlamıyorlar. Gelip saçlarını İtalyan tarzı kısa ve yuvarlak veya İspanyollar gibi kulakların üzerinde uzun kesmemizi istiyorlar. Bu adam da omuzlarına kadar uzanan bukulelerle Fransızvari bir kesim istedi, fakat onunki gibi saçlar için bunu hiç tavsiye etmezdim aslında. Evet, efendim. Nasıl yapalım?"

"Eski İngiliz tarzı traş olmak istiyorum" dedim.

“Evet, en iyisi bu efendim. İngiliz tarzının üstüne traş tanımam.” Böylece, bir yandan yeni evlenmiş bir kadın gibi gevezelik ederken, büyük bir hoşnutlukla saçımı traş etmeye koyuldu. “Fenchurch Street’teki gösteriyi seyrettiniz mi, efendim?” diye sordu, sakalımı keserken. “Gerçekten iyi bir gösteriydi ve cadde de altın rengi kumaşlarla kaplanmıştı. Her tür çalgıcı çok güzel parçalar çaldı ve Tanrım! Gün boyu çalıp durdukları bir de borazan vardı.”

“Hayır, seyretmedim.”

“Yeni Fransız elçisi de görmeye gelmişti ve Allah sizi inandırırın efendim, bir insanın üzerinde şimdiye dek böyle bir yaka görmemişsinizdir. Boynuna sepet işi bir kafes gibi dolanmıştı ve kafasının tepesinde bir yeğin ucundakilere benzer büyüklükte saçakları bulunan küçük bir de şapka vardı.” Hatırladıklarına güldü. “Erguvan rengine bakan kırmızı renkte kumaş bir giysisi vardı; nasıl bir şey biliyor musunuz, hani şu yenleri bol dantelle süslenmiş olanlardan? Hepimiz beyaz taffa külot pantolonunu ve siyah ipek çoraplarını görebilelim diye giysisini tuhaf bir biçimde yukarı çekmişti. Eh, Belediye Başkanı yanında olmasaydı, kesin taşlanırdı.”

Bunun üzerine yüksek sesle güldüm. “Kellesinin vurulup vücudunun Kule’nin önünde yakılmasını tercih ederdim.”

“Bu günlerde iş buraya kadar varabilir efendim.” Bir kez daha kendi hikâyesine dönmeden önce durup iç geçirdi. “Ah efendim, şu moda denen şeyin hercailiği yok mu? Hepsi önümden geçiyor burada. İngiltere’de giysilerin değişkenliği kadar kararlı başka bir şey yok. Bir Fransız modasına kapılıyorlar, bir İspanyol modasına, sonra bir de bakıyorsunuz Magriplilerin cüppesi rağbette. Bir anda önce buna, sonra da şuna saldırıyorlar.”

“Dünyanın hali böyle.” Zihnimden bir anlığına kendi düşüncelerim geçti. “Mesela ben insanların dudak bükmelerine hiç aldırmam.”

“Elbette öylesinizdir.”

“Kıskançlık hakkında ne söylediklerini bilir misiniz?”

“Söyleyin efendim, sizin gibi bir beyefendiden bir şeyler öğrenmekten daima haz duyarım.”

“Kıskançlık, öldürürken gözyaşı döken ve beslendiği şeyle iç geçiren bir timsahtır.”

Bunun üzerine bir şey demedi, fakat kendi anlattıklarıyla bir alakası olmadığından bir an sonra konuşmasına devam etti. “Bir de şu sürüler halinde buraya gelen köylüler efendim. Yazın en sıcak günlerinde bu dükkânın önünden geçerler ve verdiğim hizmete hiç ihtiyaç duymadıkları halde gelip Westminster’daki mezarların veya Kule’deki aslanların yerini sormak için içeri girerler. İnanabiliyor musunuz efendim?”

Bu bir kez daha kendi arayışım aklıma geldi ve berbere elini çabuk tutmasını söyledim. Gereğince istek göstererek kabul etti ve birkaç dakika sonra yüzümü tatlı suyla yıkıyordu. “Bakın efendim” dedi. “Bir sanatçı gibi görünüyorsunuz.”

“Evet,” dedim, “ayrıca dünyayı yeniden yapacak biri gibi.” Oradan ayrıldım ve Paltock’un köşesini dönerken berberin arkamdan baktığını gördüm.

Beni köprüünün karşısına çıkararak New Fish Street’e kadar kısa bir yol vardı şimdi. Köşeli taştan yapılmış yirmi kemer üzerinde duran bu köprüünün Londra’nın büyük bir görkemi olduğu yolunda çığırkanlık yapanlar var, fakat aslında nehrin üzerinden geçen dar bir yol ve dükkân ve evlerle öylesine sıkışık ki insan geçecek yer bulmakta zorlanıyor; insan seli arasında atımı yavaş yavaş sürdürdüm ve hamallardan, sokak satıcılarından, tüccarlardan ve seyyahlardan oluşan öyle büyük bir kalabalık vardı ki, sonunda güney ucundan çıkıp nehir kıyısına varana dek “Yol açın!” ve “İzninizle!” haykırılarıyla kuşatılmış olarak çok kereler durmak zorunda kaldım. Biraz daha ilerleyip Winchester Stairs’e geldim ve atımı oradaki ahırların sorumlusuna bırakarak, ayıların kızıştırıldığı Dead Man’s Place’in karşısındaki çorak sahaya kadar yürüyerek gittim. Tahta yükseltiyeye çıkıp gösteriyi seyretmek bir peniden fazla değil, lakin son gelenlerden biri olduğumdan, ayı meydana getirilir ve köpek de üstüne salınırken önümdekilerin başları ve omuzları üzerinden bakmak zorunda kaldım. Kan aktığını görmek kalabalığı memnun ediyor ve köpek ayıyı boğazından ısırduğunda ve ayı köpeğin kellesini pençelediğinde ne de çok patırtı çıkarıyorlar! Savuşturmaların ve şiddetli çekelemelerin, tırma-

lamaların ve ısırılmaların yaşandığı bu saha bir kan gölcüğünden ibaretti sanki – pembe burnuyla düşmanının yaklaşmasına pis pis sırtarak bakan ayıyı, avantajlı konuma geçmek için tetikte ve bekleyiş içinde olan köpeği görmek bir oyunu seyretmek kadar güzeldi. Bir yerde ısırılmışsa, ayı bir başka yerde serbest kalmak için mücadele ediyordu ve sonunda başardığında yüzündeki kan ve salyayla kulaklarını iki veya üç kez sallıyordu; sonunda tüm sahne bu çılgın şehrin simgesi olana kadar ne çok sıçrama, ısırma, pençeleme, kükreme, çarpışma ve yuvarlanma gerçekleşti. Bu insanlar acı çekmeyi ve ölümü sahiden seviyorlar.

Yükseltiyi neşe içinde terk edip Paris Garden ile geçenlerde oraya kurulan sahneye doğru yürüdüm. Tam Molestrand Dock'tan çıkmıştım ki aniden yakınımdan gelen bir ses duydum. "Tanrım," dedi adam, "sizinle burada buluşacağımı kim tahmin edebilirdi ki?" Döndüm ve kirli beyaz saten yeleğinden anında tanıdım onu: bir yıl kadar önce (söylediğine göre) daha iyi bir patron için hizmetimden ayrılan, eski asistanım John Overbury. Onu, çoğunlukla dedikodulardan, huysuz ve şüpheli biri olarak tanıyordum. Yukarıya çıkıp yanımda yürüyerek, "Burada bulunma gerekçeniz nedir?" diyerek devam etti.

"Hiçbir gerekçem yok, John." Pike Lane ile sınır oluşturan havuzların yakınındaki Falcon Stairs'e gelmiştik ve bana meraklı meraklı bakıyordu. "Oyunu görmek dışında" diye ekledim.

"Hepsi bu kadar mı efendim?" Ağzımı açmadım ve ondan kurtulmaya can atıyordum, fakat hâlâ peşimdeydi. "Meydandaki ayıları gördünüz mü?" diye sordu şimdi de.

"Biraz oyalandım orada."

"Gününüzü her zamanki gibi hünerle seçiyorsunuz anlaşılabilir. Oradaki sahnenin üzeri insan dolu olduğu halde bir ay kadar önce nasıl çöktüğünü duydunuz mu? Birçok insan öldü ya da yaralandı efendim. Duydunuz mu?" Başımınla evet dedim. "Bazı insanlar büyüyle yıkıldığını söylüyorlar."

"Kafasının içinde akıl namına bir şey kalmamış insanları şaşırtmak için bazıları her şeyi söyler John."

“Aynen öyle Doktor Dee. Fakat siz ve ben bu tür meselelerin aslını astarını biliyoruz, değil mi?”

Küstahlığına karşı onu paylamadım; onu yeterince iyi tanıyordum. Hizmetimden ayrıldıktan sonra tesadüfen bir kutunun içinde el yazısıyla yazılmış bazı kâğıtlar bulmuştum; böylece yaptığım deneyleri not ederek yaptığı hilekârlığı öğrenmiştim. Bunları altın veya güç peşinde koşan herkese satacağından hiç şüphem yoktu, fakat alelacele yazılmış kötü bir metindi. Hedefini tümüyle kaçırmıştı, çünkü insanların ruhlarının karanlığında gömülü yatanların dışında gerçekten sır olan bir şey yoktur.

Şimdi sahneyi görür bir yere gelmiştim ve büyük bir insan grubu oyuna doğru gidiyordu, lakin bu salak hâlâ yakamı bırakmıyordu. “Arzunuz nedir efendim?” dedi. “Diğerleriyle birlikte girmek mi, yoksa ücretini ödeyip bir sandalyeye oturmak mı?” Kalabalıktan uzakta, sahnenin iki yanına konmuş tahta sıraları kastediyordu ve bana astarın ayakkabıya olan mesafesinden daha yakın durmak istediğini anlamıştım.

“İyi de nereye oturacağız?” diye karşılık verdim. “Her yer dolu. Tüm sıralar dolmuş.”

“Yer bulacağız, efendim. Boşverin siz onu da peşimden gelin. Ben önden gireceğim, milleti ittireceğim ve yer açılmasını sağlayacağım.” Bunun üzerine, bağıra çağıra, “Yol açın! Saygıdeğer Doktor Dee için yer açın” diyerek ilerlemeye başladı. Menfur kafaların pisliğinden kaynaklanan bir gülüşme oldu ve sonra bizim ikiyüzlü gülümseyerek bana döndü. “Hâlâ peşimde misiniz saygıdeğer Doktor? Hiç böyle kalabalık görmedim!” Bir şey demedim ve bu kokuşan güruh içinde kendimi kaybettirmek amacıyla dönmek üzereydim ki kolumdan çekeleyerek beni tahta sıralara doğru götürdü. “Buraya, sahnenin karşısına oturun,” dedi, “böylece bir şey kaçırmazsınız.” Sonra kadife bir ceket giymiş bir adamın omuzuna dokundu. “Lütfen efendim,” dedi, “biraz yana kayın da bize yanınızda yer açın.”

“Memnuniyetle” diye karşılık verdi adam – gene de, John Overbury’nin elini ağzına dayayıp fışıldadıklarını ister istemez duyduğunu sanıyorum: “Herifin kıcını görüyor musu-

nuz? Diğerlerinin tümünden fazla yer kaplıyor.” Bu cüretkâr küstahlığıyla nasıl geldi bilmiyordum fakat, bir kurnazlık veya hileyle, benimle karşılaşmasının tesadüf olmadığından şüphelenmesem derhal evine yollardım. Bu nedenle sesimi çıkarmadım.

Gösteri başlarken, “Çok çalıştığınızı herkes biliyor” dedi. “Bu nedenle, oyunda vakit geçirdiğinizi görmek güzel.”

Şimdi vakur tavırlarla sahneye çıkan, kırmızı, mavi ve sarı renklere giysilere bürünmüş çok sayıda soylu kişi vardı. Giysilerinden ve tavırlarından tarihi bir trajedide rol almış aktörler olduklarını anladım ve böylece oyunda değişebilirlik üzerine bir giriş bekledim. Üzerimizdeki gökkubbede yer alan küreler gibi, sahnede de yedi kişi vardı ve hepsi kürelerin mizacını temsil ediyordu: böylece mutlak dünya bu maskelerle ve gösterilerle ve oyunlarla resmedilebilir. Bir kral giysisi içindeki baş oyuncularından biri ileri çıkıp bize hitap ederken John Overbury bana doğru eğilip kalabalığa doğru işaret etti. “Marion’u görüyor musunuz?” diye sordu. “Onu tanıyor musunuz? Şurada, cümle âlem ne kadar güzel bacakları ve narin ayakları olduğunu görebilsin diye elbisesini neredeyse yarısına kadar kaldırmış.” Bakışlarımı o yöne çevirdim ve insanların arasında duran şımarık bir kız gördüm. “Venüs burcunda doğmuş” diye devam etti. “Bakın, biri yiyecekmiş gibi bakıyor kıza. Yanındaki şu yaşlı zamparayı görüyor musunuz?”

Ah küreler, söyleyin bana, nerede hareketleriniz her zamanki
İnletecek feryat figanlarınızla bu sahneyi?
Karım öldü ve öldü içimde sadakati,
Düşkün ve buruk şimdi aşkın en yüksek meşgalesi
İşte hayatımı ve kaderimi tarumar etti!
Ah kederli zaman! Ah tutkunun hüznünlü kaderi
İşte beni yaptı zulmün eğlencesi!

“Zampara burada âdet olduğu üzere yarenini nasıl seçeceğini biliyor. Kızı daha da etkilemek için parmağındaki altın yüzükleri ışığa nasıl tuttuğunu görüyor musunuz?”

Oyuncuların tatlı konuşmalarını duymak için büyük gay-

ret sarfediyordum; bu arada, bilgelik meşalesini taşıyan bir çocuk krala doğru yaklaşıyordu.

ÇOCUK. Şimdi, efendim, Aklın ışığına boyun eğmeli Hüzün.

KRAL. Lakin Akıl kaybolmadı mı gecesinde Hüznün?

ÇOCUK. Gene de serilmeli Keder yere vuruşuyla Aklın.

KRAL. Aklın boyunduruğuna girsem ne kazanacağım?

“Şu yan tarafımızda oturan beyefendi de kim Doktor Dee? Onu tanıyor musunuz?”

Onu duyduysam da hiç aldırmadım: Şimdi aktörler dans ederek döner ve kral bir kez daha öne çıkarken, gözlerimi sahneden ayıramıyordum.

Şu gördüğünüz oğlum, ölümümü kolluyor

Kendi hırsını tatmin etmek ve

Öldürüp beni, cesedime basarak

Şu meyveye uzanmak için-

Başka bir şey duyamadım, çünkü Overbury gene kulağıma fısıldadı. “Şuradaki adamı görüyor musunuz, hani şu giysisinin kolu sallanan? Her bakan oğlanların peşinde olduğunu anlar. Oyun yerinde oyuncularından daha fazla seyredecek şey var değil mi?”

Yeniden sahneye baktığımda, ilgi çekici bir değişiklik olduğunu gördüm; şimdi geçmiş zamanların giysilerine bürünmüş olan kral bir döşekte yatıyordu ve viyoller ve borazanlar oğlunun gelişini bildiriyordu.

KRAL. Kimdir o, Şeytanın kapıcısı mı?

Overbury, bu laf üzerine beni dürttü.

OĞUL. Benim ben, sadık oğlun ve vârisin.

“Melunun teki, Doktor Dee, söylemedi demeyin. Bakışlarından anlıyorum.”

KRAL. Gel. Ayın altındaki hiçbir güç durduramaz seni nasılsa.

Bunun üzerine, baştan aşağı mavi ve beyaz bir giysiye bürünmüş olan oğul iyice yaklaştı ve cinayetinin delaleti olarak babasını kılıçla vurdu; daha sonra, tahta döşemenin üzerine kan torbasına çok benzer bir şey saçılmış olmalıydı, çünkü viyollerle trampetler daha huzursuz mahiyette bir kez daha çalınırken sahnenin kenarından aşağıya bir sıvı akıyordu. John Overbury buna şaşkın şaşkın bakakaldı ve ara oyun boyunca seyretmeye razı oldu; bu hareketin anlamını birbirlerine sormadan önce Vefasızlık, Ölüm, Suç ve İntikam'ı simgeleyen dört kişi ellerinde pankartlarla sahnede geçit resmi yaptılar.

Anlayamayacağı kadar üst seviyedeki konuşmalarla kafası karışan Overbury, "Bunların anlamını benim için anlatın lütfen saygıdeğer doktor" dedi.

"Gösterinin en görkemli sahnesi" dedim. "Kılıç ateşin dönüştürmesini simgelerken, kralın kanının metallerin mineral ruhunu temsil ettiğini anlamıyor musun?"

"Tanrı biliyor ya bunu hiç fark etmedim. İyi de bu önemli kişiler kim?"

"Ne anlama geldiklerini duyurdular zaten. Fakat aynı zamanda felsefe taşının dört yıldızını veya *materia prima*'sını temsil ediyorlar. Başka neyi anlamak istiyorsun?"

"Aman efendim, bu benim çözemeyeceğim bir muamma."

"Haydi. Aklın nerede?"

"Aklımdan memnunum Doktor Dee, fakat kusurlu buluyorsanız, aslında ondan utandığımı söylemeliyim." Gene de gülüp duruyordu ve lafını bitirir bitirmez gözünü seyircilere çevirip birine, "Bugün nasılsınız?" diğere, "N'aber?" demeye başladı. Bu insanların çoğunu yakinen tanıdığı besbelliydi, çünkü az ötedeki Clink Street'te olduğu kadar çok serseri toplanmıştı burada.

OĞUL. Konuş benimle, konuşabilirse cehennemdeki ifritler

KRAL. Ben babanın ruhuyum, şahitlik etmek için

Tüm pisliklerine ve aşağılık suçlarına.

Başımı kaldırdım ve babası mezarından çıkıp geri geldiğini simgeleyen beyaz damaskoya bürünmüş halde önünde dururken, prensin bir koltuk ve minder üzerinde huzursuzca oturduğunu gördüm.

OGÜL. Dur cehennemlik gazap ve dön ateşe.

KRAL. Sen tükenene kadar durmayacağım,
Helak olana dek-

John Overbury, "Tanrı aşkına, biraz yüksek sesle konuşun" diye bağırdı. "Şunu tekrarlayın. Kumaş hışırtısından ne dediğinizi duyamıyoruz saygıdeğer hortlak."

Fakat ben gülüşmelere katılmadım. Hortlağın bedenini saran kumaş kaldırılınca babamın ölüsünü göreceğime dair garip bir korkuya kapılmıştım.

KRAL. Helak olana dek ceza kasırgasıyla.

Oyuncular yeniden başlamışlardı ama, seyircilerin haykırıışlarına karşılık en ufak bir huzursuzluk belirtisi göstermemesine rağmen, kral elinde tuttuğu mumu tahta döşemeye düşürdü: alevler üstündeki kumaşı tutuşturdu fakat kumpanyanın iki adamı bir kovayla koşturup bir çırpıda ateşi söndürdüler.

Bu hengâmede (ateş bir oyun meydanındaki her şeyin ölümcül düşmanı olduğundan) sandalyemden doğruldum: hâlâ babamın aniden önümde belireceği korkusuyla panik içindiydim ve oyuncuların parlak görüntülerine sırtımı döndüm. "Kımıldama" dedim Overbury'ye. "Yerinde kal."

"Oyun daha bitmedi ki saygıdeğer doktor."

"Gördüğüm kadarı yetti bana. Bu kalabalığın arasından bir yol bulup çıkacağım."

"Aa, dünyada olmaz efendim, size eşlik etmekten o kadar hoşnudum ki, bundan kolay kolay vazgeçmek istemiyorum." Bunun üzerine içimden bir inleme koyverdim, fakat kolumdan tutmasına da engel olamadım. "Çıkmak için uğraşalım" dedi ve ilerlerken "İzninizle!" ve "İzin verin de geçelim lütfen!" diye seslendi ve sonunda Broadwall yoluna ulaştık. Sonra durdu

ve ellerini kavuşturdu. "Biraz bekleyin" dedi. "Gümüş kalem-tıraşımı bulamıyorum. Buralarda bir yerde olmalı." Böylece, hızla oyuna doğru döndü, fakat bir iki adım arkasından giderken Marion diye seslendiği fahişe veya mamayla konuştuğunu gördüm. Birkaç saniye sonra birlikte geldiler ve beni derin bir düşünceye dalmış gibi nehirdeki mavnalardan birine bakarken buldular.

Yaklaşırlarken, "Aman efendim" diye seslendi. "Bir dirhem neşe, bir okka hüzünden iyidir derler. Öyle değil mi?"

"Bıçağınızı buldunuz mu?"

"Cebimin dibindeymiş. Hiçbir şey kaybedilmedi efendim, ama bir şey bulundu." Bunun üzerine dönüp Marion'a gülümsedi; çok güzel ve etine dolgun, derisi en hasından fildişi kadar beyaz, genç bir kadındı ve (omuzunun üzerinden ikide bir geri dönüp bana bakarken) peşinden nehre doğru yürürken, giysimin altından Âdem'in yadigârının kalktığını hissettim. Overbury, ben yetişene kadar biraz duralayıp, "Hatırlıyor musunuz," diye devam etti, "sabahları geç kaldığımda beni nasıl kırbaçlardınız? Bana eskiden huş dalından kırbacın tüm uzuvlar için en iyi tedavi olduğunu söylemez miydiniz, saygıdeğer doktor?" Tam "huş" derken yanındaki mamanın kolunu çimdikledi; kadın da kahkahayı bastı. "Huş kırbacınızı bir başka değerli nesne üzerinde kullansanız, eminim gene muhteşem bir değişimin gerçekleştiğini görürsünüz." Ne demek istediğini pekâlâ anlıyordum. "Bizimle biraz daha gelip," diye ekledi, "şurdaki handa bize katılır mıydınız?" Orayı biliyordum: mamalar ve fahişeler için bir kerhaneydi, Westminster Hall'dan daha fazla müşterisi vardı ve Newgate'ten daha çok hastalığı barındırıyordu. Gene de peşlerinden gittim. Ne yapalım, Sokrates de bazen dans etmiş ve Scipio da sahilde çakıl taşlarıyla oynamıştır; ne bir hatamı itiraf etmemek için af dilerim, ne de aptal olduğum düşünülmesin diye meramımı saklarım. Eczacılar için sadece sidik kokusundan hoşlanır derler ya şimdi ben de benzer bir durumdaydım; güle burun kıvrıp boka konan sinek gibiydim.

Lily-White Babe tabelasına yaklaşırken yarı sarhoş bir ser-seri ağız dolusu kustu, lakin bu bölgede olağandışı bir şey değildi bu. Hanın kapısına vardığımızda gözleri kan çanağı, bur-

nu sümüklü ve ağzı kalabalık pasaklı bir kadın tarafından karşılandık.

John Overbury eğilip selamlayarak, "Bayan Anne" dedi. "Sizi saygıyla selamlıyoruz."

"Buyrun bayan ve baylar" diye karşılık verdi kadın. Nefesi pis kokuyordu ve tiz bir sesi vardı. "Hanıma teşrif etmek ister misiniz? Babe'ime? Yürekten hoşgeldiniz diyorum." Kendisini han sahibesi olarak görüyordu lakin ne sattığını ve nasıl bir yer işlettiğini biliyordum.

Overbury gülümseyerek, "Doğrusu ya Madam," diye devam etti, "bugün uzun zamandır yaşanan en soğuk gün. Burada bizi ısıtacak bir şeyleriniz var mı?"

"Daha fazla tören teşrifat yapmadan içeri girin efendim. Baharatı daha yeni karıştırılmış şarabım var." Böylece içeriye girdik; ben Marion'a yol verdim, o da eşığı geçerken yaşlı mamaya dizlerini kırarak selam verdi. Kadın bu reveransa zerafetle karşılık verip, "Şu kapıyı açarak, beyefendiler," diye devam etti, "içerideki gruba katılmak ister misiniz?" İçerisi duman dolu ve pis kokulu, kadınlarla erkeklerin koltuklar ve yastıklar üzerinde aylıklık ettiği bir yerdi – Daidalos bu canavarlar için bir labirent tertip edebilir miydi veya Apelles bu biçimsiz yaratıklara renk verebilir miydi bilmiyorum, fakat çıplak gözle bakıldığında hepsi pezevenk, fahişe ve şıfıntı olarak görünüyordular. Bayan Anne kedi kürküyle kaplı oturaklı bir iskemleye yerleşerek, "Evet çocuklar, nasılsınız bakalım?" diye sordu.

"Sabahı şerifleriniz hayırlı olsun anne" diye karşılık verdi pasaklı kadınların ikisi bir ağızdan.

"Dostlarımla sizi ziyarete geldim çocuklar ve sizi böyle çalışır görmekten çok memnunuz. Her ne yapıyorsanız, iyi yaptığınızdan emin olun." Lekelerle kaplı kırmızı bir iç eteklik giymiş çopur yüzlü olan fahişelerden birine döndü ve kirli korsajını okşayarak, "Damaskodan anlıyorsun" dedi.

"Sana canü gönülden teşekkür ediyorum, anne, hakikaten çok güzel" dedi.

Bayan Anne hâlâ korsajı okşayarak bana döndü. "Bana yapabilecekleri en güzel, en hoş şey anne diye seslenmeleri. Sizin

de kalbinizi yumuşatmıyor mu efendim? Hele böyle vefalı çocukları görmek? İçlerinden biriyle özel olarak konuşmak ister miydiniz?"

Bunun üzerine John Overbury aramıza girdi ve kadının kulağına bir şeyler fısıldadı. Kadın (kullanmak üzere olduğunu sandığım) oturaklı iskemleden kalkıp aptal aptal sırtarak bana doğru geldi. "Yabani üzümünden iyi şarap olur" dedi. "Hiç içmesem, bacaya asılan tütsülenmiş jambon kadar kuru olurum. Sizi gelince, efendim, aynı şey değil mi? Benim fakirhanemde içki içmekten çekineceğinize, sizi buradan pantolonsuz yollarım daha iyi. Paşa gönlünüz ne arzu buyurur efendim?"

Konuşurken Marion'a bakarak, "Eh, bayan," diye karşılık verdim, "Cato ile yemek yerken Roscius'un her daim sarhoş olduğu söylenir."

"Bu beyleri tanımıyorum efendim, fakat burada görürsem, onlara sizi hatırlatırım."

Bu lafa yüksek sesle güldüm. "Bana hindistancevizi tozu karıştırılmış şarap getirin. Ne kadar baharatlı olursa, o kadar iyi."

Dumanı tüten bir kâseyle döndü ve ben bir dikişte bitirdim. "Ulu Tanrım" dedi. "Bu kâğıt mürekkebi emiyor. Hadi kızım, beyefendiye daha şarap getir."

"Hayır" diye haykırdım. "Hayır, hayır. Akşama varmadan ödem olacak bende yoksa."

"İçmek iyidir efendim." Elinde bir maşayla şöminenin yanına diz çöken Marion'a bir bakış fırlattı. "Hiç kimse tuz, tereyağı ve Hollanda peyniriyle yaşayamaz."

"Madem öyle diyorsunuz, bayan, madem öyle diyorsunuz."

"Elbette böyle diyorum. Burada cüretin asla hududu yoktur efendim. Rica ederim evinizdeki gibi emredin burada da, beni ancak memnun edersiniz." Böylece biraz daha şarap içtim, sonra biraz daha, öyle ki sonunda kanım damarımda ateş gibi dolaşmaya başladı. "Odanıza çekilmek ister misiniz?" diye sordu yaşlı mama. "Jack, Joan'ını istiyor mu?" Bunu söylerken başıyla Marion'u işaret ediyordu. "Başkasından değil de onun elinden sunulacak leziz et ve daha da leziz soslar tadacaktır."

nız orda." Bizi tahta kaplama bir kapıyla ayrılmış bitişikteki bir odaya götürdü.

"Bu kapının sürgüsü var mı?" diye sordum.

"Lüzumlu bir şey değil" diye karşılık verdi. "Burada hepimiz birbirimize karşı anlayışlıyızdır."

"Lakin yıkanmalı" diye devam ettim, sarhoş olduğumdan dilim sürçerek. "O işi yapmadan önce yıkanmalı." Sonra, Marion soyunurken et yemeden önceki duayı okudum. "Bu masada bulunan ve bulunacak her şey Tanrı'nın sözüyle kutsansın. Bizi sonsuz hayatın sofrasına davet eden, her yerin kralı ve hâkimi O'dur. Amin. Bana bir sürahi, leğen ve havlu getirin ki bu kadının kirini temizleyebileyim."

Yaşlı mama aceleyle çıktı ve Marion bana yakarır gibi eliyle belli belirsiz bir hareket yaptı. "Beni kastediyorsanız, efendim, ben yıkanmıştım. O zamandan beri de bir şeye dokunmadım."

Fakat Bayan Anne, bir hendekten veya birikintiden alınmışa benzeyen felaket acı suyla dolu eski ve çatlak bir ibrik ve bir kapla dönene kadar tek söz etmedim. "Onu yere yatırın ve yüzünü yıkayın. Saçını kaldırıp öyle yıkayın." Genç olanı görünüşte acıklı acıklı bana bakarken, yaşlı koket kendisine söyleneni yaptı. "Tüm kasabanın pisliğini toplayan bir kıyı" dedim. "Bu nedenle, ağzını ve dudaklarını da temizle. Görüyorsun ya, bir konak yerini temizlemek gibi. Dilini göster bana. Ağzının içini göreyim."

Çaça hizmetini büyük bir hoşnutsuzlukla yerine getirdi. "Ona neden böyle davranıyorsunuz?" diye sordu bana. "İyi bir kız o."

"Bu mumaleleri yapmamın nedenleri şimdi izah edilmeyecektir," dedim ona, "yoksa tamiri mümkün olmayan illetler gelir başımıza." Bunun üzerine sesini kesti. "Ne hoş bir boyun" diye devam ettim. "Güzel ve etine dolgunsun, küçük sevgilim. Koltuk altlarını da yıka. Ah, ne güzel kolların var, lakin bileklerin de pek ince. Bu kadar narin bileklerle nasıl iş görüyorsun? Sağ elini aç bakayım. Bak, baş parmağınla serçe parmağını bit ısırmış, çünkü kara izleri hâlâ duruyor. Odanızda bit var mı? Yoksa bunları barındıran kişilerle yatağını mı paylaşıyorsun? Tırnaklarını kesin, Bayan Anne, çünkü korkarım çok fazla kaşınıyor. Ve lütfen ağzıma sokmadan önce memesinin başını iyice silin, yok-

sa kıldı başka bir sürü şeydi olabilir. Şimdi karın üstü yatırın ki sırtını görebileyim. Omuzlarında izler var, görüyor musunuz, fakat küçük kalçaları diri ve ısırılmamış.” Yaşlı kaltak böylece sunacak iyi bir malı olduğunu anladı ve daha da sakinleşip sadece alacağı altını düşünmeye başladı. “Ah, nasıl da güzel kalçalar bunlar! Baldırlarını yukarıya doğru yıkayın. Şimdi de ayaklarının tabanını yıkayın ve tırnaklarını da temizlemeyi ihmal etmeyin, büyük tırnağı ve diğerleri. Evet, gene sırt üstü döndürün.” Memesini emmek üzere diz çöktüm, fakat giyinik olduğum halde aniden geliverdim. Sonra öyle bir korku ve dehşete kapıldım ki titreyerek ayağa kalktım ve elimle ağzımı sildim.

Şaşkınlıkla bana bakarak, “Çok acele ediyorsunuz” dedi. “Acele işten hayır gelmeyeceğini bilmiyor musunuz?”

Lakin ben göreceğimi görmüş ve yapacağımı da yapmıştım. “Sarıp sarmala onu gene” dedim. “Şu kirli iç etekliğini giydir ona. Artık gitmeliyim.”

Ağa düşmek kolay, kurtulmak zordur. “Bize kesenizi gösterin efendim” dedi yaşlı kadın anında. “Paranıza uzanamayacak kadar çamura gömülmüş değiliz. Ne vereceksiniz efendim?”

Kadınla didişmeyi göze alamayacak kadar çok gitmek istiyordum, bu nedenle kesemi açtım ve yere birkaç şilin fırlattım; bulmak için ikisi de tozu toprağı karıştırmak zorunda kaldı. “Nasıl bir köpek kulübesinden geldiğini görüyor musunuz?” diye bağırdı Marion arkamdan, “Öyle ki bize de hayvan gibi davranmak zorunda.”

“Daha fazlasını hak etmiyorsunuz” diye karşılık verdim.

Saygıdeğer Bayan Anne dizlerinin üzerinden doğrulup gözümün içine bakarak bana tükürdü; elimi kaldırıp vuracakmış gibi yaptım fakat bir lazımlık alıp içindekileri üzerime atmakla tehdit etti. Böylece onları bıraktım ve arkamı dönüp yan odada dikkatle olup bitenleri dinleyen fahişe kalabalığının arasından geçip gittim. Eşiğin yanında bıçakla dişlerini temizleyen John Overbury’ye bir şey demeden, peşimde ancak melun ve iğrenç düşüncelere alışık bir aklın hayal edebileceği türden en ağır küfürlerle bu sefahat yuvasından, bu yangın yerinden, bu fahişe barınağından uzaklaştım. Babamın ölüm günü işte böyle sona erdi. *Laus Deo.*

Dört

Küçük kemikleri bahçıvan buldu. Evin ön tarafındaki toprağı temizlemek üzere gelmişti ve sabah erken olmasına karşın nefesindeki içki kokusunu alabildiğimi düşündüm. Kulağında volkmen kulaklıkları vardı ve ısrarcı bir müziğe uyarak sallanıyormuş gibi görünüyordu. Yabani otlarla çalıları temizlemeye girişirken onu seyrettim; orta yaşın üzerinde değildi ama çok güçsüz görünüyordu ve ben onu işe aldığıma anında pişman olmuşum. Yabani otlar onu uğraştırdığından elindeki kürekle bir toprak parçası üzerine dakikalarca eğilmiş durumda kaldı. Ardından, uzun otlarla kaplı bir alana geçmeden önce, sanki ayağının altında parçalanıp gidiverecekmiş gibi taş patikayı büyük bir özenle ve dikkatle incelemeye başladı. Pek de başarılı olamadan otların köklerini kazıyordu ki aniden kayıp öne doğru düştü. Başka bir hareket göremeyince alelacele dışarıya koştum: çalıların arasına kazılmış küçük bir çukura düşmüştü, ama daha da garibi çukurun dibine düzenli olarak yerleştirilmiş kemiklerden oluşma bir daireyi bozmuştu.

Düşmesine hiç aldırmadan, "Bu hiç de alışılmadık bir şey" dedi. "Böyle kemikler görmek."

İlk izlenimim bunların bir çocuğa ait olduğu yolundaydı ve adama dehşetle baktım. "Sizce ne olabilirler?"

"Bir köpek. Kedi. Öyle lanet bir şey işte." Kemiklerden birini alıp bana uzattı ve ben de içimdeki dürtüye uyup gözümün önüne kaldırıyordum ki çukurun kenarında parıldayan bir şey fark ettim. Ortasından kırılmış cam bir tüptü ve onu anında ta-

nıdım: çekmeceye bulduğum, dibinde çıkıntı ya da bombe bulunan tüpün aynısıydı. Gene de, sanki toprağa özenle bir şey dökülmüş gibi çok düzgün biçimde kırılmıştı.

Eve dönüp zemin kattaki odada, pencerenin altında duran çekmeceyi açtım; cam tüp artık orada değildi. Daha dikkatli incelemeye girişerek elimi çekmecenin tozlu tahtasına sürerken elimde bir şey takıldı. Orada bir miktar kâğıt vardı. Kâğıtları çıkardığımda, en üsttekinde kaba büyük harflerle DOKTOR DEE'NİN REÇETESİ yazdığını gördüm. Sözcüklere hayretle baka kaldım: Dün keşfettiğim şeyle ilgili en garibinden bir kanıtı bu ve benden önce bu evde yaşayan kişinin kimliği şimdi beklenmedik biçimde doğrulanmıştı. İyi de bu ne tür bir "reçete"ydi?

Böylece bir rahmin yardımı olmadan büyüyebilir! Bu, tüm gizlerin gizidir ve tüm gizlerin açığa vurulacağı son vakte kadar böyle kalmalıdır. *Spagyricus* tohumu alsın ve kapalı bir tüpe yerleştirsın; tercihan ışığın ve ısının içinde sağlıklı biçimde çoğalıyor görüldüğü Antwerp tüpü kullanılsın. Tüpü haç biçimli dört gerçek mıknatısla birlikte kırk günlüğüne at tersi içine gömün ve her dört günde bir tüpün içine taze çiy sıvısı dökerek suyunu yenilemeyi unutmayın; kırk birinci gün nefes almaya ve kol ve bacaklarını hareket ettirmeye başlayacaktır. Kusursuz biçimde insana benzeyecektir, ama saydam olacaktır ve gözleri bulunmayacaktır. Artık bir yıl süre ile *arcanum sanguinis hominis* emmeli ve bütün bu süre zarfında tüpün içinde olmalıdır; bu süre bittiğinde çok küçük bir bebek biçiminde olacaktır. Gerçek bir *homunculus* olacaktır, böylece diğer çocuklar gibi yetiştirebilir; akli ve duyularıyla tam olarak büyüyecek ve gelişecektir, ancak otuz yaşına geldiğinde uyku durumuna geçecek ve baştaki oluşmamış haline geri dönecektir. *Inspirati* neslinden gelen biri onunla şefkatle ilgilenmeli ve tüpe tekrar yerleştirmelidir, böylece bu gizli ve harika varlık bir kere daha büyüüp dünyaya gelebilir. Ona kutsal sözleri söylerseniz gelecekteki olaylar hakkında şaşırtıcı kehanetlerde bulunacaktır, ama onun esas başarısı uygun bakım ve özen gösterildiğinde tekrar tekrar doğarak, sonsuza kadar yaşayacak olmasıdır.

Başımı kaldırdım ve pencereden dışarıya baktığımda bir an için evin önünden geçen bulutları gördüm. Öyle garip şekiller oluşturmuşlardı ki bu şekiller arasında kendi yüzümü gördü-

ğümü sandım; ama bu görüntü yok oldu ve ben gene elimde tuttuğum kâğıtlara döndüm. Böyle şeyler nasıl olabilirdi? Margaret Lucas bana Doktor Dee'nin kara büyü ile uğraştığını söylemişti ama bu akıl almaz bir fantazydi. Bir cam tüpte yapay yaşam oluşturmak... Sonraki sayfaya geçtim ve bunu gördüm.

HAYATININ DÖNEMLERİ

Karışımını içgüdüsel olarak yaptığı bir tanen asidi terkibi sayesinde hiç yakalanmadan Kara Veba salgınını atlatmayı başardı. Gerçi hiç kimse dinlemedi ama Büyük Londra Yangını'nı önceden görüp söyledi. Geldiğini gören köpekler havlar ve atlar korkardı ama doğadaki başka hiçbir şey onun gerçek kimliğini anlamazdı. Mamafih, kediler tarafından sevilirdi.

Isaac Newton ile tanışıyordu ve Newton'a kabalanın ilmi manasını açıklayarak bilgi alış verişinde buldukları birçok toplantı yapmışlardı. Newton'ın ölümü esnasında yanındaydı ve gözlerine demir paraları koyan da oydu.

Royal Society'ye katıldı ve lenf bezinin vazifeleriyle ilgili çok sayıda mühim tatbikatlar gerçekleştirdi.

Hava pompasını yarattı ve sonra cep defterine şunları yazdı: Bizi sadece hayallerimiz ele verir.

Holborn'da bir cam fabrikasında çalıştı ve Greenwich Rasathanesi için mercekler üretti.

Bir keresinde soluk yüzlü olması nedeniyle bir Huguenot sanılması yüzünden Londralı bir ayaktakımı güruhunun taarruzuna uğradı.

1824'te ilk açıldığında Walthamstow'daki St. Mary's Infant School'un öğretmenlerinden biriydi. Burada Trevithick'in buharlı lokomotifinin çocukların çok sevdiği bir modelini yaptı. Çocukların yanında doğal ten rengi açık pembeye dönüşüyordu ve bu diğer öğretmenler tarafından kan akışının hızlanmasına bağlanıyordu.

Londra'nın altındaki lağım kanallarında çalıştı.

Gelecekteki refahın anahtarını elinde tuttuğunu bilerek çocukluktan itibaren Charles Babbage'e baktı.

Demir bir asma köprünün bulunduğu Wapping'deki New Docks'ta yürümekten hoşlanırdı.

İkinci Dünya Savaşı sırasında radar üzerine çalışmalar yaptı.

Aya seyahat etti.

Geleceğiyle ilgili bir şey bilmeden dünyada alelade bir yaşam sürdürdüğü de olur, mucizelere neden olduğu da. Öyle sevgi dolu biridir ki başkalarına gerçek dehalarını bulmada yardımcı olur. Otuz yılın sonunda yuvaya dönene kadar ne geçmişini ne de geleceğini hatırlar; ama muhakkak yuvaya döner.

Bir doktrini vardır – insanın gelişimine ve mükemmelleşmesine inanır. Bu nedendir ki batıl inançlı kimselerin yanında rengi beyazdan kırmızıya dönüşür.

İşte gelecekle ilgili hayali şöyledir: Çağdaş ilmin çok ama çok gelişip sonunda kökenlerine dönerek arılaşacağına ve sonra da geçmişin gizemlerini açıklayacağını bilir. *Homunculus*'un çok iyi tanıdığı simyacıların ve astrologların doktrinleri büyük kuantum teorisi çerçevesinde yeniden canlandırılacaktır.

Galeanos'u tanırdı ve onun inançlarının temelde doğru olduğunu söyler. Dört öz sıvı teorisi bu nedenle yeniden değer kazanacaktır. *Homunculus* ayrıca dört element teorisinin de ruhsal bakımdan doğru olduğunu ve günün birinde teorik ruh hekimleri tarafından kullanılacağını söyler.

Tek büyük korkusu da şudur: Çağların çevrimi büyük ilim adamları tarafından yönlendirilmezse, (2365 yılı olarak kehanette bulunduğu) zamanın sonu tersine dönecektir. Bu durumda yüzyılların geriye doğru ilerleyeceğini ve insanoğlunun aşama aşama başladığı noktaya döneceğini bilmektedir. Victoria ve Elizabeth dönemleri yeniden yaşanacak ve şimdi tarih-öncesi dediğimiz karanlık döneme gömülmeden önce Roma İmparatorluğu yeniden yükselecektir.

Yeterince okumuştum ama gözüm kâğıda takılıp kalmıştı; bu el yazısını tanıyor gibiydim ve bir anda babamın el yazısı olduğunu kavradım.

Kapı çalınıyordu; kaygıyla kapıya doğru gittim. Bahçıvandı. "Bu kemikleri ne yapmamı istiyorsunuz?"

"Gömün onları" dedim. "Olabildiğince derine gömün." Eski bahçeyi kazmaktan öylesine bitap düşmüş görünüyordu ki adama acıdım. "Yo. Bir dakika. Size yardım edeceğim."

Böylece çukura beraber gittik ve kemiklerden oluşan daireyi kuru toprakla kapattık; sonra ben oraya biraz daha toprak döktüm ve ayağımla ezerek düzelttim. Cam tüpün iki parçasını

yanıma almıştım ve şimdi Cloak Lane'den aşağıya inip St. James'in mezarlığına girerken yanımda taşıyordum. Mezarların arasında dolaşmak hoşuma gidebilirdi ama oradaki taş duvar kalıntısının üzerinde oturan iki yaşlı adam vardı; yeniden dirilişi bekliyor gibiydiler. Onları rahatsız etmek istemedim ve ani bir dürtüyle ön verandaya uzanan merdivenleri tırmandım; büyük, ahşap kapı kapalı değildi ve kilisenin serin loşluğuna girdim. Tüp parçalarını hâlâ elimde tutuyordum ve yan taraftaki bir sunağa bitişik vaftiz kurnasını görür görmez ne yapmam gerektiğini anladım. Gidip iki parçayı da kutsal suyla doldurdum; su sıcak gibiydi ve tüp parçalarını küçük sunağa yerleştirdim. Sonra aşağıya, koridora doğru gidip tahta dua sıralarından birine oturdum. Dua etmeye çalışıp çalışmadığımı bilmiyorum –gerçekten dua etmek istediğim *bir şey* yoktu– ama diz çöküp başımı ellerimin arasına aldığımı anımsıyorum. Bir biçimde kendimi kaybedip huzur bulmak istiyordum. Ama orada, sessizlik içinde diz çökmüş dururken benim için burada huzur bulunmadığını biliyordum: benim tanrım aşkımın bulunduğu yerdeydi ve ben geçmişe âşıktım. Dindarlık duygusuna sahipsem bile, bu duygu zamanın içinde yer alıyordu. Benim tapıp saygı duyabileceğim tek şey buydu – bir araştırmacı olarak girmeye çalıştığım geçmiş kuşaklar geçidiydi. Burada benim için bir şey yoktu.

Cloak Lane'e döndüğümde öğleydi ve bahçıvan gitmişti. Yeni kazılmış toprak kümesine bakmamaya özen göstererek patikayı hızla geçtim ve kapıyı olabildiğince çabuk açtım: şimdi babamın el yazısıyla yazılmış notları da bulmuş olmakla, eski eve girmekten korktuğumu kendime itiraf etmek istemiyordum. Bu korkuya bir kez kapılırsam, nereye varacağı belli miydi? Geçmişimden kalan ve miras bildiğim şeylere yabancılaşabilir ya da bunların dışında kalabilirdim.

Bir kez daha evin sessizliği beni şaşırtıyordu ve merdivenlere otururken nefes alış verişimi duyabiliyordum. Yukarıya, yatak odama çıkmak üzereyken hafif bir su mırıltısı ya da fısıltısı duydum. Fleet suyu bahçesinden Thames'e akar-ken John Dee'nin duyduğu da bu ses miydi acaba? Sonra sesin evin içinden bir yerden geldiğini fark ettim. Aceleyle mut-

fağa giderken nefesimin sesini hâlâ duyabiliyordum, ama bir gariplik yoktu: Lavabonun musluğunu açık bırakmıştım ve su delikten yeraltındaki borulara doğru akıp gidiyordu. Tertemiz bir akıntıydı da. Pencereden gelen güneş ışığında parıltıyordu ve bir an için huzur içinde gözlerimi kapattım. Tekrar açtığımda su gitmişti. Akıntı durmuştu. İyi ama bunun anlamı neydi? Kahvaltı tabağımı ve fincanımı lavaboda bıraktığımı anımsadım, ama şimdi rafta pırıl pırıl durduklarını görebiliyordum. Bir tür uyur gezerlik hali içinde onları yıkayıp kurulamış olmalıydım ve bir uyur gezer gibi evin içinde dolanmış olmamı gerektiren başka durumlar da bulunabileceğini fark ettim. Odama çıkıp hayretle yatağın yapılmış olduğunu gördüm; anımsadığım kadarıyla sabah yatağımı dağınık bırakmıştım. Hemen sonra özenle katlanmış çarşafların üzerine küçük bir halının konduğunu fark ettim. Bunun üzerine Daniel Moore'a telefon ettim.

Çok geçmeden geldi ve ben evde olup biten şeyleri anlatmaya çalışırken büyük bir sükûnetle dinledi. Her nedense *hommunculus* hakkındaki notlardan bahsetmedim, belki de anlatmaya değmeyecek kadar gülünç bir fanteziydi. Ama John Dee'den bahsettim ve sonra belli bir neden olmaksızın gülmeye başladım. Daniel aniden koltuğundan kalktı ve pencereye doğru gidip hoşnutlukla ellerini ovuşturarak, "Çok geçmeden yaz sona erecek" dedi. "Uzun geceler olmayacak artık."

Tam ona evle ilgili tuhaf aşinalığı hakkında –merdivenlerin altındaki bölmeyi nasıl bulduğunu ve örülmüş pencereyi nasıl bildiğini– soracaktım ki telefon çaldı. Arayan annemdi ve ben bir şey diyemeden iki gün önceki tavırlarından dolayı özür dilemeye başladı. Daha önce de arayabileceğini, ama o zamandan bu yana hasta olduğunu söyledi. "Bir hastalık kaptım Matty. Kendimde değildim. Tümümüyle kaybetmiştim kendimi."

"Gözlerin nasıl?"

"Gözlerim mi?"

"Hâlâ garip şeyler görüyor musun?"

"Ah hayır. Elbette ki hayır. Şimdi öyle şeyler görmüyorum."

"Ev yüzünden olmalı sanırım.." Burasıyla ilgili düşüncesini öğrenmek istiyordum. "Sevdin mi evi?"

“Kendimi öyle hasta hissettiğim bir yeri nasıl sevebilirim ki Matthew?” Keskin tavrı yeniden ortaya çıkmıştı ama hemen ardından yeniden özür dileyip telefonu kapattı.

Odaya döndüğümde Daniel hâlâ pencereden dışarıya bakıyordu ve ıslık çalmaya başladı. Sonra koltuğuna döndü ve büyük bir içtenlikle dua ediyormuş gibi ellerini önünde kenetleyerek bana doğru eğildi. “Olaya şöyle yaklaşalım Matthew. Sence de biraz fazla abartmıyor muyuz? Burada seninle birlikte birisinin ya da bir şeyin yaşadığına gerçekten inanıyor musun?”

“İyi ama bulaşıklar ve halı ne olacak?”

“Belki de ortalığı süpürüyor ya da toz alıyorduk ve kazara halıyı orada unuttuk.” Elleri hâlâ sıkı sıkıya önünde kenetliydi. “Son zamanlarda biraz fazlaca dalgın değil miydik?”

“İyi de...”

“Bana kulak ver Matthew, burada olağandışı hiçbir şey olmadı.” Tersini –bu evde “olağandışı” bir şey olduğunu– kabul etmek hiç de hoş olmadığından, sanırım söyledikleri bana güven vermişti. Şimdi de, “Bilinmeyenden ziyade bilinenlere bağlı kalalım” diyordu. “Dün bulduğun şeyi tam olarak anlat bana.”

“Sadece 1563’te buranın kirasını John Dee’nin ödediği ve Margaret Lucas’a göre bu adamın bir kara büyücü olduğu.”

“Ah, her zaman anlatacak garip bir şeyi vardır onun.”

“Önceki gün bu araştırmayı nereye kadar sürdürmek istediğimi sormuştun.” Kendimi çok yorgun hissettim ve sanki odanın başka bir yerindeymişim gibi, uzaktan konuşuyor olduğum yolundaki o tuhaf duyguya kapıldım. “Her şeyi bilmek istiyorum Daniel. Bunu yapana kadar rahat yok bana. Şu şiir nasıl devam ediyordu? ‘Ne var ki saklayamam kendimi karanlık bir yere.’”

Konuşma sırası bende değilmiş gibi bir an bana tuhaf tuhaf vakti. “Sanırım yapılacak en doğru iş bu.”

“Yapılacak tek şey bu. Bu benim sorumluluğum.”

“Sanki bu eve aitmişsin gibi konuşuyorsun.”

“Kendimi bir şeye aitmiş gibi hissediyorum. Sen de hissetmiyor musun bunu?” Birden halıları duvarlara asabileceğim ve böylece yerdeki cilalı taşların halıların renklerini yansıtabileceği düşüncesi geldi aklıma. “Hem işin içinde bir tür görev bu-

lunduğunu da düşünmüyor musun? Böyle bir yere geldiğin zaman? Bunu eve borçluyum. Kendime borçluyum.”

“Bir de John Dee’ye?”

“Elbette. Bir bakıma benim atam sayılır.”

Gözlerimi kapadım; sandığımdan daha da yorulmuş olmalıydım, çünkü anında düş görmeye başladım ve kendimi az önce ziyaret ettiğim kilise bahçesinde buldum. Bana doğru yürüyen bir berduş ve bir köpek vardı. Sadece bir an için uyumuş olabilirdim çünkü şimdi uyandıgımda Daniel’in hiç ara vermemiş gibi konuştuğunu duyabiliyordum. “Bu durumda,” diyordu, “John Dee bizi bir yerlerde bekliyor olabilir. Nereden başlayacağız?”

* * *

Bir zamanlar kütüphanelerden korkardım. Şu raflar dolusu kitap, neredeyse gerçek anlamda bana sırtını dönmüş bir dünya oluştuyordu; toz ve tahta ve solmuş yaprakların kokusu içimde melankolik bir yitmişlik duygusu uyandırıyor. Gene de, bir araştırmacı olduğumda yaşamımı onarmaya başladım ve geçmişe girdim: sonra bir kitap diğerine, bir belge bir başkasına ve bir tema bir başka temaya yol verdi ve ben içinde kendimi kaybedebileceğim tatlı bir öğrenme labirentine sürüklendim. Ortada onları duyacak kimse olmadığında, kitapların birbirleriyle konuştuğu söylenegelmiştir, ama ben daha fazlasını biliyorum: Ancak şanslıysak işitebileceğimiz sessiz bir söyleşi edimini ezelden beri sürdürmekte. Çok geçmeden, bu durumu anlayan başka insanlarla tanıştım. Bu insanlar kitap rafları arasında dolaşırken, sanki binlerce görünmez varlık tarafından korunup kollanıyorlarmışçasına, rahatlayanlardır. Kendi kendilerine konuşuyormuş gibi görünürler, ama hayır, kitaplarla konuşmaktadırlar. İşte ben de Londra’nın tüm kütüphaneleri arasında en tuhafı ve en bakımsız olan, Carver’s Square’deki İngiliz Tarihi Kütüphanesi’ne üyeyim; koridorları dar, merdivenleri dolambaçlıdır ve genel atmosferi yumuşak bir yıpranmışlığa işaret eder. Burada bir yandan raflar yıllar boyu üstlerine dizilen ciltlerin ağırlığına zor zahmet katlanırken, kitaplar

çoğu zaman yerlerde üst üste yığılıdır. Gene de, bu harabenin bir yerlerinde, John Dee'yi bulmayı umuyordum.

Gerçekten de, eski tarz Gotik harflerle "İngiliz Bilim Tarihi" etiketli bir girintide ona adanmış iki kitap vardı. En yakın tarihli Nicholas Clulee'nin *John Dee'nin Doğa Felsefesi: Bilim ile Din Arasında* [*John Dee's Natural Philosophy: Between Science and Religion*] adlı kitabıydı ve daha raftan elime alırmaz bunun bir kara büyücünün tarihçesi olmadığını kavradım; otuz dört sayfalık bir bibliyografya vardı ve bölümlere şöyle bir göz atmakla bile bunun matematik, astronomi ve felsefenin ciddi bir anlatımı olduğu apaçık anlaşılıyordu. Bu cildin yanında bir başkası, Peter French'in *John Dee: Bir Elizabeth Dönemi Büyücüsünün Dünyası* [*John Dee: The World of an Elizabethan Magus*] adlı kitabı bulunuyordu; kitabı elime aldığımda, John Dee ile göz göze geldim. Kitabın kapağında resmi vardı ve kapıldığım ani korkuyla neredeyse kitabı elimden düşürüyordum. Onu bu kadar çabuk görmeyi beklemiyordum ve yeniden resme bakabilmem için bir süre geçmesi gerekti. Sanki ressam parlaklıklarını nasıl ifade edeceğini bilememiş gibi, gözleri normalden biraz daha büyüktü ve yüzündeki ifadede beni huzursuz eden bir şey vardı. Geniş alnı başına sıkıca oturan bir başlıkla sınırlanmıştı; beyaz yakalığına sarkan orta uzunlukta, gri sakalları vardı ve görünüşe bakılırsa giysisi siyahtı. İyi de yüzündeki ifadede ne terslik vardı? Hem tehditkâr hem de güven verici görünüyordu ve sanki bana verip vermeyeceği hiç belli olmayan çok önemli bir sırâ vâkıftı. Gene de, gözleri o kadar büyüktü ve öyle kararlı bakıyordu ki, bu bakışlara karşılık vermemek elimden gelmiyordu.

Bu kitapları Cloak Lane'e götürdüm ve pencerenin altındaki masanın üzerine koydum. Sanırım bana en garip gelen bölüm buydu – Doktor Dee hakkındaki bu kitapları bir zamanlar gezindiği odaya bırakmak. Onu mezarından çıkarıp diriltmeye çalışan bir büyücü gibi hissettim kendimi. Ve birden bu evde ölmüş olabileceği aklıma geldi. Bunun gerçekliğini keşfetmek için kitaplardan birini açabilirdim, oysa arkamı dönüp odayı terk ettim.

Ön kapıyı açıp bahçeye çıktım. Bir başka nemli günden sonra nemli bir yaz akşamıydı ve ben garip bir biçimde bit-

kindim. John Dee'nin hayaleti aniden önümde belirse' bile fark edebileceğimi sanmıyordum; zaten kendimi fazlasıyla bir hortlak gibi hissediyordum. Bahçede, yabancı otlarla kaplı dar bir aralığın evimi yüksek bir kamu duvarından ayırdığı yan tarafına doğru yürüdüm. Büyük ölçüde içinde birtakım canlıları barındırıyor olabilecek başıboş gür otlarla dolu olduğundan, bu dar alanı hiç doğru düzgün incelememiştim. Ama şimdi otlar boyunca yürüdüm ve elimi eski duvara sürttüm; soğuktu ve çatlak dokusunun bir bölümü elime yapışmıştı. Yaladım; tadı eski, çok ama çok eski tuzu andırıyordu.

Toprak düzeyine yakın yerlerde, taşa boyayla büyük ve siyah işaretler yapılmış olduğunu işte o zaman fark ettim, ama diz çöküp baktığımda, bu lekelerin taşların derinliklerine işlenmiş olduğunu fark ettim. Dağlama izleri gibi görünüyordular. Evin duvarına doğru döndüm ve işte aynı kararmış taş lekeleri orada da görünüyordu. Burada bir şey yanmıştı. Ya da evin kendisi yangına maruz kalmıştı. Dahası, evin özgün üst katları tahrip olmuşsa, bu durum on sekizinci ve on dokuzuncu yüzyıllardaki eklemeleri açıklardı. Büyük Yangında gerçekleşmiş olamazdı, çünkü Clerkenwell yanan Londra'nın bir parçası değildi. Hayır, bu daha önce gerçekleşmişti.

Gözlerimi parlaklığından koruyarak bir an gökyüzüne baktım ve sonra hiç düşünmeden gömleğimi sıyırdım, pantolonumu indirdim ve yere çöküp oracığa sıçtım. Yaptığım şeyden öylesine büyük bir şaşkınlık duymuştum ki, alelacele ayağa kalktım ve yavaşça ileri geri sallanıp bir dakika ya da daha fazla bir süre orada öylece dikilip kaldım. *Homunculus* da böyle bir bokun içinde mi gelişmişti? Yere bakarak sonsuza dek orada dikilip durabilirdim ama arkamdan gelen bir ses dikkatimi dağıttı; gülüşe benziyordu, ama sonra bir iç çekişe dönüştü. Tüm bu süre boyunca biri beni mi izlemişti? Pantolonumu çektim ve eve koştum.

* * *

John Dee, Aubrey tarafından, "çağının övünç kaynaklarından biri" olarak tanımlanmıştı; Kraliçe Elizabeth ona, "hyr filozof"

diye hitap ediyordu ve bir başka çağdaşı onun “bu çağın Matematikçilerinin prensi” olduğunu söylemişti. Peter French biyografisinde onu “Elizabeth İngiltere’sinin en büyük büyücüsü” olarak ilan ediyordu. Bu kadarını hemen fark etmiştim. Ama sonra, birkaç gün geçince, bir zamanlar evimde yaşamış olan bu adam beni şaşırtmaya başladı; matematik ve astronomide, coğrafya ve denizcilikte, nadir kitaplar alanında ve doğa felsefesinde, astroloji ve mekanik bilimlerinde, büyü ve dinbilimde bir uzmandı. Gelişimini anlatan diğer kitaplara da başvururdum: Frances Yates’in *Giordano Bruno ve Hermesçi Gelenek* [*Giordano Bruno and the Hermetic Tradition*], F.R. Johnson’ın *Rönesans İngiltere’sinde Astronomi Düşüncesi* [*Astronomical Thought in Renaissance England*] ve E.G.R Taylor’ın *Tudor Coğrafyası, 1485-1583* [*Tudor Geography, 1485-1583*] adlı kitapları. Tüm bu anlatıların sihirbaz ya da kara büyücü olarak yaptığı ünle pek bir ilgisi yoktu ve diğer metinlerdeki çeşitli tanımları okurken tek bildik imge artık çok iyi tanıdığım yüzüydü. Kalın taş duvarlı ve dar pencereci zemin katı odasına her girdiğimde, kitabı elime alıp sabit bakışlarına karşılık vermeye çalıştım.

Doktor Dee, Frances Yates’in tarihinde, Ficino’yu, Pico della Mirandola’yı ve Giordano Bruno’yu içine alan hermetik geleneği İngiltere’de sürdüren bir “Rönesans Büyücüsü” olarak tanımlanmıştı. Öte yandan, Doktor Dee’nin bilgi birikiminin orta çağ kaynaklarından ve özellikle de Roger Bacon’ın yazılarından ve deneylerinden kaynaklandığını ileri süren Nicholas Clulee yaptığı incelemede bu fikre karşı çıkar. Yates, Doktor Dee’yi bir Avrupa felsefesinin kararlı bir uzantısı olarak görürken, Clulee onu daha eklektik ve empirik bir kişi olarak tanımlar. Gene de, elimdeki tüm kitaplar aynı temel temaya sahipti – Doktor Dee çağına özgü ilgi konularının kesiştiği bir noktada duruyordu ve kolayca belirlenebilecek biri değildi. Denk biçimde önemli bir başka gerçek vardı. Doktor Dee, şu ya da bu biçimde, her zamana aitti. Eski çağların formüllerini yorumlayan bir ortaçağ insanıydı, ama çağdaş doğa felsefesinde de etkin bir temsilciydi; Britanya’nın kökenleri ile yeraltındaki eski kentler hakkında fikir üreten bir antik çağ uzmanıydı, ama mekanik konusundaki deneyleriyle gelecekteki bilimsel dev-

rimi önceleyenlerden de biriydi; ruhsal dünyayı araştıran bir simyacı ve astrologdu, ama Elizabeth devri kaşıfları için ayrıntılı deniz haritaları çizen bir coğrafyacıydı da. Aynı anda her yerdeydi ve onun eski evinde dolaşırken, bir biçimde zamanı fethetmiş olduğunu sezdim.

Bu kitaplar yardımıyla, John Dee'nin bel bağladığı simya hakkında da bilgi sahibi oldum. Dünyanın ruhsal niteliklerle –gerçek doğasını açığa çıkaran “imzalar”la ve “benzerlikler”le– dolu olduğuna inanıyordu. Bildircinotu tohumu görsel bozuklukları tedavide kullanılır çünkü gözkapadı biçimindedir; Bedlington teriyerinin yavrusu koyuna benzer ve bu nedenle köpek türünün en sinirlisidir. Her bir maddi nesne evrensel bir gücün ya da bir araya gelmiş güçlerin görünür evidir ve bu gerçek yapıları görmek aydınlanmış filozofun ya da simyacınnın göreviydi. Örneğin Paracelsus'un o çok başarılı tıp bilgilerinden iyileştirmeyi sağlamak üzere yıldızların, yeryüzündeki bitkilerin ve insan bedeninin verimli biçimde nasıl birleştirilebileceğini anlıyordu. Öte yandan, bir başka gerçek daha vardı: John Dee'ye göre, Tanrı insanın içindedir ve kendisini bilen evreni bilir. Simyacı, tüm maddelerin içindeki kusursuzluğu ya da saf iradeyi bulur; tuzun arzu, cıvanın karmaşa, sülfürün ıstırap olduğunu bilir. Simyacı maddi biçimin içinde o iradeyi ve ideayı bulduğunda, ona kendi iradesine göre biçim verebilir. Çünkü bu, John Dee'nin yaşamı boyunca savunduğu görüştü – göklerde ve yeryüzünde olup da insanda olmayan hiçbir şey yoktu ve Paracelsus'u şu anlama gelecek biçimde alıntılıyordu: “İnsan bedeni, güneş ışığı tarafından maddileştirilmiş, yıldızların yaşamıyla karıştırılmış, buhardır.” Dee'ye göre, astrolog güneşin doğuşunu gördüğünde, kendi içindeki güneş neşeyle doğar. Bilgeliğin gerçek altını budur.

Kuram, en azından, buydu. Gene de, yaşamıyla ilgili öyküleri (hakkında Marjori Bowen tarafından yazılmış, *Yüksek Yerlerde Yaşadım [I Dwelt in High Places]* adlı bir roman bile vardı) okudukça, sırlar ve gizemlerle –nümeroloji, kabalistik tablolar ve büyü teknikleriyle– çok fazla ilgilendiği açıklık kazandı. Gücün ve karanlığın şiirselliğine aşırı bir tutkuyla bağlanmıştı ve bu da onu kıskançlık ve hırsın talepleri karşısında zayıf düşür-

müştü. Bu yüzden, bulmayı arzuladığı kutsal gerçekliği yitirdiği zamanlar olmuştu.

Artık yaşamının tüm öyküsünü biliyordum – genç bir adamken yaptığı yoğun çalışmalarını, olağanüstü bir bilim adamı olarak ünlendiği Avrupa’ya yaptığı seyahatlerini, Kraliçe Elizabeth’e verdiği hizmetleri, bilimle ve matematikle ilgili araştırmalarını, İngiltere’deki en büyük kütüphaneyi oluşturmasını, bir simyacı ve büyücü olarak çalışmalarını. Meleklerle konuştuğuna inanıyordu ve ben de ona inanmamak için hiçbir neden görmemiştim. Öğrenmeye tutkuyla bağlanmış, tüm yaşamını doğanın gizemlerini çözmek ve çeşitli araçlarla bir tür kutsal aydınlanmaya ulaşmak için harcamış bir adamdı. Çağdaşlarının çalışmalarından etkilenmeyecek kadar çok şey biliyordu ve yerleşik kuramların sınırlarını aştığında yönelttikleri saldırılardan olumsuz etkilenmeyecek kadar da çok şeyi kavramıştı. Enerji dolu, hırslı ve kararlıydı; gene de, dediğim gibi, öğrenme aşkında karanlık bir yön vardı. Görünüşe bakılırsa, bilgiyi ve gücü kendisi ve çevresindekiler için neye malolursa olsun istiyordu. Bir şey, meleklerle konuştuğu ve simya aracılığıyla ruhlar âlemini eski haline dönüştürmeye giriştiği o karanlık yere doğru itmiş, adeta sürmüştü. Çağdaşlarının birçoğu Şeytanın onun omuzlarına tünediğine inanıyordu, ama bir zamanlar çalıştığı odada otururken buna ben nasıl inanabilirdim?

Peki burada hangi kitapları yazmıştı acaba? *En eski Filozof Megara’lı Eukleides’ten Geometrinin Unsurları* [*The Elements of Geometrie of the most auncient Philosopher Euclide of Megara*] adlı kitabının giriş bölümünü pencereden Fleet’in sakin sakin akan sularına bakarak mı yazmıştı? *Mükemmel Seyriüsefer Sanatıyla ilgili genel ve nadir Hatıralar* [*General and rare Memorials pertayning to the Perfect Arte of Navigation*] için düşüncelerini toparlarken benim gibi o da bu odada bir aşağı bir yukarı mı yürümüştü? *Monas Hieroglyphica* ile *Propaedeumata Aphoristica* üzerinde bu evde mi çalışmıştı? Kitaplarının başlıklarını yüksek sesle okudum, ama bir rahip ya da rahibenin ilahisine benzemeye başlayınca kestim. Birkaç saniye sonra bir başka kitabı, Doktor Dee’nin *Liber Mysteriorum Sextus et Sanctus*’unu elime aldım; resimlemeler arasında özgün kitabın kapağı da vardı ve bu ka-

pağa işlenmiş dört işareti görünce hızla odadan çıkıp bodruma inen merdivenlere koşturdum. Bodrumun ışığını yaktım ve zemini geçip örülmüş kapının üzerine kazınmış işaretlere dikkatle yaklaştım; kitaptaki işaretlerin aynısıydılar, ama başka bir şey eksikti. Kitabın kapağında işaretlerin altında sırasıyla "Sunsfor", "Zosimos", "Gohulim" ve "Od" yazıyordu, ama bu isimler kapıya kazınmamıştı. Bu eski kapakta ayrıca saman, çamur ya da başka bir şeyle kaplanmış cam bir kabın resmi de bulunuyordu; altında şu sözcükleri okuyabiliyordum: "Sonsuz dek yaşayacaksın." Sonra bana ne oldu bilmiyorum; artık ayakta duramayacak hale gelene kadar elektrik lambasının altında döndüm, döndüm, döndüm. Sonra taş zemine uzandım.

Üstteki odaların birinde bir gürültü vardı, sonra yere düşen bir şeyin şangırtısı geldi. Henüz ondan ayrılmayı istemeksizin soğuk taşın üzerinde yuvarlandım. Sonra bir şangırtı daha koptu ve ben istemeye istemeye ayağa kalktım: Şimdi duraklarsam, bir daha bu evde kalamazdım. Açık kapının oraya, merdivenlerin başına ulaştığımda, tepemden bir yerden gelen hışırtı benzeri bir ses duydum; yukarıya baktım, ama bir şey göremedim. Holü geçip ilk kata ulaşan merdivenleri çıktım; odamın kapısı açıktı ve yatağıma doğru bakınca, üzerinde dumandan bir küreye benzer beyaz bir işaret fark ettim. Sonra karşısında bir şey hareket etti.

Bir çığlık attım ve o şey bana doğru havalandı; arkaya doğru sendeledim ve parmaklıkları tutmasam merdivenlerden aşağıya düşebilirdim. Ellerimi önüme doğru kaldırdım ve çok sıcak bir şeye sürtündüler. Sonra kanat çırpışları geldi. Güvercindi. Açık pencereden içeriye girmiş olmalıydı ve hiç kuşku yok St. James'in avlusunda topladıklarını gördüklerimden biriydi. Güvercine dokunmak istemedim: Parmaklarımın altında atan yüreğinin ve ellerimin arasında çırpınışının dehşetini duyuyordum. Kuş odaya doğru döndü ve ben de sükûnetle peşinden gidip pencereyi ardına kadar açtım ve kapıyı kapatarak –kanatlarını duvara çarparken– onu içeride bıraktım.

Tüm bu olup bitenlerde eğlendirici bir yön de vardı. Kuşun hâlâ boşu boşuna duvarlara ve tavana çarpıp durduğu odaya tekrar girdim. Yatağımın yanında –John Dee'nin simya çizelge-

leri üzerine bir çalışma olan– bir kitap vardı ve ben bir duayla toplayabildiğim olanca şiddetle kitabı kuşa fırlattım. Kanadına zarar vermiş olmalıydım çünkü yere düştü ve sonra bir zafer çığı atarak topuğumla başını ezdim. Kuşun başına kaç kere vurduğumu bilmiyorum, ama ancak akan kanın kuşun yanında duran kitaba doğru aktığını fark ettiğimde durdum.

İşte on anda Daniel Moore’u arayıp beni bu akşam ziyaret etmesini istedim: Evle ilgili bazı gerçekleri sakladığını biliyordum ve bu şiddet ve güç anında her şeyi keşfetme duygusuna kapılmıştım. Daniel geldiğinde, Doktor Dee’nin kitabının kapağında ölü kuşun kanını siliyordum. “Bazen” dedim, “bu evde bir delinin varlığına kesinkes inanıyorum.”

“İyi de, bunu söylemenin nedeni nedir?”

“Ah, bilmiyorum. Her yerde ölü hayvanlar var. Bok yığınları.” Bir an bana şaşkınlıkla baktı; ben de güldüm. “Kaygılanma. Sadece şaka yapıyorum.”

Görünüşte ona bir bardak viski doldurmak, ama aslında benim için rafa bırakılmış bir tabak dolusu bisküviyi mideye indirmek için mutfağa gittim; bisküvilerin yanında iki paket karışık kuru yemiş vardı ve odaya geri dönmeden hepsini yemeyi başardım.

“Evde biri olsa Matthew–”

“Biliyorum. Şimdiye kadar onu bulurdum.” Sonra gene güldüm. “Ellerimin neden kirli olduğunu bilmek ister misin?”

“Hiç sanmıyorum.”

“Biraz araştırma yapıyordum. Bak.” Odaya yayılmış duran kitapları gösterdim ve John Dee hakkında keşfettiğim şeyin tam olarak ne olduğunu açıklamaya giriştim. Uzun bir açıklamadan sonra, “Her kitapta farklı bir Doktor Dee bulunca, neden bu denli zihnim karıştı biliyor musun?” dedim. “Hiçbiri diğerine benzemiyor. Geçmiş çözmek güç. Bir kişiyi ya da bir olayı anladığını sanıyorsun, ama bir köşeyi dönüyorsun ve her şey sil baştan değişiyor. Tıpkı senin gibi. Charlotte Street’in köşesini döndüm ve senin bambaşka biri olduğunu keşfettim.”

“Bunu ne zaman gündeme getireceğini merak ediyordum.”

Ama elimin bir hareketiyle söylediklerini bir kenara attım. “Bu ev de aynen öyle. Hiçbir şey yerinde durmuyor sanki. Peki

şuna ne dersin? Burası Doktor Dee'nin hayallerini gördüğü oda olabilir pekâlâ. Az önce ne dedim ben bu oda için?"

"Ruh çağırma odası. Ya da ruhlar odası. Ne oldu Matthew?"

"Demin bir şey duydun mu?"

"Hayır."

"Ben bir ses duyduğumu sandım."

"Eh, bir dahaki sefere, köşede soluk ve titrek bir ışık olarak görürsün Doktor Dee'yi."

"E, görüyorum zaten. Bak buraya." Kapağında Doktor Dee'nin portresinin bulunduğu kitabı kaldırıp gösterdim. "Ey okur," dedim, "başlangıç da bu, son da."

Kısa süre sonra içkilerimizi bitirdik ve bir hafta önce yemek yediğimiz Clerkenwell'deki restorana doğru yavaş yavaş yürüdük. O zaman John Dee hakkında hiçbir şey bilmiyordum, ama şimdi yaşamım değişmişti. Sıcak bir geceydi ve Green'in karşı tarafında küçük bir baskı atölyesinin ışıklandırılmış iç mekânını görebiliyordum. Birisi ileri geri hareket ediyordu ve ışığın karşısında yaptığı bu tesadüfi hareketlerde tüm yaşayanların kırılğanlığına dair bir şey gördüm. Küçük sineklerden ya da tatarcıklardan oluşan bir küme restoranın kapısına yakın bir yerde uçuşup duruyordu; batan güneş kanatlarında parıldarken akşamın gökyüzünde döneline duruyorlardı. Eşikten geçip bu küçük salona girebilirler ve bu yer onlara muhteşem bir harikalar sarayı olarak görünebilirdi. Peki benim uçabileceğim ve etrafımda haşmeti görebileceğim yer neredeydi?

Restoranda masaya otururken içimde bir heyecan dalgalandı, ama öyle nadir yaşadığım bir şeydi ki bir rahatsızlık gibi geldi bana. Bu duyguyu daha önce bir ya da iki kere yaşamıştım ve bir şeyin gerçekleşmek üzere olduğunu biliyordum. Bir şey değişmek üzereydi. Garsonun masaya getirdiği Frascati şişesini aldım ve Daniel'e uzatmadan önce kendime çok büyük bir bardak doldurdum. Boğazımda bir gıcık ve içimde de söndürmem gereken bir ateş vardı; böyle şeylere inansam, kuru âlemin neme yöneldiği yolundaki simyacı kuramının canlı örneğini somutlaştırmış sayardım kendimi. Kendime bir bardak

şarap daha doldururken Daniel huzursuz bir eğlenme duygusuyla beni izliyordu. "Çok mu susadık?"

"Evet. Çok susadık. Güzel bir kadının karşısında pek sık oturmuyorum."

Bir an için serzenişle bana baktı. "Sürekli bundan bahsetmek zorunda mısınız?"

"İyi ama, seninle çok ilgiliyim Daniel. Zaman geçtikçe bu ilgim arttı. Üst kattaki pencerelerden birinin örüldüğünü nereden bildin?"

İşaret parmağını burnuna götürüp kokladı. "Eski evlerde her zaman örülü pencereler olur. Pitt'in pencere vergisini hiç duymadın mı sen?"

"Hem bir mucize eseri, medivenlerin altında bir dolap olduğunu da bildin."

"Tahmin ettim." Hâlâ parmağını kokluyordu. "Yoksa büyüsel güçlerim olduğunu mu sanıyorsun?"

"Büyünün bununla ilgisi yok. Bir şeyi hatırladın." Bardağı-mı yeniden doldurdum. "O evi gayet iyi biliyorsun, değil mi?" Başını ona hiç de uymayan şiddetli bir tarzda sallıyordu. "Bana yalan söylemenin anlamı yok Daniel. Sanırım annem de tanıdı seni."

"Beni şu kadar cık olsun tanımıyor. Bunun için yemin edebilirim."

"Peki başka hangi konuda yemin edebilirsin?"

"Hiç." Bakışlarını önüne indirmişti ve garson siparişlerimizi almaya geldiğinde, bu fırsatı boğazını temizlemek için kullandı. Ardından, bir başka şiddetli hareketle kravatının düğümünü sıktı. "Ne garip," dedi, "buraya ne zaman gelsem, hep Islington'a geri dönmek istiyorum. Sıla hasreti dedikleri bu mu? Hem şu 'diyenler'in kim olduklarını hiç merak ettin mi?"

Beni konudan saptırma girişimlerinden sıkılmıştım. "Haydi Daniel. Zamanı geldi."

Şimdi doğrudan bana bakıyordu. "Bu çok zor bir durum." Sol elinin titrediğini fark ettim ve alçak sesle konuşmasını sürdürürken ilgiyle elini izledim. "Çok haklısın. Daha önce o evde bulundum. Babanı tanıyordum. Bazen onunla birlikte giderdik."

Donup kalmıştım. "Peki ama neden?"

“Sana söylemem gereken bir şey var. Demek istediğim...”

Garson Parma pastirmasının ilk porsiyonunu getirmişti ve Daniel pastirmayı çok küçük parçalara bölmeye başladı.

“Devam et.”

“Baban ve ben birbirimizi çok iyi tanıyorduk.” Gene durdu ve ağzına bir lokmasını bile koymadan eti kesmeyi sürdürdü.

“Şu kulüpte tanıştık. Beni gördüğün yerde.”

“Ne demek istediğini anladığımı sanmıyorum.”

“Evet, anlıyorsun. Baban ve ben sevgiliydik.” Sanırım ayağa kalkmıştım, ama yüzündeki korkulu ifadeyi görünce yeniden oturmuş olmalıyım. Büyük bir hızla ve neredeyse tutarsız biçimde konuşmaya başladı. “Yaklaşık on yıl önceydi. Ben yaşlı erkekleri tercih ederim. O da çok çekiciydi. Çok kibardı.”

Daha önce hissettiğim heyecan ya da rahatsızlık şimdi içimi tümüyle kaplamıştı. Sanki her hareketi ve her sözcüğü farklı kılan beyaz bir ışıktaydım. Tekrar ayağa kalktım ve restoranın arka tarafındaki küçük tuvalete gittim. Tuvalete oturdum ve önümdeki sarı kapıda yer alan yazıya –penis ve tüp hakkında bir şey– baktım. Onları, Daniel ile babamı bodrumda çırılçıplak uzanmış görebiliyordum. Onları birbirlerini öperken görebiliyordum. Daniel ağzı açık önünde diz çökmüş beklerken, babamın örülmüş kapıya yaslanıp dizlerini kırdığını görebiliyordum. Babam o çok iyi bildiğim kendisine has biçimde gülümserken, Daniel’in elbisesiyle peruğunun duvara fırlatılışını görebiliyordum. Onları soluk kırmızı ışıktaydım dans ederken Alt Üst Olmuş Dünya’da görebiliyordum. Ardından, babamın dilini ağzımda hissetmenin nasıl bir şey olduğunu merak ettim. Kalktım ve tuvalete kustum.

Garipti ama masaya döndüğümde gülümsüyordum. “Söylesene Daniel. Kadının elbiseleri de giyiyor muydu?”

“Ah, hayır.” Bu imaya neredeyse gücenmiş gibiydi. “Ama benim giymemden hoşlanırdı. Evin içinde dolaşırken.”

Yeterince duymuştum. Cloak Lane’de bu mülkü alış nedenini şimdi anlıyordum – cinsel etkinlikleri için kusursuz bir gizlenme yeri. Annemi boşaması için de hiç neden yoktu, çünkü o da bir tür kamuflej işlevi görüyordu. Gene de, belki annem bu durumun hep farkındaydı; ölümünden sonra bile

ona bu kadar kızgın olması bundandı. Belki babamın her şeyi bırakmasının nedeni olarak bir biçimde bu işin içinde olduğumdan da şüphelenmişti – ama bu dayanılması çok güç bir düşünceydi. Geçmişimin tümü şimdi kayıp gitmiş, şu birkaç saniye içinde bambaşka bir biçim kazanmıştı. Kendi tarihime diğer yüz yılların tarihine yaptığım gibi yaklaşılmalıydım sanki. Daniel’e sormayı akıl edebildiğim tek şey, “Doktor Dee’den bahsetti mi hiç?” oldu.

“Hatırladığım kadarıyla hayır.” Birbirimizi temelde hiçbir şeyin değişmediğine ikna etmeye çabalıyormuşuz gibi, şimdi ikimiz de her zamanki tavrımıza ve konuşma tarzımıza dönmüştük. Ağzına tıktırıp oburca yutarak yemeğini hızla tüketiyordu. “Ama evin özel bir durumu olduğunu söyledi. Bir zamanlar orada bir şey olduğunu düşünüyordu ve bunu canlandırmak istiyordu. Ya da bu şeyi yeniden yaşamayı. Neyi kastettiğinden tam emin değilim. Ama bu nedenle–” Bir kere daha durakladı.

“Sır saklamak için artık biraz geç.”

“Cinsel büyü denen bir şeye inanıyordu. Şey, belli şeyleri uygulayarak ruhların uyandırılabilceğine inanıyordu.”

“Peki başardı mı?”

“Neyi başardı mı?”

“Ruhları uyandırmayı?”

“Elbette ki hayır.”

İşte uzlaşmam gereken bir başka gerçek daha vardı. Babam boş bir umutla geçmişin hortlaklarını uyandırmak için Cloak Lane’de büyü uygulamaları yapmıştı; en azından Daniel’in bana yaptığı itirafın özü bu gibi görünüyordu. Sadece hâlâ evde kalıyor olduğuna inandığı bir şeyi bulmak amacıyla mı cinsel törenler yapmıştı? Bu *homunculus*’la ilgili düşüncelerine bağlanabilir miydi? Araştırmak istemediğim karanlık geçitler ve köşeler vardı burada. Her durumda, benim şimdi Doktor Dee hakkında öğrendiklerimle anlamaya başladığım bir şeyleri biliyor olmalıydı: sadece aşk yaşamı canlandırabilir. Kalan yanılsamadır ve hilelidir ve saçmadır.

Önümüze spagetti konulurken, Daniel şimdi, “Bunun tek kelimesine bile inanmadım” diyordu. Beyaz çubuklara dehşete benzer bir duyguyla bakakaldım. “Bazı tarihçiler köktenci-

lik ile büyüclüğün birbiriyle ilişkili olduğunu söyler, ama ben bunun sadece umutsuzluktan kaynaklanan bir edim olduğunu düşünüyorum. Denetimin altında gizli bir güç varmış gibi yapmanın, yerleşik güçleri yok edebilecek bir güce sahip olduğunu hayal etmenin bir yoluydu. Ama büyüclük gerçekten zayıflar ve umutsuzlar için bir sığınaktır. Ekşimiş köktenciliktir.”

“İyi ama babam asla güçsüz biri değildi.”

“Hayır, değildi. Çoğu büyüclü gruplar halinde çalışır – güvenlerini pekiştirmelerini sağlar bu. Ama baban farklıydı. O tümüyle yalnızdı. Dahası, gizli bir gerçeği keşfettiğine gerçekten inanıyordu. Sanki bir tür kalıttı bu.”

Tüm bunlarda beni uyaran bir anlam vardı. “Benden bahsetti mi hiç?”

“Her zaman.”

“O işi yaparken değil–”

“Hayır. Sevgili olmamız sona erdikten sonra da dost kaldık. Geçmişe karşı büyük bir aşk besliyordu. Tıpkı senin gibi. Yaptığım işlerle her zaman ilgiliydi. Gariptir ama beni Moravialılara yönlendiren de oydu. Ziyaret ettiğimiz o buluşma yerlerini o buldu. Hatırlıyor musun?”

“Evet, hatırlıyorum.” Babam bana çok yaklaşıyordu ve bu durum içimi korkuyla dolduruyordu. Daniel kravatının bağını bir kere daha sıkarken ben de biraz daha şarap ısmarladım.

“Sana anlatmam gereken bir şey daha var Matthew.”

“Aman Tanrım.”

“Biz rastlantıyla karşılaşmadık.” Şarap gelmiş, ben gene bardak dolusu içmeye başlamıştım. “Yaklaşık iki yıl kadar önce, baban kansere yakalandığını anladı. İşte o zaman sana göz kulak olmamı rica etti benden. Senin çok özel olduğunu söyledi.”

“Özel mi?”

“Senin eşsiz olduğunu söyledi. Hem elbette öylesin. Sadece sana bir zarar gelmesini istemiyordu. Bana hangi kütüphaneleri kullandığını söyledi ve bir karşılaşma ayarlamak hiç de zor olmadı. Sonuçta aynı konulara ilgi duyuyoruz ve Londra çok küçük bir kent olabiliyor.” Tepkimi ölçmeye çalışarak aniden durdu; ama hiç tepki göremedi. “Umarım iğrenç biri olduğumu düşünmezsin. Sonuçta gerçekten de dost olduk.”

Kendi açımından yemeğimizin sonuna gelmiştik, ama hâlâ çok erken olduğundan restoran neredeyse boştu. Genç bir adam ile bir kadın salonun bir köşesinde birbirlerine sokulmuş oturuyorlardı ve ben özellikle fısıldaştıklarını fark etmişim. Ne konuştuklarını anlamaya çabaladım, ama duyabildiklerim öfkeyle söylenmiş "solucan", "orospu" ve "inek" sözcükleri oldu.

"Affedersin" dedim Daniel'e. "Buna gerçekten de daha fazla dayanamayacağım." Masadan ayrılıp fısıldaşan çiftte doğru gittim. Ürküntüyle bana baktılar. "Siktiğim çenelerinizi neden kapatmıyorsunuz?" Tıpkı onlar gibi fısıldamışım. "Duyuyor musunuz beni? Siktiğim çenenizi kapatın." Sonra Daniel'e döndüm. "Ve bu da bana eve gitmem gerektiğini hatırlattı sevgilim."

Onu anında öylece bırakıp çıktım ve pencereden içeri baktığımda onu çaresiz ve mutsuz görmekten zevk aldım. Cloak Lane'e doğru yürürken artık herhangi bir duygulanımı ayır edecek durumda değildim ve bu sabah eski evde otururken duyduğum bir şarkının sözlerini tekrar edip duruyordum. Sahnırım şarkının adı "Talih, Düşmanım Benim" gibi bir şeydi, ama asla emin değildim. Kiliseyi geçtim ve o kadar çok şarap içtikten sonra işeme gereği duyarak taş duvarı atladım ve mezar taşlarından birine işedim. Taşın yanında bir şey hareket etti ve pantolonumun fermuarını çektikten sonra üzerine ayağımla bastım. Sanki açık bir kapıyı tekmeliyordum.

Manastır

Uşağım Philip Fox'a, "Birinin kapımı çaldığını duyuyorum" dedim. "Kim olduğuna bak."

Aceleyle aşağıya seğirtti; orada karımın hizmetçisiyle konuştuğumu duydum.

"Audrey, anahtarlar nerede?"

"Her zaman bulunacakları yerde, kapının arkasındaki çivide asılı duruyorlar."

"Yoklar! Burada değiller!" Tüm bu esnada ölüleri ayaklandırmaya yetecek kadar gürültülü tarzda kapı sürekli çalınıyordu; Philip'in sesi beni uyardığında, babamın yaşlı köpeğini düşündüğümü fark ettim. "Kim var orada?"

"Umarım bir dost. Kapıyı açın, çok yağmur yağıyor. Doktor Dee için geldim." Bu sözcükler bir an için beni dehşete sürükledi ve koltuğumdan kalktım.

"Arzunuz nedir? Kendisine kimin geldiğini söyleyeyim?"

"Ona yakın zamana kadar eski bir dostuna asistanlık yapan biri olduğunu söyle."

"İçeriye girin efendim." Kapının kilidinin ve sürgüsünün açıldığını ve ardından acele acele söylenen birkaç laf daha duydum. "Efendim" diye seslendi bana Philip. "Burada sizinle konuşmak isteyen bir beyefendi var."

"Yukarıya getir onu. Yo, bekle. Ben aşağıya geliyorum." Bir yabancıнын beni çalışma odamda görmesini istemedim ve dahası beni soran bu zatın kim olduğunu da hiç bilmiyordum. Üstümü giydim ve biraz titreyerek adamı karşılamak üzere

aşağıya indim. Ne var ki, şık ve şen görünümlü bir gençti ve ona doğru yaklaşırken korkumu içime gömdüm. "Hoşgeldiniz" dedim. "Nasılsınız?"

"İyiyim efendim, Tanrı'nın izniyle."

"Size nasıl hitap edebilirim?"

"Kelley, efendim. Edward Kelley. Son yedi yıldır, sizden çok bahseden Ferdinand Griffen'e yardımcı oluyordum."

"Onu çok iyi tanırdım. Onu son yedi yıldır görmedim, ama çok kereler iyi bir dost olduğunu kanıtlamıştır. Nasıl bakalım?"

"Göğüs kanserinden öldü efendim."

"Bunu duyduğuma üzüldüm. Gene de, oldukça yaşlanmış olmalıydı."

"Doğru, efendim, gerçekten öyleydi. Ama ölmeden önce, sizinle tanışmam için yalvardı bana."

Bu Kelley iyi perdahlanmış deriden kısa bir ceket ve İspanyol tarzı kısa bir pelerin giyiyordu; şimdi, bana büyük bir hürmetle karşılık verirken yağmurun giysilerine işlediğini görebiliyordum. "Gelin, odamda kurulanın" dedim ona. "Sırlısıklam olmuşsunuz. Philip, git biraz daha odun getir ve ateşi canlandır. Bir kova kömür de getir ki Mr. Kelley iliğine kemiğine kadar ısınabilsin." Mr. Kelley'yi merdivenleri çıkmaya davet ettim ve kendisini takip ederken nefesinden yayılan güçlü içki kokusunu duyabiliyordum; yirmi iki, yirmi üç yaşından fazla olmayan, minyon tipli, pelerini gibi İspanyol tarzı kesimli kırmızı sakallı genç bir adamdı. Yelevari kırmızı saçları vardı ve hemen peşi sıra giderken saçlarının yağlanmış ve parfümlenmiş olduğunu görebiliyordum. Aslında şu iyi giyimli, genç hovardalardan biriydi, fakat Ferdinand Griffen'in hatırına ona nazik davrandım. Odama girerken, "Ateşin yanına oturun," dedim, "ve bana sanattaki eski ustamı anlatın."

"Size Inspirati tarikatının bir üyesi olarak saygı duyardı efendim."

"Hayır, hayır, böyle bir şey yok. Hiç yok." Emellerime çok fazla yaklaşmasını istemiyordum. "Onun inanç dolu ve gayretli çabaları olmasa, beceri veya güç konusunda ilk basamağa bile ulaşamazdım. Uygulamalarında tek bir gerçek dışı veya kusurlu fiil olmamıştır."

“Evet efendim. Sahiden de büyük bir büyücüydü.”

“Ben bunu kastetmedim” diye aceleyle ekledim. “Ben evini paylaşır ve onunla çalışırken Mr. Griffen bir filozoftu.”

“İyi ama birçok filozoflar aşikârdır ki büyük büyücüdürler. Öyle değil mi, Doktor Dee?”

Artık züppe bir çocuk olmadığını görüyordum ve ağzımdan laf almak için yollanmış ajanlardan biri olabileceğinden şüphelendim. “Sanırım gizemli bir felsefe olabilir,” diye devam ettim, “ama benim vâkıf olduğum bir şey değil bu.”

“Peki ya tabiata dair gizli bilgiler?”

“Ee, olabilir, olabilir.” Philip kömürlerle birlikte geldiğinde, onu sınamayı düşündüm. “Ama söyleyin bana, bu son günlerde ne ile uğraşıyordu?”

Garip bir bakış fırlattı bana. “Yaklaşık bir ay önce Glastonbury’ye seyahat etmiştik efendim.”

“Sahi mi? Neden peki?”

“Ah...” Konuşmaya isteksiz görünüyordu. “Bu tür şeylerin konuşulabileceği bir zaman gelecektir, ama—”

Bu laf (dedikleri gibi) kulaklarımı dikmeme neden oldu, ama sükûnetimi koruyup durumun gelişmesini beklemeye karar verdim: Glastonbury’nin tüm krallıkta bilginin en eski kaynağı ve söylenenlere göre, eskiden bu diyarda yaşayan devlerin sırlarını gömdükleri yer olduğunu gayet iyi biliyordum. “Benimle henüz tanıştınız,” diye devam ettim, gülümseyerek, “fakat belki bir ilim adamına hafif bir yemek için eşlik edersiniz? Basit yiyecekler, lakin umarım beğenirsiniz.”

“Tüm samimiyetimle Doktor Dee. Ne derler? En iyi sohbet yemekten sonra yapılandır.”

“Evet. Böyle derler.”

Böylece aşağıya indik; Philip çoktan masayı hazırlıyordu. Bu arada karım leğenlerle ve havlularla meşguldü ama Mr. Kelley’nin selamlamasına nezaketle teşekkür etti ve sorularını açıklıkla cevapladı. Gene de, havadan sudan şeylerdi ve çok geçmeden bu konuşmalardan sıkıldım. “Bardakları silin hanım,” dedim ona, “silin ki şarabın tadına varabileyim.” Flaman üzümünden yapılmıştı ve dilde keskin bir tad bırakıyordu; ama ben keskin tatlı meyveleri severim ve şarabı büyük bir istekle

yudumladım. "Bu şarabı nasıl buldunuz?" diye sordum misafirimize.

"Çok hoşuma gitti."

Karım bu lafa gülünce, ona döndüm. "Neden gülüyorsunuz hanım?"

"Neden mi? Tadına baktığında misafirimizin yüzü hissettiklerini gayet iyi anlatıyordu. Pek mahir biri değilsiniz Mr. Kelley. Şarabımızı sevdiğinize inandıramazsınız bizi."

"Hayır madam, hayır. Sadece iyi niyetin bulunduğu yerde bir art niyet vehmediyorsunuz." Karımı memnun etmişe benzeyen, yakınır bir tarzda konuşmuştu. "Şarap gerçekten hoşuma gitti. Kuzeye özgü bir tadı var." Philip ile Audrey masayı donatmışlardı ve Kelley kendini tutamayıp, "Aman efendim, çok fazla bunlar" diye bağırды. "Bir düğün şölenindeki kadar et var burada." O an bir casus veya ajan olmadığına, görüldüğü gibi biri olduğuna kesinkes inandım.

Yerlerimizi aldık ve ben şükran duasını yaptıktan sonra iştahla yemeğimize başladık.

"Yalvarırım," dedi Mrs. Dee, "yalvarırım size, görünüşü Mr. Kelley'nin iştahını kabartan şu sığır etinden biraz kesin. Öyle değil mi beyefendi?"

"Kesinlikle haklısınız madam."

"Yoksa şu dana etinden mi alırdınız? Veya şu koyun bacağından mı?" Sonra Mr. Kelley'nin başlattığı tarzda yakınırca devam etti. "Ama bana kalırsa, o kadar kibarsınız ki böyle kaba etleri yemezsiniz. Öyle değil mi?"

"Sizin masanızdaki her şeyi yiyebilirim."

"Philip," dedim, "bana bıçağını ver. Bu kör mü ne, hiçbir şeyi kesmiyor." İğneleyici bir ruh halindeydim, çünkü akşam yemeğinde çok fazla gevezeliğe tahammül edemem. Karşımda oturan karıma bakarak, "Bu turtanın kabuğu çok pişmiş" diye devam ettim.

"Hayır, hayır, yeterince iyi pişti" diye karşılık verdi. "Ama sosun bu kadar az olması büyük üzüntü verici bir şey. Fırıncının kabahati: Keşke kendi midesine otursaydı."

"Hanım, başka bir şeyimiz yok mu?"

"Var efendim. Belki etin kesilmesini beklerken Mr. Kelley

deniz kabuklularımızı denemek ister. Yoksa şu *osmerus*'u veya yılanbalıklarını mı tercih edersiniz? Yanlarında, üzerlerine Londra tarzı adaçayı ve şeker rendelenmiş, çok güzel Parma peyniri de var."

"Bu soğuk günlerde," diye karşılık verdi, "hiçbir yiyecek yeterince sıcak olamaz ve doktorlar deniz kabuklularından daha sıcak bir şey olmadığını söylerler. Bu durumda, lütfedip bana servis yaparsanız, büyük bir şükranla onlardan yiyeceğim."

Kendim çabucak ve hiç tat almadan yesem de, yabancıların karşısına zengin bir sofraya açmaktan hoşlanırım. Sonuçta insan dediğiniz, sahip olmadığına açlık duyan, önüne konanı ise beğenmeyen birinden başka nedir ki? İştah büyüktür, ama tatbikat hep zayıf kalır. "Bana doktorlardan bahsetmeyin" dedim. "Hiçbir şey bilmezler. Hatta zır cahildirler. Yan dönüp osuramayan salaklar vardır, ama bağırsak temizleme haplarını almalıdırlar; yüzde şu kadarcık bir leke bulunsa, bu sefer de kaynayan kanı gemlemek için hap almalıdırlar. Ama ben değil. Pastilleri ve panzehirleriyle geçsin diye kapıda eczacı filan beklemem."

"Sahiden de Doktor Dee, bu konuda bilgilisiniz."

"Bir eczacının bana öğreteceği ne olabilir ki? Melankolinin harika bir gücü bulunan çöplene türü çiçeklerle veya öfkenin raventle iyileştirilebileceğini mi? Eh, bu durumda ben de kendisine *stone incurius*'un gözdeki hayalleri silip götürdüğünü söylerim. Bu adamlar et ve kan ve diğer iğrenç malların yasa dışı ticaretiyle uğraşıyorlar."

"Şu haşlanmış iğdiş horozun beyaz etinden alın Mr. Kelley" diyerek araya girdi karım. "Deniz ötesindeki bazı ülkelerin insanları İngilizlerin horozu nasıl olup da portakalsız yediklerine şaşıyorlar, ama asıl bizim, onların portakalı nasıl olup da horozsuz yediklerine şaşmamız gerek. Değil mi efendim?"

Hâlâ kendi konuma yoğunlaştığımdan, karımı duymazdan geldim. "Hem şunu da bilmelisiniz ki Mr. Kelley, kendi illetlime deva bulmayı da öğrenmiş durumdayım. Hatırlıyor musun hanım, hani böbreklerim nasıl rahatsızlanmıştı?" Afallamış görünüyordu ve hiçbir şey demedi. "Hissettiğim üzere bü-

yük bir taştı ve gün boyu Mr. Kelley sadece üç veya dört damla su dökebildim. Ama bir yudum beyaz şarap ile *salet* yağı içtim ve sonra da toz haline getirilmiş sazan balığı kafa kemiğine bulanmış yengeç gözü yedim. Bilahare, saat dört sularında üzerine şeker ve hindistancevizi tozu serpilmiş tereyağında kızartılmış kek yedim, ama yanında iki büyük yudum bira içmeyi de ihmal etmedim. Sonuç ne oldu biliyor musunuz? Bir saat içinde, İzmir teresi tohumu kadar büyük bir taşla birlikte tüm suyum saldı. İşte ben böyle her şeyi bilirken, o doktorlar bana ne öğretebilirler ki?"

Karım, acıma dolu olduğunu düşündüğüm bir ifadeyle bana baktı. "Aman efendim, bu kadar kaba konuştuğunuza bakılırsa, şu koyun etinden yemiş olmalısınız."

"Hayır, hayır" dedi Kelley. "Hâlâ şu eczacılara ve cerrahlara gidenlerimiz için gerekli bir ders bu."

Sonra ben öylece oturur ve söylediklerimden dolayı pişmanlık duyarken, ikisi başka meseleler hakkında çene çalmaya başladılar. Tek başıma yemeyi ve bir köpek gibi yemeğime yutulmayı tercih ederim: Başkalarını yerken, gülerken ve bir şeyler söylerken seyretmek, küreler ile yıldızlardan ne kadar uzaklaştığımızı gözlemektir. Bedenin hatırlatılması korkunç bir şey. "Rica ediyorum hanım," dedim, daha fazla tahammül edemez olduğumda, "misafirimize bir havlu verilmesini sağlayın. Hepimizin temizlenmesine yetmeyecek kadar azlar."

Bunun üzerine Edward Kelley kalkmaya davrandı, ama karım yalvarırcasına baktı bana. "Daha kalkmayalım" dedi. "Yemekten sonra bir süre oturmak iyi değil midir? Acaba Doktor Dee, misafirimiz şu atasözünü biliyor mudur?"

Akşam yemekten sonra otur bir süre,
Bir mil yürü son yemek bitince."

"Sanırım," dedim, "bu konuda haklısın."

"Sahiden," dedi Kelley, "sizi memnun edecek her şey beni de memnun eder."

Bunun üzerine karım ellerini çırpı. "John, bir şarkı söyleyelim mi?"

Kelley de ona uydu. "Evet efendim, bir şarkı her daim memnuniyet sebebidir. İçinde zarif bir nota geçmeyen gün uzun bir gündür."

Boyun eğmekten başka ne yapabilirdim ki? "Müzik kitapları masamın çekmecesinde" dedim. "Philip anahtarları çalışma odamdan al. Kitapları sol taraftaki küçük bir çekmecede bulacaksın."

Böylece partiyon kitaplarımız masaya getirildi ve birkaç dakika içinde şarkılarını tespit ettiler. Bıraktım söylesinler; şu eski, kısa ve basit "Nefes Aldığım Sürece Hatırla Beni" şarkısıydı ve ben ancak tekrar bölümlerinde katılıyordum:

"Al götür beni dışına bu zamanın,
Ki değişmeye teşne ihtiyatsızca;
Sür gitsin kafiyesi şarkımın
Ki kutsaldır uzanır sonsuza."

Bitirdikten sonra Edward Kelley'yi biraz daha sohbet etmek için hususi odama götürdüm. Önce beni neden ziyarete geldiğini sordum. "Siz alelade biri gibi yaşamadınız efendim," diye karşılık verdi, "uzun yıllar boyunca iyi bir nam ve dahi ün yaptınız."

"Buna memnunum. Ama ben alçakgönüllü bir müneccimim--"

"Hayır efendim, aslında bundan daha fazlasısınız."

"E tabii, astrolojinin kuralları kadar astronominin mekaniğini de bilmekliğim gerekir--"

"Ve bu tür şeyleri, dilimiz yaşadıkça yaşayacak kitaplarda yazdınız. Gene de, kesinlikle bundan fazlası var."

"Bundan ötesini, bilemem."

"Son ustam--"

"Ferdinand Griffen'i kastediyorsanız, son ustamız."

"Sık sık üçlemeden bahsederdi."

"Ne üçlemesidir bu?"

"Kitap, tomar ve toz. Ve bir keresinde de mistik cetvellerin bilgisine davet veya girişten bahsetmişti." Ben bir şey demedim. "Ayrıca bana çürümeyi, çözeltiyi ve arıtmayı öğretmişti."

Kelley koltuğundan kalktı ve olağanüstü fırtınayı seyretmek için odanın penceresine yürüdü ve bana şunları söyledi: "Bu sanat içindedir, çünkü sanat sensin. Sen aradığın şeyin bir parçasısın, çünkü dışarıda olan aynı zamanda içindedir."

"Mümkünse devam edin."

"Hiçbir şeyin islatılamayacağı o suyu ortaya çıkar ve sonra onun içinde yıka güneşi ve ayı. Bu tamam olunca üzerlerine nefesini üfle ve göreceksin ki iki çiçek çıkacak ve bu çiçeklerden de bir ağaç."

"Peki, bunu nasıl yorumluyorsunuz Edward Kelley?"

"Doğa ancak doğayı memnun eder efendim. Doğa doğayı fetheder. Doğa doğayı üretir. Bu, kıyametten sonra dirilişin resmidir."

Buna şaşır kalmıştım, çünkü anlaşılması güç laflar etmişti. "Bunları parça parça mı öğrendiniz?" diye sordum sonra.

"Hayır efendim."

"Öyleyse sizi konuşturan sanatınız?"

"Ve aklım, ki Mr. Griffen'in bana defalarca öğrettiği gibi, her daim sanatın temelidir." Pencereden geriye döndü ve yüzüme baktı. "Mamafih, yeniden diriliş dedim ya, siz bu hususta nelere vâkıfsınız?"

Homunculus'un sırrı ona lütfedilmeyecekti, hayır, dahası başka hiç kimseye de. "Doğanın yaşamının bir koludur. Belli bir vakte ve dahi bir amaca bağlanmıştır, ama size daha ziyade anlatamam."

"Hiçbir şey mi?"

"Bazı şeyler görmenin ve işitmenin yardımına muhtaçtır. Ruhsat veya muhabbet olmadan sırları ortaya dökmek, efendim, hiç de iyi netice vermez. Hem de hiç."

Bunun üzerine katıla katıla gülmeye başladı. "Sadece sizi tecrübe ediyordum efendim, bakalım görüşlerinizi ne kadar gizli tutuyorsunuz diye." Küstahlığın ta kendisiydi bu ve ben öfkeyle terslemeye hazırlanırken, tekrar yanıma ilişip samimiyetle, "Neden dersiniz, size anlatacak çok önemli bir şeyim var" dedi. Sonra elini yüzüne götürdü ve parmaklarının üzerinde çiğ damllarına benzeyen teri gördüm.

"Hasta mısınız?" diye sordum.

“Evet. Lanetli bir illete tutuldum.”

Bulaşır vesvesesiyle oturduğum yerde geri kaykıldım. “Siz musallat olan nedir?”

“Parasızlık.”

Tekrar gülmeye başladı, ama benim güldüğüm kadar yüksek sesle değil. “Ah, işte buna dikkat edin Mr. Kelley. Parasızlığın acısı başka hiçbir şeye benzemez. Gayet iyi bilirim.”

“İşte size gelme nedenim de bu Doktor Dee.” Bir hayli merak etmiştim, ama hiç renk vermedim. Ateşe bakarak, “Mucizelerin insanların konuştuğu ve haz aldığı tek konu olduğu bir zaman vardı; ve bu zaman yüzlerce yıl öncesi değildi. Gerçekte geliş nedenim bu efendim. Size bir mucizeyi aktarmak.”

“Peki, nasıl bir mucize bu acaba?”

“Adını ve yaşadığı yeri verebileceğim, daha öleli iki ay bile geçmemiş bir beyefendi vardı—”

“Haydi artık. Bu kadar utangaç olmayın.”

“Bernard Ripley adında birini tanır mıydınız?”

“Adı ve ünü şahsımca malumdur. Çok ciddi ve bilgili bir eski çağ âlimiydi.” Nemden korunmak için giysimi üstüme aldım. “Albion ve İrlanda adalarının, soylu kâşifi ve fatihi Brutus’un adından hareketle Britanicae değil de Brutanicae olarak adlandırılmaları gerektiğini kanıtladığı vakayinameleri burada, kütüphanemde mevcuttur. Bu adanın tarihini anlattığı kitabında, Britanya’nın ilk gerçek kralının Brutus’un soyundan gelen Arthur olduğunu kanıtlayan da gene Ripley’di. Vefatından haberim yoktu.”

“Deliler gibi abuk sabuk konuşarak öldü.”

“Ama nasıl olur? Değişik kabiliyetleri bulunan bir şahsiyeti ve had safhada tertiple ve dahi ihtimamla terkip edilmemiş tek bir çalışması yoktur.”

“İnancım o ki efendim, haddinden fazla geçmiş zamanları hayal etmişti. Hepsini birden keşfetmeden huzur bulamayacaktı ve işte Glastonbury’ye de bu nedenle gitmişti.”

“Oraya gitmek deliliğe delalet etse, cümlemiz meczup sayılmalıyız. Oranın harap olmuş manastırı, (çok kimselerin dediği gibi) gizli olarak korunsa, o görkemi bir kere daha ulusumuza getirecek olan birçok ünlü ve nadir ölüye ev sahipliği

yapar. Edgar orada gömülüdür ve gene hazin ve muhterem bir halde Arthur da kalıntıların arasında bir yerde yatar.”

“Peki ya yeniden konuşurabilirler? O zaman ne olur?”

“O zaman, zamanın sırları aşikâr olur.” Kelley ile birlikte ateşe bakıyordum. “Neden böyle sordunuz?”

“Bu Bernard Ripley, öleceğini anlayınca Ferdinand Griffen’e haber yollayıp Glastonbury’ye gelmesini rica ederek, orada kendisine önemli bir mesele açacağını bildirdi. Ustam, sizin de bildiğiniz gibi, her daim meraklı ve inatçı bir mizaca sahipti ve daha fazla uzatmadan Ripley’nin o kasabadaki evine doğru yollanmıştı bile. Harap manastıra çok da uzak olmayan bir handa veya pansiyonda kalıyordu ve hastalığının son merhalesinde bize yaptıklarının hikâyesini anlattı.”

“Yani?”

“Bilgiye karşı duyduğu ihtiras ve susuzlukla Salisbury’de bir büyücüye danıştığını. Bu büyücünün kendisine biteviye ölümleri hayata döndürebileceğini ve konuşmalarına vesile olabileceğini söylediğini—”

“Şeytani bir uğraş bu, gelecekteki olayların bilgisine ermek için ölümleri sorgulamak.”

“Gelecekteki değil, Doktor Dee.”

“Ne o zaman?”

“Geçmişteki.” Şimdi sabit bir nazarla bana bakıyordu. “Büyücünün veya Bernard Ripley’nin usulünü tasvip etmiyorum, ama inanın bana, Mr. Griffen ile ben bu korkunç işte sadece ikinci derece oyuncularız.”

“Peki bu konuşmanın özü neydi? Ripley’nin size devrettiği o önemli felsefi bilgi neydi?”

“Salisbury’deki büyücü, manastırın yıkıntıları arasında bir yerde saklı duran çok eski yazılı kâğıt tomarlarının mevcudiyetini, ay ışığı altında ölümlere danışarak öğrendiğini anlatmış ona; bu kâğıtlarda, ilk Londra şehriyle alakalı aritmetik kurallar ve açıklamalarla birlikte, bu adanın eski çağlardaki haline dair belirli notlar ve tuhaf işaretler bulunduğunu da söylemiş.”

“Ah Mr. Kelley, bunlar bir hakikati açığa çıkarmaktan çok bahşiş koparmak telaşındaki meteliksiz bir madrabazın saçma-

lıklarından ibaret. Mr. Ripley'ye ölümlerin nasıl konuştuğunu da beyan etmiş mi?"

"Bildiğimiz kadarıyla uygulanan kara büyüler hakkında tek kelam etmemiş. Sadece bunu anlatmış; hem onlar konuşmaya başladıklarında, tuhaf bir şahap bir bulut biçiminde semadan geçmiş: Mr. Ripley'ye tüm semanın yıldızların ışığıyla pırıl pırıl olduğu halde, bu bulutun bir müddet çatallandığını ve ölümlerin konuştuğu sürece de orada kaldığını anlatmış."

"Çenesi düşük birinin zırvaları bunlar, o kadar. Bulutun yüksekliğini veya baş ucu noktamızın üzerinde nasıl durduğunu hesaplamış mı? Aynı zamanda matematikçi olmayan bir astroloğa asla kulak vermem ben. Mr. Ripley'nin bu yalancı lokmayı yuttuğunu sanmam."

"Ama işte işin en garip tarafı da bu Doktor Dee. Bu eski kâğıtlar veya parşömenler tastamam kendisine beyan edilen yerde bulunmuş."

Bunun üzerine pür dikkat kesildim, ama zannımca ciddiyetimi muhafaza ettim. Bir yandan ölümlerin yaşayanlara haber ulaştırmaları ihtimalini zihnimde evirip çevirirken, "Neresiymiş bu yer?" diye sordum.

"Manastırın temeline yakın, batı tarafında, içi insan kafası misali boşaltılmış büyük bir taş bulunmuş. Orada, taş açıldığında, billur berraklığında bir taşla birlikte bahsettiğim parşömenler ele geçmiş."

"Bu taş yuvarlak mıymış?"

"Tenis topu biçiminde, ama o kadar büyük değil. Dahası, Bernard Ripley'nin dediği gibi, bu taşın içinde en harika sırları görebilirsiniz. Ayrıca, taşın kayıp ve eski Londra şehrinin bir belirtisi olduğunu da söyledi."

"İyi ama kesin deliller olmadan bunlara kim inanır?"

"Ah efendim, yeterince delil vardı. Ben sahiden de gördüm."

"Siz mi gördünüz?"

"Bir an için taşı elime almama izin verilmişti: İçine baktım ve bana *in crystallo* sunulan görüntüyü temaşa ettim. Evet, ben gördüm."

"Ne gördünüz?"

“Parlak bir bulut aralandı ve eskiden yapılan ticaretin ve kalabalığın yok olduğu harap bir yer gördüm. Bu yerin üzerindeki ışık sanki akşam veya alacakaranlık gibi, nasılsa karanlıktı.”

“Fark ettiğiniz başka bir şey var mıydı?”

“Taşın içinde başka bir şey yoktu. Taşla birlikte keşfedilen parşömenlerin üzerinde bazı İngilizce kelimelerin bulunduğu nu gördüm, ama hepsini okuyacak vaktim yoktu. Ustam yazılanlar hakkında bilgi sahibiydi ve güç bela olsa da ne yazdığını sökebildi. Sunsför, Zosimos, Gohulim ve Od gibi adlardan bahsetti.”

“Ah,” dedim birden ateşlenerek, “bu adları biliyorum. Hem de çok iyi biliyorum, çünkü bu odada dahi mevcut kitapların içlerinde yer alıyorlar.” Yerimden kalkıp elimin altında bulduğum Humphrey Lhuyd’un *Britanya Dua Kitabı* [*Breviary of Britain*] ile saygıdeğer John Price’in *Historiae Britannicae Defensio* adlı kitaplarının bulunduğu küçük masaya doğru gittim. Daha yeni yayımlanmışlardı, ama içindekileri ezbere biliyordum. “Bu adlar Lhuyd’da geçiyor,” dedim, elimde kitapla yerime dönerken, “Londra şehrini kuran, daha doğrusu bizim eski çağlardaki atalarımız ve devler için tapınakları ve evleri inşa eden belli Druidlerin adları olarak anılıyor. Ferdinand Griffen’in bu parşömenleri etüd etmeye fırsatı oldu mu? Bir zaman için olsun kendisine verildiler mi?”

“Kendisine temelli verildiler Doktor Dee.”

“Nasıl yani?”

“Bernard Ripley, ölüm yatağında olduğu halde, onu Glastonbury’ye çağırmişti, çünkü kendisinin mükemmel ve güvenilir bir âlim olduğunu biliyordu. Bir büyücünün sanatını kullanarak günah işlemişse eğer (böyle diyordu), bu çok eski ve harika kalıntıları yaşayanların faydalanması için yayınlayacak birinin himayesine emanet ederek hatasını itiraf etmeyi ve günah çıkartmayı diliyordu. Böylece, zorlu ölümünden saatler önce, minnet dolu ve samimi birçok lakırdıyla birlikte elindekileri Ferdinand Griffen’e devretti.” Kelley, hâlâ kazıyarak silmek istediği bir görüntüymüş gibi gözlerini ovuşturdu. “Sonra, size anlattığım gibi, benim iyi yürekli ve saygıdeğer ustam Glaston-

bury'nin havasından soğuk kaptı ve çok geçmeden vefat etti. Sonuçta taş ile kâğıtlar tek başıma bana emanet kaldı."

"Neredeyse inanılmaz bir şey!" Yüksek sesle konuşmak istememiştim, ama kelimeler ağzımdan çıkıverdiler.

"Başta kâğıtları yakmam lazımmış gibi geldi bana."

"Yo, hayır."

"Aklım öyle karışmıştı ki, bu hazineleri nasıl ve nereye koyacağım meselesi hiç de kolay değildi."

"Şimdi yanınızdalar mı?" Neredeyse titremek üzereydim, ama kendimi tuttum.

"Hayır efendim. Kendime bir sandık satın aldım ve sonra olanca hızımla onu Londra'ya taşıdım: Ben bir tavsiye almak için dolaşırken, Cheapside yakınlarında bir kuyumcu olan yakın bir dostum kasaya göz kulak olmayı canı gönülden kabul etti. Kasada ne bulunduğunu bilmiyor, ama benim ısrarlarım sonucu sahibi olduğu küçük dükkânın zemin tahtalarının altına sakladı. İşte şimdi de Doktor Dee, bu meselede bana yardımcı olmanız için yalvarıyor ve bu kâğıtlar ile kristal taşın ne olduğu konusunda bana tavsiyede bulunmanızı istirham ediyorum."

"Şehrimizin tüm haritasını yeni bir kalıba dökabilen kişi," diye karşılık verdim, "ne mükemmel bir zanaatçi olur! Hiç şüphesiz Mr. Kelley, güzel şehirlerde bulunmuşsunuzdur değil mi?"

"Birçoklarını gördüm efendim."

"Benim gibi. Mamafih, eski zamanların şahadetine göre, birçoklarının bu ülkenin en kutsal tapınağının bulunduğunu söyledikleri bu eski, uzun zamandır yeraltında olan ve unutulmuş Londra harika ve görkemli bir şehirdi. O zamanlar Britanya tüm dünyada eşi benzeri olmayan bir adaydı." Nefeslenmek için bir an durakladım. "Oysa İngilizlerin kökenine dair tüm gerçeği bilen hiçbir canlı yok."

Edward Kelley konuşmam bittikten sonra bana mutlulukla baktı. "O halde efendim, bu eski kâğıtlar sayesinde ışığın ilk kez görüleceği böyle bir pencere açabiliriz. İki bin yıl geçti, ama artık her şey açığa çıkarılabilir."

O kâğıtları elime almak için yanıp tutuşuyordum, ama her nasılsa kendime hâkim olmayı başardım. Simonides, konuştu-

ğunda sükûtunu muhafaza ettiği haline kıyasla daha pişman olduğundan, söz söylemede cimri, lafını kendine saklama da cömert değil miydi? Bir solucanın ateşi gördüğünde kısılp büzülmesi gibi, kendini göstermekten özellikle uzak durma hususiyeti benim içimde de vardır. "Bilinenler," dedim, "bize yol gösterebilir, çünkü bu ünlü Londra şehri kendisini kutsal bir temelin üzerine inşa etmiş. Monmouth'lu Geoffrey'nin bildirdiği gibi Brutus, dünyanın yaklaşık 2855'inci senesinde, Venüs'ün oğlu olan yarı tanrı Aineias'tan doğdu. İşte bu Brutus şimdi Thames dediğimiz bir nehrin kıyısında bir şehir kurdu ve bu şehre Tronouant veya Trenouant adını verdi. Daha sonra, İsa'nın doğumundan önce yaklaşık 1108'de Kral Lud bu şehri canlandırmakla kalmadı, güzel binalar, kuleler ve duvarlar da ekledi ve kendi adından hareketle buraya Lud'un Şehri dedi. Şehrin batı kesimine inşa ettirdiği sağlam kapılara da aynı şekilde kendi onuruna Ludgate adını verdi."

"Taşta gördüğüm buysa eğer, gerçekten de hazine demektir."

"O kadar hızlı değil, Mr. Kelley, o kadar hızlı değil. Birçok eski vakayiname ve soykütüğünde kesinlikle teyit edilen bir diğer tarih vardır ki, Albion'un Britanya'nın ilk sakinleri olan Samothes'in halkına karşı muzaffer olduğu dünyanın o puslu zamanlarında mevcut olan daha da eski bir yerleşimden bahseder. Mr. Leland, Mr. Stow ve yakın zamanda Mr. Camden tarafından bulunan büyük toprak mezarlar veya höyüklerle bakarak onlara dev diyoruz."

"O akşam Ferdinand Griffen'in anlattıklarından biliyorum onları."

"Mamafih bu ilk Bretonların kökenlerini öğrenmek güç bir mesele. Artık geçmişin sisine ve karanlığına gömülmüş olan o günlerde, Britanya adası bir ada değil de dalgalara gömüldüğünde bu batıdaki parçayı bizim krallığımız olarak geride bırakan eski Atlantis krallığının bir bölümüydü."

"Ve bu nedenle kayıp Londra şehri—"

"Henüz hedefi vurmaktan çok uzağız. Şehir Brutus, Lud veya daha da önceki Atlantis devrinden kalmış olabilir. Ancak çok eski tarihi vesikalardan yer altına gömülü bu şehirde za-

fer taklarının, yüksek direklerin veya sütunların, piramitlerin, dikilitaşların ve sayısız ışıkla süslenmiş bin tane güzel binanın bulunduğunu biliyoruz.”

“Ama benim gördüğüm de buydu! O kristalde eski takların, harap duvarların, tapınak bölümlerinin, kırık sütunların karmakarışık yığılı durduğu tiyatroların hayali bağışlandı bana – ah Tanrım, her şey toprağın altında yatıyor gibiydi ve bütün bütün büyük bir şehrin kalıntılarına benziyordu.”

“Siz harika bir şey gördünüz Mr. Kelley. Eğer gerçek bir hayalse, insanların gözünden binlerce yıldır saklanmış olan bir şey demektir. Bize tek kalan şey, kayıp şehrin görünür parçası olan Londra Taşı’dır. Bu taşı bilir misiniz? Canwicke Street’in güney tarafında, St. Swithin’e yakın bir yerdedir ve bana her daim ortak geçmişimizi hatırlatır. Ayrıca, Mr. Griffen ile yaptığınız çalışmalardan şu doktrini öğrenmiş olmalısınız – kimi vakit toprak hastalığa tutulmuş gibi titrer, sular feryat figan çağıldar, hava kurur ve yangın yakıp kül eder ama bu taş hiçbir şey olmaz. Hermes Mercurius Trismegistus adlı bilgili üstadın Tanrı’nın dik bir sütun olduğu yolundaki lafını bilir misiniz? Çalışmalarımı neden kendi Hermes Londra mührümle işaretliyorum dersiniz?” Çok fazla açıldığım korkusuyla burada durdum.

“Öyleyse söyleyin Doktor Dee, size arz ettiğim bu duruma ne diyorsunuz?”

“Hürmetkâr bakışlarınızdan ve anlattıklarınızla bana sunduğunuz delillerden, bunun şömine başında yapılan kış sohbetlerine meze olacak türden öylesine uydurulmuş bir masal olmadığını söyleyebilirim.”

“Memnuniyetle katılıyorum buna.”

“Evet efendim, bahsettiğiniz eski kavimlerin adları ve tomarları keşfedişinizi çevreleyen tafsilat–”

“Ve kristal taş.”

“Evet, bir de o taş. Tüm bu deliller hiçkimsenin karşı çıkamayacağı bir mesele olduğuna inandırıyor beni. Elbette gerçekliklerini kabul etmem için şimdi o kâğıtları görmeliyim–”

“Ki bunu da pek yakında yapacaksınız. Arzu ederseniz derhal.”

“Ama şüpheye kapılıp kendi gölgeyle savaşmayacağım. Verin elinizi Mr. Kelley. Bu iş o kadar büyük ki bildiğim kadarıyla, şu zamana kadar asla başarılmış değil – eski şehrimizin kurulduğu toprak parçasını veya merkezini bulmak ve münaşip bir çalışma ile içindekileri keşfetmek, heyhat, bu sahiden de bir mucize. Şu yaşadığımız iç karartıcı günlerde bir sanatı icra ederek hak ettiğin övgüyü almak güç iş, ama inancım o ki bu teşebbüsün sonunda görkemli bir zafer elde edilecektir.”

“Demek bu işte birlikte çalışacağız Doktor Dee? Kararınız bu mudur?”

“Eh,” diye karşılık verdim, “tabak yalamaktan başka bir işiniz olmadığına göre, size bizzat bir iş bulacağım.” Bu lafıma güldü ve çok rahatlamış göründü. “Gene de sizi uyarmalıyım,” dedim, coşkusuna gem vurmak için, “daha önce beni suistimal edenler, karşılığında merhametsiz bir darbe almışlardır.”

“Rahat olun efendim, çünkü kendi hesabıma sizi memnun etmekten başka hiçbir şey istemiyorum.”

“Ve dahi büyük keşfimizin haklı onurundan.”

“Ve dahi zenginlikten.”

Buna karşılık vermedim, ama ciddiyetle tekrar elini sıktım ve birbirimize olan güvenimizi pekiştirdik. Şimdi parşömenleri görmeye gitmek için can atıyordum ama gökyüzü bardaktan boşanırcasına yağmur yağan olağanüstü bir karanlığa bürünmüştü; böylece Cheapside’a sabahleyin gitmek konusunda anlaştık. Mr. Kelley’nin nehir kıyısında, Baynards Castle’a bitişik kötü bir meskende kiralık bir yeri vardı, ama ona, ne hatırla ne de parayla, benim evimdeki bir odadan daha iyisini bulamayacağını bildirdim. Canü gönülden kabul etti ve fırtınaya rağmen anında çıkarak, aynı gece tüm eşyalarını taşıyan bir hamalla geri döndü. Akşam yemeği arzu etmedi ama yatmadan önce dostane bir tavırla odama oturmaya geldi.

“Anlatın bakalım,” dedim, şömenin karşısında birlikte otururken, “Ferdinand Griffen size başka neler öğretti?”

“Esrarlara dalmak için çok geç bir saat–”

“Elbette.”

“–ki zaten bizzat maruz kalacaksınız. Ama durun bakayım, bir taşın alevsiz nasıl yakılacağını göstermişti bana ve

evet, şimdi hatırlıyorum, külliye yok olana kadar sönmeyen mum yapmayı da göstermişti. Tavukların kış boyu yumurtlamalarının nasıl sağlanacağını da öğretmişti—”

”Böyle ıvır zıvır işlere tenezzül etmeyecek kadar büyük bir âlimdi o.”

—bir de yüzüğün kendi kendine nasıl dans ettirileceğini. Ayrıca, bir elmanın masada nasıl hareket ettirileceğini göstermişti. Gene, bir insana uykusunda korkulu düş göstermenin yolunu da öğretmişti.”

”Ah, bu maskaralığı biliyorum. Bir kız kuşunun kanını alıp yatmadan önce kişinin alnındaki damarlara sürersin. Böyle, değil mi?”

”Evet. Aynen böyle Doktor Dee. Bakıyorum da bu usullerden bilmediğiniz yok.”

”Mr. Griffen ve benim gibiler için gönül eğlencesidir bunlar. Eften püften hilelerden ibarettirler ve bu hususta söylenecek sahidenden de bir şey yoktur. Bir odayı yılanlarla doluymuş gibi göstermemiz gerektiğinde ne yaptığımızı biliyor musunuz? Bir yılan öldürür, mumla birlikte bir tavaya koyar ve iyice kaynatırız; bilahare bu karışımdan bir mum yaparız ve yakıldığında sanki binlerce yılan odada sürünüp duruyormuş gibi olur. Çocuk oyuncağı efendim. Çocuk oyuncağı.”

”İyi ama gerçek payı da yok mu içinde? Şüphesiz *Facsiculus Chemicus*’unuzda bilhassa izah ettiğiniz şu bizatihi uyum ve bağlantı prensiplerine dayanıyor, değil mi?”

”Ah, o eseri biliyorsunuz öyle mi? Özel olarak basılmıştı.”

”Ferdinand Griffen kendi nüshasını göstermişti bana. Hem şimdi aklımda değilse de, başka bir yerde en küçük karışımlardan en büyük mucizelerin çıktığını söylememiş miydiniz?”

”Doğrudur,” diye cevapladım, ”en küçük bulutlar bile su taşır.”

”Ve ipliğin incesiyle daha iyi dikilir.”

Benimle akıl yarıştıyordu ve ben de küstahlığına rağmen olabildiğince nükteyle karşılık verdim. ”Küçük kılların bile gölgeleri vardır.”

”Küt taşlar bıçakları biler.”

”Sert kayalardan yumuşak kaynaklar akar.”

“Dünyanın tümü bir haritaya sığar.”

“Homeros’un *İlyada*’sı bir özetle bulunur.”

“Ve kraliçenin resmi de bir penide.”

“Yeter efendim” dedim. “Yeter. Günün birinde size sihirbazların gösterişli ama değersiz numaralarından daha büyük bir şey göstereceğim. Ferdinand Griffen size aromatik yağ çikarmanın usulünü gösterdi mi hiç? Belki de size tuz iksirinin büyük sırrını verebilirim, kim bilir?”

“Bunlar vâkıf olmayı umduğum sırlar efendim. Bunların tadını çıkaracağım, ama önce bana güvenmeniz ve laboratuvarınıza beni buyur etmeniz için size sağlam bir neden sunmalıyım.”

“Doğru söze ne denir Edward Kelley? Ama zaten büyük bir sırrı paylaşmıyor muyuz? Yarın erken kalkıp Cheapside’a yollanmalıyız. O eski kâğıtlar elimize geçer geçmez, uzun zamandır gömülü olan Londra şehrini aramaya başlayabiliriz.”

“Efendim,” dedi, koltuğundan kalakarak, “beni kabul ettiniz ve bana büyük nezaket gösterdiniz. Bunun için size minnettarım.”

“Öyleyse iyi geceler. Philip yatak odanıza kadar size ışık tutacaktır.”

Kelley ayrıldıktan sonra, meraklı gözlere karşı her zaman kilitli ve sürgülü olan laboratuvarıma doğru arka merdivenleri tırmandım; burası, benim Clarkenwell kış bahçeme bakan eğri büğrü ve dolambaçlı bir merdivendir ve gözümü dar merdiven aralığına uydurup baktığımda, yağmurda koşan bir karaltı gördüğümü sandım. Sonra sanki bizzat evin duvarından içeriye girdi ve birkaç saniye sonra merdivenlerde bir şeyin peşim sıra telaşla koşuşturduğunu duydum. Dehşete kapılıp, bir dönüş daha yaptığını duyduğum halde, bu şey üzerime tırmanır sa diye pelerinimle ayaklarımı sardım: sonra, ortaya çıktığında, kedim olduğunu gördüm. Garip bir tarzda koşuyordu ve sonra gelip ayağımın dibine bir şey bıraktı. Şöyle bir dürttüm, ama çoktan ölmüştü: Bu bir güvercindi ve doğuştan tek kanatlıydı. Hiç uçma fırsatı olmadan nasıl bu kadar bakımlı ve şişman olabilmişti acaba? Böylece güvercini de laboratuvarıma götürdüm ve içinde küçük insanımı yetiştirmeyi umduğum, özenle çev-

rilmiş cam kabı aşağıya indirmeden önce incelemek üzere bir kenara bıraktım.

Odama çekilmeden önce, "Allah rahatlık versin" dedim karıma.

"Mr. Kelley ile bu kadar lafladıktan sonra," diye karşılık verdi, "yorgun değil misiniz bey? St. Paul dışında bu kadar uzun konuşma yapıldığını daha önce hiç duymamıştım."

"Haklısınız Mrs. Dee. Bitap vaziyetteyim. Philip'i yollar mısınız bana? Ah, işte buradasın seniz düzenbaz, şu şarkıdaki komşumun köpeği gibi kapının arkasında sinsi sinsi saklanıyorsun. Philip içeriye gel ve mumları hazırla: Önümde uzun bir gün var ve donyağının kokusuna dayanacak halim yok. Mum söndürme aletleri nerede? Peki ya yatak tandır? Lazımlığı da yatağın altına sürmeyi unutma. Oturaklı sandalye teknesi temiz mi? Ne olur Philip, içine temiz su koy." Tüm bu hazırlıklar istediğim gibi yapıldığı halde, yatağıma uzanmış yatarken uyuyamıyordum: Edward Kelley'nin keşfi konusuna ve yarın yaşanması muhtemel olaylara aklım öylesine takılmıştı ki, tur-na kuşunun ayağında bir taş tutarken yaptığı gibi kendimi uykudan alıkoydum.

* * *

"Kalktınız mı efendim?" Düşümde ölümlü bedenimin cürufunu terk ettiğimi görürken, Philip'in sesi beni yukarıya sıçrattı.

"Evet Philip, evet. Saat kaç?" İnleyerek ölümlü halime geri döndüm.

"Geç değil efendim. Hava hâlâ karanlık ve ben geçerken tüccarlar henüz dükkânlarını açmamışlardı."

"Audrey'ye közlenmiş bir düzine taze yumurta hazırlamasını söyle. Misafirimiz var."

"Biliyorum efendim. Gecenin bir yarısı şarap içip kendi kendine şarkı söylüyordu."

"Haydi Philip. Daha fazla konuşma da gel kalkmama yardım et." Temizliğimi yapıp çabucak giyindim, ama salona gittiğimde karım Audry'nin sofrayı hazırlamasına yardım ederken Mr. Kelley çoktan şöminenin başına geçmiş ısınıyordu. Hepsine

günaydın, dedim ve Mr. Kelley nasıl uyuduğumu sordu. "Eh, Allaha şükür. Umarım siz de?"

"Sahiden de Allaha şükür, hele benim gözümü bile kırpa-dığımı düşününce."

"Uyuyamadınız mı? Eh, ben de uyuyamadım. Uşağım ta-rafından uyandırılmadan önce, bir saatten fazla uyumamışım-dır."

"Biliyorum. Dakikalar kurşun gibi ağır geçiyordu ve ben de oturup vaktimi saatimi çıkarıp kurmakla geçirdim."

"Ama şimdi canlandırıcı bir şey alabiliriz. Bugünkü araş-tırmamızda bize güç katacak bira nerede hanım?"

"Elinizin altında efendim, emrinize amade bekliyor."

Yolculuğumuza başlamak için bir dakika bile kaybetme-yi arzu etmediğimizden kahvaltımızı hızla yaptık ve Edward Kelley daha yerken kısırağını çağırma-yı kalktı. Ama onu mani oldum. "Cheapside civarındaki sokaklarda atlarımız için endi-şeleniyorum" diye anlattım. "Orası hırsızlarıyla nam salmış bir yerdir ve atlarımıza sırtımızı dönecek olursak, sanki şehrin if-ritleri götürmüş gibi anında buhar olup uçarlar. Hayır bayım, yürümeliyiz."

"Bu bize vakit kaybettirmeyecek mi?"

"Vakit asla kaybedilmez, çünkü biz ileriye doğru gitme-yi göze aldıkça kendi zamanımızı yaratırız. Charterhouse ve Smithfield yoluyla gidersek, şehre sandığınızdan çabuk varırız."

Böylece, soğuğa karşı iyice sarınıp sarmalanarak, yola çık-tık ve çok geçmeden Aldersgate'ten geçip aşağıya, St. Martin yoluyla Cheapside'a indik. "Arkadaşınızı nerede bulacağız?" di-ye sordum. "Londra'da o kadar çok kuyumcu var ki, kendimizi pekâlâ Rebus'un parıltılı mağarasında sayabiliriz. Nerede kalı-yor?"

"Görünce tanırım işaretini. Bir ay ve üzerinden atlayan bir tavşan. Eleanor Cross'un diğer tarafında bir yerde."

Yolumuza devam ettik, ama çoktan taburelerini yola çıkar-mış, avazları çıktığı kadar bağırp çağırıldıklarından kendimizi cehennemde sanmamıza yol açan dükkân sahipleri tarafından çağırılmaktan ve engellenmekten kurtulamadık.

"Efendiler, gönül rahatlığıyla ne satın almak istersiniz?" di-

ye haykırıyor biri. "Londra'daki herhangi biri kadar iyi ve ucuz mallarım var."

"Efendiler, bu dükkâna buyursanız da," diye sesleniyor bir diğeri, "size layık bir şeylerim olup olmadığına bir baksaydınız."

Biri o kadar yakınımaya geldi ki, berbat nefesinin kokusunu alabiliyordum. "Buyurun, buyurun. Burada çok ucuz ve güzel kumaşlarım var efendiler. Şehrin en iyileri."

"Kumaşa ihtiyacımız yok" diye karşılık verdim.

"Ama sizde olmayan renk hangisi?" Dışarıya bir top kumaş getirdi ve biz geçmeye çalışırken önüme koyuverdi. "Size sadece bir krona malolacak efendim. Daha az istersem batarım."

"İster bat, ister çık, benim için hiç fark etmez." Edward Kelley bu lafıma güldü. "Şimdi bırak da yolumuza gidelim."

"Çok sertsiniz efendim. Gerçekten çok sertsiniz."

Bread Street'in köşesinden çıkmıştık ve ben Mr. Kelley'nin bahsettiği kuyumcunun işaretini görmek için etrafa bakındım. "Arkadaşınızın adı nedir? Belki birine sorabiliriz."

"Adı Porcliffe, ama dükkânını işaretinden bulurum."

"Ah" dedi, hâlâ bizi takip eden küçük, küstah tüccar. "Sakin Porcliffe'in yanına yaklaşayım demeyin. Caddenin diğer tarafındaki dükkâna gidin; benim hatırıma arzu ettiğiniz her şeyi ucuza verecektir."

O sırada, bir işçinin merdiveniyle tepeleme samanla yüklü bir arabanın ardına yarı yarıya gizlenmiş olan işareti gördü. "Şimdi hatırladım" dedi. "Daha önce buraya sadece bir kere gelmişim, ama gayet iyi hatırlıyorum." Ben peşi sıra seğirtir ve Cheapside'ı boydan boya geçişimiz esnasında tüccarın bağırışlarını duyarken, Edward Kelley hızla öne atıldı. "Gidin bakalım" diye seslendi tüccar. "Tanrı hızınızı artırsın. Aslında, panayırda haddinden fazla dolanıp durduktan sonra bayıla bayıla geri dönecek olan danalar gibisiniz."

Edward Kelley gene güldü ve bir "Möö! Möö!" haykırışı salıverdi ortalık yere.

Şimdi çuhacılarla kuyumcuların bölgesine gelmiştik ve ay ile tavşan işaretinin altında, suni olarak aydınlatılmış bir odaya giden üç alçak basamak gördük. Biz hemen bu sahnenin üstü-

ne içeriye girerken, çok yaşlı, damasko ceketli bir adam, "Madam," diyordu, "ne arzu edersiniz?" Kadife bir kumaşın üzerine bazı taşlar yaymıştı. "Hanımefendi, Londra'daki en iyi taşları göstereceğim size. Hoşunuza gitmezse, bırakıp gidebilirsiniz. Siz sadece bakmak zahmetine katlanacaksınız, size gösterme derdi tümüyle benim."

Kadın, kilise çanı kadar büyük çemberli bir etek giymiş, adam kadar yaşlı biriydi; Fransız usulü bir kapşon takmıştı ama dudaklarının ziyadesiyle parlak kırmızıya boyanmış ve yanaklarının şekerleme ve kiraza bulanmış gibi olduğunu görebiliyordum, öyle ki duvara boyanmış bir şekil sanılabildi. Mr. Porcliffe bize şöyle bir baktı, ama o an için diğer avına odaklanmıştı. "Değerli taşlar çok sayıda büyük hususiyetleri haizdir hanımefendi, ama size elmastıraşın izah ettiği şekliyle onların erdemlerini anlatabilirim. Isidorus, Dioskorides ve Albertus Magnus gibi eski tabiat âlimlerini duymuşluğunuz var mı?"

"Aslında hayır, ama adları kadar ciddi ve bilgililerse, onlara hayranlık duyarım."

"Kocaman bir yüreğiniz var efendim. İzin verirseniz Isidorus'un elması aşk taşı olarak adlandırdığını söylesem size? Şunu, mumumun ışığında titreşen şu parıltıyı görüyor musunuz? Taşların efendisi olarak kabul edilir, öyle ki doğanın kendisine verdiği gizli güçler sayesinde güzel duyguları kendisini taşıyana doğru çeker. Güzel duygular sizi ilgilendiriyor mu hanımefendi?"

Kadın bu lafa şapşal şapşal gülümsedi. "Doğrusu ya ne desem?"

"Bu elması yufka yürekli bir kadına vermem, hayır efendim, kaç para verirse versin. Bu elmas ancak onu taşımaya yüreği yeteceklere göredir."

"Ama size üç pounddan tek kuruş fazla vermem."

"Bu kadar acele etmeyin, hanımefendi, acele etmeyin. Burada size göstereceğim başka taşlar var. Şu zümrütü görüyor musunuz? Büyüyü engelleme gücü var—" Bunu söylerken bana baktı ve gülümsedi. Tekrar kocakarıya hitap etmeden önce, "Birazdan sizinle ilgileneceğim baylar" dedi. "Bu zümrüt şehveti de bastırır."

“Aman efendim!”

“Zenginliği artırır ve konuşmayı güzelleştirir. Şu önünüzdeki akike gelince, fırtınalar koparır—”

“Yürekte mi?”

“Nereye sokmaya cesaret edebilirsiniz orada hanımefendi.” Kadın gene şapşal şapşal sırttı. “Ayrıca, rüyaları tabir eder ve takan kişiyi hoş gösterir. Ama sizin buna ihtiyacınız yok. Kraliçelere layık ve eski zaman kâfirleri tarafından Apollon’un Taşı diye adlandırılan safiri mi istersiniz yoksa? Melankoliyi kovar ve göze de çok iyi gelir.”

“Benim gözlerim,” dedi kadın, “her zamanki kadar iyi durumda. Melankoliye gelince, bazen düşük bir ruh haline giren insanlar vardır. Artık kocam da öldü...” Etek çemberinin bir yerinden derin bir iç çekti. “Şu aşk taşı dediğinizi bir daha gösterin bana. Kırlangıcın bağırsaklarından çıktığı doğru mu?”

“Yeter” diye mırıldandım. “Topazı denesin, delillere iyi gelir.”

Beni duyduğuna dair hiç renk vermeyen kuyumcu, elması aldı ve kadının sağ elinin ayasına bıraktı. “Peki, hangi parmağa takılması gerekir hanımefendi? Eski kitaplarımızda baş parmağın Venüs’ün simgesi olduğu yazılıdır, ama biz aşkı hep işaret parmağına bağlamışızdır.” Sonra mücevheri bir kere daha tezgâhın üzerine koydu. “Ne kadar verebilirsiniz hanımefendi?” diye sordu daha ciddi bir ifadeyle. “Sizinle alışveriş yapabilmem için bana ne kadar vereceksiniz?”

“Size kırk şilin vereceğim.” Kadın artık kuyumcuyu hafife almıyordu. “Paramı alacaksınız kısa kesin, zira burada gevezelik etmekten başka işlerim de var.”

“Bu fiyata verebilsem sizi reddetmekten sahiden üzüntü duyardım, ama işin aslı veremem.”

“Size kırk beş vereceğim; ama yarım peni daha vermem.”

“Peki. Anlaştık. Oldu. Aşk taşı uygun sahibesini buldu. Ben sadece görevimi yaptım.” Hemen birkaç dakika sonra kadın dükkândan çıktı ve kuyumcu bana döndü. “Görüyorum ki,” dedi, “taşların içine işlemiş olan erdemler malumunuz.”

“Taşları bilirim bayım. O kadın gibi müşterilere karşı akik bulundurmalısınız üzerinizde, çünkü şeytanlara karşı koruyucu gücü vardır.”

Bu lafa güldü ve sonra Mr. Kelley'yi selamladı. "Ned," dedi, "Ned. Ne için geldiğinizi biliyorum. Şu içerideki odaya kadar gelir misiniz? Oradaki basamağa dikkat edin, berbat durumda." Bizi yalnız bıraktığı küçük bir odaya girdik; sonra, çok geçmeden, bahsedildiğini duyduğum meşe ağacından sandığı taşıyarak yanımıza geldi. Mr. Kelley boynunda taşıdığı bir anahtarı çıkardı ve titreyen parmaklarla kilidi açtı: Açarken hemen arkasında durdum ve parlak camdan küçük bir küreyle birlikte muhtelif kâğıtlar gördüm. "Onları daha rahat incelemek için yukarıda bir odaya gitmek ister misiniz?" diye sordu. "Dükkâna başkaları da gelebilir." Böylece bizi üst katta bir odaya götürdü ve ayrılır ayrılmaz kapıyı ardından kapattım.

Edward Kelley sandığı küçük bir masanın üzerine koymuştu ve içindeki çeşitli şeyleri çıkarırken yedi parça parşömen bulunduğunu gördüm – en küçüğünün uzunluğu takriben yirmi santim, genişliği on iki-on üç santimdi. "Bunun eskiden," dedim, "bir kâğıt tomarı olduğunu kati kabul edebiliriz; şu en küçük olanı en alta sarılmış ve ayrı olarak mühürlenmiş, çünkü en önemli meseleyi ihtiva ediyormuş. Diğer altısı bunun üzerine birbiri ardınca, çok sayıda kapak misali, ama her biri ayrı bir muhteviyata haiz olmak suretiyle sarılmış." O en küçük kâğıdın üzerinde, aritmetiğe has gibi görünen çizgiler ve işaretler gördüm: bu şeyleri okumak için hiç vakit yoktu, ama merakımı ateşlemeye yetmişlerdi. "Burada," dedim Mr. Kelley'ye, "altımızdaki dükkânda bulunanlardan çok daha değerli bir hazine var. İşaya'nın kitabındaki, "gökler tomar gibi dürülecek" ifadesini bilir misiniz? Eh, işte bu da bir başka tür bir kehanet."

"Demek bize faydalı olabilecek bir şeyler görüyorsunuz? Bana kalsa, ben bu sırrı çözemem."

En küçük parşömeni inceliyordum ve Mr. Kelley konuştuktan sonra birkaç dakikalığına tefekkür içinde eğilmiştim. "Burada sır filan yok" dedim sonunda. "İdrakin ışığıyla aydınlatılacak türden değil. Şu cebir şekillerine benzeyen işaretleri görüyor musunuz, kareleri ve daireleri? Birisi, bir toprak parçası veya bir alan üzerine binaları yerleştirmek için büyük bir özenle çalışmış. Bu geometri ve kelimenin etimolojisi uyarınca da toprak ölçümüne işaret ediyor." Kâğıda biraz daha baktım.

“Bunun eski Londra şehri olduğunu kabul edelim. O halde, şu yılankavi çizgiyi görüyor musunuz? Hiç şüphesiz Thames dediğimiz nehir bu. Şurada nasıl kıvrıldığını da görüyor musunuz?” Parmağımı üzerine koydum. “Buna benzer tek yer, Wapping basamaklarında nehrin kıvrılıp Shadwell tarlalarına aktığı bölgedir sadece.” Durakladım ve kâğıdı özenle sandığın içine yerleştirdim. “Hülasa, eğer bu eski dünyadan çekilip alınmış sahici bir resimse, kayıp şehrimizi aramak için doğuya bakmalıyız.”

“O bölgede alçak ve harabe durumda meskenlerden başka bir şey yok ki.”

“Evet Mr. Kelley. Şimdi öyle, ama eskiden? Siz dışarıda olanı gördünüz, ama toprağın altında her daim başka bir şeyler vardır.”

“Şu benim gördüğüm şeyler mi?” O eski yerlere gitme konusundaki büyük telaşım yüzünden taşı neredeyse unutmuştum. Ama şimdi Mr. Kelley taşı hürmetle sandıktan çıkarmıştı. “*In crystallo* baktığımda eski binaların temellerini görmüştüm. Bir de gizli geçitlere benzeyen, bir yerden diğerine uzanan koridorlar.”

“Anlattığınız her şeyi hatırlıyorum Mr. Kelley.” Tüm bu süre boyunca taşta bakıyordum; gün ışığı kadar netti ama sanki içi boşmuş ve parlak havadan başka bir şey ihtiva etmiyormuş gibi tuhaf bir ışık vardı etrafında. “Nadir bulunan ve değerli şeylerle ilgili bir deyiş vardır,” diye devam ettim, “Merlin’in işlediği bir şeyden daha da eski derler. Doğrusu ya, bu cam geçen tüm bu yüzyıllar boyunca burada böylece durduğuna ve parlaklığından bir şey kaybetmediğine göre, Merlin’in yaptığı her şeyden daha eski ve daha güzel bir şey olmalı. Henüz ben görmedim ama siz gördünüz; bu durumda benim *berrylisticus*’um olacaksınız.”

“Neden bahsettiğinizi bilsem, şeref duyarım efendim.”

“Siz ruh çağırıcı olmalısınız, taşta bakacak, harikaları gözleyecek kişi. Ve şimdi bu mevsimin puslu havasına karşı deriye iyice sarıp sarmalayıp onu her yere yanımızda taşımalıyız, tıpkı aynalar ve su yüzeyleri gibi, kristallerde eski dünyanın işaretlerinin en mükemmel ve kati şekilde görülebileceği

bilinir. Gelin. Clerkenwell'e atlarımızı almaya ve güneş hâlâ gökyüzündeyken yola çıkmaya gidelim mi?"

Böylece benim biçimsiz evime döndük ve bu eski kâğıtları kilit altındaki labaratuvarımın güvenli ellerine teslim etmeden önce, büyük bir özenle ve titizlikle parşömendeki haritanın bir kopyasını çıkardım. Kristal taşı gayet elverişli deri bir torbaya yerleştirdim ve atlarımız hazırlanmış olduğundan şehir dışına Aldgate'ten çıkmadan önce, Cheapside'dan Leadenhall'a döndük. St. Botolph'a geldik ve sonra Goodman's Fields'ı geçerek Thames'e doğru gittik: Nehir kıyısından hemen önce doğuya, Wapping köyüne ulaşan bir yol bildiğimden o tarafa doğru yöneldik. Yol dar olduğundan biraz arkamdan gelen Mr. Kelley'ye, "Bu büyük, eski şehir bulunursa," diye seslendim, "tüm umutlarımızın temelini oluşturacak. Tarihi belgelerde veya vakayinamelerde kaydı bulunmayan harikalar keşfedeceğiz." Şimdi düşük seviyede ve çarpık çurpuk meskenlere gelmiştik ve kopyaladığım haritadaki işaretlere bakarak ileriye doğru devam ettim. "Bu eski zamanları, ilk atalarımızın bu topraklarda yürüdüğü, dünyanın ilk günlerini açıkça görebilsek, birçok büyük sır açığa çıkarılabilir."

"Ne tür sırlar bunlar efendim?" Patikanın genişlemesiyle, şimdi yanımda at sürüyordu.

"Bazı kişiler -ki bu yetkin kişilerin adlarını şimdi hatırlamıyorum- Arthur'un ölmediğini, sadece uyuduğunu söylüyorlar; mistik Londra şehri unutulmuş şeylerin gecesinden tümüyle ortaya çıksa, bundan daha büyük bir uyanış olur mu? Burada biraz kuzeye dönmeliyiz-" Şimdi nehir kenarından biraz içeriye doğru, çevremizde berbat ve kasvetli barınaklarından veya bahçe helalarından başka bir şeyin bulunmadığı bir tahta binalar karmaşasına girmiştik. Hâlâ aydınlıktı, ama güneş ufukta o kadar alçalmıştı ki gözlerimi kırpmadan bakabiliyordum. "İşaretlerin gösterdiği yer burası" dedim. "Araştırın bakalım, çukur, geçit veya buna benzer bir şeye dair dikkat çeken veya tuhaf bir emare bulabilecek misiniz? Daha iyi hazırlık yapsaydık, bir ölçme ipi kullanabilirdik."

"Ama başka ilimlere vâkıfsınız Doktor Dee."

“Güneşin ışınlarının, ayın veya yıldızların ışıklarının yansıtılabildiği, şarap, su ve yağ kaplarıyla *ars sintrilla* tecrübe edenler vardır. Gene de, mum ışığı veya güneşin dumanlı parıltısından kehânette bulunmaktan daha kesin sonuç verecek bir şeyimiz var: kristal taşımız var, değil mi?” Deri torbamdan çıkarıp, dikkatlice küreyi ona verdim. “Siz ruh çağırıcısınız. İçinde doğru yolda olup olmadığımız malumatını verecek bir şey var mı yok mu bakın.”

“Doğru yeri bulduğumuzu söylemiştiniz sanki.”

“Gene de sormakta fayda var. Bakın.”

Böylece kristal taşı elimden aldı ve kutsanacak şarapla dolu bir ayın kadehiymiş gibi yüzüne doğru kaldırdı; o an güneş ışınlarının taşın içine girip nasıl yollarından saptıklarını fark ettim.

“İşte!” diye haykırdım. “Buradaki şeyi görüyor musunuz? Kımıldamayın ve taşı havada tutun. Kristalden çıkıp şu tarafı işaret eden bir ışık hattı var.” Hevesle ilerledim ve ışık hattının yaban gülleri ile böğürtlen çalıları tarafından adeta tümüyle kaplanmış bir patikaya yöneldiğini anladım. Mamafih, Edward Kelley peşimde olduğu halde yoluma devam ettim ve hiçbir yaşam ve medeniyet emaresi bulunmayan bir yere doğru gittiğimizi fark ettim. “Sanırım burayı biliyorum” dedim bir an düşündükten sonra. “Buraya Folly Tarlası derler ve burada ne bir şey büyür ne de yetiştirilebilir. Sıradan insanlar burasının ruhlar tarafından mesken tutulduğunu söyler; işte bu nedenle burada ev veya bina göremiyoruz.”

“Bunu size daha önce söylememiştim, ama Glastonbury’de kristale ilk baktığımda buraya çok benzer bir yer görmüştüm.”

Attan indim ve az ilerideki bir tepeye doğru hızla yürümeye başladım. “Şuradaki taşı görüyor musunuz?” diye seldim. “Tepenin yan tarafındaki şu geniş kitleyi? Eski zamanlarda ihtimal cadde veya kaldırım olarak kullanılmış, bir yol parçası gibi görünüyor.” Ah, burada eskiden yeryüzünün üzerindeki en harika şehir, Tufan’dan önceki insan ırkını ihtiva eden mistik bir evrensel şehir vardı! Şehrin bir zamanlar burada olduğunu nereden biliyordum? Biliyordum, çünkü zihnimde apaçık görebiliyordum onu; güzel binaları ve bahçeleriyle,

taş döşeli geçitleri ve tapınaklarıyla soğuk Wapping bataklığında yükseliyor, beni çevreliyordu. Bu devler şehri hakkında eski vakayinamelerde çok şey okumuştum, lakin şimdi bu yerin beni çevreleyen gücüyle hayalimde canlandırmıştım – sapasağlam ve güneşin ışıklarından bile daha parlak.

Edward Kelley koşarak peşimden geldi, ama öyle nefes nefeseydi ki konuşamıyordu. Böylece, ben bataklığı incelerken bir dakikalığına onu oflayıp puflamaya bıraktım.

"Güneş batıyor" dedi sonunda. "Korkarım gün ışığında döneceğiz."

"Yorgun musunuz?"

"Korktuğum ölçüde değilim; ne de olsa gece vakti dolaşılacak bir yer değil burası. Acele edelim Doktor Dee, yalvarırım, çünkü yakında kapıları kapatacaklar."

"Eh, bu günlük göreceğimi gördüm." Londra'nın kapıları üzerime kapanabilir, görececek gözleri olanlar için bu eski şehrin kapıları sonsuza dek açık kalacak; evet, şimdi suyu çekilmiş bataklığa bakar ve yüzümü soğuk rüzgâra tutarken bile.

Mr. Kelley kısa, sarı ceketi ve mavi peleriniyle önüm sıra yürüyordu ve onun kararmış toprak üzerinde ayakları dağlanmış biri gibi aksayarak yürüdüğünü gördüm. Atlarımızın yanına geldiğimizde, "Buraya geri döneceğiz" dedim. "Burada yapacak işimiz var. Londra'nın eski tohumları şimdi altımızda gömülü, ama güçlerini kaybetmemişler. Peki bu kayıp şehri yeniden toprağın üzerine çıkarmak mümkünse, ne olur?"

"Zenginlikler olur."

"Evet, zenginlikler. Ama zafer ve sonsuza dek sürececek bir şöhrat de olur. Hâlâ benimle birlikte misiniz Mr. Kelley?"

"Evet efendim, sizinleyim."

Her zaman sizinle olacağım. Bu sözleri Mr. Kelley mi söylemişti, yoksa başka bir yerden rüzgâr mı taşımıştı bana? Geriye, bataklığa doğru baktım ve sanki orada bembeyaz ve çıplak ve elleri göğsünde çaprazlamasına duran birini gördüm.

Beş

Tümüyle beyazlar içinde biri kilise mezarlığının dışında duruyordu. Mezara işer ve ayağımla yere vururken bir kadın tarafından seyredilmiştim; beyaz bir deri ceket giyyordu ve ona doğru yürürken bayağı genç olduğunu görebiliyordum. Onu çevreleyen menekşe rengi bir ışık vardı ve bir an için ruhunun gölgesi gibi kendisinden yayıldığını sanmıştım; sonra arkasındaki bir yerden geldiğini fark ettim. Kaldırım yüzeyinin altından bir yerden gümbürdeyen, karmakarışık bir müzik gürültüsü geliyordu: Green'in diğer tarafında yer alan, Charlotte Street'te yanından geçtiğimden çok daha büyük ve gürültülü bir gece kulübüydü. Buradaki varlığı her nasılsa gayet yerindeydi; ortaya çıkmasından önce bile, her zaman bu belirli yere aitmiş gibiydi. İyi de gece kulübünü nasıl olmuş da fark etmemiştim? Burasının tarihine çok fazla daldığımdan, basbayağı gözümün önünde duran bir şeyi görememiş miydim? Beni tutan, gözlerimi mühürleyen korku olmuştu. Ama artık korkmuyordum. Kilisenin mezarlığından çıkıp beni seyreden kadına yaklaştım. Kımıldamadı, ama ben yaklaşırken merakla ve ihtiyatla bana baktı. "Benden korkma" dedim.

"Ben kimseden korkmam."

"Burada ne yapıyorsun?"

"Sence ne yapıyorum?" Turnmill Street'te, polis minübüsüyle götürülen üç kadını anımsadım. "Peki sen ne yapıyorsun? Annenin mezarı üzerinde dans mı ediyorsun?"

"Ona benzer bir şey. Şimdi nereye gideceksin?"

“Hiçbir yere. Bir hareket olsun diye bekliyorum.” Güzel ama sanki gerçek karakteri hâlâ ortaya çıkmayı bekliyormuşçasına, hafiften belirsiz hatlara sahip bir yüzü vardı; gözleri kahverengi, burnu kısa ve biçimli, dudakları dolgundu ve bu loş ışıkta bir an için küçük bir manken gibi göründü. “Sen nereye gidiyorsun peki?”

Restorandan ayrıldığımdan beri içimde güçlü bir cinsel arzu uyanmıştı; Daniel Moore ile babam arasındaki ilişki beni uyarmış olmalıydı sanırım ve şehvet duygumu bastırmakta güçlük çekiyordum. “Ah, öylesine dolanıyordum.”

“Takılıyordun yani?”

“Evet, öyle. Takılıyordum. Adın ne?”

“Mary.”

“Nerede oturuyorsun Mary?”

Başını geriye doğru attı. “Nehrin öte yakasında.”

“Nehrin öte yakası evin yarı yolu.”

“Ne?”

“Oturmak için iyi bir yer olduğunu söylüyordum.”

Kendine has, garip bir gülüşü vardı; ani bir nefes patlaması gibiydi. “Bir toplu konutta yaşıyorsan değil, hem de hiç değil. Peki sen nerede oturuyorsun?”

“Evim şu köşeyi dönünce.”

“Sahi mi?” Kiliseyi geçerek birlikte yürümeye başladık ve nefesimi koklamak için gizlice elimi çukurlaştırıp ağzıma götürdüm; şarap, kusmuğun son izlerini de silmişti. Mary ellerini beyaz deri ceketinin derin ceplerine sokmuştu ve bana hiç bakmıyordu; yere, kaldırıma bakıyordu ve bir yönlendirme olmaksızın doğru yönde gidiyor gibiydi. Cloak Lane’nin girişine geldik ve bir an için etrafa bakındı. “Bir şeyi itiraf etmeliyim” dedi. Ona baktım, ama karşılık vermedim. “Biraz paraya sıkıştığım. Şu aralar işsizim de.”

Bunu bekliyordum. “Sorun değil Mary. Bir şeyler veririm. Dert etme.” Aslında beni hiç rahatsız etmemişti; aksine beni daha da heyecanlandırmıştı ve eski eve doğru yürürken elimi omuzuna attım.

“Burası senin mi?”

Sesi çok ilgili, hatta aşırı hevesli çıkmıştı; kendi suçlu düş

gücüm olabilirdi ama bu evde yalnız yaşadığımı bilmesini istemedim.

“Hayır” dedim. “Biriyle birlikte yaşıyorum. Babamla birlikte.”

“Birini gördüm sanki.”

“Onu görmüş olamazsın.” Elimi omuzuna koydum. “Evde yok. Bir süreliğine geri dönmeyecek.”

“Nerede peki?”

“Bingo oynamaya gitti.”

“Bana bingodan bahsetme. Annem de bayılır bu oyuna.”

Onu kendime doğru çekip yol boyunca neredeyse sürükleyerek boynundan öpmeme direnmedi. Kapıyı açar açmaz ne istediğimi biliyordum. “Bodrum katına inelim Mary. Orada kimse göremez bizi.”

“Bana uyar. Ama önce paramı almam gerek.”

“Paranı alacaksın.” Tıpkı babamın yapabileceği gibi yüzüne vurmam istediğim, ama bunun yerine yukarıya çıkıp yatak odamda bulduğum bir zarftan bir miktar beş poundluk aldım. Bir viski şisesi de alarak aşağıya, yanına gittim: Gerçekten yapmak istediğim şeyi iyice sarhoş olana kadar yapamayacağımı biliyordum. Işığı açmadan onu bodruma indirdim; holdeki lambanın ışığı karanlığı deliyordu ve sanki örülmüş kapının etrafında kümeleniyordu. Mary’yi kapıya götürdüm ve onu kapıya yaslayarak soyunmaya başladım. Sonra onu da soydum ve göğüslerine viski döküp büyük bir iştahla yalamaya başladım.

“Göğüslerime dikkat et” dedi. “İz bırakma.” Gene de, dişlerimi etinin biraz derinlerine geçirdiğimde, küçük bir haz çığı attı.

Daniel ile babamın kendi ritüellerini gerçekleştirdikleri yer olmalıydı burası ve Mary’ye daha sert davrandıkça, bu yerin çok daha eskiden de aynı amaçla kullanılmış olduğunu anladım; burası şiddet dolu cinselliğin uygulandığı bir evdi ve biz bu evin son sakinleriydik. O bodrumda ne kadar kaldık bilmiyorum ama orada bulunduğumuz sürece dünyada olmadığını hissettim: verilen ve alınan bu hazzın dışında bir gerçeklik yoktu. Bildik davranış yasaları yoktu, sorumluluk, inanç, sebep ve sonuç yoktu; ayrıca, böylesine güçlü bir şiddet ve heyecan ile

her şeyin var edilebileceğini de anladım. Mary çürükler içinde, kirli, üzerine döktüğüm viskinin kokusunu yayarak yerde yatıyordu. "Babam beni yaptığında," dedim, "sağlam yapmış."

Sanırım ona tükürüyordum. "Gözlerime gelmesin" dedi. "Gözlerime dikkat et."

Sonra bana fısıldayan bir başka ses duyduğumu sandım. "Beni neden çağırdın?" Mary'yi bıraktım ve elimin tersiyle ağzımı silerek yukarıya çıktım. Kendi banyomu bulmayı başardım ve üzerime bir şeyler geçirmeden önce olabildiğince çabuk yıkandım. Bodruma döndüğümde, Mary gitmişti. Şimdi o kadar sarhoştum ki olup bitenleri hemen hiç anımsamıyordum; başka birini bulmak için sendeleyerek evden dışarıya çıktım - başlamış olduğum ritüeli sürdürmek için başka bir kadın ya da kız bulmalıydım. Her şey değişmişti ve sanki yolda uzanmış yatıyormuşum gibi evler üzerime üzerime geliyordu. Oralara nasıl ulaştığımı bilmeden bir sürü yere gittim ve sanki hiç uyardıktan kayboluveren insanlarla konuşmalar yaptım. Gözlerimin önünde dönüp duran ve dans eden bir video oyununa yaslanmış halde bir pub ya da gece kulübündeydim. Sonra bir pisuara çömelmiş, sidiğim bacaklarımdan aşağı akarken buldum kendimi. Orada yaşlı bir adam vardı. Bana doğru eğildi ve bir parçamı ağzına aldı. Geriye yaslanıp güldüm. Yeter. Tamamdı. Babamla ilgili gerçeği keşfettiğim geceydi bu.

* * *

Ertesi sabah kendi yatağında yatıyordum. Buraya nasıl ulaştığımı bilmiyorum ve şok ile şaşkınlık sahnelerine gizlenmiş bazı anlar dışında önceki geceyle ilgili bir şey de anımsamıyordum; öte yandan, sanki uzun süre dinlenmişim gibi garip biçimde huzurlu hissediyordum kendimi. Sonra, yeniden uymak için döndüğümde, yatakta yanıma uzanmış yatan başka birinin bulunduğunu anladım. Aydınlıkta hafifçe nefes alıp veren biri vardı orada. Bir an için bir biçimde hâlâ evde bulunan Mary olduğunu düşündüm, ama hayır, babamdı. Bana gülümsüyordu. Derin bir çığlık koyverdim ve kayboldu. Uyandığım da, tümüyle giyinik halde merdivenlerde yatıyordum. Kapı

açıktı ve o sarhoş halimle her nasılsa eski evin yolunu bulmuş-
tum. Ama şimdi burası içimi tiksintiyle dolduruyordu ve mer-
divenleri tırmanıp odama gidecek halim yoktu.

İşte o an annemi ziyaret etme vaktinin geldiğini anladım;
kocasının gizli yaşamının zaten hep farkında olduğundan şüp-
helensem de, Daniel'in anlattıkları sayesinde keşfettiklerimi
anneme açıklamanın zamanıydı. İyi de, annemin huzursuzlu-
ğunu nasıl hiç fark etmemiş ya da onu teskin etmeyi hiç dü-
şünmemiştim? Anneme sarılma olasılığı, şimdi bile, itiraf ede-
bileceğimden daha fazla huzursuz ediyordu beni.

Aşırı içtikten sonra, alışıldık algıların tümüyle yıkıldığı ve
dünyanın apaçık görüldüğü zamanlar vardır. İşte bu nedenle
annemi çok yalın bir biçimde algılayabiliyordum şimdi. Sanı-
rım hiçbir zaman ona göz kulak olmamıştım, çünkü ona asla
doğru dürüst bakmamıştım. Yaşamını hiçbir zaman anlamaya
çalışmamıştım ve bu nedenle her zaman kayıtsız biçimde tepki
verdiğim öylesine biri, varlığına aldırış edilmeyen bir karakter
olarak kalmıştı benim için. Yaşamının içindeki acıyı asla fark et-
memiştim ya da onu biçimlendiren bu uzun evliliğin doğasını
kavrama zahmetine katlanmamıştım; daha da önemlisi, annemi
sevme zahmetine hiç katlanmamıştım. Kuşkusuz yıllar içinde
bana karşı bu kadar katı ve mesafeli olmasının nedeni de buy-
du. Benim kayıtsızlığıma karşı kendisini savunma yoluydu bu.

Daniel'e bebeliğimle ilgili hiçbir şey anımsamadığımı
söylemiştim, ama sizin de şimdiye kadar anlamış olabileceği-
niz gibi, bu tümüyle doğru sayılmazdı. Bir keresinde çok kü-
çükken Amerika'ya göç etmiş, ama son birkaç yıldır geldiği
kasabanın sokaklarıyla evlerinden başka bir şeyin resmini yap-
mayan bir İtalyan hakkında bir yazı okumuştum. Bunun kendi
başına açıklaması basittir; şaşırtıcı olan, fotoğrafların da kanıt-
ladığı gibi, resimlerinin en ufak ayrıntısına kadar doğru olma-
sıydı. Bir otuz ya da kırk yıl aradan sonra, her evin biçimini ve
her yolun çevre çizgisini aynen hatırlamıştı. Aynı biçimde, ken-
di çocukluğuma baktığımda, o zaman beni çevreleyen sokak-
ları ve evleri ben de hâlâ büyük bir açıklıkla görebiliyordum.
Wulfstan Street'teki küçük, beyaz villaları, Erconwald Street'te-
ki kırmızı tuğladan, toplu konut dizilerini, Melitus Street'in üst

tarafındaki izci binasını ve Braybrooke Avenue yanındaki küçük parkı görüyorum. Ama zihnimde buralarda hiçbir zaman bir başkası yok. Çocukken bana görüldüğü haliyle kendi evimi anımsadığımda bile, hiçbir yerinde birisi yok. Hatırladığım kadarıyla hiç insan yok. Hayır. Sadece bir şey var. Bir keresinde, ben hâlâ çok küçükken, annem beni dizine oturtmuş ve ağlamaya başlamıştı: Tek söz etmeden odadan dışarıya çıkmıştım.

Ertesi gün Ealing'e döndüğümde, bu anı da belleğimden yeniden canlandı. Parlak ve hoş bir sabahı ve Melville Avenue'ye döndüğümde, kaygısızca kaldırımdan aşağı atladım; bu eski bir çocuk oyunuydu – üstüne bas çatlağın, kır belini annenin. Kapıyı açtığında Geoffrey'nin söylediği gibi, annem bahçede "çalışıyordu". Geoffrey beni gördüğüne şaşırmış gibiydi ve mutfak kapısına doğru yürürken huzursuzca konuşmayı sürdürdü. Pencereden geç çiçek veren fundalara eğilmiş olan annemi görebiliyordum ve bir kere daha ne kadar kırılgan hale gelmiş olduğunu fark ettim; birkaç saniyeliğine ikimizin yüzünde de bir ifade olmadan birbirimize baktık. Sonra gülümsemedi ve ellerini bir beze silerek bana doğru geldi. "Bu bir ayrıcalık" dedi. "Öp lütfen." Bu sefer dudaklarım yanaklarına temas ettiğinde iğrenme hissetmedim.

"Seni tekrar Clerkenwell'de görmeyi umuyordum."

"Çok uzak Matthew. Hem yılın bu zamanında bahçenin bana ihtiyacı var. Sonbahar gelmeden." Çimenlere, fundalara ve arnavut kaldırımına baktım: çocukluğumdan anımsadığım gibiydi tıpkı, gerçi o zaman içinde gizlenebileceğim koca bir dünya gibi görünüyordu. "Bir de," dedi, "şu senin evin."

"Evlle ilgili terslik nedir anne?"

Tam o anda çimenliğin kenarında ilgisini çok çeken bir şey buldu ve almak üzere eğildi; kırık bir cam parçasıydı ve annem özenle onu toprağın altına gömdü. "İçeriye girelim" dedi. "Sana güzel bir şey yapacağım."

"Çok can sıkıcı olabiliyorsun. Her zaman söylediğinden fazlasını biliyor gibisin."

"Beni cazip kılan şeylerden biri bu, değil mi?"

Bir an için koketçe davranmaya çalıştı, ama beceremedi. Canını sıkı bir şey vardı; o zaman bile, neden gelmiş oldu-

ğumu bildiğinden şüphelendim. Eve girdik ve Geoffrey kahve yaparken, annem de çocukken bana verilen şu kalın, peynirli sandviçlerden birini yapmakla uğraştı. “Şunu mideye indir.” Sesi neredeyse ikna ediciydi. “Eskiden iyi bir sandviçi severdin.” Anımsadığım kadarıyla bunlardan oldum olası nefret etmişimdir, ama zorunlulukla yemeye başladım.

“Ah, bak bu bana neyi hatırlattı” dedi. “Dolapta bir şey buldum.” Benimle konuşurken hâlâ çok huzursuzdu ve şimdi Geoffrey arkasından bakarken odadan ayrılma fırsatını bulduğuna sevinmiş gibiydi. Ama elinde büyük, kahverengi bir zarfla neredeyse hemen döndü. “Bunları elimde tutmak istemedim.” Sanki çok yanlış bir şey söylemiş gibi durakladı. “Bunları atmak istemedim. Sanırım bunları sen almalısın.” Zarfı açtım ve masaya beş ya da altı fotoğraf düştü. Hepsinde sadece babamla ben vardık. Birinde beni havaya kaldırmıştı (o zamanlar beş ya da altı yaşında olmalıydım) ve bir diğerinde alçak bir duvarda birlikte oturuyorduk. Bazıları bayağı yakın zamanda çekilmiş gibiydi –özellikle bir tanesi bizi taş basamaklardan tırmanırken gösteriyordu– ama, gariplik bu ya, bunların çekildiğine dair bir şey anımsamıyordum.

“Yakışıklı bir adamdı” dedim.

Bir an için gözlerini kocaman açtı. “Şunları kaldır Matthew. Daha sonra bakabilirsin.”

Sesindeki hoşnutsuzluğu gizleyememişti. Geoffrey arabayla ilgili bir şeyler mırıldanarak odadan çıktı ve bir süre sessizce oturduk.

Parmağını fincanının kenarında gezdirerek, “Doğum günün yaklaşıyor” dedi. “Benim doğum günü çocuğum.”

“Onunla ilgili gerçeği biliyorum anne.”

Elini yüzüne koydu. “Ne biliyorsun?” Sesi öfkeli çıkmıştı.

“Onun nasıl bir adam olduğunu biliyorum.”

“Nasıl bir adammış bakalım?”

“Sanırım sen de biliyorsun anne.”

Esnemesini bastırmaya çalıştığını sandım, ama sonra bunun bir ağlama belki de bir inleme olduğunu anladım. “Ben de bütün bu süre boyunca unutmış olduğunu düşünüyordum.”

“Unutmak mı?”

“O zaman çok küçüktün.” Tepe üstü dikilmişim gibi içimde büyük bir kıyamet koptuğunu hissettim ve yeniden bir çocuk oldum. Sonra, aniden ikimiz birden ağlamaya başladık. “Bilmiyorsun, değil mi?” dedi. Bana doğru geldi ve sarıldı. “Ama seni korudum. Annen o zamanlar bile bir işe yarıyordu. Onu engelledim. Onu seninle sadece bir kere yakaladım ve polise bildirmekle tehdit ettim.” Kendime sonsuz bir sabır ve merakla bakıyordum: Londra’nın caddelerinde yürürken baktım kendime, kitaplarım arasında çalışırken izledim kendimi, çocukluğumu Daniel ile konuşurken dinledim kendimi. Kendimi hiç tanıımıyormuşum. “Ondan sonra seni onunla hiç yalnız bırakmadım” diyordu annem. “Seni savundum.” Büyük bir dikkatle masaya bakıyordum – ağacın damarını fark ettim, budakları ve lekeleri fark ettim ve ağacın özüne kendimi öyle zorlayarak baktım ki, sanki dönerek içinde kayboldum. Girdabının bir parçası olmuşum. “Asla sana zarar vermediğine dair yemin etti bana Matthew. Sana asla dokunmadığını söyledi. Ama bu olaydan sonra ondan hep nefret ettim.” Tam o sırada, ağaçla huzur içinde iç içeyken, her nedense daha önce kaçırdığım bir gerçeğin ayırdına vardım – maddi dünya sonsuzluğun barındığı yerd. Bir sır bir başka sırta götürüyordu ve yavaş yavaş perdeyi çekiyordum. “Tanrı bana yardım etsin, öyle anlar oldu ki seninle onun–”

“Senin kendi oğlunun mu?”

Bir süre annemin suskunluğunu dinledim ve sonra başımı kaldırıp ona baktım. Sanırım şimdi ağlamıyordum. “Sen benim oğlum değilsin Matthew. Seni o buldu. Evlat edindi. Senin çok özel olduğunu söylerdi. Eşsiz olduğunu. Bunu kabullenmek zorundaydım, çünkü ona çocuk veremeyeceğimi biliyordum.” Bana karşı yönlendikleri o durumlarda bile, annemin öfkesinin ve sertliğinin kaynağını artık öğrenmiştim. Zehirle beslemişçesine kesin bir tarzda babam yavaş yavaş mahvetmişti onu. Peki ya babam benden ne istemişti? Daniel ne demişti şu şeye? Cinsel büyü müydü? Şimdi neden çocukluğumu, dolayısıyla kendimi unuttuğumu biliyordum. Anılarımda neden hiç kimsenin bulunmadığını biliyordum. Daha en baştan kaybolmuşum. Yaşamımın unutmuş olduğumu sandığım, ama aslında

beni biçimlendirmiş olan bu dönemine dayanılmaz bir tüketmişlik duygusuyla bakabiliyordum ancak.

Sabah boyunca her şeyi konuştuk ve ona babamın Cloak Lane'deki yaşamıyla ilgili keşfettiklerimi anlattım. Duyduklarına şu kadarlık bile şaşırmadı ve uzun zamandır, "in" dediği bir yere sahip olduğundan şüphelendiğini anlattı. Daha konuşurken bile birbirimizi tanımaya başladık; sanki birbirine derece derece aşına olan yabancılar gibiydik. Son derece tuhaf bir duyguydu bu: babamı daha açık bir biçimde gördükçe, kendimizi görüyorduk. "Çok zordu Matthew. Her zaman aramızdaydı. Her nasılsa onun çocuğuydun, asla benim olmadın. İnsanlar sevgiden bahsederler ama—" Sonuçta işin sırrı buradaydı. Ben sevgisiz bir dünyada büyümüştüm –bir büyü, para ve sahiplenme dünyasıydı sadece– ve bu yüzden ne kendim ne de başkaları için hiç sevgim yoktu. Gerçek insanlardan çok hortlaklar görmemin nedeni buydu. Bu yüzden, kendi zamanıma değil de geçmişe ait sesler duyuyordum. Bu yüzden, soğuk ve ayrık bir halde, bir tüpe kapatıldığımı görmüştüm düşümde. *Homunculus* miti de babamın sevgisiz varlığının bir başka yönüydü – böyle bir sterillik ve sahte masumiyet imgesi başka bir kaynaktan geliyor olamazdı. Artık her şeyin değişmesi bir zorunluluktuk.

Masadan kalkıp annemi kucakladım. "Minnettar olmamız için en azından bir nedenimiz var" dedim. "Tüm bunları atlattık hayatta kaldık, değil mi?"

"Sanırım."

Tam bu sırada Geoffrey mutfağa girdi. "İlginç bir şey kaçırdım mı?"

"Hayır canım" dedi annem. "Geçmiş yadediyorduk."

"İyi o zaman." Şimdi annemin nasıl olup da böyle apaçık sıradan bir adamı seçtiğini anlıyordum: Tüm bu yıllar boyunca mahrum bırakıldığı yaşamın sıradan akışını temsil ediyordu Geoffrey. Öte yandan, annemi mutlu ediyorsa, neden sıradan bir şey sayılındı ki? Sonsuzluğu aramaya başladığımızda, onu her yerde buluruz. Mutfak penceresinin yanında durdum ve dışarıya, çimenlere bakarken, Geoffrey beni rahatlatması gerekiyormuş gibi yanıma geldi. "Bahçeler bakım ister" dedi. "Gel de annenin ayçiçeklerine bir bak." Etrafa, anneme bakındım,

ama odadan çıkmıştı; böylece arnavutkaldırımını döşeli yoldan çiçek tarhlarının bulunduğu yere kadar Geoffrey'nin peşinden gittim. Bir şeyler olduğundan şüpheleniyordu, bunu biliyordum, ama komşuların önünde çırılçıplak dolaşamayacağı gibi, bu konuyu açmaya da cesaret edemiyordu. "Bir konuşma yaptınız, değil mi?"

"Evet. Yaptık."

"İyi bari." Bahçenin arka tarafında bir yerde, bir çalı yığınının yakınında büyüyen ayçiçeklerine gelene kadar, sırasıyla her fundaya ve bitkiye hayranlıkla bakarak yavaş yavaş patika boyunca yürüdük. "Tüm bu gübre ve pisliğin içinde nasıl yetiştiklerini görmek şaşırtıcı" dedi.

"Öyle yaptıklarını sanmıyorum. Tam olarak değil." Şaşkınlıkla bana baktı, ama bir şey demedi. "Neden gündöndü de dediklerini düşünüyorsun bu çiçeklere?"

"Çünkü yüzlerini daima güneşe dönerler."

"Hayır. Güneştirler."

"Pardon, seni takip etmiyordum."

"Oğulu takip etmediğini mi söylemek istiyorsun?" Bunu alçak sesle söylediğimden beni duymamıştı.

"İlginç çekecek şeyi biliyorum Matthew. Londra'nın şu yeni genişleme işinde çalıştığımı biliyor musun?" Şehrin içine doğru uzanacak bir doğu "koridoru" gelişimi için sürveyan olarak çalıştığını birçok sefer anlatmıştı bana. "Geçen gün, çökme tehlikesi bulunmadığından emin olmak için, eski Soken nehrinin yatağını kazıyorduk. Waltham Forest'ten Bethnal Green ile Shadwell'e doğru uzanır bu nehir yatağı. Nereyi kastettiğimi anlıyor musun?" Pek dinlemiyor olsam da başımı salladım; annemin yatak odasının penceresine bakıyordum. "Nehir yatağına akan bazı eski kanalizasyon borularını inceliyorduk ki bir şeye rast geldik." Şimdi dikkatimi çekmeyi başarmıştı ve birlikte çimenliğin kenarında yer alan tahta bir banka oturduk. "Wapping ile Shadwell arasında bir yerde bazı dar tüneller bulduk. Tabii kanalizasyon borularıyla aynı zamanda inşa edildiklerini sandım ama sonra onlarla uyumlu olmadıklarını fark ettim. Hem de hiç uymuyorlardı. Böylece birinde yürümeye karar verdik – ıslak, kaygan ve pis kokuluydu, ama buna alışmışız zaten. Sonra çok tu-

haf bir şeyle karşılaştık." Annem penceresinden el salladı, ben de karşılık verdim. "Açıklık bir yere geldik ve orada eski taşlar bulduk. Bir tanesi bir sütun parçasına benziyordu, bir diğeri de kaldırım taşına. Bilirsin ya, aşınma nedeniyle düzleşmişti. Bir de öylece yerde yatan bir kemer parçası vardı. Ne dersin buna?" Sadece tek bir şey düşünüyordum: Gömülü bir kent keşfedilmişti. Geçmişten kalma bir şey ele geçirilmişti.

Tam bu sırada annemin kurgan teriyeri evden fırlayıp tiz havlamasıyla bizi selamlamaya gelmişti. Köpeğe daha önce hiç dikkat etmemiştim, ama şimdi parlaklığını ve ateşliliğini görebiliyordum. Bu su ve toprak bahçesinde, ateş dünyasına ait bir yaratıktı. Öte yandan, dört unsurun bir araya getirilebileceği bir yer var mıydı acaba – hortlaklarla gerçek insanların, kayıp kentlerle var olan kentlerin, benim eski ve şimdiki yaşamlarımın, benimle annemin sevgi içinde bir araya getirilebileceği bir yer var mıydı? Geoffrey küçük köpeği kucağına aldı ve köpek heyecanla Geoffrey'nin yüzünü yalamaya başladı. "Gitme vaktim geldi" dedim. Kalkıp benimle birlikte bahçeden çıkmaya davrandı ama elimi omuzuna koydum. "Hayır. Sen köpekle kal. Ben anneme bakacağım."

Annem mutfakta beni bekliyordu ve ilk kez onunla el sıkıştık. Çok garip bir davranıştı, ama bir biçimde uygundu da. Sonra yanağından öptüm. "Tekrar geleceğim" dedim.

Evden ayrıldım ve ilk duygu dalgası beni çarptığında Wulfstan Street'te yürüyordum. İçimde bir şey yükseldi ve beni bir ön bahçenin tuğla duvarına çarptı. Sahip olduğum her şeyden daha büyük ve daha güçlü bir coşkunun yüzeyinde debelendiğimi biliyordum. İçimi doldurdu ve birkaç saniye sonra kayboluverdi. Hâlâ duvara yaslı duruyordum ve şimdi elimi yüzüme götürdüm. Bir süre sonra köşeyi dönüp Braybrooke Avenue'ye geçtim ve Ealing Broadway'e doğru yürümeye başladım. Burası, bir zamanlar nefret edip reddettiğim ama şimdi garip biçimde kendimi hoşnut ve hatta neşeli hissettiğim, çocukluğumun geçtiği yerd. Yaşlı bir adamın karşıya geçmesine yardım eden bir kız çocuğu gördüm ve uzaklarda bir yerde birisinin şarkı söylediğini duyabiliyordum. Sanırım, babama acı-maya o zaman başladım.

Gösteri Odası

"Kendinizi arındırdınız mı Mr. Kelley? Buna teşebbüs eden ve arınmış olmayan birinin laneti üzerine çekeceğini gayet iyi biliyorsunuz."

"Bir gün ve bir gece cinsi münasebetten uzak durdum. Oburluktan kaçındım. Her yerimi yıkadım ve tırnaklarımı kestim."

"Devam edin o zaman, içeri girin. Bu yer kutsaldır." İşte böylece, gereken saygıyı göstererek ipek kumaş üzerine yerleştirdiğim kristali de yanımızda taşıyarak gizli çalışma odamıza, ruh çağırma odamıza ya da gösteri odasına girdik. "Tatbikat masasına oturun," dedim, "ve görülebilecek ve duyulabilecek her şey için kendinizi hazır tutun."

"Bundan daha meşakkatli bir iş yoktur Doktor Dee. Bu çalışma beni tüketiyor."

"Eh, henüz tek parçasınız." Her zamanki yerimde, arkasında durdum, çünkü *in crystallo* görmek yeteneği bana verilmişti. "Gördüğünüz bir şey var mı?"

"Hiçbir şey. Taşta hiçbir şey görünmüyor, altın perde bile."

"Taş her zamanki yarı saydam halinde mi?"

"Öyle."

"Öyleyse, kendimize büyük bir gücün emanet edildiğini bilerek inançla beklemeliyiz. Çok şeye vâkıf olduk ve daha ziyadesine de olacağız."

Kısa bir süre sonra Kelley, "Altın perdeyi görüyorum şimdi" diye fısıldadı. "Taşın içinde çok hareketsiz duruyor. Hayır,

kımıldıyor. Perde geriye doğru çok uzaktaymış gibi görünüyor ve taşın perdeyle ön tarafı arasında kalan bölümü apaçık. Perdenin altında, dizlerine kadar insanların ayaklarını görüyorum. Şimdi hepsi hareketsiz duruyor.”

“Ruhunuza sabır telkin edin Mr. Kelley, zira tüm bu şeyler olağanüstü.”

Böylece bir kere daha çalışmamızı başlattık. Her bir seans bir gün alıyor, lakin bu meşgalede ziyadesiyle dikkat harcandığından ve insanı titretecek ölçüde endişe yaşandığından gösteri odasına haftada sadece bir kez giriyoruz. Ayrıca, yorumlanacak çok fazla mesele oluyor ve tüm bu gördüklerimizin manasını bulup çıkarmak için kitaplarıma gömülmeye mecbur kalıyorum: Bu hakikatler, Paris Garden’da bir köpeğin bir ayıyı kulağından yakalaması gibi açgözlülükle zaptedilebilecek türden şeyler değiller.

Eski Londra şehrini aramak maksadıyla Wapping’deki kurumuş bataklığa gittiğimiz o günden, yani Edward Kelley’nin hizmetime girdiği günden bu yana tamı tamına on iki ay geçti. Mamafih, zamanın sisi öyle bir çırpıda dağıtılacak gibi değildi: aynı mahale defalarca gittik, lakin o tepelikten ve eski taş parçasından başka bir şey bulamadık. Bir kış gecesi ortalık pek sakinken (Edward Kelley’nin memnuniyetsizliği hilafına) tepeliğin üzerine bir masa yerleştirip üzerine de yağ, şarap ve su kapları koyacak kadar ileri gittim: *De re metallica* adlı eserinde Agricola, mum huzmesinin parlak bir metal vasıtasıyla bu sıvıların üzerine tatbik edildiğinde unutulmuş şeylerin biçimini açığa çıkaracağını bildirir. Ama mum huzmesi içinde bize yol gösterecek hiçbir şey yoktu ve her şey külliye gizli kaldı. Yeri daha derin kazabilirdik, ama bu durumda da planlarımızın keşfedilmesi riski vardı. Wapping bataklığından o gece geri dönerken Edward Kelley’ye, “Zamanımın dışında doğmuş gibi hissediyorum kendimi” dedim. “Tüm bir semayı ele geçirmeyi arzu ederken, sanki tahta bir küre manzarasıyla yetinmek zorunda kalmış gibiyim.” O zaman hakikaten umutsuzluğu yakın bir noktadaydım, ama birden hedefimizi bir başka yoldan vurabilecek oku keşfettim. “Mamafih, bir kez de,” dedim, “neden benim için görmeyesiniz?”

“Yani?”

“Gözlerimizi tekrar taşa döndürmeliyiz. Parabolik spekulumun veya yakan aynanın güneş ışınlarını nasıl kullandığını pek iyi bilirsiniz. Kutsal kristalimiz, esas taşımız, bizi saran ruhlar dünyasını neden görünür hale getirmesin? Gömülü şehre gitmek için başka nerede daha iyi rehberler bulabiliriz?”

“Muhakkak,” diye karşılık verdi, “o taşta bir muamma var, çünkü daha önce harika şeylerin görüntüsüne vâkıf oldum. Gene de, emin değilim—”

“Ürkekliğin sırası değil Edward. Sahiden muammalar ihtiva ediyorsa, o halde bunlar saklanmalılar ve korunmalılar. Laboratuvarımın hemen yanında, gelene gidene geçit vermeyecek küçük bir oda tefriş edeceğim –karım bile oraya girmeye cüret edemeyecek. İşte orada, o saklı odada, ziyadesiyle kararlı ve tafsilatlı sorularla taşa danışacağız. Artık önümüzde uzanan tek açık yol budur.”

İşte böylece, hemen ertesi günü işe koyuldum ve ruh çağırma odası mükemmel bir hale geldi. Cornelius Agrippa'nın *De mysteria mysteriorum* adlı eseri sayesinde şahsımca malum olan sihirli daireleri, harfleri ve duaları zemine kazıdım. Sonra *Mutus Liber*'in yardımıyla araba tekerleği gibi yuvarlak, billurdan bir masa yaptım ve sarı ve mavi renklerle üzerine belli harfler ve adlar yazdım; yan tarafları da kırmızı işaretlerle süslenmişti ve masanın her bir ayağının altında Hermes Trismegistus'un mum mührü yer alıyordu. Masanın tam ortasında da üzerine kutsal adların işlendiği büyük bir mühür bulunuyordu; mühür ve dahi masa bilahare kırmızı ipekle kaplandı ve kristal taş bunların üzerine yerleştirildi. Bu özenli hazırlıklarımız boşa gitmedi çünkü, *laus Deo*, Edward Kelley'nin nazarına kendisini açan hakiki bir ruh taşı olduğu ortaya çıktı; bu küre sayesinde, şahsen Tanrı ve habercileri tarafından bize taşındığından hiç şüphe etmediğim, çok sayıda olağandışı şey ve varlık bir araya toplandı.

İlk ziyaret gayretli hazırlıklarımızın ve başladığımızın ilk haftası içinde gerçekleşti. Kristale eğilmiş durumdaki Kelley, “Bir perde var,” dedi, “ve şimdi sanki bir el tarafından kaldırılıyor.” Merak ve şaşkınlıkla yanıp tutuşuyordum ve samimi-

yetle her şeyi tastamam olduğu gibi anlatmasını istirham ettim. “Şimdi genç bir oğlan görüyorum. Cebinden küçük bir kitap çıkarıyor. Kitaptaki bir resme bakıyor.”

“Nasıl bir resim olduğunu görüyor musun?”

“Hayır. Kitabın sayfalarını çeviriyor. Duyamadığım biri onu çağırıyor gibi. Giysileri taşın çevresine bir ışık saçıyor. Şimdi yukarıya hareket ediyor sanki ve bir bulutun içinde görünmez oluyor. Şimdi kayboldu.”

İkinci ziyaret sonraki hafta gerçekleşti. “Perde hareket ediyor” dedi. “Burada bir şey var, ama denk getiremiyorum. Evet, beyaz bir yolda yürüyen bir adam. Başında şapka olmayan, uzun boylu ve yaşlıca bir varlık.”

“Bu gerçek olabilir mi?”

“Taşın içini kendi gözlerimle görüyorum Doktor Dee, hayalimde değil. Bakın şimdi buradaki eve yaklaşıyor. Eski kuyunun yanına geldi.”

“O kadar yakına mı?”

“Eve yaklaşıyor. Evin kapısına vuracaktı gibi yapıyor. Ama şimdi duruyor ve gülüyor.” Sonra Kelley ani bir hareketle kendisini geri çekti. “Taştan gözlerime doğru toprak atıyor.”

“Tekrar taşın bakın” diye rica ettim. “Adam bize çok yakın.”

“Şimdi perdeyi çekti, sanki taşın etrafına doladı ve artık göremiyorum.”

Titreyerek koltuğuna yığıldı ve ben de bu sinir krizinde ona pekâlâ katılabilirdim: Hangi ruh ya da şeytan çalmak üzereydi kapımı? Sonra babam geldi aklıma. Şimdi tatbikat masasına doğru eğilmiş ve rüya gören biri gibi taşın bakan Kelley’ye, “Bu yaşlı adamın gri ve çatal sakalı var mıydı?” diye sordum.

“Sakalı yoktu. Garip bir tarzda giyinmişti.” Sonra sırtı büküldü ve oturduğu yerde dikildi. “Fakat şimdi her yanı alevlerle kaplı bir başkasını görüyorum. Evet, çok ama çok sayıda ateş parçalarına bölünmüş durumda. Şimdi, taşın içinde dönen, araba tekerleğine benzer, büyük bir ateş çemberine dönüşüyor. Şimdi kayboldu. Artık tüm bu gösteriler kaybolup gitti.” Felaket terliyordu ve elini alnında gezdirdi. “Bugün daha fazla yapmam. Bunlar, büyük bir bedele malolmadan ölümlü insanlara bağışlanacak şeyler değil.”

“Nedir bu bedel bahsi,” dedim, cesaretini canlandırma gayretiyle, “kazanılacak, her şeyden daha büyük bir ödül varken? Burada, taşın içinde bir hazine saklı.”

“Altının sırrını kastetmiyorsunuz değil mi?” Gene birden tere batmış gibiydi. “Bunu bildiğinizi zannediyordum.”

“Hayır altının değil, lakin çok daha büyük hazinelerin. Bu ruhlar Tanrı tarafından gönderiliyorsa, ki kesinkes böyle olduğuna kaniyim, zamanın kendisinin muhtevasını arayışımızda bize yardımcı olabilirler.”

“İyi ama altının sırrı sizce malum mu? Bu meselede daha fazla yardıma muhtaç değil misiniz?”

“Size bilahare aktaracağım çok sayıda sır ve muamma-ya vâkıfım ben Mr. Kelley. Ama şimdi daha büyük bir muammaya yaklaşıyoruz, bu nedenle sizden mevcut gayretinizi devam ettirmenizi rica ediyorum. Altın, mücevher veya herhangi bir değerli şey arzu ediyorsanız, nazarınızı kutsal kristale yöneltin.”

Bu konuşmayı takip eden iki hafta sonra, tatbikat masasında bir değişme oldu. Oturaklı sandalyemi temizlemediği için uşağımı azarlamak icabeti yüzünden geciktiğimden, odaya Edward Kelley'den biraz sonra girdim ve onu şaşkınlık içinde koltuğunda oturur halde buldum. “Bir gürültü duyuyor musunuz?” diye sordu bana.

“Nerede?”

“Nerede olacak, taşın içinde elbette. Taşın içinden sesler geliyor. Onları duyabiliyor musunuz?”

Korkuyla bir adım geri çekildim, lakin sonra içimi büyük bir merak kapladı; kristale yaklaştım ve hemen birkaç saniye sonra, ona hiçbir el dokunmadığı ve hiçbir ölümlü ya da dünyevi şey onu hareket ettirmediği halde, şıkırdadığını ya da şakırdadığını duydum. “Bir şey duyuyorum,” diye fısıldadım, “sanki süratle ve güçlü bir şekilde sallanıyormuş gibi, bir deste anahtarın sesine benziyor.”

“Siz sesler duymak istemiştiniz efendim, ama bunlar düpedüz gürültü.”

“Ardından ne geleceğini kim bilebilir? Bütün bir eserin ilk notaları olabilirler pekâlâ.”

İşte böylece, takip eden haftalarda, Edward Kelley medyumluk yapmak üzere taşın başına oturduğunda, bir de baktım ruhlarla konuşabilir haldeyim. Bize ilk gelen yedi ya da sekiz yaşından büyük olmayan bir kız çocuğuydu: Kelley kızı ıssız bir yerde bir taşın üzerinde otururken apaçık gördü ve kim olabileceği hususunda kıza sualler tevcih etti. Ben ne görüyorum, ne de duyuyordum, ama Kelley her şeyi anlatıyordu.

“Annemin ilk ve tek çocuğuyum” dedi kız çocuğu. “Evde küçük bir oyuncak bebeğim var.”

“Evinin nerede olduğunu sorun Mr. Kelley.”

Mr. Kelley sorduktan sonra, kız şöyle cevapladı: “Nerede yaşadığımı size söylemeye korkuyorum. Döverler beni.” Lakin hemen sonra kollarını Kelley’ye uzatarak, “Ne olur sizinle biraz oynayayım, sonra kim olduğumu söylerim” dedi.

“Bir melek mi,” diye sordum, “yoksa bizi eğlendirmeye gelen düşük seviyede bir ruh mu?” Ama bunun üzerine kız kayboluverdi.

Kelley mumları bir bir söndürürken, ben de diz çöküp dua ettim. Son mumu söndürürken bana “Eğer bu varlıkların yaratıcısına şefaatta bulunuyorsanız,” dedi, “kandırılmadığınızdan emin olun.”

Pencerenin önüne bir perde gerdiğim ve kapıların kesinlikle kilitli bulunduğundan emin olduğum için tatbikat odası şimdi oldukça karanlıktı. “Peki, ne çeşit bir kandırma olabilir bu?”

“Şeytan tuhaf şekillere bürünür Doktor Dee; bu taşın içindeki ruhlara güvenmeden önce onlara daha fazla sual sormalıyız.”

Sonraki hafta, *in crystallo* hiçbir şey görünmediğinden umutsuzluğa kapıldık ve ben taştan sanki insanlar kerpiç duvarlara vuruyorlarmışçasına çok büyük bir gürültü geldiğini duyduğumda, neredeyse odadan çıkmak üzereydik. Az sonra, gürültü sanki bütün evi sallayan bir gülmeye ve tangırdamaya döndü. Merakımızdan vazgeçip korku içinde birbirimize baktık; bilahare ses azaldı ve her şey normale döndü.

Biz ruh çağırma odasına bir daha girene kadar bir hafta geçti ve tatbikat masasına oturur oturmaz Edward Kelley taşın içinde bir hareketlenme gördü. “İki adam görüyorum,” dedi, “birbirleriyle konuşuyorlar.”

“Ne söylediklerini duyabiliyor musunuz?”

“Biri diğere kendisini Harlotte Street ya da Charlotte Street’te gördüğünü söylüyor.”

“Böyle bir yer yok.”

“Diğeri inliyor. Şimdi ikisi de kayboluyor.”

Bu olağanüstüydü gerçekten de, ama daha büyüğü sonraki hafta odaya girdiğimizde gerçekleşecekti. Tatbikat masasına doğru yaklaşırken Kelley, “Taşın içinde gök gürültüsü var” dedi. “Ayrıca, içinde birisini gördüğüm karışık ışığa benzer bir şey var.”

“Tanıdığımız biri mi?”

“Bir erkek” dedi. “Siyah satenden, yırtmaçlı bir ceket var.”

“Ne tür bir varlık bu? Tüm hafta boyunca bizi mi bekliyor-muş?”

Kelley sorularımı tekrarladı ve dikkatle karşılığını dinliyormuş gibi göründü. “Bizimle konuşan kişiye böyle şeyler sorulmamalıymış” dedi.

“Bize adını söyleyebilir mi?”

“Adının Zalpor olduğunu söylüyor; Elohim’den biriymiş. Şimdi onu gayet net görüyorum. Boynunda kırmalı, yuvarlak bir yaka var. Uzun bir şey, kenarları siyah veya mavi.”

“Siyah olacak. Konuş onunla da kaybolmasın.”

“Sabırlı olun, çünkü yaklaşıyor. Şimdi gülüyor, hah, hah, hah, haa! Gürültülü bir kahkaha. Şimdi de, Dee, Dee, senin hususi bir düşmanını tanıyorum, diyor.”

Bu laf yüreğimi yerinden oynattı. “Kim?”

“İnsanoğlu.”

“Ah,” diye karşılık verdim, “bu latifesiyle tam on ikiden vurdu!” Sonra, daha sakin bir şekilde, “Öyle olsun. Sadece doğru olanı söylüyor” diye ekledim.

“Dee, Dee, Tanrı’nın inayeti birtakım rezil adamların senin anavatanında şerefini zedeleyerek sana karşı zafer kazanmalarına izin verdi.”

O zaman bana karşı olan belli kişileri –Oastler, Rushton, Dundas ve diğerleri– aklıma getirdim ve olanca öfkem ruhlar odasını doldurdu. “Evet” diye cevapladım. “Semirirlerken kaybedenlere müsaade ediyorum ki konuşsunlar. Mamafih en şiş-

man kaz en önce yatar bıçağın altına ve ben o zaman onların refahlarını sona erdireceğim.

Kelley sessiz olmamı işaret etti. "Tekrar konuşuyor" diye fısıldadı. "Ama ne dediğini duyamıyorum. Ah. Şimdi duyuyorum. Tümüyle duyuyorum. Size bu aptal sineklerin kendilerini yakacak olan alevle nasıl oynadıklarını düşünerek neşelenmeniz gerektiğini söylüyor. Şimdi sallanıyor. Ah Tanrım. Şimdi de sanki başını omuzlarının üzerinde döndürüyor." Kelley taşı seyretmeyi sürdürdü ve komuta altındaki biri gibi bana şu sözleri aktardı. "Dee, Dee, şu kehanetime kulak ver. Koşabildiğin kadar koş."

Bundan sonra taştan ayrıldı ve bu ruh yüzünden Edward Kelley'nin kafası bir hayli karışmıştı – dediğine bakılırsa, hangi küreden geldiğini, bir melek mi başka bir şey mi olduğunu nereden bilecektik ki? "Ona bakmaya ve göstereceklerini dosdoğru aktarmaya bir itirazım yok," dedi, "ama yüreğim ona karşı."

Epeyce kendime gelmiştim ve ona korkacak bir şey olmadığını ama kazanacak çok şey olduğunu anlattım. "Bu ruhların bize rehberlik edebilecekleri bir bilgi dünyası var" diye devam ettim. "İster iyi ister kötü olsunlar, ki şu anda bile canı yürekten iyi olduklarına yemin edebilirim, bize bir başka yerden haber getiriyorlar. Unutmayın, siz ve ben sadece bu ayın altındaki tabakada yaşayabiliriz ve hava bizim hapishanemizdir. Kulaklarımızı bir başka küreden gelen bu seslere ve gözlerimizi bu harika ruhlara kapatmalı mıyız? Daha yüksek tabakaların sahip olduğu bilgilere ulaşmaya gayretten başka ne yapabiliriz? Bütün hayatımı ve çalışmalarımı büyük bir hakikatin, insanoğlunun sıradan fiiliyatlarının çok ötesindeki bir gerçeğin arayışıyla tükettim ve şimdi beni yolumdan çevirecek hiçbir şey yok. Sizin arıtma ve simyaya has sonuçlarla para kazanmayı arzuladığınızı biliyorum--"

"Hayır efendim..."

Elimi kaldırdım. "Evet, öyle yapıyorsunuz. Ve ben de arzuluyorum bunu. Ama ben her türlü altından daha çok daha parlak bir ışık daha görüyorum; ve bu ışık beni ilerlemeye zorlayıp, bu kristal taşın ta kenarına kadar getiriyor. Öyleyse, artık şeytanlardan bahsetmek yok artık. Devam etmeliyiz."

Hayli yakınmadan sonra buna razı oldu, ama odada yaptığımız sonraki tatbikat sırasında kararlılığımın karşılığını fazlasıyla aldım.

O gün bana, "Taşın etrafında bir gürültü var," dedi, "birçok sesin karışımından mürekkep bir gürültü. Şimdi de yıkılan sütunların sesi geliyor."

"Bir şey görünüyor mu peki?"

"Gelen bir genç adam var ve bana gülümsüyor. Sanki bir masanın arkasında gibi duruyor; kendisine vaiz ya da ders veriliyor gibi."

"Başka ne görüyorsunuz?"

"Geniş yenleri olmayan garip bir giysi var üzerinde. Altındaki külot pantolon da değil, kısa pantolon da; bir tür kumaş işte. Şimdi gömleğinin üzerinde bir yelek bulunan ve ötekine benzer bir pantolon giymiş başka bir adam görüyorum. Birlikte konuşuyor ya da sohbet ediyorlar."

"Ne söylediklerini duyabiliyor musunuz?"

"Alçak sesle konuşuyorlar, rüzgârın mırıltısı gibi, ama şimdi sanırım bir şekilde duyuyorum. Adları Matthew ve Daniel."

"Kutsal adlar."

"Şimdi kahkahalar atarak sizden bahsediyorlar."

"Benden mi?" Bundan ziyadesiyle korkmuştum, ama her şeyden çok merak duyuyordum.

"Şimdi gittiler. Şimdi başkası geliyor. Her yanı beyaz kürkle kaplı kadife bir giysisi var ve size hitap edecekmiş gibi hareketler yapıyor. Duyduğum şekliyle size aktaracağım." Sonra Kelley aşağıdaki konuşmayla devam etti.

"John Dee, John Dee, hayatta ün ve başarı kazanman engellendi mi?"

"Evet, engellendi. Çok kereler ve haksız yere."

"Ve böylece yükselme yolun tıkandı mı?"

"Sahiden de evet."

"Evet, John Dee, senin dünyanda dostluğa pek az yer var. Ama yüreğini ferah tut: düşmanlarının arasında korkudan başka hırs yoktur. Düzenli Richard olarak bilinen Richard Poynter diye birini tanıyor musun?"

"Evet, züppenin dikâlâsı, bir hırsız, bir dolandırıcı."

“Senin hakkında iftiralar yaymak üzere yaşıyor, ama muhtemelen ömrü kısa sürecek.”

“Ah, arzunuz ne hoş.”

“Bu benim değil, senin arzun. John Dee, John Dee, herkesle tanış ol, ama kimseye güvenme. Tutkunun yüksekliğini ve huzursuzluğunu biliyorum, ama gaye bellediğin tüm muratlarına erme ruhsatı verildi sana. Unutma ki Sisyphos’un taşına yosun yapışamaz, yo, ve Merkür’ün eteklerine çimen tutunamaz: Bu nedenle, ulaşabileceğini düşündüğünden daha fazlası için uğraş, tüm dünyanın bilgisine ulaşmaya çalış ve hem maddi hem de manevi altını yarat. Sana sözüm şudur ki John Dee, yaşayacak vaktin ve günlerin olacak ve öldüğün zaman bu dünyadan ayrıldığında ünün ve hatıran kıyamete kadar yaşayacak. Ve dahi şunu da unutma: küçük adamın içinde yaşadığı cam kabın çok ötesine taşıyacak seni. Hadi hoşçakal.” Bunun üzerine Edward Kelley bayıldı. O zaman bile sadece benim rüyamdan ve umudumdan ibaret olan ve belli bir cismaniyete bürünmemiş bulunan *homunculus*’umdan bahsetmesine şaşırmıştım; kendi diyarlarından her şeyi, kendi yüreğimde sakladığım sırları dahi görebildiklerini unutmuşum.

Sonsuzluğun kapıları ardına kadar açılmıştı ve bu son ziyareti izleyen haftalarda, ruhlar odasında muhtelif muammalar ve gösteriler sergilendi. Bir zaman geldi ki Kelley’ye ruhlar taşı terk edip odanın içinde uçuyorlarmış gibi görünmeye başladı ve bu hınzırlıkları yüzünden Kelley fena halde tedirgin oldu. Kafasının içinde sesler vardı –göze bir şey görünmese de– ve kutsal masanın karşısındaki yeşil koltukta otururken sağ omuzuna büyük bir ağırlık ya da görünmez bir yük geldi çöktü. Kelley’ye göre bir şey kendi üzerine yazıyordu, ama ben tek kelime görmedim. Bilahare, sonraki haftanın aynı günü, ki her Cuma bizim ruh çağırma günümüzdü, öğleden sonra yanımda otururken kafasında tuhaf bir hareket hissetti. Bundan sonra Kelley’ye göre ruhi bir varlık gene olanca ağırlığıyla sağ omuzuna oturdu ve varlığın konduğu yer çok sıcaktı.

Mamafih, daha başka mucizeler de oldu: bu son hadiseden kısa süre sonra, ben masanın yanında dururken, Kelley’ye bacağımın üzerinde beyaz dumandan mürekkep bir küre göründü.

Ardından, yuvarlak ve iğne başı kadar olmak kaydıyla duman-
dan küçük şeyler Kelley'nin yüzüne doğru geldiler ve bunları
kendisinden uzak tutmak için büyük gayret sarf etmek zorun-
da kaldı. Bilahare bu son hadiseleri istişare etmek için çalışma
odamda otururken, "Bu ruhların sahiden de kudretleri var"
dedim. "Dünyada görülür hale geldiler, üstelik sadece taşın
içinde de değil, ve maddi araçlarıyla bizi etkileyebiliyor. Öyley-
se, tıpkı arılar gibi neden hem bal hem de mum üretmesinler?"

"Nasıl yani?"

"Ben her şeyi bilmek istiyorum ve aynı zamanda her şeyi
yapmak da istiyorum. Ancak o vakit emelimin en üst basama-
ğına varmış olacağım. Bulmaya gayret ettiğimiz eski şehir hak-
kında bir şeyler daha anlatabilirim mi size?"

"Tıpkı sizin öğrenmek için sebeplerinizin bulunması gibi,
ben de öğrenmeye her daim amadeyim."

"Bende çok eski zamanların, yani yeryüzünde büyük bir
kudretin hüküm sürdüğü ve tüm insanların tanrılar gibi olduğu
şimdiki zamandan geriye doğru üç bin yılı aşkın bir zamanın,
yazılı vakaları var. Bu -hatalı düşünmüyorsam- mistik Londra
şehrini kuran, Tufan'dan önce var olmuş ırktı. Toprağın altında
bir yerde, bu kalıntıların içinde gömülü halde, çok kudret sahi-
bi olduklarından -fiziksel manada değil, ama ruhi güç manasın-
da- dev olarak anılan bu kutsal ırka ait işaretler ve izler bulu-
nabilir. Heyhat, tıpkı Glastonbury'de kazılıp çıkarılan kristal taş
benzeri, onlardan kalan hatıraları ve anıtları bulursak, kim bilir
biz hangi güçlerle donanacağız? Küreleri hareket ettirip, sabit
yıldızlara dokunmak üzere semaya yükselemez miyiz?"

"Benim idrakimin çok ötesinde bir tertip ortaya koydunuz
Doktor Dee. Neden bu meseleleri bana daha önce açmadınız?"

"Beni anlayacak halde olsaydınız, daha önce izah eder-
dim." Bir şeyler daha söylemek üzereydi, ama elimin bir ha-
reketiyle onu susturdum. "Ama tertip ve plan üzere bu kadarı
kâfi. Bize düşen hali hazırda sahip olduğumuz bilgiye göre ha-
reket etmektir. Aisopos'tan pek hoş biçimde aktarıldığı gibi, si-
neğin biri arabanın dingiline oturup da, vay be amma da toz
kaldırıyorum ha, demiş. Biz bu sinek gibi olmamalıyız. Biz te-
kerleği kendi gücümüzle döndürmeliyiz."

“Ne kastettiğınızı anlamıyorum.”

“Daha önce de yaptığımız gibi, taşın içindeki ruhları çağır-
malıyız, ama artık onları bu meseleler hakkında açık açık sor-
gulamalıyız. Adımlarımızı eski şehrin hazinelerine doğru yön-
lendirmelerini istemeliyiz onlardan. Onlara dualarla ve huşu
içinde titremelerle yaklaşmalıyız ki günün birinde atalarımızı
bulmak üzere bizi yerin altına sevk etsinler. Bizim yol göste-
ricimiz olurlarsa, başka pusulaya ihtiyacımız kalmaZ.” Sözle-
rimden irkilmiş göründü ve ruhlar hakkındaki şüphelerini ve
hoşnutsuzluğunu büyük bir itiraz dalgası halinde ifade etmeye
başlamadan evvel odada bir aşağı bir yukarı yürüdü.

“Bizim öğrencilerimiz olabilirler” diye karşılık verdim.

“Onlara güvenmiyorum.”

“Lakin ne diyeceklerini duymadan elinizin tersiyle onları
bir kenara atamazsınız.”

“Zaten dinledim onları, değil mi? Bizi bir karanlık ve deh-
şet mahalline sürüklemeyeceklerini kim bilebilir?”

“Biraz geniş yürekli olun Edward. Onlar bizim oklarımız.
Hedefi onların yardımıyla vurmaya denememiz gerektiğine
inanmıyor musunuz?” Bir an için durakladım. “Bu, sizi zengin
yapacak.”

“Habis ruhlardan gelecekse efendim, ben altın maltın iste-
miyorum.”

“Pekâlâ. Sizi *ben* zengin edeceğim. O ruhi varlıklara değil
de bana güvenin.”

“Sahiden mi?”

“Sahiden. Öyle arzu ediyorsanız, sizi onların fena sözlerin-
den ve dahi hareketlerinden koruyacağım. Yeter ki siz şu ana
kadar yaptığınız gibi benim tercümanım olmayı sürdürün. Siz-
den daha ziyadesini istemeyeceğim. Kendi yumurtalarımı pi-
şirmek için sizin evinizi ateşe vermeyeceğim.” Bu mütalaa onu
biraz teskin etti ve biraz daha münakaşa ettikten sonra, gelecek
tatbikatımızda ruhları sorgulamaya söz verdi.

Böylece, o gün geldiğinde tatbikat masasına ruhum titreye-
rek yaklaştım. “Sanki bin tane su değirmeni aynı anda çalışıyor-
muş gibi,” dedi, “o ölçüde muazzam bir gürültü geliyor taştan.”

“Bir şey görüyor musunuz?”

“İki şey ya da ruh görüyorum. Onlara ne demek gerekir bilemiyorum şu an. At üzerinde uzun boylu biri var; sakalı traşla düzeltilmiş ve gök rengi bir pelerini var. Hangi yolda gittiğini göremiyorum, ama tanıdık geliyor: evet, Charing Cross’a doğru iniyor. Atlı bir adam daha var; kısa pelerinli ve yaldızlı meç taşıyan zayıf biri.

“Nereye gittiklerini sorun. Belki de aradığımız bilgilere sahiptirler.”

Sorumu tekrarladı ve kulağını taşla yaklaştırarak dikkatle dinledi. “Belli bir yere doğru gitmiyorlar” dedi. “Ama şimdi bana yaklaşıyorlar. Uzun adam parmaklarıyla kavradığı küçük bir sopa tutuyor ve sol elinde bir kesik yarası var. Zayıf adamın ayaklarını sımsıkı saran botları var. Adam sopasını kaldırıyor ve taşın içinden size işaret ediyor.”

Bu ödümü patlattı ve kâğıt gibi bembeyaz kesildiğimi hissettim. “İsteklerimi yerine getirmeye hazırlar mı?”

“Öyle sanıyorum.”

“O halde eski şehre doğru gitmelerini söyle. Bizi o gömülü görkeme götürmelerini iste.”

“Sizi duyuyorlar ve gülmeye başladılar. Şimdi bembeyaz bir elbiseye bürünmüş genç bir kadın ileriye çıkıyor; atları alıp Charing Cross’tan şehre doğru götürüyor.”

“Belki o isteğimi duydu da bizi doğru yola sevk ediyor.” Şimdi hevesle iz sürüyordum. “Başka ne görüyorsunuz?”

“Hararetle at sürüyorlar ve bu arada genç kadın kolları iki yanına açık ve ayakları yere bir metre mesafede değmez bir halde hâlâ önleri sıra gidiyor. Görünüşe bakılırsa St. Botolph ile tam Aldgate’in arka mahallindeki tarlaları geçiyorlar.”

“Eski şehrin bulunduğu yere gidiyorlar.”

“Kurutulmuş bataklığın orada durdular—”

“Biz de bizzat defalarca orada durduk.”

“Şimdi eski bir binanın, bir kilise ya da tapınağa benzer bir yerin temelini işaret ediyorlar.”

“Bunun orada bulduğumuz taşla bir alakası var mı?”

Kelley beni dahi duymadan *in crystallo* bakmaya devam etti. “Ama şimdi her şey değişti. Her yer parlak. Taştan yapılma ve gösterişli evlerin bulunduğu bir şehrin ortasındalar.”

"Bu mümkün mü? Bir hayalde görüldüğü haliyle, eski şehrin kendisi mi bu?"

"Bana Glastonbury'de bahşedilen görüntü değil bu, ama onlara soracağım." Sonra gene taşı dinledi. "Adını bana söylemeyecekler veya bilmiyorlar."

"Başka ne diyorlar?"

"Zayıf adam yaklaşıyor ve size sesleniyor."

"Söyleyin ona ne isterse yapmaya hazır halde buradayım."

"Sizi duyuyor ve şöyle diyor. Dee, John Dee, on üç hane de veya meşgalede ihtiva edilen, verilmiş doktrinler uyarınca sana öğretmeye ve bilgi vermeye geldim. Şehrin beş kapısını açmak için dört tane doğal anahtar vardır (çünkü bir tanesinin asla açılmaması gerekir) ve bu yolla bu yerin sırrı hakkaniyetle ve arifane sana malum olacaktır." Bunlar belirsiz kelimelerdi ve manalarını henüz çıkaramıyordum. Mr. Kelley hevesle taşta bakıyordu ve ardından devam etti. "Şehrin bizim Smithfield'a benzer, geniş, açıklık bir yerine yaklaşıyor. Meydanın orta yerinde, göz hesabı iki metre çapında büyük bir taş var ve taşın içinde de ateş yanıyor. Şimdi, bir kutu çıkarıp açıyor; içinde muma benzer soluk renkli bir heykelcik var. Şimdi, sakalı traşlı yoldaşı cam kaba benzer bir şeyi şeklin üzerine tutuyor; heykelciğin garip bir şekilde çiziktirildiğini görebiliyorum. Veya belki ayaklarındaki oyuklar ve yumrular çok kabaca yapılmış. Söylemesi zor. Şimdi, bir kaptan ateşe kan döküyorlar ve taşın ortasındaki ateş daha da harlanıyor ve şimdi de mum heykelciği ateşin içine atıyorlar ve o da sanki büyümeye başlıyor."

Burada olup biteni gayet iyi biliyordum, çünkü ruhlar sözsüz oyunla *homunculus*'un doğumunun ta kendisini sergiliyorlardı. Sabırsızlıkla, "Başka ne oluyor?" diye sordum.

"Şimdi tüm gösteri kaybolup gitti." Kelley bir kere daha taşta doğru eğilmeden önce gözlerini ovuşturdu. "O iki ruh, geçenlerde yürüdüğümüz kurumuş bataklıkta etrafa bakıyorlar. İkisi de üzüntüyle iç çekiyorlar ve biri sopasıyla yeri işaret ediyor. Aman Tanrım, şimdi adam büyüyor ve taşın içinde şişiyor. Şimdi sadece ağzını görüyorum; bana doğru kocaman açılmış. Ah İsa aşkına, beni bu görüntüden kurtarın!"

Bunun üzerine tatbikat masasından geriye doğru düştü ve kısa bir süre *tremorem cordis* geçirdi. Mamafih ben çok mutlu ve mesuttum – sadece ruhlarla komutlarıma uydukları bir diyalog kurmuş olmaktan değil, aynı zamanda şehrin yerini tayin hususundaki kararımın güçlenmesi ve dahi onaylanması nedeniyle. “Bugünlük keselim” dedim Kelley’ye. “Bırakın artık. Göreceğimizi gördük ve şimdi kendimizi yarınki harekete hazırlamalıyız.”

“Yarınki mi? Hareket tarzımızı neden değiştiriyoruz ki şimdi?”

“Ateş hâlâ harlıyken,” Mr. Kelley, “ellerimizi ısıtmalıyız.”

“Kendi hesabıma ben dinlenmeyi düşünmüştüm efendim, çünkü bu şeyler seyredilmeyecek kadar korkunç. Ama şimdi, bu kadar çabuk...”

“Şimdi dinlenemeyiz. İlerlemeyi sürdürmeliyiz.”

Kristal küreye bakmanın verdiği büyük yorgunluk hakkında bir kere daha sızlanarak çok geçmeden benden ayrıldı ve ben de olup bitenleri daha iyi düşünebilmek için çalışma odama geçtim. Burada itiraf edeceğim ki aklım hâlâ karışık; bu nedenle, bilgili Abbot Fludd’ın içinde ne olurlarsa olsunlar her türden ruhu çağırıp danıştığı kitabı *Kötü Ruhlara Dairi* [*Of Wicked Spirits*] açtım. Gene de, bu işte Fludd’ı izlememiştim. Bu ruhlar bizimkinden daha büyük bir bilgiye sahiplerse ve yorumcuların da kabul ettiği gibi, tüm bilgiler erdemse – erdem edinmenin neresi yanıştı ki? Aslanın nefesi kumrunun yanı sıra yılanı da vücuda getirir, ama yılan korkusuyla kumrudan da mı vazgeçmeliyiz? Bu mesele üzerinde derin derin düşünürken çalışma odamın merdivenlerinde karımın ayak seslerini duydum ve içeri girerken kitabımı okuyormuş gibi yaptım.

Bana iyi günler demeden ya da buna benzer şekilde selamlamadan, “Mr. Kelley’nin çizmelerini temizlemeye verdim” dedi.

“İyi yapmışsınız” diye karşılık verdim, başımı kitaptan kaldırmadan. Bunun üzerine, alçak sesle kendi kendine mırıldanarak, masamın yanındaki koltuğa oturdu ve orada bıraktığım diğer ciltlerden birini eline aldı. “Yerimi kaybetmeyin hanım.”

“Hiç endişelenmeyin. Sayfalar o kadar sert ki güçlkle çevirebiliyorum zaten.” Elindeki *Maleficia Maleficiorum*’du. “Sadece bu kelimelere bakmak bile başımı ağrıtmaya yetiyor” diye devam etti. “Nedir bu, bey?”

Praglı ve Hamburglu bazı iyi âlimler tarafından çokça kullanılan yıldız cini simgesine baktığını gördüm. “Bir kabala işareti. Dikkat et de seni yakmasın.”

“Mr. Kelley’nin kitaplarınızı büyük bir hevesle incelediğini görmüştüm, tepesinden aşağı kaynar su filan dökülmedi hiç.”

“Edward Kelley burada mı?”

“Siz evin dışında olduğunuzda çoğu zaman kâğıtlarınızı karıştırıyor. Size söylemedi mi merak ettim.”

“Eh, kütüphanemi kullanmak için müsaade alması gerekmiyor.”

“Hal böyleyse, mesele yok. Neden dersiniz, sanki iyice ezberlemek istermiş gibi, çok kere kendi kendine kelimeleri tekrarladığını da duymuşluğum var.” Bu bilgi bir nebze de olsa zihnimi huzursuz etti; karıma söylediğim soğukkanlı laflara rağmen, benim iznim olmaksızın hiç kimsenin görmesini istemediğim kâğıtlar vardı burada – yo, hatta karımın bile, çünkü boşboğazlıkla söylenen neyin insanın başını belaya sokacağını kim bilebilir? Kendiminkilerden başka gözün değmesini istemediğim, yeni bir hayatın hazırlanması ile ilgili bazı notları burada bırakmış olduğumu gayet iyi biliyordum. İyi de Kelley’nin ezberledikleri neyin nesiydi?

“Neden kaşlarınızı çattınız?” diye sordu şimdi de. “Ters bir şey mi var?”

“Yok bir şey, yok.” Dosdoğru yüzüne baktım. “Söyleyecek başka bir şeyiniz var mı bana?”

“Yok.”

“Huzursuz bir haliniz var.”

Bunun üzerine yerinden kalktı ve bir yandan konuşurken aşağı yukarı yürümeye başladı. “Mr. Kelley aylardır bu evde bizimle kalıyor, ama onu sokaktan geçen birinden daha iyi tanımıyoruz. Odasına görünmek istemezmiş gibi gizlice girip çıkıyor ve Philip ile Audrey’ye öyle bir aşağılamayla bakıyor ki sanırsınız bir lağımdan sürünerek çıkıp gelmişler.”

“Bunlar çok ağır laflar hanım, ama sanırım telaşa hiç gerek yok.”

“Yok mu? Özel odalarınızın anahtarlarına sahip olması ve siz evde değilken kitaplarınızla kâğıtlarınızı karıştırmaması telaş nedeni değil mi? Çalışma odanızdan kitaplar alıp mum ışığında kendinden geçercesine okuması peki?”

“O bir âlim Mrs. Dee, ve bilgiye susamış biri.”

Bu lafıma güldü. “Doğrusu her şeye susamış biri. O kadar çok şarap içtiğini gördüm ki midesinde bir bataklık olmalı.”

“Yüksek bir akla sahip; en ileriye gören en çok içer derler.”

“Peki o ne görüyor, efendim?”

“Bu şeylerden bugün bahsedemem.” Karıma kızmıştım ve canını yakmadan yollamak istemiyordum. “Size şunu söyleyeyim hanım. Pek yakında tüm kâğıtlarımı dışarıdaki helaya bırakacağım ve sonra da bir şapşala ya da hırsıza incelettireceğim. Ama Edward Kelley bu tıynette biri değil. O *semper fidelis* ve ona en az benim kadar itimat etmenizi ve saygı göstermenizi talep ediyorum sizden.”

“Arzunuz buysa, öyle olsun.” Kalktı, reveransını yaptı, tam odadan çıkacaktı ki, “Allah esirgesin ama,” diye ekledi, “kırılmış bir kafaya sargı çare olmaz.” Ne demek istediğini anlamadım ama sorup öğrenmeme fırsat bırakmadan küçük bir hortum gibi döndü ve gitti.

Sonraki hafta, Kelley ile birlikte her gün kristale bakma odasına gelmemize rağmen, taştta hiçbir hareket olmadı; birlikte bir istişare yaparak tatbikatımızdaki ani değişikliğin ruhları rahatsız ettiğinde veya kızdırdığında karar kıldık. Ayrıca, yedi gün zarfında başka bir şey yapılmamasını da kararlaştırdık.

Bu esnada, Mrs. Dee söylediklerime harfiyen uyuyor ve yemek masasına oturduğumuzda Mr. Kelley ile son derece medeni bir tarzda sohbet ediyordu. Salonda da ona karşı nazik ve hoş sözler ediyordu. Bir öğleden sonra hep birlikte otururken, “Söylesenize beyefendi,” dedi, “siz hafıza mı yoksa ilham aracılığıyla mı çalışmayı tercih edersiniz?”

“Çok hoş bir soru bu” diye karşılık verdi Edward Kelley. “İlham olmadan hafıza çorak toprağa benzer; öte yandan ha-

fıza olmadan ilham, binicisi olmadan koşan ata benzer demek kâfi olur sanırım. Sualinizi cevaplıyor mu bu?"

"Fevkalade efendim. Sizin gibi, atını hangi yöne doğru koşturması gerektiğini bilen bir âlimden ben de böyle bir karşılık beklerdim."

Hoş bir konuşmaydı gerçekten de, ama iki gün sonra karım aniden çalışma odama geldi. Olağanüstü büyük bir hiddet ve öfke içinde görünüyordu ve birine vurmak istermiş gibi eli havadaydı. "Bileziğim ve yüzüklerim kaybolmuş" dedi. "Yer yarılmış hepsi içine girmiş." Öyle büyük bir aceleyle konuşuyordu ki sakinleşmesini söyledim. "İğnemi arıyordum," diye devam etti, "çünkü pantolonunuzun ilikleri bozulmuştu. Böylece ıvır zıvır kutusunu sakladığım küçük odaya gittim, ama yoktu."

"Ne yoktu?"

"Yüzüklerimi sakladığım tahta kutu. Ulu Tanrım, ne de zayıf bir hafızanız var! O kutuyu geçen yıl Poor Jewry'de satın almamış mıydınız benim için? Üzerinde denizkızı resmedilmiş, şu çok ince işlenmiş kutu. O gitti işte! İçindeki yüzüklerim ve bileziğimle birlikte yürütülmüş!"

"Kutuyu bulamadığınızı söylemek istiyorsunuz yani. Dün nereye koymuştunuz?"

"Dün onunla bir şey yapmadım. Her zaman durduğu yerde duruyordu ve benim demek istediğim çalınmış olduğu."

"İyi ama böyle bir şeyi kim yapar? Philip? Audrey? Evde başka yabancı yok."

"Philip ile Audrey ben ne kadar yabancıysam o kadar yabancılar size. Şu sizin Mr. Kelley'yi unuttunuz--"

"Katherine!"

"Şu Cheapside'daki mücevheratçıyla olan dostluğunu anlatmamış mıydı size? Ben de doğal taşların fazilet dolu hususiyetleri hakkında konuştuğunu duymuştum." O an, karım konuşurken, Kelley'nin sadece benden öğrendiklerini anlattığı geçti aklımdan. "Beni gizlice eşyalarımдан edip onları şehre taşımadığını nereden biliyoruz?"

"Katherine. Mrs. Dee. Şu dünyada Mr. Kelley'den daha dürüst bir insan daha yoktur. Şu son on iki aydır benimle çalışıp, bana yardımcı olmadı mı?"

“Kitaplarınıza gömüldüğünüzde bir köstebek kadar kör oluyorsunuz. Muhtelif hareketlerinden ve belli konuşmalarından size sahte bir dostluk gösterdiğini görmediniz mi? Tüm hülyası altın ve tüm ümidi arkada kalanın canı cehenneme demek pahasına ilerlemek. Ona tahammül edemiyorum. Hayır, ondan tiksiniyorum. Ve burada, kendi evimde, ona daha fazla teveccüh göstermiyorum diye sizin tarafınızdan da tenkite uğruyorum.”

Bu sözler büyük bir ızdırap ve acı içinde söylenmişti, bu nedenle onu teskin etmeye çalıştım. “Öyle değil, karıcığım. Öyle değil. Yüzüklerinizi kaybettiyseniz aklınızı da mı kaybettiğiniz?”

“Size diyeceğim şu Doktor Dee.” Pencereye doğru gidip bahçeye baktı. “Audrey onu şuradaki patikanın yanında, küçük bahçe kapısının üzerinden birisiyle konuşurken görmüş. Size ve tüm çalışmalarınıza karşı iftiralar duyduğuna yemin billah ediyor.”

Buna şaşırmıştım, ama içimde ilk anda oluşan endişeye rağmen arkamdan bu denli alçakça suistimale uğrayacağıma ihtimal vermek istemiyordum: Bunun Audrey’nin şımarıklığı olduğundan emindim ve Kelley’nin kendisi beklenmedik anda üzerimize geldiğinde Audrey’yi sorguya çekmek üzere yanıma çağırma hazırlanıyordum. Çalışma odamın kapısının kapalı olduğunu sanıyordum ve konuşmalarımızı duymuş olabileceğinden, bu sözler üzerine aceleci düşüncelerini ifade edeceğinden korktum. Karım geri çekildi ve elini ağzına götürdü. “Şu Audrey denen kadın,” dedi Kelley, “utanmaz bir yalancı. Onu buraya getirin ve böyle aşikâr bir yalanı benim yüzüme karşı tekrarlarken yüzünün kızarıp kızarmayacağına bakın!”

Karımın sözleri tahmin edebileceğinden çok daha şiddetli bir sonuca yol açmış ve onun tarafından duyulmuş olmakla, içlerindeki keskin çelik ve metal Mr. Kelley’nin en hassas noktasına kadar girip parçalamıştı. Şimdi de karıma dönüp, “Neden,” dedi, “neden size ve kocanıza karşı beslediğim duygular hakkında daha doğru bilgi veriyorsunuz?”

“Ben sizin duygularınızı gayet iyi biliyorum” diye karşılık verdi. “Açlıktan gözü dönmüş, haris bir timsah gibi, ken-

dinizden başka hiç kimse için merhamet yok içinizde." Bunun üzerine Kelley karımın uydurduğunu söyledi ve karım da öyle içerledi ki ona "iki yüzlü" ve "sahtekar" dedi. Ben de karıma bu garezkârlığa bir son vermesini ihtar ettim ve onları sakinleştirmeye uğraştım ama hiç fayda etmedi. Gözlerinden hâlâ ateşler saçarak dönüp bana bakarak, "Eh, ben seni önceden uyardım" dedi. "Ben karılık vazifemi yerine getirdim. Yeni bir dost için eskisinden vazgeçmesen senin için daha iyi olurdu." Sonra öfke içinde yürüyüp çıktı ve çalışma odasının kapısını üzerimize kapattı.

Yerimden kalkıp peşinden gittim ve merdivenlerde onu omzundan yakaladım. "Sizinle ilgili düşüncem tümüyle değişti hanım. Nasıl olur da bu tür masallar uydurup ağır sözler söylersiniz?"

Bir an bir şey söylemeyip dik dik bana baktı. "Bana uydurmaktan bahsediyorsunuz, ama ben herkesten daha iyi yalanlar uyduran birini tanıyorum. Şunu sakın unutmayın efendim. Boyanın kara çalamayacağı kadar beyaz yün yoktur. Söyleyecek başka sözüm yok."

"Öyleyse görevlerinizin başına dönün. Audrey'yi de bana yollayın."

Çalışma odama döndüm ve olmadık şaklabanlıklar yaparak Edward Kelley'yi neşelendirmeye çalıştım. "Karım kadar şirret biri daha yoktur" dedim. "Ama laf dediğin lafta kalır ve onun niyeti de kötü değil zaten."

"Onu mazur görüyorum. O kafadan çatlak hizmetçisinin sahte şahitliğinin kurbanı olmuş karınız."

Birkaç dakika sonra o pasaklı şapşal, titrek kavak ağacı gibi zangırdayarak yukarıya geldi. "Neden," diye sordum, "sana zerre kadar zararı dokunmamış olan Mr. Kelley hakkında yalan yanlış masallar anlatıp ona iftira ediyorsun?" Gözünün yaşı akmak üzereydi ve şöyle içli içli ağlayıp ferahlamadan cevaben tek laf edecek halde değildi. "Hizmet yılını ne zaman doldurdun?" Hâlâ ağlayarak öylece dikiliyor ve tek söz etmiyordu. "StMichael yortusunda değil miydi? Ücret olarak benden yılda üç pound ve kaba kumaştan bir elbise alıyorsun. Karşılığını böyle mi ödüyorsun? Bu masrafın karşılığında fesattan başka ne alıyorum?"

“Ben hiçbir şey kastetmedim efendim. Sadece~”

“Hiçbir şey mi? Misafirimi hırsız ve alçak bir hain olarak suçlamaya hiçbir şey mi diyorsun?”

“Onu bahçede konuşurken duydum efendim.”

“Öyle mi, peki sen neredeydin? Hemen oradaki bir çitin altında sışrayan kuklayı mı oynuyordun? Yoksa daha kötü bir şey mi yapıyordun? Evet, kovuldun. Sakın evime yaklaşma bir daha.”

Bunun üzerine Kelley ona gülümseyerek ileri çıktı. “Bu kadar sert olmayın Doktor Dee, size yalvarıyorum. Gözlerindeki yaşlardan nedamet getirdiğini anlıyorum. Rahibin rolünü üstlenip onu günahlarından arındıramaz mıyız?”

“Duyuyor musun Audrey? Buna ne diyorsun?”

“Affedilirse, bütün içtenliğimle minnettar olurum efendim.”

“Hayır, bana teşekkür etme. Şimdi dizlerinin üzerine çök ve seni esirgediği için bu beyefendiye dua et.” Yarım yamalak bir şeyler söyleyip denileni yaptı ve ta kulağına kadar yanmış gibi hüngür hüngür ağlayarak yanımızdan ayrıldı. “Hiç hak etmediği halde,” dedim, “ona çok nazik davrandınız.”

“Külliyen onu suçlamıyorum.” Kızın arkasından gitti ve odanın kapısını sıkı sıkıya kapattı. “Başka bir şey daha var. Bu evde bildiğim tüm arılardan daha meşgul bir şey daha var.”

“Nasıl yani?”

“Nasıl kuruntu dolu bir fikir musallat olmuşsa beyinlerine, karınız aleyhime döndü ve hizmetçisi de hayaller görmeye başladı. O iğrenç lafları, o vefasız yosmanın, Audrey’nin kulağına kim fısıldadı ve kim karınızın eşyalarına karşı bu en hilekârane ve şeytani işleri tezgâhladı?”

“Karımın eşyalarını nereden öğrendiniz?”

“Audrey hırsızlığı anlattı bana.” Sonra eskisinden daha da hızla devam etti. “Tatbikat odasında uyandırdığımız ve kutsal billur küre içinde gördüğümüz o ruhların (artık neresiyse) ikametgâhlarına geri dönmediklerini, duvarlarına, zeminine, hülasa bu evin her köşesine yerleştiklerini anlamıyor musunuz? Ne tür bir zifir kara melanet kıyısına yelken açtık da bu yolcuları yanımıza aldık biz?”

Buna şaşırımdım. "Zırnık kadar manası olmayan sözlerin üzerine hiç şüphe yok hatalı bir şey inşa ediyorsunuz. Ruhlar bahçedeki helamı mı mesken tuttular yani?"

Aksi mizacıma dürtmesine rağmen, gülümsemekten kendimi alıkoyamadım ama bu onu daha kışkırttı. Derhal, ruh çağırma odasında duyulan ve görülen her şeyi lanetledi. "Öğreticilerimiz aldatıcı," dedi, "hem ne iyiler ne de yeterli."

Ona böyle söylemekle hata ettiğini ve önümüzde bir bilgi ve güç dünyasının uzandığını anlattım. "Toprağın altında hayal bile edilemeyecek hazineler yatarken bu altın şehre, ilk İngiltere'ye sırtımızı dönmek bize ne kazandıracak? Binlerce yıldır ülkemizin kaybettiği şeyi yeniden ele geçirmeliyiz. Bu ruhlara ya da hortlaklara hitap ederken ne yapsaydık demek için artık çok geç; bu saatten sonra bize kalan ne yapmamız gerektiği. Benim için olabileceğin en kötüsü, Mr. Kelley, bu işe verdiğim emeğin boşa gitmesi ve benim niyetim şansımı deneyip kısmetimin doğruluğunu tespit etmek."

"Buna kısmet mi diyorsunuz? Bu, şimdiye dek duyduğum en çılgınca kısmet, ama madem arzunuz bu, öyle olsun. Sizinle devam etmek için sadece tek bir şartım var."

"Nedir?"

"Artık benden zanaatınızın sırlarını, en üst sevidekileri dahi saklamayacaksınız ve çalışmalarınızdaki ya da simya tatbi-katlarınızdaki tüm sırları benimle paylaşacaksınız."

Rüzgârın nereye doğru estiğini görebiliyordum. "Felsefe taşına yaklaşmak mı istiyorsunuz? Altın mı istiyorsunuz?"

"Evet, zamanı geldiğinde."

"Yoksa daha fazlasını mı? Vâkıf olmak istediğiniz başka bilgi var mı?"

"Zamanla hepsi."

"Pekala o halde, öyle olacak. Sizden bir şey esirgeyemem."

Elini uzattı. "Sizi yüz üstü bırakmayacağım, ne şimdi ne de sonra."

"Benimle birlikte misiniz?"

"Sizinleyim Doktor Dee."

Bunun, yani son anlaşmamızın haftasında karım ateşli bir hastalığa yakalandı. Başta midesinde hafif bir bulantıdan baş-

ka bir şeyi yoktu, ama diyetini şekerli ekmekle bozmaya kalkıştığında, anında çıkarıyordu; sonra ateşli bir ter bastı ve ben çam ağacının fıstıklarıyla karıştırılmış, yumurta ve baldan mürekkep bir ağrı lapası hazırlayıp göğsüne koydum. Gene de, bu hastalığın yüzüklerini kaybetmesinden ve aramızda geçen ağır laflardan kaynaklanan bir kuruntusu, hoş bir aptallık olduğunu gayet iyi biliyordum. Bu nedenle, eskisi gibi büyük bir hevesle işime devam ettim ve ben masamda yoğun şekilde çalışırken o da yatağında kaldı. Odasına kapanmasından iki gece sonra, "Nasılmış bakalım benim karım?" diyerek içeriye girdim.

"İyiyim efendim, hâlâ ciddi sancılarım ve ağrılarım var." Hâlâ ter içindeydi ve başını iki yana sallayıp duruyordu.

"Soğuk algınlığı" diyerek karşılık verdim. Sabırlı olun ve sizin için hazırladığım mineral ilacını alın. Tehlikeli bir hastalık değil." Ardından rahatlamış olarak odasından çıktım ve Kelley ile ertesi günün kristale bakma çalışması hakkında konuştuk.

O günün hadiseleriyle birlikte sahiden de zahmetli bir işti ve ertesi gece odamda oturup taştan gelmiş olan cevapları çalıştım. Her şeyi olduğu gibi yazıyor, böylece her haftanın faaliyetlerinin tam kaydına sahip oluyordum ve gecenin yarısı boyunca kâğıtlarıma gömülmüş vaziyetteydim. Şöyle ki:

Ruh. 4723, dönüştürmenin yükselen mistik kökü olarak adlandırılır.

Dee. Bunlar kapalı ifadeler.

Ruh. Felsefecinin işinin karesidir bu.

Dee. Kökü demiştin.

Ruh. Kare kökü yani, bu durumda karesi 22306729. Kelimeler de, tefsire göre, *Ignis vera mater*.

Dee. Bunun anlamı nedir?

Ruh. Yeter. Bitti.

Odamda bunun anlamını çözmeye çalışıyordum ki tuhaf bir çarpma sesi duydum; sonra, acı çeken bir adamın sesine benzer ama daha yumuşak ve uzun süren ve on kere tekrarlanan bir ses geldi. Bundan acayip huzursuzluk duydum – mamafih, kol-

ları bana doğru açık, köşede duran bir ruhi varlığı gördüğümü sandığımda daha da kötüsü oldu, evet, bayılacak gibi oldum. Sonunda arkası bana dönük halde karşı köşede durana kadar büyük bir hızla odamı boydan boya geçti. Bilahare, aynı uzun acı çığlığını atarak yüzünü bana döndü: boyanmış bir resim gibi tepeden tırnağa kadar çizilmiş ve resmedilmiş halde öleli bir yıldan fazla olan babamdı bu.

“İsa adına, sen de kimsin?” diye haykırdım. Bana cevap vermedi. “Göründüğü kişi bu tanıdığı kılıkta kendisine daha çabuk inansın diye Şeytanın anne ya da baba suretine büründüğünü biliyorum. Sen de böyle bir şey misin? Konuş.”

Sonra bana bir kitabın sayfası gibi kelimeler yazılı elinin ayasını gösterdi; bana çok uzak olduğundan okuyamıyordum ama sonra, *mirable dictu*, ruh bana elinden çok daha yakına gelmiş gibi oldu. “Benden kaçamazsın” dedi. “Kurnazlıkların hiç işine yaramayacak bu sefer. Teknen neredeyse hazır.”

“Ne teknesiymiş bu?”

“Kederli kaptanı olduğun felaket gemisi.”

“Sen benim babam mısınız?”

“Başka kimseyi görüyor musun? Hayattayken senin için bir hiçtim, ama şimdi bir şey olacağım.” Harareten konuşamayacak durumdaydım, çünkü onun içinden karşıda, meşe bir sandığın üzerinde titrek aleviyle yanan bir mumu apaçık görebildiğimi fark etmiştim. “İçimdeki bağırsakları görmüyor musun?” diye sordu ruh. “Latif hislerin kaynağıdır onlar. Ama sen, bana yardım etmektense, zehirle deşilip önüme dökülmelerini tercih edersin.”

“Ey Şeytan, baba ya da her neysen, pişman bir adamın ağlaya sızlaya abartılı bir nedamet masalı anlatacağını düşünüyorsan yanılıyorsun.”

“Cevabın bu mu? Şimdi seninle uğraşmaya bir başlasam, gülümsemeyi sonsuza dek unuttururum sana.” Aşağıya, kendisine doğru bakar gibi oldu ve midesinden küçük bir duman bulutu salıverdi. “Aleyhine çevrilen dolaplardan öyle deliye dönüp itibar kaybının ağırlığı altında öyle ezileceksin ki kemiklerine kadar tükendiğini görüyorum. Şimdi de büyük bir cumbada boynunda idam ipiyle görüyorum seni.”

“Kehânetlerin umurunda bile değil.”

“Kehânet değil, şu an olup bitenler bunlar.” Gitmek üzere döndüm, ama elinin dokunuşunu üzerimde hissetmesem de, sanki o şey boğazıma sarılmış gibi oldu. “Seni elimden kaçırmaya hiç niyetim yok; şimdilik, sende hiç bulunmasa da akıllı uslu konuşmak üzere tarzımı biraz düşüreceğim. Sana söyleyecek *aqua fortis*’ten çıkma sözlerim var: neysen o olacaksın, ne olacaksan osun.

“Şeytan da mı muamma üretmeye başladı?”

“Asabımı bozma, Doktor Dee. Ben ki sana yeryüzünün gizli bilgilerini açmaya geldim.” Bunun üzerine sanki rüyadan uyanır gibi aniden sıçradım ve ruh acı dolu bir çığlıktan ibaret bir kahkaha koyverdi. “Yüreğinin rüzgâr altındaki uçurtma gibi hoplayıp zıpladığını görüyorum.”

Beni doğru okumuştı. “Sahiden de,” diye karşılık verdim, “hayatımın her gününü bu bilgilerin peşinde koşmakla geçirdim.”

“Sana hediye edeceğim o bilgileri. Dinle bak: yeryüzünün her yerinde keder kapıda. Sana söylenene kulak ver. Tanrı rahatlık versin. Geri geleceğim.”

Havada uçup mu gitti, kanatlı pencereden mi, yoksa odamın zemininden aşağı mı, nasıl gittiğini bilmiyorum; ama rüzgâra benzer bir şey geldi ve onu çekip aldı ve böylece gözümün önünden tümüyle kayboldu. Mamafih ondan kurtulduğuma memnundum ve koltuğuma yığılmıştım ki bir ses daha geldi. Sanki duyduğum, en son gördüğüm hastahanedeyken olduğu gibi babamın göğsünden derin bir iç çekişi ve yaşlı sesiyile konuşmasıydı. “Sevmemiş olmak ürkütücü bir şeydir. Şimdi saygıdeğer doktor, şuna bir bak. Sevgisiz dünyaya bak.”

Şehir

Şimdi şuna bir bak. Sevgisiz dünyaya bak. Uyandım ve kendimi o zamana kadar bildiğim en zifiri karanlık bir gecenin içinde buldum; mamafih odamda değildim. Bir fener ve mumun yardımıyla dışarıda yürüyordum ve şimdi de şehrin surlarının dibinde durdum. Taş, Devonshire madenlerinde bulunan o ilahın yüzü gibi yükseliyordu önümde, lakin ben fenerimi kaldırdım ve eski taşların sathına işlemiş tüm çizgileri, çatlakları, yarıkları ve oyukları gördüm. Sanki tüm bu yapı ışık ve çürümüş şeylerden mürekkepti; iyi ama hal böyleyse, şehir nasıl korunabilirdi? Sonra önümdeki taşlardan biri kımıldadı: bunun bir sıçrayışta ortadan kayboluveren (büyüklüğü ve bacaklarının uzunluğu bakımından en nadir türden) bir örümcek olduğunu fark edince bir lanet okuyup geri sıçradım.

More Gate'ten geçip içeriye girdim ve tam o sırada bir boru sesi duyuldu ve bir tanesi öyle güçlü üflenmişti ki akisi karanlık Londra göğünde ikiye katlandı. Bu sokakları o kadar iyi biliyordum ki ışıksız yolumu bulabilirdim, ama Surlar'daki All Allowes'un orada fenerimi havaya kaldırdığımda, uzun giysilere ve kadife paltolara bürünmüş çok sayıda vatandaşın cadde boyunca ağır ağır yürüdüklerini gördüm. Her biri elinde yanan bir mum tutuyor ve bağırsakları çatlayacakmış gibi biteviye inliyordu. Sanki gecenin zindanını adımlıyorlardı; tasaların hemşiresi olan bir gecenin, kederlerin anası ve cehennemın kız kardeşi olan bir gecenin. Wormwood Street'ten Broad Street'e kadar neden böyle yürüyor ve durmadan inliyorlardı? Sanki

kederlerin rahminde kuluçkadan çıkmışlar ve şimdi bu sislerin ve kirli pusların içine salınmış olarak gün ışığında görülmeyen hayaletlerden veya karanlığın parçasından ibaret kalmışlardı. Hem öyle fena bir koku yükseliyordu ki, tarlaların öte yanında bulunan şehrin köpek koruma evinde sandım kendimi. Aniden önüme çıkan bir çöplüğe rast geldim ve Bartholomew Street'in köşesinde dururken eski ustam Ferdinand Griffen'in önüm sıra yürüdüğünü gördüm. "Öldüğünüzü sanıyordum" dedim. "Ama şimdi hayatta olduğunuzu görüyorum." Bana hiç karşılık vermeden çatısında yanan yedi meşale bulunan alçak, ahşap bir binaya doğru ağır adımlarla ilerledi; burasının güçlü bir çile evi olduğunu biliyordum. Onu takip ettim ve kapıya geldiğimde mor giysili bir adamın pencerenin önünde oturduğunu gördüm: Her tarafta cam kapların asılı olmasıyla bu ev benim laboratuvarıma çok benziyordu ve cam kapların birçoğunda yetiştirmeyi düşündüğüm küçük yaratıklar yer alıyordu. Daha yakından baktım ve bu şeylerin nefes veya ruhtan yoksun olduklarını gördüm; bu deney böylece sona erdi. Mora bürünmüş adamın yanağında bir siğil vardı ve yanında yeşil iç eteklikleriyle iki kız duruyordu. Birisi, adam kendisini çağırana dek bir geçit boyunca koşan biraz güzelce bir kızdı; bir elini diğerine çarpıp bir sırrı tutmazsa kızı bir şey yapmakla tehdit ediyormuş gibi boğazının altından geçirerek bir işaret yaptı. Oysa ben bu sırrı gayet iyi biliyordum. Tanrı yardımcım olsun, kendi evimde karanlıkta ve dahi gizlice yapılan *amor sexus* ritüellerini biliyordum: ruhların razı olduğu ve şeytanın gözünün köşede parıldadığı zamanlarda, daha genç olduğum günlerdeydi. Şimdi eski ustam Ferdinand Griffen tekrar pencerenin önünde belirdi ve bana hitap etti. "Bakın buraya" dedi. "Haberlerim var. Kısa süre evvel resmedilmiş, yepyeni bir Londra haritası var elimde. Hoşunuza gider mi, saygıdeğer doktor?" Haritayı bana doğru uzattı ve üzerinde her şeyin dosdoğru gösterildiğini, Finsbury Fields taraflarındaki en son meskenlerin açıkça işaretlendiğini ve hatta Southwark'ın yollarının işlendiğini fark ettim; şehrin ata biner gibi nehrin üzerine oturan genel tasarımına bakarken bana öyle geldi ki bu, bir kadının üstüne çıkmış ona tecavüz eden bir adamın tasvirine benzemektedir.

Korkum o denli büyük ve ona karşı duyduğum öfke o denli kesifti ki, Griffen'i def etmek için ellerimi uzattım. "Gerçek bir aşinalığım yok seninle" diye karşılık verdim. "Yo, yaşayan veya ölü başka hiç kimseyle de yok. Kendimi yalnız hissediyorum ben."

Bartholomew Lane'den büyük bir insan kalabalığının aceleci ve sessiz adımlarla yürüdüğü Lothbury'ye geri döndüm. Çok zahmet çekerek aralarından geçtim ve Colman Street'in köşesine yeni yapılan hastahaneye kadar geldim: kapıda, tepeden tırnağa insan pisliği sıvaşmış, pıhtılaştırmış kana bulanmış ve açık çiban yaralarıyla en çirkin ve ürkünç bir yüze sahip ve bakılamayacak kadar korkunç birini gördüm. "Bozulmuşluğuma neden şaşırıydın öyle?" diye sordu bana. "İçi böyle bozulmamış yaşayan tek bir Allahın kulu yokken? Burasını hastahane mi sanıyorsun? Bak Doktor Dee, hepimizin inzivaya çekilmesi veya yalnız başına bir yere kapanması gereken, her yanımız mezarlarla çevrildiğinden ölümlere veya ölmekte olanlara rastlamadan kapıdan dışarı adımımızı atamadığımız dünya, bir ucundan diğerine bir hastahane zaten. Bir topun dumanı gibi şimdi şehrin üzerine serilen şu nemli pusu görüyor musun? Yeryüzünün bulaşıcı illeti bu, bizi saran kilise mezarlığı muhteviyatının kalın ve dahi yayılan bulutları." Tümüyle tükenmiştim ve kendi içime baktığımda, burada sadece dehşetin, fena kokuların ve karanlığın barındığını gördüm. Sahiden de her şeyin denk biçimde solup gittiği, bir çürüme dünyası burası.

Ondan ayrılıp Old Jewry'den aşağıya saat kulesine doğru yürüdüğümde, güneşin doğmasından bir saat kadar sonraydı ve hava biraz daha aydınlanmıştı; yol boyunca ellerinde kargı ile dikilen adamlar vardı ve hepsi dosdoğru Poultry'deki su depolarına bakıyorlardı – ve orada, yüksek sesle önemli bir şey ilan eden bir adam duruyordu. Söylediklerini duyamıyordum, ama adımlarımı yöneltip birkaç metre yakınına kadar sokuldum. Bir tüccarın tezgâhının ardında hesabını yapması gibi, söz söylemiyor da sayıları ünlüyordu; yekün yekün paradan başka bir şey söylemiyordu ve bunu o kadar tekrarlıyor ve yüzünü öyle çok çarpıtıp haykırıyordu ki aklı başından tümüyle uçup gitmiş olmalıydı. Gene de sakin sakin durdum ve dinle-

dim. "On beş şilin" diye seslendi. "Ha şimdi birkaç peni daha. Bana beş pound verir misin? Hayır mı? İşte altın bir para."

Paranın söylenişini duymak bana tuhaf bir rahatlık verdi; öyle ki, gülümseyip başımı salladım. "Bin altın pound" dedim.

Su depolarından inip geldi ve kulağıma fısıldadı. "Size uygun geliyorsa, Borsada değiş tokuş yapabiliriz. Buradan uzakta değil; hem ben kendimi asmak için ipek bir ibrişim satın almalıyım.

"İyi ama Borsa daha tam inşa edilmedi ki."

"Bu şehirde edildi. Gelin." Titrediğimi gördü ve kahkahayı bastı. "Bu kadar soğuk mu? Ceketinizi ilikleyin – böyle cıscıbdak dolaşmaya utanmıyor musunuz? Burası her zaman soğuktur." Köşeli taştan yapıma, çok gösterişli bir binaya gelinceye kadar önüm sıra yürüdü; içeride düzgün şekilde kaplanmış açıklık bir alan vardı ve siyah giysili adamlar arada bir ikişer üçer bir araya gelerek üzgün ve ciddi yüzleriyle bir aşağı bir yukarı yürüyorlardı. "Bethlehem Hastahanesi'nde olduğumuza düşünebilirsiniz," dedi bana, gülümseyerek, "ve bu adamların da acınacak şekilde kuruntulu melankoli illetine tutulduklarını da düşünebilirsiniz. Ama öyle değil. Bunlar iş adamları, tacirler, borsa simsarları, kredi verenler ve parekenciler. Saktekârlık ve tefecilik ve rüşvet ve haraç ve diğer hilelerle gitgide daha da büyüyecek olan şehrimizin temelini oluşturuyorlar. Burası, yağmur getiren kara bulutlar misali genişleyen gerçek evrensel şehir. Bu hoşunuza gidiyor mu, saygıdeğer Doktor Dee?" Şimdi öyle bir itiş kakış vardı ki bu izdihamın içinde yer almak hayatta kimi olsa acıya sevk ederdi. Gürültüden başka bir şey duyulmuyordu ve bu gürültüden, insana ait bir avaze olmadığı bilgisinden başka bir şey anlamak mümkün değildi. Bunlar Bedlam'ın değil de, içinde sadece karanlık ile ayrılığın yer aldığı cehenneme ait işaretlerdi. Peki şehrimin aldığı hal bu muydu? Bu, ölümün devamı olan bir yaşam mıydı, yoksa yaşamın devamı olan bir ölüm mü?

Gözyaşları içinde, fenerli bir adam gibi, Londra'nın bir orasına bir burasına gittim ve birden yarım ay gibi duran bir vandaş topluluğuna rast geldim; orada, insanların orta yerinde, altın rengi elbiselerle oynanan bir gösteri vardı. Oyuncuların

arasından müzisyen gibi giyinmiş ve lavta taşıyan biri ileri çıktı ve vatandaşlara hitap etmeye başladı: "Bu hayatın tüm hazları çocukların düşleri gibidir. Dünyanın tüm şatafatı, bir süreligine parıldayan ama sonra pis kokulu dumanlar içinde yok olan sahte havai fişek gösterileridir. İnsanların yaptığı tüm işler, sonuçta bir araya toplamaya hiç değmeyecek toz tepecikleri oluşturmaya çabalayan rüzgârların çabasına benzer." İnsanlar oyuncunun her hareketine güldüler ve konuşması bittiğinde onu alkışladılar; seyircilere gülümsemeyi sürdüren oyuncu lavtasını kaldırdı. Müziği yeni ve acıyla yüklüydü, ama notalar göğe yükselmek yerine sanki caddelerde ve meydanlarda takılıp kalıyorlardı – yani müzik Bridge Row'u, St. Mary Botolph'u ve Canwicke Street'i dolduruyordu. O öylece çalarken ben birden kendimden ve uğraşarımdan sıkılıverdim. Tadını alsan da hiç zevk vermeyen görüntüden ve boş şeylerden ibaret oldukları halde, şan ve üstünlükten başka ne için uğraşmışım ki? Onların üzerinde kazığa geçirilişimi görmek için mi zamanı ve doğayı fethetmeye çabalamışım? Hem felsefe taşını bulsam veya yıldızların sırrını meydana çıkarsam, günahlarımdan arınmadan ölüp gittiğimde ne işime yarayacaktı? Evet, hiç şüphesiz ölmüştüm ve burası da geldiğim yerdi. Burası karanlıklar şehriydi. Şimdi gösterinin arka tarafından bir kadın geldi, müzisyene doğru gitti ve o güzelim ağzını paket ipiyle bağladı.

Sonra kafileler halinde geçip gittiler ve caddeler Abchurch Lane'den Lombard Street'e kadar yeni çakıllarla kaplandı. Bircinin Lane her renkten kadifeler kadar altın ve gümüş rengi kumaşlarla donatılmışken, binalardan nakışlı kilimler, halılar ve ipekler sarkıyordu. İlk grupta, hepsi mavi ve yeşile bürünmüş, kollarında Londra'nın armaları işlenmiş çocuklar geldi. Kırmızı sarı lonca giysileri içinde, bayrakları ve flamaları önlerinde olmak üzere şehrin tüm meslek loncaları geçti: St. Nicholas Lane'in köşesinde davullar ve flütler ve trompetler çalınırken, kırmızı Şam işi kukuletalarıyla üniversiteliler ve geleneğe göre mavi giysileri ve kırmızı kepleriyle onları izleyen altmış beyefendi tarafından karşılandılar. Ardından beyaz giysileriyle emekliler, sarı ve altın rengiyle donatılmış muhafızlarıyla birlikte kızıklar içinde belediye meclisi üyeleri; peşlerinden mavi

ve morlar içinde şövalyeler ve sonra da lordlar: Tıpkı her bir kürenin kendisine has bir ezgisi ve hareketi olması gibi, her birinin hayattaki yerini ve rütbesini belli eden bir rengi vardı.

İyi ama geçit töreninin sonundaki bu eklenti de neyin ne siydi? Siyah cübbeleri içinde, kutsal kitaptan Yoksulluk mezmurunu söyleyerek elli rahip ve kilise görevlisi çıkageldi ve arkalarından da ellerinde beyaz bir şeyler bulunan fakirler sökün etti. O anda St. Anthony'ye doğru Fich Lane'in önündeki cad-denin siyaha büründüğünü gördüm. "Bunlar nasıl oluyor da geçiyorlar?" diye sordum yanımdakilerden birine. "İşte bu hiç görmediğim bir kılık!"

"Haber duymadınız mı? Bugün idam günü. Vatandaşın birinin karısını zehirleyen ve kısa vakit evvel kaynayan kurşuna atılan biri vardı, ama bugün bu şehrin kurulmasına yardım eden çok mahir ve kurnaz bir adamın idamını kutluyoruz. İşte arabayla getiriliyor şimdi: Omuzlarının üzerindeki o şey az sonra şehrin kapısına asılacak ve cesedinin kalanı Wapping Stairs yakınında bir çukurda yakılacak. Ruhuna şefaath eylesin diye İsa'ya dua ediyorum."

"İyi de böyle acı bir intikam alınacak ne suç işledi?"

"Çok fazla sırra vâkıftı."

Mahkûmun arabası Finch Lane'e kadar sürülmüş ve üzerine yelken bezi örtülmüş büyük bir darağacının yanında durmuştu. Lakin, İsa korusun, neydi bu ve nasıl olabilirdi? Kefene çok benzeyen beyaz bir örtü dışında epeyce çıplak bir halde arabadan çıkarılanın kendim olduğunu gördüm. Aşağıya indirilip sağlam bir halatla bağlanırken başımın üzerinde şu sözlerin yazılı olduğu bir afiş vardı: "Aşağıda olan yukarıdaki-ne benzer ve yukarıda olan da aşağıdakine." Çılgılık atmaya çalıştım, ama olağanüstü bir ağırlık ve bir bakıma dil tutulması çöktü üzerime. Şimdi kesinlikle tükenmişim. Hiçbir muhafız haykırarak beni kovalamamış, hiçbir icra memuru King's Bench'ten alınma bir mahkeme kararıyla izimi sürmemişti, gene de bir domuzun şişe geçirilmesi gibi ölümüne doğru sürükleniyordum. Sonra bir düşünce kapladı içimi – huzuruna çıkana dek (gerekirse) sonsuza dek gidip davamı bir şekilde kraliçeye sunmalıyım.

Bunda karar kıldıktan sonra, hızlı hızlı Bow Lane ile Garlic Hill'den aşağıya Thames Street'te yürüdüm; beni izleyen birini fark ettiğimde daha da hızlandım, onu aldatmak için karşıya geçtim ve Watergate'e ve oradaki yeni merdivenlere geldim. Thames'in sularının ayaklarıma sıçradığı merdivenlerin alt tarafında durdum ve kayıkçılara seslendim. Biri ayağa kalkıp benimle pazarlığa girişti ama bu curcunaya derhal son verdim. "Bak usta, Londra'da sizin ücretlerinizi bilmeyecek kadar basit bir insan yoktur. Burası ile Whitehall arasında ne ödenmesi gerektiğini biliyorum; işte bir peni."

Gülerek, "Kaya kadar sert olduğunuzu," diye karşılık verdi, "herkes fark edebilir."

"Bana bir lugat dolusu kaba laf sarf edebilirsiniz, ama fikrimi de zikrimi de değiştiremezsiniz."

"Peki, peki," dedi, kürek çekerek merdivenlere yaklaşırken, "Sizi alacağım efendim."

Ağzının içinde içimin sıcak çelikle dolmasını arzu ettiğini mırıldandı ve "ettiğin lafa dikkat et" diyerek cüretkârlığına karşılık vermek üzereydim ki boynuna siyah bir atkı bağlamış olduğunu gördüm; atkının ne tür bir amaç taşıdığını bilmiyordum, bu nedenle kirli teknenin arka tarafına oturdum ve sesi mi çıkarmadım.

Tam su alçalmasının sakinliğinde köprüyü geçiyorduk ki birisinin beni selamladığını ve Tanrı'nın inayetiyle menzilime bir an evvel varmamı dilediğini duydum. Başımı çevirip baktım ama kim olduğunu görünce aniden irkildim ve büyük bir korkuya kapıldım: Boynumda bir idam ipiyle hemen arkadaki bir kayıktan el sallayan kendimden başkası değildi bu zat. Yüreklere acısı bir çığlık koyverdim ve benim kayıkçı öyle yüksek sesle ve boğulurcasına bir gülme krizine tutuldu ki bir süre ağzından laf çıkmadı.

"Ses öyle tiz, öyle çingiraklıydı ki," dedi sonunda, "sanki bir kadın sesi gibi çıktı. Lakin yüreğinizi ferah tutun Doktor Dee, dalgalar bizi alıp götürmeyecek. Eninde sonunda sizi bekleyen başka bir yatak var." Bununla neyi kastettiğini veya adımı nereden bildiğini anlamadım, fakat gülüşüne sabırla tahammül edecek halde değildim; korku ve öfkenin denk bir karşımıyla

Whitehall'a doğru hızlanmasını ve bizi takip eden bu şeyden kurtulmasını söyledim. Gülmeye devam ederek, "Ah, çok da hızlı gitmeye zorlamayın beni," dedi, "yoksa feleğin sillesini yiyip mahvolursunuz. Mamafih, aylıklık ederek zamanı uzatmaya da niyetim yok efendim." Aşağı sarkan bir üzüm salkımına benzeyen bir burnu vardı ve şimdi bu yığına parmağını da eklemişti. "Benim kendime göre ulaşacak bir amacım ve dahi menzirim var, Doktor Dee. Sizce bu siyah atkıyı neden takıyorum?"

"Böyle oyuncaklı laflar edip durma da doğru dürüst konuş. Nasıl oluyor da adımı biliyorsun?" Korkuyla tekrar arkama baktım, ama o şahıs veya benim ikizim görünürde yoktu.

"Evet, saygıdeğer doktor, size maceramın hikâyesini külliye anlatacağım. Ben Kharon'um ve sizi cehenneme götürüyorum!"

Tam bu anda, tüm mavnaların flama ve bayraklarla donatıldığı Whitehall merdivenlerine gelmiştik. Parayı kayığın dibine fırlatarak kendimi dışarı attım ve bu kaçık heriften kurtulmak için alelacele kıyıya tırmandım. Ben kaptırmış giderken arkamdan, "Cellat bağırsaklarınızı deşiyormuş gibi can havliyle sıçrayıp kaçtınız! Tanrı yolunuzu açık etsin saygıdeğer doktor! Tanrı bir an önce varmayı nasip etsin!" diye seslendiğini duydum. Ardından kahkahayı patlattı. "Ama şunu unutmayın. Gece vakti ve sudan gelecek."

Döndüm ama her şey bulanıktı; zihnim allak bullak olmuştu. Sonra birden kendimi Whitehall sarayının duvarlarının dibinde buluverdim. Önümde kocaman bir kapı vardı ve açtı; o taraftan girdim ve bir merdivenin bitiminde yer alan çok güzel bir sahanlığı geçince, kotuklarının altında yazı bohçaları bulunan çok sayıda adama rastladığım güzel görünüşlü ve büyük bir salona geldim. Onların muhafız ve baro üyeleri, müşavir ve dava vekilleri olduğunu düşündüm; sahiden de bazıları birtakım tahta suretler üzerine resmi buyrukları tutturuyordu. Kenarları tilki kürküyle kaplı Şam işi bir cüppe giymiş olan dava vekillerinden biri –kadranın döndüğü halde kimsenin hareket ettiğini göremediği orta noktası gibi– görünüşte hiç hareket etmeden yanıma geldi. "Bilmelisiniz ki," dedi, "burada şikâyetçi olan müşteriler ve savunma yapan müşavirler kadar dava

vardır; itirazların ve *audita-querela*'nın, hatalı kararların ve *ne exeat regnum*'un, isyan ve haydutluk iradeleriyle uğraşmaktan sesim kısıldı saygıdeğer doktor. Davalar sonsuz sayıda ve dahi kararlar saymakla bitmez." Sonra gülümser gibi oldu, ama cübbesini yüzüne kadar çekti. "Fakat size şunu söyleyeyim" diye devam etti. "Şu ara, çok sahici ve ihlal edilemez bir söz veremeyecek kadar çok fazla meşguliyetim yok. Hadi, hadi verin elinizi de dost olalım. Havlayan her köpeğe dönüp bakmanın âdetiniz olmadığını biliyorum ama burada fenalığınızı isteyenler var. Beni şimdi tutarsanız, sizi bir yıl veya daha fazla bir vakit için koruyabilirim. Müdafaa mı yapacaksınız, dava mı açacaksınız? Suçlu musunuz yoksa masum mu, saygıdeğer doktor? Siz bana itiraf veya gıyap verebilirken, ben size ister hüküm ister hatalı karar verebilirim. Haydi, hangisi olsun? Böyle bütün gün ayakta dikilip gevezelik edemem. Ameli veya şekli, madden veya zımnen bir günah işlenmişse, yüksek sesle konuşmalısınız." Tam ona karşılık vermek üzereydim ki, kılıcını çekti ve göğsüme sapladı. "Bu sizin için" dedi. "Durumunuz müsait olduğunda ödememi yaparsınız."

Bilahare oradaki herkes hususi bir mahkemedeymişiz gibi etrafımda toplandı. "Siz zaten ölüsünüz," dedi, solgun yüzlü kâtiplerden biri, "gerçi bunun sebebi dünyanın genel hastalığı."

"Bana böyle muamele edilmesi için," diye haykırdım, "ne yapmışım ki? Kime tecavüz edip dolandırmışım; yalan beyan mı, sahtekârlık mı, hilekârlık mı yapmışım? Suçum ne ki asılmayı hakediyorum?"

Onlardan kaçıp her yanı taş döşeli bir galeriye ve oradan da sütunlu bir odaya geldim. Burada St. Paul'un sahninini doldurmaya yetecek kadar fısıltı sesi vardı ve ortalık o kadar kararlıktı ki sanırsınız burası yerin dibine geçmiş de bir gölgeler mekânı olmuş. Lakin kendimi korkudan kurtardım ve etrafıma baktığımda, holler, salonlar, kütüphaneler, odalar ve geçitler ormanın arasında bir iç avluda bulunduğumu idrak ettim. Burada özel konaklama yerleri ve özel odalar vardı ve bunların arasında kraliçeyi bekleyen tüm o insanlar toplanmıştı – mabeyinciler, gardropçular, şahinbazlar, kâhyalar, uşaklar, aşçı yamakları ve özel adamlar.

Birden silah ve boru sesleri duyuldu ve meşale ışığında, hepsi elmaslarla donanmış ceketli ve külot pantolonlu muhafızları gördüm. Yakınımdaki biri, büyük bir korkuyla, "O burada" dedi. "Büyük salondan teşrifat odasına getirilmiş." Her yana siyah beyaz bayraklar çekildi ve yüksek devlet görevlileri hep bir anda alelacele hususi odalarına çekildiler. Lakin bu bazıları için talihli bir durumdu, çünkü buraya neden geldiğimi hatırlamıştım şimdi: kraliçeye saygılarımı sunmak ve işlenmiş herhangi bir suç için affını dilemek.

Kraliçenin teşrifat odasının yeri hakkında malumatım yoktu, mamafih çok süslü bir geçitin sonundaki bir odadan gelen mum, ateş ve meşale ışıklarının birbirini izleyen aydınlığı bana rehberlik etti. Odaya girince, burasının her yanına ilk inanç adına şehit olmuşların ölümlerini sergileyen altın rengi kumaşların asılı bulunduğu, bir tür hususi konak yeri, giyinme veya hazırlanma odası olduğunu gördüm. Az ötede, güneşin altın rengi ışınları gibi parıldayan bir başka oda vardı ve içeride, erimeden önceki buz kadar soğuk ve sert başka mücevherlerin yanında, parıldayan çok büyük elmaslarla, yakutlarla, safirlerle kaplı bir taht gördüm. Kraliçe hazretleri görünürde yoktu lakin ben ilerledim ve Elizabeth ile konuşan kim olursa olsun eğilmesi gerektiğini bildiğimden, altın simlerle işli bir mindere diz çöktüm ve sessizliğin içinde gizlice, hürmet ve sadakat hislerimi boş tahta olanca şiddetiyle arz ettim.

Bir hezeyan içindeymişim gibi, "*Vivat regina*" diye haykırdım.

Bunun üzerine, odanın karşı köşesinden hafif bir kadın sesi bana karşılık verdi. "*Gratias ago. Gratias ago.*"

Derhal ayağa kalktım ve döner dönmez kraliçeyi karşımda gördüm. Altın simlerle işlenmiş ve mor yakut, opal ve lazürit gibi taşlarla süslenmiş erguvan rengi bir elbiseyle fazlasıyla kraliçelere layık bir tarzda giyinmişti; göğsünün üzerinde asılmış bir adam şeklinde bir krizoberil taşı ve başının üzerinde de pul pul altınla kaplı ve menekşe rengi bir tüy demeti halinde bütün bir cennet kuşu yer alıyordu. Parlak gözlerinin üzerime çevrilmiş olduğunu bildiğim halde, henüz gözlerine bakamıyordum; lakin sonunda baktığımda, dehşet ve şaşkınlıkla geri

sıçradım. Sanki kraliçenin ağzından nefesini emiyormuş gibi bacaklarıyla yüzünü külliye kaplayan kocaman bir örümcek vardı yüzünde. Sesi hayvanın bedeni yüzünden boğuk, "Öne gel" dedi. Üç reveransımı yaptım ve sonra öpmem için elini uzattı. "Benim küçük hayvanımı sevmedin mi?" Bunu der demez, neşeyle gülerek örümceği yüzünden aldı ve savurup fırlattı.

"Büyük majesteleri" dedim, "Üzerime çöken çok tuhaf bir üzüntü vesilesiyle huzurunuzdayım. Endişelerimin muhtevelyatını size takdim edebilir miyim?"

Bana gülümsedi. "İyi niyetle söyleyeceğin her şey tarafımdan misli bir merhametle kabul edilecektir." Sonra ona yıldızımın ne kadar düştüğünü, yapayalnız ve arkadaşsız kaldığımı, ünden veya kazançtan mahrum olduğumu anlattım. "Demek ki," diye karşılık verdi, "şan ve altın ve büyük gayretlerinin ürünü olması gereken tüm karşılıkları arzu ediyorsun."

"Ne daha azını hak ediyorum merhametli kraliçem, ne de daha fazlasını istiyorum. Haşmetmeablarına çile dolu yaşadıklarımındaki hakikatlerden başka bir şey aktarmadım; ve dahi vaziyetim çok müessif olduğundan, cellata karşı çıkmanız ve beni ipinden kurtarmanız için size yalvarıyorum."

"Peki, başka?"

"Merhamet edip rıza gösterirseniz, malikânemin ve itibarımın iadesini istirham ediyorum."

Döndü ve bir şeylerle uğraşıyor gibi göründü ve ardından odanın aynı köşesinden çok rahatsız edici pis bir koku yükseldi. "Bir münazara yapacağız" dedi. "Ben, eski usule uygun şekilde, Soran olacağım ve sen de Cevaplayan ve seslerimiz Kemikler Evinde yankılanacak." Ne demek istediğini anlamadım, lakin eğilip onu selamladım ve huzuru şahanelerine daha da yaklaştım. Sonra, biraz yana çekildi ve korkunç bir an yaşadım. Orada, kraliçenin önünde, yüzü beyaz bir örtüyle kaplı çıplak bir ceset vardı; göğsü yarılıp açılmıştı ve bu yağ ve et yığınının içinde hepsi ortaya çıkmış kirşleri ve kasları, organların arasındaki perdeleri ve lifleri görebiliyordum. Kraliçe elini bileğine kadar cesedin içine sokmuş halde dikiliyordu. "Her şeyin doğru düzgün yapılması konusunda çok hassasım" dedi. "Şöyle ya-

nıma gel bakayım. İmtihandan kalmanı arzu etmiyoruz." Bir şey diyecek veya yapacak halim kalmamıştı. "İşte," dedi tekrar, "tabiatın sırlarının gizli kapısını sonuna kadar açacağım. Neticede, benim hükümranlığım tabiat değil de neresi? İnsan vücudundaki tüm organlar ve dahi önemli parçalar üzerinde hâkim olduğum şu kudrete bak. Benim gerçek krallığım burası."

Bunun üzerine, boydan boya açılmış cesedin içinden bir kemik çıkarır gibi oldu. "Vücudun tüm bölümleri arasında kemiklerin nasıl da en sert, kuru ve maddi olduğunu görüyor musun John Dee? Tıpkı ayağımı hiç umursamadan yerdeki toza basmam gibi, bu kemikleri bir çarkın üzerinde kırmak veya ezmek kudretim dahilinde. Bak, giysimin üzerine işlenmiş mücevherler gibi karmaşık olan şu olağanüstü işçiliği görüyor musun; tabiat vücudun çatısını nasıl kıkırdaklarla meydana getirmiş ve onların her birini kirişlerle ve bağlarla sarıp sarmalamış? Daha yakına gel ve oyuna katıl." Bunun üzerine mejesteleri dolu dolu güldü ve bunun eğlenceli bir vakit geçirme yolu olup olmadığını sordu. Aynı neşeli ruh hali içinde beni imtihan da etti. Lifli bir et parçasını işaret ederek, "Buna ne denir?" dedi.

"Söylemesi zor."

"Bu kastır. Vücut iri olabilsin diye nasıl etle kaplanmış görüyor musun?" Kan ve sümüğü ceketimin yenine sıvaştırarak elini kolumun üzerine koydu ve ben de hürmetle eğildim. "Keza, beyinden çıkan dürtü gücüne uysun diye üzerinde sinirler var. Aynı devlet gibi: Tüm parçalar birlik içinde hareket etmeli ve hükümdar olan baştan gelen kanla beslenmelidir. Şimdi dönüp üzerlerinden buharlar tüten ellerini bir kez daha cesedin içine soktu. "Peki sence buna neden kas deniyor John Dee? Bir fareye olan benzerliği nedeniyle. Şuradaki küçük başını, geniş karnını, uzun ve dar kuyruğunu görüyor musun?"

"Aynı zamanda bir balığa da benziyor majesteleri."

"O halde onlara bedenimizde yüzen küçük balıklar diyelim. İyi ama cesedin kendisine ne diyeceğiz? Ona ne ad vereceğiz?" Sonra ölünün yüzünü kaplayan örtüyü çekti ve söze sığmaz bir korku ve dehşetle, şimdiden yaşlanmış olduğum halimle kendi yüzümü gördüm. "Balık kokan bir cesetti," dedi,

“ve doğrudan Şeytan’dan geldi. Anatomi dersimden hoşlandın mı John Dee? Filhakika, gücümü tatbik etmem sayesinde, önüne serilen bu adamın tüm bir tarihçesini görebilirsin. Bir İnanç, bir Prens, bir Güneş, bir Anka, bir Yürek, bir Yol.”

Bir kez daha bulutlar kadar beyaz olan yüzüme baktım ve bayılır gibi oldum. “Zannımca,” diye devam etti kraliçe, “bu noktada çok rahatsız oldun. Lakin burada bulunmamın nedeni seni azarlamak değil, sadece gücümün türünü ve hüküm sürdüğümüz şehrin hallerini göstermek. Bu kasların ve tendonların sana gayet iyi yakıştığını düşünmüyor musun?” Bu lafının üzerine hoplayıp sıçradı ve ellerini çırdı. “Bugün iyi iş çıkardım,” diye haykırdı, “çünkü malzemem iyiydi. Şimdi et yeme vakti.” Sonra, elleri hâlâ pıhtılaşmış kanımın pis ve keskin kokusunu yayarken, parfümlü ve süslemeli bir çift eldiven giydi. “Saygıdeğer doktor,” dedi, “sizin için hayırlısını diledim ve şimdi teveccühüm size öylesine kenetlendi ki bu ziyafette bana refakat edeceksiniz.”

Borucular koridora geldiler ve görkemli üfleyişlerle majestelerinin yemek yiyeceğini bildirdiler. Sonra, her birinin elinde bu odayı aydınlatmak üzere bir meşale bulunan bir alay muhafız ile yere dökülen kanı emsin diye acele acele hasır otu yayan bir takım uşaklar içeriye girdi. “Şu eski deyişi bilir misin?” diye sordu kraliçe. “Kaçıp gidiyorlar benden ve bazen arıyorlar beni, çıplak ayakla süzülüp geçerek odamdan.” Uşaklar masayı altın çanak ve tabaklarla, gümüşle süslenmiş billur kadeh ve sürahilerle ve meşale ışığında parıldayan büyük, tahta servis tabaklarıyla, taslarla ve ibriklerle donatırken kraliçe yeniden güldü. İyi de şimdi bu kaplara yerleştirilenler, kurbağa veya çığlık atan adam otlarından çok daha korkunç şekilde, kendi vücudumun parçaları değil miydi? “Görüyor musun,” dedi, “kaşların ucu nasıl da tendonlarda veya genellikle kiriş dediğimiz şeyde son buluyor? İşte bu da dil, tam senin ağzına layık.”

Ne konuşabiliyor, ne bakabiliyor, ne de başka bir şey yapabiliyordum. Sonra kraliçenin ağzı beni yutacakmış gibi kocaman açıldı ve ben çığlık çığlığa teşrifat odasından kaçtım. Bir çırpıda avluya geçtim ve en yakın yolu izleyerek Whitehall merdivenlerinin karşısındaki kapının oraya çıktım. O an, bu

pis kokulu ve dehşet dolu yerden, bu ikinci Hades'ten kaçıp kurtulmaktan başka bir şey düşünemiyordum; mamafih nehirde Kharon ile karşılaşmaktan da korktuğumdan, en yakın sokağa sapıp Scotland Yard ve Charing Cross'a çıkana kadar yürüdüm. Oradan Clerkenwell'e yürümek bir saat çekerdi ve yol boyunca az evvel çıktığım yer kadar karanlık biri tarafından takip edildiğim hissine kapıldım. Bu işi yapma emri almış bir yaratık veya görevli bir ajan gibi attığım adımları izliyordu sanki, lakin dönüp korkuyla arkama baktığımda bir şey göremiyordum – eve doğru giderken gitgide büyüyen kendi gölgem hariç hiçbir şey.

Büyük bir telaşla evimin kapısını çaldım, lakin gelip açan olmadı. Sonra etrafıma baktım ve her yanı taş ve tuğladan büyük meskenlerle çevrilmiş evimin bambaşka bir görünüme bürünmüş olduğunu gördüm. Hem benim olan, hem de olmayan bu yer neresiydi? Kapı açıldı ve içeriye girdiğimde tanıdığım bildiğim hiçbir şeyi göremedim. İşte teşrifat odam buradaydı, lakin bomboş ve tertemizdi. İyi de, iki kat yukarıda olması gerekirken, burada, toprağın altında ne işi vardı? Yerin altında bir alana doğru merdivenlerden indim: işte laboratuvarım buradaydı, lakin zeminde çırılçıplak yatan bir adamla bir kadın görünce irkilip geri çekildim. Adam döndü ve bana "Beni neden çağırdın?" diye bağırdı.

Buna çok şaştım ve tekrar merdivenleri tırmanıp penceresinden bahçemi seyrettiğim eski ruh çağırma odama gittim: bahçede, kırık taşlardan oluşan karman çorman bir manzara içinde yapraksız birkaç ağaçtan ve devrilip kökleri çıkmış diğerlerinden başka bir şey yoktu. Aslında bu kendi durumumun resmiydi ve çaresizlik ve şaşkınlık içine gömülmüş olarak elimi yüzüme götürdüm. Kendimi ne tür bir labirentin içine sokmuştum şimdi? Tanıdığım herkes çok uzun zaman önce ölmüştü ve şimdi ilk defa gözlerime yaşlar doluyordu; o anda, gözyaşlarının parıltısı arasında, gözlerimin önünde tuhaf biçimde hareket eden, selvi ağacının yaprakları arasından bakılıyormuş gibi kesin seçilemeyen bir şekil gördüğümü sandım.

Tam o sırada, bu odada çok acayip bir takırtı duyuldu ve çok geçmeden köşedeki büyük perspektif aynasının yanın-

da babam belirdi. ıplaktı ama göğsünden sarkan duman veya kül rengi kordonlarla bağlanmıştı ve ayakları birkaç santim yüksekte, yere değmiyordu sanki. Yüzü uzun süre önce ölmüş birininki gibiydi ve ben büyük bir korkuyla ayağa kalktım. "Tırtıllar olgunlaştı," dedi, "ve ısırğan solucanlar zambağa dönüşmeye çalışıyorlar."

Konuşması hızlı, canlı ve güçlüydü; gene de, ne demek istediğini anlamıyordum. "Bunun anlamı nedir, baba, ruh veya melek?"

"Başka hiçbir şey bilmediğini sanıyordum." Sonra havayı dağıttı veya önündeki havayı açtı; orada, tahta, küçük bir kürenin içinde ben bir kere daha kendimi o karanlık şehirde dolaşırken gördüm. "Bu, sevgisiz bir dünya görüntüsüydü John Dee, sadece ve sadece kendi kurduğun dünyanın. Sen hayat yaratmak istedin, ama bunun yerine ölüm imgeleri oluşturdu. Bunu düşün ve zamanında nedamet getir. Hadi eyvallah."

Babam, iç çekerek bana doğru yürüdü. Geri kaçıp dış kapıyı açmaya çalıştım ama oraya benden önce ulaştı. Bir pus gibi, ta kemiklerimin ve kirişlerimin içine işledi ve sonra kayboldu.

Altı

Babamın kâğıtlarını büyük bir dikkatle ve sabırla incelemeye karar verdim; ölümünden sonra onlara sadece bir göz atmıştım ama şimdi her şeyi anlamak istiyordum. Artık “gerçek” babam olmadığını biliyordum; bana çok daha yakındı ve ancak sezmeye başlayabildiğim bir biçimde oluşturmuştu beni. Babamın yaşamı hakkında daha fazla şey keşfedersem, kendiminki hakkında da keşfedebilirdim. Örneğin, cenaze zamanı bir seyahat çantasına tikiştirdiğim ve sonra buradaki boş yatak odalarından birine koyduğum, eski evle ilgili belgeler vardı; şimdi bu belgeleri beraberimde mutfağa getirdim ve masaya yaydım. “Cloak Lane Evi”ne ait bazı faturalar mavi bir kurdeleyle düzgün biçimde bağlanmıştı; onları hızla inceledim. Babamın evi 27 Eylül 1963’te Mr. Abraham Crawley’den satın aldığı bilgisi dışında aralarında dikkate değer bir şey yoktu – bu tarih zihnimde yeni bir spekülasyona neden oldu, çünkü her zaman doğum günüm olarak kutladığımız tarih buydu. Babamın diğer mülkleriyle ilgili bazı belgelerin yanısıra, daha önce fark etmediğim kahverengi bir zarf da vardı. Babam zarfın üzerine büyük harflerle bir şey yazmıştı –VAKADAKİ BELGELER– ve bu “belgeler”i çıkardığımda, her zamanki titiz tavrıyla onları numaralandırdığını gördüm. Belgeler farklı ellerden çıkmış, çeşitli kâğıt türlerine yazılmış metinler içeriyordu ve ilki on yedinci yüzyıla ait gibi görünen düzensiz, eğik bir yazıydı. Sözcükleri zar zor seçebiliyordum, bu nedenle kâğıdı mutfak penceresinden içeriye dolan ışığa tuttum.

Biz, gerçek Tanrı'nın vahyine ve insanlarda Ruh'un yeniden doğuşuna inananlar, geleceği önceden bildirilmiş olan yangına ve vebaya karşı dikkat etmelerini Londra'nın sakinlerine şiddetle tavsiye ediyoruz ve diliyoruz. Mamafih yüreğinizden korku ve dehşeti silin, çünkü siz hepiniz tanrısınız ve kıyamet günü gelip çattığında, kutsal giysilerinize bürünmüş olarak her biriniz eski görünüşünüze yeniden kavuşacaksınız. Ne zengin, ne fakir, ne kadın, ne erkek kalmayacak; hepsi birden haz içinde yanıp kül olacaklar.

Yazıdaki imza, "Clerkenwell'in Londra Buluşanları"na aitti ve 1662 Ağustos ayı tarihini taşıyordu. Bu yeterince ilginçti ama sonraki sayfada farklı bir el yazısıyla daha uzun bir metin yer alıyordu:

Bizler *koruyucu melekler* türü hayaletlerin var olduğu yolundaki Katoliklere has batıl inançlara hiç bel bağlamadık, lakin hastalık ve yoksulluk nedeniyle bu evde tecrit edildiğimizden beri bizi bir hayli şaşkırtan ve eski inanç yolumuzdan saptıran bir tuhaflıkla karşılaştık. Zavallı kardeşim, bir yaz akşamı nehre ve tarlalara bakan pencerenin hemen yanında hasta yatıyordu; bu dünyada sadece ikimiz kalmıştık ve kardeşim sürekli ilgilenmem gereken tek kişi olmasının daha da ötesinde sürekli can yoldaşımdı. "Bak" dedi. "Şuradaki duvara bak. Orada beliren bir adam yüzü görüyor musun?" Ona, ev iki yüz yıldan daha fazla bir süre önce inşa edildiğinden, bunun sadece eski taşlardaki rutubet izlerinden ibaret olduğunu anlattım. Bu izahattan tatmin olmuş göründü ve kerevetine tekrar uzanarak o akşam başka laf etmedi; lakin nabızı bir hayli yüksekti ve ben beyin hummasının tekrarlanması korkuyordum. Böylece, yüzünü silmek için ferahlatıcı sıvıyla dolu bir kâseyle birlikte o gece boyunca yanında kaldım. Sonra, şafak sökmeden önceki saat, bir şey sıçradı ve kardeşimin etrafında hareket etti; bunun, sona ermek üzere olan geceye ait bir gölge ve titreşen mum alevi olduğunu sandım, lakin bir şekle bürünmeye başladığında ruhi bir varlık olduğunu anladım: Aynen kardeşimin şekline ve görünüşüne sahipti fakat rengi daha açıktı ve tıpkı yere düşen fıskiye-den yükselen su bulutu gibi kardeşimin içinden çıkıvermişti. Bu şey kardeşimden ayrılıp doğrulduğunda insani vücudundan birkaç santim daha uzun olduğunu görebildim; dış hatları tümüyle gümüş rengiydi ve sanki etten doğmuş gibi elleriyle kendisini temizliyordu. Sonra, dönüp karde-

şimi işaret etmeden önce bana gülümsedi ve eğilerek selam verdi.Kendi kardeşim kendisini seyrediyordu ve bir an için bir parıltının beni içine aldığı hissettim. Sonra gözlerini kapadı ve uyuyan bedenim içine uzanıp yattı. Kardeşim o saniye uyandı ve ben hummadan kurtulduğunu anladım: Artık terlemiyordu ve nabızı bir davul misali düzenli atıyordu. Yüreğim öylesine yüklüydü ki bu acayip ruhi vakayı derhal ona aktardım ve birlikte diz çöküp dua ettik. Clerkenwell'deki bu harap evde yaşayan biz sıradan iki insan nasıl olmuştu da Tanrı'nın inayetine mazhar olmuştuk?

Daha önceleri, Cripplegate'teki Pusula işaretinin hemen üzerindeki odada bir araya gelen küçük bir topluluk olan Tanrı Kardeşliği cemaatine üyeydik. Onların eşliğinde, mesela içinde yaşadığımız şehrin görünür bir bozulmadan başka bir şey olmadığı, kadınlar ile erkeklerin kutsal ateşi eşit ölçüde içlerinde taşıdıkları, sonsuzluk kapısı açıldığında genel bir uyanışın gerçekleşeceği yolunda bize bazı gerçek doktrinler öğretilmişti. Daha sonra, ruhi dünyanın sakinleri olanca görkemleriyle kıtalar halinde sıralanırken, bu dünyanın güçleri ve krallıkları külliye helak olacaklar. Cripplegate'in üzerindeki küçük odada canı yürekten benimsediğimiz bu doktrinler şimdi bana ve kardeşime daha güçlü bir kesinlik ve güven duygusu veriyordu: Biz, ruhlar dünyasının sakinini tüm parlaklığıyla görmüştük ve bizim gibi fakir ve zavallı olanların bile kutsanabileceğini anlamıştık. Tanrı'ya şükürler olsun! Bu gün, 12 Ocak 1762 tarihinde, Clerkenwell'in Cloak Evi'nde yazılmıştır.

Başka biri sayfanın kenarına şöyle yazmıştı: "Aynı inanç sürdürülüyor." Sayfayı çevirdim ve 5 Ekim 1869 tarihli *Graphic* dergisinden kesilmiş bir bölümün iliştilmiş olduğunu gördüm. Fark ettiğim ilk şey bir sütuna yerleştirilmiş bir gravür oldu: Eski evin, sanatçının düşgücünde çok daha büyük hale gelmesi dışında, şimdi bildiğim haline çok benzer bir resmedilişiydi. Bunun altında, bir masanın etrafına oturmuş bir grup insanı gösteren bir başka resim vardı; içlerinden biri ya şaşkınlık ya da dehşetle kollarını kaldırmıştı. Yazının başlığı Gotik benzeri bir karakterle yazılmıştı –"Medyumun Şaşkınlığı: Stephen Cosway Clerkenwell'de"– ama gerisi normaldi:

Kendisini medyum olarak tanıtan birinin kendi işini yaparken korkuya kapılması az rastlanır bir durum olsa da, ünlü şifacı Mr. Stephen

Cosway'in Clerkenwell bölgesindeki çok eski ve çok harap bir evi ziyareti sırasında yaşananlar durumun böyle olduğunu gösteriyor gibi. Mr. Cosway, binanın sahipliğini sekiz ay önce üstlenen Londra İşçi Sendikası tarafından yapılan bir davetle buraya getirilmiş. Böyle akılcı ve gelişime açık bir topluluğun kendi ifadesiyle hortlak ve ruhlarla konuşan birinin hizmetini talep etmesi ilk kez yaşanıyorsa da, bunu da paradokslarla dolu modern çağın bir başka paradoksu saymalıyız. İşçi sendikasının yöneticileri evin zemin kat odalarında birkaç aydır bir "atmosfer" in sürekli yinelenildiğini fark etmişler. Çağdaş Mr. Faraday'ın "manyetik elektrik" konusundaki araştırmalarını gayet iyi bildiklerinden, başta bunun fiziksel dünyanın garip ama anlaşılabilir bir etkinliği olduğunu düşünme eğilimi göstermişler. Ne var ki, bu değerli beyefendilerin ikisi hayaletlerle karşılaşmış: Birlikte evin bodrumunda dururlarken, "elbiseleri bulunmayan genç bir kadın ile genç bir erkek" olarak tarif ettikleri şeyi, anında kaybolmadan önce açık seçik görmüşler. Mr. Cosway bu olaydan sonra çağırılmış. Geçen hafta, faaliyetlerinin bir raporunu bize gönderme isteği gösterdiğinden bundan sonra olup bitenler kendi sözcükleriyle aktarılabilir. Okurlar anlatılanlara inanıp inanmamakta özgürdür. "Clerkenwell'deki eve gelir gelmez," diye başlıyor, "burada yerleşik kötücül ya da tehditkâr bir gücün varlığını hissettim. Ama göremediğim ürkütücü sonuçlar..."

Sayfayı çevirdim ama diğer tarafta sadece bir kitap tanıtım yazısı vardı; Stephen Cosway'in anlatımından eser yoktu, ama birisi sayfa kenarına bir yorum yazmıştı. "Bu kadar yeter. Cosway'in görüşü kendi hilekârlığı ve sahtekârlığı yüzünden bulanık." Babamın saklamış olduğu bu belgeler arasında bir başka kanıt daha vardı. Çizgili kâğıda yazılmıştı ve görünüşe bakılırsa eski tarz bir defteri kebirden ya da muhasebe defterinden yırtılmıştı. El yazısı çok düzgündü ve her sayfanın kenarında yer alan kırmızı çizgiler hiza alınmıştı.

Bir obsesyonu ya da korkuyu itiraf ediyorum. Daima evin içinde çalışma masamdayken ziyaret ediyor ve nadiren bu duvarların dışında izliyor beni. Sabah on ya da on bir sularında geliyor ve bir saat ya da daha uzun bir süre benimle birlikte kalıyor; bu süre boyunca bol bol terliyor, herhangi bir yere oturmadan ya da herhangi bir işe konsantre olamadan evin

içinde dolanıp duruyorum. Gene de, nasıl oluyor da, onu ağırladığım için daha sonra kendi kendime gülümseyebildiğim böylesine aptalca, böylesine gülünesi bir kaygı bana dadanıyor? Ne olursa olsun, daima geri dönüyor – şu ne yazarsam yazayım başka bir kaynaktan geliyor olduğu, başka birinin olay örgüsünü ya da sözcüklerini çaldığım, başka romanların temalarına ya da olay örgülerine yaslandığım korkusu. Bu nedenle evi terk edip St. James Meydanı'ndaki Londra Kütüphanesi'ne gittiğim oluyor. Orada İngiliz romanlarının dizili durduğu raflar, hem dehşet hem de avunma duygusu veriyor bana: Beni ikna edecek kanıtlar arıyorum, ama hiç bulamıyorum. Gene de, rahatladığım anda bile, bu kitapların arasında bir yerde, kendi yazıyor olduğum romanın aynısının bulunacağı korkusu içimden çıkıp gitmiyor.

Bir kitabı bitirip sabırsızlıkla yayınlanmasını beklerken obsesyonum en aşırı düzeyine çıkar. Bu aylar boyunca, o temel korku çeşitli biçimlerde tekrar eder – ya bir başka romancının yapıtından bir diyalog kulanmışımdır ya olay örgüsü okumuş ve unutmuş olduğum bir kitaptan gelmedir ya da basbayağı oturup başkasının sözcüklerini yazmışımdır. Dahası, kaygılarımın en garibi de budur – peki ya bu diğer kişi tüm bu süre boyunca gerçekten içimdeyse? Dün, Fetter Lane'deki yayımcılarıma romanımın daktilo kopyasını yolladıktan hemen sonraki zihinsel durumum buydu işte. Romanı tümüyle bu evde yazmıştım; doğrusu ya başka bir yerde yazabileceğime de inanmıyorum. Roman buram buram burası kokuyor; hatta –1740'daki bakırcılar grevi hakkındaki– öykünün geçtiği yeri bu bölgeye uyarlama zahmetine bile katlandım. Sefalet ve yoksulluk, isyan ve ölüm sahneleri aslında Upper Lambeth'in sokak ve caddelerinde yaşanmış; oysa ben onları Clerkenwell'e taşıdım ve bir zamanlar St. James kilisesinin yanında dizili duran harap evlerin arasına yerleştirdim. Gerçek sanatçılar asla özgür olmasalar da, sanırım, sanatsal ehliyet denen şey bu.

İşte sonunda dün olan oldu. Eski evin bodrumunda o akşamki tek kişilik yemeğim için şarap seçerken o eski korku her yanıma sardı. Kitabım daha önce yazılmıştı. Bundan kesinlikle emindim. Süreci (böyle bir fenomenin bir adı olduğunu varsayıyordum) anlamıyordum ama her nasılsa bir başka romanı sözcüğü sözcüğüne kopyaladığımı biliyordum. Romanın adı bile aynıydı. Bu kavrayışın içimde uyandırdığı dehşet duygusunu tarif edemem; bir ağın sudan çekilişi gibi kimliğim benden tümüyle çekilip alınmıştı sanki ve kendime ait hiçbir şeyim kalmamıştı.

Derhal evi terk edip High Holborn'a giden tramvaya bindim; oradan St. James Meydanı'ndaki kütüphaneye yürüdüm. Dağıtım masasında Tom Eliot'a rastladım; roman raflarına çıkan merdivenleri pür telaş tırmanmadan önce onu selamlamaya yetecek denli nezaket kalmıştı içimde. Sonra, ölümcül olduğunu bildiğim araştırmama başladım – ölümcüldü çünkü kitabı bulup korkularımı haklı çıkarırsam, bir yazar olarak yaşamım sona erecekti. Artık sözcüklerimin tekine bile güvenemez ya da hoşnutlukla kendi hayal ettiğimi düşündüğüm hiçbir şeye inanamaz olacaktım. Her zaman başka bir kaynaktan gelmiş olacaktı. Ve sonra, onu buldum. Daha geçen gün seçtiğim adı taşıyan bir kitap vardı burada. İki yıl önce yayımlanmıştı –sırtında "Londra, 1922" yazıyordu– ve kitabı açar açmaz daktilomda üretmiş olduğum sözcüklerin aynısını gördüm. Daha yeni yazmış olduğum romandı bu. "Ben bir hiçim" dedim yüksek sesle. "Hiçlikten sadece hiçlik doğar." Açıklanamaz biçimde tüm acılarının nedeni olarak gördüğüm bu eve döndüm ve buraya, çalışma masama oturmayı seçtim. İyi ama, şu anda bile başkalarının benim için yazdıklarını mı yazıyorum acaba? Peki hal böyleyse, ben ne yapacağım?

Elyazması burada, ikinci kâğıdın son satırında kesiliyordu. Sayfayı çevirdim ve ani bir telaş duygusuyla bir kez daha babamın o bildik el yazısını fark ettim. Bu yazının dışında boş olan sayfaya, sözcüklere büyük harfle başlayarak şunu yazmıştı: "O, Ruhsal Bir Bedene Terfi Etti". Tüm kâğıtları çantaya geri koydum ve sakın bir biçimde boş odaya götürdüm.

Bu evde her zaman uyuyabiliyorum – ağızımda ekşi bir meyva gibi gecenin tadıyla uyandığım derin, karanlık bir uyku. Oysa o akşam, belgeleri inceledikten sonra, gözlerimi bile kırpmayacak denli ikircikliydim. Cloak Lane'in alt tarafındaki bir sokak lambasından gelen ışık duvarda ve tavanda titreşiyordu; çevreme tuhaf gölgeler düşüyordu ve çekilmiş bir kılıç, üzerinde binicisi olan bir at ve gökyüzünden aşağıya kabara kabara sallanan bir tür kumaş gördüğümü sandım. Sonra sözcükleri tersinden söyleyerek kendimi eğlendirmeye çalıştım ama bazı sesler açıklanamaz biçimde korkuttu beni. Koridora süzülüp merdivenin altındaki oyuncak kutusunu çekip çıkardığımda şafak sökmeden hemen öncesi olmalıydı. Bu oyuncakların burada ne işi vardı? Çocukluğumun hiçbir dönemini burada ge-

çirmemiştim –annem beni bundan korumuştı– gene de sadece yirmi ya da otuz yıl önce üretilmişe benziyorlardı. Ama sonra bu evdeki varlıklarını anlayıverdim; bu oyuncaklarla babam oynamıştı, hatta cinsel büyü hayallerini gözünün önüne getirirken yapmıştı. Yere oturdum ve büyük bir ciddiyetle döner başlığı ve katlanan adamı parçalarına ayırmaya başladım.

* * *

Aynı sabah, uyku kaybıma karşın nasılsa tazelenmiş halde, John Dee'nin vasiyetnamesini okudum. Diğer eski vasiyetlerle birlikte Chancery kayıtlarında saklanmış olmalıydı ama bibliyografyalara göre British Library'nin Elyazmaları Bölümü'nde arşivlenmişti. Bu durum, John Dee öldüğü zaman yetkililere resmen bir vasiyet iletilmediğini düşündürdü; ya bilinmeyen bir biçimde ya da bir şeyin ele geçirilemeyeceği uzak bir yerde ölmüştü. Özgün vasiyetin kaybolmuş ve daha sonraki bir tarihte kâğıtları arasında bir kopyasının bulunmuş olması da mümkündü. Bunlardan çok sayıda vardı ve Doktor Dee'nin elyazması katalogunda listelenen belgeleri arasında denizcilik ve matematik üzerine yazılar, Kraliçe Elizabeth'in yıldız falı ve migren tedavisi hakkında anlatılar, haritalar ve çizelgeler, tablolar ve secere araştırmaları yer alıyordu. Ama ben onun vasiyeti için gelmiştim.

Doktor Dee'nin vasiyetnamesi, elyazmalarından bir diğeriyle birlikte yeşil deriden bir cildin içindeydi. Diğer belgenin, "Meleklerden Garip Haberler" başlığı zihnimi kurcaladı ama doğrusu pek bir anlam veremedim. Solgun kahverengi mürekkebin kâğıdın kenarlarına doğru nasıl taşıyor gibi olduğunu, şimdi ve British Museum'daki bu sessiz odada bile, sözcüklerin oluşumunda apaçık belli olan bir tür endişenin ya da paniğin varlığını derhal fark ettim. Bazı ifadelerin altı iki ya da üç kez karalanmıştı ve belli cümleler alelacele çizilmiş dörtgen ya da dairelerin içine alınmıştı. Ana metin soru yanıt biçiminde görünürken, sayfa kenarlarında çok sayıda karalama, kısa not ve diyagram yer alıyordu. Sonra büyük harflerle yazılmış WAPPING sözcüğünü fark ettim; hemen yanında, sayfanın kenarına doğru uçarmış gibi görünen bir melek ya da başka bir tüylü

yaratık bulunuyordu. O anda, çok bildik bir adı aniden fark etmek dışında bana bir şey ifade etmedi; burası aynı zamanda, "Garip Haberler" in de son sayfasıydı ve John Dee'nin vasiyetini okumak için hevesle sayfayı çevirdim.

Vasiyet de aşırı bir telaşla yazılmışa benziyordu: Harfler öylesine çiziktirilmiş ve oluşturulmadan kalmıştı; öte yandan, sayfada yer alan çok sayıda küçük leke tüy kaleminden dikkatsizce damlatılmış mürekkebe işaret ediyordu. Başka garip özellikler de vardı. Doktor Dee'nin öldüğü varsayılan tarihten yirmi yıl öncesinin, 1588'in tarihini taşıyordu ve bu itibari vasiyetname gerçekten çok kısaydı. İki hizmetkârına, "bir Audrey Dodwin'e", "bir Philip Fox'a" olmak üzere bir miktar para bırakmıştı ve sahibi olduğu diğer her şeyi kendisinden "sonra gelenlere" vasiyet etmişti. Sonraki paragrafta Cloak Lane'deki evden –"Clerkenwell'deki eski, biçimsiz konutum"– bahsediyordu ama vasiyeti gerçekten de çok sıradışıydı; evi basbayağı "ihtiyacı olana" bırakmıştı. Bu vasiyetnamenin Chancery kayıtlarına hiç ulaşmamış olması şaşırtıcı değildi. Öte yandan, daha da şaşırtıcı bir kayıt vardı; "bulabilecekler için oraya bırakılmış" bir taştan bahsediliyordu. Bunun altında, daha süslü bir tarzda yazılmış bir cümle daha bulunuyordu. "Mezarın ötesine dek ayak izlerimi takip et." Mezarının üzerine anıt olarak dikilmiş bir taşla evin altında bir yere gömülmüş olması mümkün müydü? Sayfayı çevirdim ve vasiyetnamenin ortasına kabaca çizilmiş bir harita ya da plan bulmanın hazzını yaşadım: Anlayabildiğim kadarıyla, bir nehri ve bazı evleri gösteriyordu ama başka bir şey anlaşılmıyordu. Devasa imzasının üzerinde zar zor çözebildiğim sadece tek bir paragraf kalmıştı. "Ben ki onu yarattım, onun içinde sonsuza dek yaşayacağım. O ki yaşamını bana borçludur, bana dönecektir." Kuşkusuz bir bitirme duası gibi bir şeydi ve böylece vasiyetnamesini içeren kitabı kapattım.

Kitabı hevesle kabul eden görevliye teslim ettim. "Aradığınızı buldunuz mu?" Sol gözü şehla olduğundan bana mı yoksa arkamdaki birine mi baktığını anlamak zordu.

"Sanırım."

"Meleklerle özgü işaretleri okudunuz mu?" Galiba kısmen Doktor Dee'yi kendi mahrem araştırma konum olarak görmeye

başladığımdan, gösterdiği ilgi beni şaşırttı. "Sanırım kutsal kristalinin bu müzede olduğunu biliyorsunuzdur?" Başımı olumsuz anlamda salladım; boynunda iki ya da üç beyaz yara izi vardı ve ben onlara bakma dürtüsüne direniyordum. "Ah evet. Yukarıdaki Tudor Galerisinde." Ciltli kitabı özenle masasına bıraktı ve bir an okşadı. "Sizce meleklerin ne yaptığını nasıl görüyordu?"

Doktor Dee'nin kutsal taşını bulmam uzun sürmedi. British Museum'ın ana salonundan merdivenleri tırmanıp Erken Dönem Britanya kalıntılarının bulunduğu bölüme girdim. Kaplar, bıçaklar ve boncuklar kendi yüzümün yansısını görebildiğim cam mahfazaların içinde saklanıyordu; taştan oyulmuş küçük bir insan figürüne bir an için göz attım ve sonra dönüp gittim. Roma Dönemi Britanyası ile Ortaçağı çabucak geçtim; çeşitli dinsel nesnelere loş ışıkta yığılıyordu, öyle ki camekânlarının içinde yüzüyor gibiydiler ve bana Clerkenwell'in kutsal kuyusundaki suyu anımsattılar. Geçmişin doğal olmayan kıymetsizliğinde o da bu kutsal emanetler gibi parıldıyor muydu acaba?

Tudor Galerisi şimdi önümdeydi ve oraya uzanan dar geçit de aynı dolaylı ışıkla örtülüydü; neredeyse bir mezara giriyor gibiydim. Geçitte yer alan camlı bir dolapta çeşitli nesnelere sergileniyordu – zengin işlemleriyle bir eldiven, bir büyüteç, bir miktar kaba basımlı demir para. Gene de küreyi anında fark ettim. Hayal ettiğim kadar büyük değildi, ancak bir tenis topu kadardı; melekler bu kadar dar yere nasıl olup da sığabilmişler ve Doktor Dee'ye ruhsal evreni sergilemişlerdi? Işık, kürenin içine girmek yerine çevresindeki havaya çarpıyor gibiydi; hiç güçlük çekmeden altındaki küçük kartta yazılanları okuyabiliyordum: "Bu, John Dee'nin (1527-1608) 'ruh çağırma' ya da büyüsel yorum etkinliklerini gerçekleştirdiği kristaldir."

Kristal kürenin yanında, yüzeyine mavi, kırmızı ve sarı imgelerin resmedildiği bir de kumaş parçası vardı; hayalimde, kumaşı omuzlarıma atıp iç geçirerek bakışlarımı bodrumdaki odanın tavanına yöneltirken izledim kendimi. Arkamda birinin öksürdüğünü duydum, ama kristal küreye bakmayı sürdürdüm. Gördüğüm yalnızca camın etrafında parıldarken ışığın oluşturduğu düzlemler ve çevre çizgileriydi; gözyaşları

içinde bir muma bakıyormuşum gibi içindeki her şey bulanık ve belirsiz görünüyordu.

“Nasil parladığını görüyor musun?”

Ses arkamdan geliyordu, ama bakışlarımı taştan ayırmadım.

“Evet” dedim. “Gayet iyi görüyorum.”

“Çok değerli bir mücevher gibi.”

“Yo, o kadar sert değil.” Bunu söyledikten sonra döndüm ama yakınımında kimsecikler yoktu. Bu kadar alçak sesle kim konuşmuş olabilirdi ki? Bir an için bir Japon turist kafilesinin arasına karışan birini gördüğümü sandım, ama bir değişim ve yer değiştirme duygusundan başka bir şey değildi. Tekrar kristale baktım ve şimdi hiçbir şey göremez oldum.

Great Russell Street’ten Clerkenwell Road’a giden otobüse bindim. Artık yaz sona eriyordu ve Green’den Cloak Lane’e doğru yürürken serinleyen havada sonbaharın yavan coşkusunu hissettim. Bahçede ağlayan biri vardı ve bir çocuk sesine benziyordu. Kapıyı açar açmaz yerde oturan küçük bir çocuk bulunduğunu gördüm; başı önüne eğikti ve küçük yumrukları etrafındaki yabancı otlara kenetlenmişti. “Seni kim bıraktı buraya?” diye sordum. “Seni inciten oldu mu?”

“Benim adım Matthew.”

“Benimki gibi. Benim adım da aynı. Ne oldu sana?”

“Ben çok küçük bir çocuğum.” Hâlâ ağlıyordu, ama şimdi iç çekişleri arasında nefes almayı becerebiliyordu.

“Nerede yaşıyorsun Matthew?”

“Evimde yaşıyorum. Nerede olduğunu söylersem, babam beni döver.” Bunun üzerine bana bakıp esnedi. Yaşadığım dehşeti size ifade etmem mümkün değil, çünkü çocukkenki kendi yüzüme bakıyordum. Babamla birlikte olduğum fotoğraflarda gördüğüm yüzdü bu. Ama sonra küçük çocuk ayağa fırladı ve koşarak bahçeden kaçıp gitti.

Bir kez daha, beni her yerde izliyor gibi görünen o garip hastalık ya da boşluk duygusunu hissettim. Nefes almaya çabalayarak birkaç saniye dikildim; sonra telaşla içeriye girdim ve kapıyı sertçe çarparak kapattım. Sanırım titriyordum, ama diğer her şey kımıltısızdı. Bu, beni çok öfkelenmişti ve evde beni beklediğine inandığım birine seslendiğimi anımsıyo-

rum. Doğal olarak karşılık veren çıkmadı ama hiddete benzer bir duyguyla bodrum kapısını açıp taş merdivenlerden aşağıya paldır küldür indim; lambayı yakar yakmaz eski duvardaki işaretleri gördüm, ama bir nedenle altlarındaki dörtgenle daha çok ilgiliydim. Taş zemini geçip örülmüş kapıya vurdum.

O anda bir şey duvarı açıp içeriye girdi. En azından o an için görünen buydu ama nefesimi çektiğimde o şeyi belli bir yerde konumlandıramaz olmuştum; neredeyse içimdeki bir duygu haline gelmişti. Sonra, bana öyle geldi ki, sesler duyabiliyordum.

“Taşın içinde sadece ruhların bulunduğunu sanıyordum, ama olanlara bakılırsa şimdi gerçek yaşamdan insanlar da görüyorsunuz.”

“Bu, Tanrı’nın iradesi efendim.”

“Ah, öyle mi? Bu sahiden Tanrı’nın iradesi mi, yoksa sizinki mi?”

“Benim durumumu biliyorsunuz, ve dahi aramızdaki her şeyin nasıl âdilane bir temel üzre olduğunu gayet iyi tartabilirsiniz. Durun bir saniye. Burada bir şey görüyor musunuz? Adama benzer bir şey?”

“Hiçbir şey görmüyorum. Hem de hiçbir şey.”

“Size söylüyorum Doktor Dee, bu taş cehennemin kapısını açtı. Bu oda, bu ev, had safhada tekinsiz.”

“Söyleyin” dedim yüksek sesle. “Bana hayalet öyküleriyle ilgili düşündüklerinizi söyleyin.”

“Bir şey duyuyor musunuz?”

“Ben sadece rüzgârın sesini duyuyorum.”

“Hayalet öykülerinin cinsel huzursuzluğu yansıttığına dair bir kuram var, ama siz ne düşünüyorsunuz? Hayaletler bir düşkürlüğün işaretleriye, diğer unsurlara ne demeli – kilitli kapı, bozulmuş yatak, ağlayan çocuk? Onlar ne anlama geliyor? Sizin babamla bir ilginiz var mı?” O anda kendiminkinden başka bir ses duyulmadığının ayırına vardım; gene de, sessizlikten ve odanın boş olmasından rahatlayacağıma, tuhaf biçimde bir telaş duygusuna kapıldım. Sadece her şeyin yitirilmediği konusunda güvenimi yeniden kazanmak için olsa bile, o sesleri duymak istemiştım. İyi ama, ölümler nasıl konuşabilir ki?

Yatak Odası

Yüce İsa, o rüya da neydi? Bir kez daha kendi odamdaydım ve görünüşe bakılırsa kâğıtlarıma dalmış çalışıyordum, ama karanlık şehirle ilgili gördüğüm hayalden öyle aşırı bir dehşete kapılmıştım ki korkudan çığlık atmak üzereydim. Şafak sökmeden bir saat önceydi ve elimin ayasında pis nefesimin kokusunu alabiliyordum: beni bu kerte huzursuz eden nasıl bir gece geçirmiştin öyle! Kendi suretim tarafından takip edilirken kayıktaki ve elleri benim cesedimin içindeyken kraliçenin huzurundaki halimi hatırladım, ama kuşkusuz bunlar uykunun hayalleri ve huzursuz halleriydi. Gene de, içimde bir şeylerin değiştiğini de hissediyordum. Sevgiden yoksun olan dünyayı görmüştüm ve bana bu hayali neden babamın sağladığını da gayet iyi biliyordum: Altına duyduğum sevgi babama duyduğum sevgiden kat be kat fazlaydı ve ölümünün bana hissettirdiği sadece hoşnutsuzluk ve korku olmuştu. Şimdi kendi hayâlime göre bir dünya yaratılsa, kendi hesabıma işlerin nasıl karışabileceğini görüyordum!

Beni bu karanlıktan kim kurtarabilirdi? Sadece bir kişi vardı, ama onun varlığına ve sevgisine öylesine alışmıştım ki nadi-ren düşünmeye değer bulmuştum; gene de, beni kurtarabilecek tek kişi karımdı. Hayır, daha iyi ve daha sağlam bir yol vardı: Karım için barırdığım sevgi ve hoşlanma duygusunu içimde yeniden bularak kendi benliğimi kurtarmalıydım. Herkesin içinde akan bu sevgi kaynağında kendimi tazelemeliydim; mamefih bu akışa, bu çıkış noktasına ulaşmak için kendi yolumu

izlemeliydim. Praksiteles'in yaptığı heykele benzemiştim – biri tam karşısında durursa güler gibi, solunda durursa uyur, diğer tarafında durursa ağlar gibi görünüyormuş bu heykel. Ağlar halde sağ tarafıma döndürülmüştüm ve dünyayı bir başka açıdan görmüştüm.

Yerden gizliden gizliye ve tuhaf şekilde bir müzik geliyor gibiydi ama kapımdan çıkıp koridora süzülüşümde, karımın odasındaki harpsikord olduğunu anında anladım. Parmaklarımla ucunda merdivenlerden aşağıya indim ve karımın odasının dışında durup bir süre dinledim; sonra oda kapısında asılı duran halıyı yana çekip içeriye girdim ve arkasının bana dönük olduğunu görerek epeyi uzağında durdum. "Pek Garip" in melodisini mükemmel çalıyordu ama nefesimin sesini duyunca derhal kesti. Arkasına döndü ve büyük bir endişeyle yüzünün nasıl incelmış olduğunu gördüm. Sanki tanıdığım kişi gitmiş, yerine bir başkasını bırakmıştı; gene de, yeni bir aşk başlangıcı için fırsat sayılmaz mıydı bu?

Onu olduğu kadar kendimi de neşelendirmeye çalışarak, "Hasta olduğunuzu sanıyordum" dedim.

"Öyleyim. Ama melankoliyi kovmak için çaldım."

"Neden bu kadar üzgünsünüz hatun?"

"Neden mi? Sormanıza gerek var mı?" Bir şey demedim.

"Bu gece karın ağrısı ve sancı çektim efendim, ayrıca migren ağrısı var."

Nabzını ölçtüm ve dikkatle yüzünü inceledim. "Gerçekten de hastasınız," dedim, "lakin durumunuz çok ağır değil. Şimdi yatak odanıza çekilip uzanın. Midenizi düzene soksun ve idrar söksün diye size et suyuna çorba yapacağım. Her şey iyi olacak Mrs. Dee, her şey iyi olacak. Ayrıca, odanızda çiçek de bulundurmalısınız. Kurutulmuş güller beyni rahatlatır ve midedeki değişikliklere karşı morali güçlendirir.

"Mr. Kelley zaten durumuma bakmıştı."

"Kelley mi? Ne yaptı?"

"Buğday lapası ve kavun çekirdeği karışımı ferahlatıcı bir içecek verdi. Pansuman dedi, ama ulu Tanrım, tadı berbattı! Hem hiç uygun değildim; gecelik giysilerim vardı üzerimde, ama içmemi istedi."

“Haydi” dedim. “Artık konuşmayın. Şimdi doğru dürüst bir ilaç yapacağım, sonra uyumalısınız.”

Onu küçük yatak odasına götürdüm ve hastalığında neşelendirsin ve eğlendirsin diye Audrey'nin zemini güzel otlar ve hoş râhiyalı çiçeklerle karıştırılmış demetlerle kaplamasını sağladım. Tavuk derisi katılmış güzel bir kabak çorbası hazırladım ama azıcık tadına bakabildi. Sonra, ayaklara ve alna konduğunda en kötü hastalıkta bile uyunmasını sağlayan menekşe özütü hazırladım. Hiç iyileşmeden ama daha kötüye gidiyor gibi görünerek iki gün bu halde kaldı: Ne yapacağımı veya ne söyleyeceğimi bilemiyordum; çaresiz, her sabah karımın odasının yanındaki koridorda yürüyen Edward Kelley'nin arkadaşlığına sığındım.

Bu olayların ertesi günü, “Karınız nasıl?” diye sordu.

“Çok kötü.” Şu ana kadar Kelley'nin ilacını tümüyle unutmuştum. “Ona verdiğiniz neydi?”

“Sadece biraz şarap ve hindistancevizi tozu.”

“Tadının acı olduğunu söyledi.”

“Hayır, hayır” diye cevapladı. “Hasta birinin rüyaları gibi olmadık sapmalar gösterebilen hayal gücünün yanıltması bu sadece. Bir humma nöbetinde tat hissinin nasıl değişebildiğini siz de bilirsiniz.”

Ertesi gün Kelley bir kez daha karımın nasıl olduğunu sordu ve daha iyi olmadığını söylediğimde çok huzursuz göründü. Aynı gün, on ikiden yaklaşık bir saat sonra, Audrey koşarak odama gelip Kelley'nin kendisini bir iş bahane ederek hanımının yanından savdığını ama anahtar deliğinden bakarken Mrs. Dee'ye bir şey verirken gördüğünü anlattı. Derhal aşağıya indim ve odaya girdiğimde Kelley'yi karımın yatağının yanında ağlar ve dua eder vaziyette buldum.

“Burada ne yapıyorsunuz bayım?” diye sordum. “Bu hiç uygun değil. Akıllıca değil.”

Duasını kesip gözyaşları içinde bana baktı. “Muhtemelen daha akıllı bir yardımcınız olsun isterdiniz,” dedi, “ama karınızı her daim bir kardeş gibi seven birinden başka ne beklenir?”

“Audrey ona içecek veya ona benzer bir şey verdiğinizizi görmüş.”

“Hayır. Nefesini koklamak için üzerine eğilmiştim. Diş etlerinin üzerine biraz sirke veya bahçe nanesi koymak gerek.”

Yatağına uzanmış vaziyetteki karım baygın uykusundan aniden uyandı ve bir şey söylemek ister gibi bana baktı; Kelley’den ayrılmasını istedim ve o gittikten sonra karımın yatağının yanında durdum. “Sizi çok fena kullandı” dedi; öyle alçak sesle konuşuyordu ki ne dediğini zar zor anlayabiliyordum.

“Nasıl yani?”

“Bunu seziyorum. Biliyorum.” Nefeslenmek için bir an durakladı. “Öte yandan, benim dostum filan da değil. Sanırım uyurken dudaklarımın arasına bir şeyler koyuyor.”

Tüm bunları büyük bir ızdırap ve zihin bulanıklığı içinde söylemişti ama şimdi elini boğazına koydu ve önce “Mezar Kazıcının Şarkısı”nı sonra da “Parlak Güneşini İzle Ey Bedbaht Gölge”yi söyledi. “Daha yüz baladım var” dedi hevesle. “Bir parşömene sarılmış ve sicimle bağlanmış duruyorlar.”

“Şimdi dinlenmelisiniz karıcığım. İyileştiginizde tekrar şarkı söyleyebilirsiniz, ama şimdi değil. Şimdi olmaz.”

“İki güvercinin bir boncukla ve iki ağaçkakanın da bir iple yakalanabildiğini duymuştum Doktor Dee. Peki iki salak bir uğursuzun tuzağına düşebilir mi?”

Neden bahsettiğini biliyordum ama konuyla ilgili bir şey düşünemiyordum. “Geç oldu. Başınızı yastığa koyun ve dinlenin.”

“Siz haklısınız. Bu can sıkıcı konulardan daha fazla bahsedilmesin. Ama bey, şunu bir düşünün. Belki de, her şeyi kaybedince sonunda huzura kavuşuruz. Sefalete düşenler kadar çok istirahat vakti olan başka kim var? Cebinde tek penisi bile bulumayanlar kadar neşeli kim şarkı söyleyebilir?” Sonra yarı baygın sayıklamaya başladı ve o gün ve gece boyunca şafak sökene kadar ateş nöbeti içinde baygın kaldı. Çok solgun ve son kerte halsiz vaziyette uyandı. “Ne yaptığımı veya ne söylediğimi pek hatırlamıyorum” dedi bana.

“Uyudunuz ve uykunuzda tazelandiniz. Hepsi bu.”

“Hayır efendim. Tazelenmedim. Üzerime başka bir halin geldiğini hissediyorum. Sizin de bildiğiniz gibi, en uzun yaz gününün bile akşamı gelir çatar.”

“Susun. Böyle konuşmayın.”

“Ama bey, çilek yapraklarının ölürken en mükemmel râhiyaları yaydığını söylerler.”

“Siz ne kadar ezilse o kadar çabuk dirilen fesleğene benziyorsunuz daha çok. Veyahut da ayak altında ezildikçe daha gür çıkan gelinciğe. Yüreğinizi ferah tutun.”

Evin üzerinde çığlık atan martılar vardı ve o an karım deniz kenarında yattığına inanıyor göründü. “Umut için çok geç” dedi. “Ben burada beklemeye razıyım.”

Karımı bu en ızdıraplı durumda nasıl iyileştireceğimi veya onu nasıl koruyup kollayacağımı bilemediğimden, yanından keder içinde ayrıldım. Mamafih, karımın ne iki kat şiddetli geçen nöbetlerle biteviye ateşinin titremeleri, ne de hiç aralık vermeyen keskin baş ağrıları dalgın zihnimin Kelley’yi hatırlamasına engel olamadı. Şu an çektiğim ızdırapla ruh çağırmaq için hiç vaktim olmadığını pekâlâ biliyordu, fakat öyleyse çeşitli kereler neden karımın yanında bulunmuştu? Ancak karım Kelley’nin kendisine içmesi için bir likör verdiğini tastik ettiğinde ona inanabilmişim, ama bu Kelley’nin hilekârlıkları hakkında daha fazla konuşmasını engellemek üzere verilmiş zehir olabilir miydi? Hayır, olamazdı; mamafih, perişan bir durumdaydım ve bir çare tasavvur edemiyordum.

Bir akşam, ben hâlâ sükûnete ermekten fersah fersah uzak odamda otururken Kelley geldi ve sessiz sedasız karşımda durdu. “Sizin bir eczacıdan ya da şifalı bitki uzmanından daha bilgili,” dedi, “nadir bulunan bir hekim olduğunuzu biliyorum. Mineralli bir ilaçla karınızın iyileşmesini hızlandıramaz mısınız?”

“Sizin ona verdiğiniz türden mi Mr. Kelley?”

“Ben mi? Ben ona dualarımdan ve gözyaşlarımdan başka bir şey vermedim ki.”

“Öyle diyorsanız.”

Gözünün içine dik dik baktım ve yüzünü başka tarafa çevirdi. “Bu kederli günlerde tatbikat odasına girmek için ne zamanınız, ne de fırsatınız olmadığının farkındayım” dedi. “Lakin ruhlara danışma zamanı gelmedi mi?”

“Lafı nereye getirmeye çalışıyorsunuz?”

“Toprağın kuru veya ağdalı bölümleriyle iş yapamıyorsak, taşın içindeki ruhlara danışmak için cam şişelerimizi ve imbiklerimizi neden terk etmeyelim ki? Yakınıp durarak ruhlara dil uzattığımı biliyorum, fakat bu had safhada ızdıraplı günlerde elimden gelen her şeyi yapmaya—”

“Hazırsınız. Ne için? Karımın ölümünü geçiştirmek için mi?” Ölüm sözcüğünü telaffuz etmek istememiştim; yüreğim çatlayacak gibi oldu.

“Hararetli bir dileğin herhangi bir maddi ilaçtan daha güçlü olduğuna inanılır—”

“Umarım öyledir.”

“Güçlü bir hayal gücü denetimsiz bir doğadan daha iyi çalışıyorsa, neden taşla danışıp meleklerimizin bize ne yapacağımızı söylemelerine bakmayalım?”

Zihnim ziyadesiyle bitap düştüğünden buna razı oldum ve Kelley tatbikat odası için hazırlanmaya başladı. Sabahın getirebileceği haberlerin korkusuyla o gece gözümü kırpmadım: Taştan kurtulan bir cin karımın üzerine bu uğursuzluğu getirmiş olabilir miydi? Bu vaziyette ben sahiden de suçlu oluyordum. Sabahleyin sessizce Kelley'nin peşi sıra gizli ruh çağırma odasına gittim ve hali hazırda âdetimiz olduğu üzre o kutsal taşın üzerine eğilip *in crystallo* bakarken, ben de onun yanında diz çöktüm. “Şimdi her şey bir bulutun içinde” dedi. “Ve şimdi her şey gene apaçık görünüyor. Taşın kenarının en üst tarafında biri beliriyor ve çok geniş bir yolu büyük bir süratle geçiyor gibi görünüyor. Bu kişi Mrs. Dee.”

“Karım mı?”

“Şimdi taşın içinde büyük bir gürültü patırtı kopuyor ve karınız odasından dışarı çıkıp sahanlık korkuluğunun üzerinden atlıyor ve sonra ölü gibi yatıyor.”

Birisi onu duymasın diye kalkıp tüm kapıları kapattım. “Şimdi siz kendi odanızdan çıkıyorsunuz,” diye devam etti, “ve diz çöküyor ve ellerinizle yeri yumrukluyorsunuz. Hizmetkârlar karınızı yerden kaldırıyor ama başı sağa sola doğru sallanıyor. Ölmüş. Yüzünün ve vücudunun sağ tarafı felç olmuş ve hareket etmiyor. Ayakları çıplak ve üzerinde beyaz bir gecelik var. Onu kaldırıyorlar. Şimdi bahçeden dışarı çıkarıyorlar.

Siz onların önü sıra tarlalara doğru koşuyor gibisiniz. Suların içinden koşuyorsunuz. Şimdi hepsi kayboldu." Tuhaf bir hikâye anlatmak için tuhaf laflardı bunlar ve nasıl olup da bu kadar ciddiyetsiz şekilde karımın ölümü hakkında kehânette bulunabildiğini merak ettim. Ellerimle yüzümü kapattım ve sanki bir an için onun gülümsediğini gördüm. "Tasalanmayın" dedi. "Ben her daim yanınızda olacağım."

"Efendim?"

"Gün gelecek hepimiz öleceğiz; öyleyse, daha sonra ağlamaktansa şimdi kabullenip rahatlamak daha iyi. Ölümden sonra huzur olduğunu bilmiyor musunuz?"

"Hayır, huzur değil, cennet mutluluğu. Tasavvur dahi edemesem de, karım ölecek olursa Tanrı'nın içindeki kutsal ateşle yeniden birleşecek. İyi ama bu benim acımı nasıl dindirebilir?"

"Ben yardımcı olmak için burada olacağım saygıdeğer doktor. Bizler gerçek bilginin peşinde koşan öğrenciler gibi olacağız yeniden."

Karımın yolundan çekilmesinden hoşnuttu –bunu, *in crystallo* görür gibi apaçık görüyordum– böylece beni kendisine daha sıkı bağlayabilecekti. Onun kurnazca numaralarını ve hilelerini şimdi bir nebze olsun seziyordum. "Taşın içinde sadece ruhların bulunduğunu sanıyordum, ama olanlara bakılırsa şimdi gerçek yaşamdan insanlar da görüyorsunuz."

"Bu, Tanrı'nın iradesi efendim."

"Ah, öyle mi? Bu sahiden Tanrı'nın iradesi mi, yoksa sizinki mi?"

Bunun üzerine aniden hiddetlendi. "Benim durumumu biliyorsunuz," dedi, "ayrıca, aramızdaki her şeyin nasıl âdilane bir temel üze olduğunu gayet iyi tartabilirsiniz. Durun bir saniye. Burada bir şey görüyor musunuz? Adama benzer bir şey?"

"Hiçbir şey görmüyorum. Hem de hiçbir şey."

"Size söylüyorum Doktor Dee, bu taş cehennem kapısını açtı. Bu oda, bu ev, had safhada tekinsiz." Bir an duraladı ve görünüşte konuşan bir şeyi dinledi. "Bir şey duyuyor musunuz?"

"Ben sadece rüzgârın sesini duyuyorum. Lakin artık yeter Kelley." Aslan etrafında kükreyip dolanırken direğe bağlanmış

ayı gibiydim. "Aramızda adaletin bulunduğunu söylüyorsunuz; peki sizinle karım arasındaki adaletten ne haber?"

Hâlâ bu hayalet, ruh ya da kendi uydurduğu şeye dalmış vaziyetteydi; lakin birden daha rahat nefes almaya başladı. "Gitti" diye fısıldadı.

"Ben karımdan bahsediyordum."

Şimdi dosdoğru bana bakıyordu. "Bu kadar düşkün halde yattığından," dedi, "kıskançlık veya gaddarlıktan şikâyet etmeyeceğim. Sahiden ölüyorsa—"

"Şüphemiz bu yolda. Yoksa bunu biliyor musunuz?"

"Taşta gördüm." Bunun üzerine kahkahalarla gülmeğe başladım ve hiddeti daha da büyüdü. "Bu günden itibaren efendim, sizin, karınızın veya evinizdeki herhangi birinin işine burnumu sokmayacağım. Ben yaşayan herhangi bir yaratığın korkusuyla adilane olmayan bir şey yapacak kadar alçak biri değilim. Ben öyle iğrenç bir nesepten gelmiyorum ve böyle aşağılık bir akla sahip değilim!" Arkasına döndü ve fırlatıp atmak veya alıp götürmek üzere taşı yerinden almış gibi yaptı. "Bu ruhları şüpheyile mi karşılıyorsunuz? Eh, benden fazla olamaz. İnanın ki olamaz. Bu hareketler, bu görünümler, gösteriler ve sesler daha en başından beri zihnimi kurcaladı durdu. Onlardan şüphelenip nefret etmek bir yana, sıkıntılı zamanlarda defâten onlardan kurtulmanın yollarını da aramadım mı?" Duyduğu öfkeyle dili sürçerek konuşuyordu, lakin onu yeterince dikkatli şekilde dinliyordum. "O ruhların doktrinlerinde ve tatbikatlarında cehenneme has bir hususiyet mevcut. Onları gitmeye veya anlaşılmasız ve dahi inanılmaz konuşmalarını akilane hale getirmeye zorlayarak onlara verip veriştirmedim mi, evet, hatta bunu sizin huzurunuzda yapmadım mı?" Kelimeler ağzından seller gibi akıyordu ve durdurmak mümkün görünmüyordu. "Lakin şimdi beni suçluyor ve tüm bu şeyleri uydurmuş olmakla itham ediyorsunuz. Bu adilane değil efendim. Haksızlık bu."

Aceleyle yanımdan geçti ve bir dakikalığına taşın önünde başım öne eğik durdum: tüm bu günler ve olaylar boyunca olduğu kadar boş, sade camdan başka bir şey görmedim. Özel çalışma odamın zeminindeki hasırotlarının üstünde bir aşağı bir

yukarı yürüdüğünü duyabiliyordum; sonra aniden geri döndü. "Kızgınlıkla söylediğim sözler için pişmanım," dedi, "nasıl bir yükün altında olduğunuz da düşünülürse. Çabalarımızı ileriki nesillere yöneltmemiz gerekirken, neden dönüp geçmişte kalanlara keder içinde bakalım ki? Karınız hasta olsa da, kesinlikle yapmamız gereken çalışmamıza devam etmek değil mi?" Elimden tuttu ve ben istemesem de, kaldırıp Süleyman yüzüğümü öptü. "Nehirdeki geçit aslında sığ olduğu halde," dedi, "siz şüphe ve itimatsızlık aramak üzere derin tarafta yürümeyi düşünüyorsunuz."

"Eh," diye karşılık verdim, "ayağını ıslattı diye yürüdüğü suyun derinliğine aldırmaayanlardan değilimdir ben. Sizi kuru zeminde karşılayacağım."

"Cesur bir davranış, saygıdeğer doktor. Birlikte yürümeye devam edeceğiz." Tüm bu süre zarfında, elimde hiç delil olmasa da ona karşı büyük bir şüphe besliyordum: Eski çağlar ve medeniyetler hakkında bu kadar derin bilgiye sahip ve karanlık hayallerde kendisine eski zamanların bilgeliği vadedilmiş olan ben, şu an karşımda duran çetrefilli durumun çözümünü göremiyordum. Yeni bir hayat yaratmayı hayal eden ben, karımın hayatını dahi kurtarmayı beceremiyordum. Başka laf etmeyip aşağıya, karımın yanına indim.

Audrey onu serinletsin diye temiz ve sıhhi gül suyu bulunan taş bir kap ve bir mendille yanında otururken, önünde olup bitenleri dahi hemen hiç görmeyen karım ter içinde yatağında yatıyordu. Onu güven ve sağlık içinde görmenin en büyük ve tek mutluluğum olacağını, iyi halinin hastalığı tümüyle geçtikten sonra daha uzun yıllar boyunca süreceğinden emin olduğumu anlatırken, karım elimi tuttu ve yumuşak bir sesle konuşmaya başladı. "Doktor Dee, Doktor Dee, hiç iyi değilim ve halihazırda bir iyileşme beklemiyorum." Onu biraz et suyu içmeye zorladım, fakat bir şey yemeğe ikna edemedim. Böylece, bu hayattan ayrılırsa ne kadar sefil bir durumda kalacağımı düşünerek yanında oturdum; yoldaşını kaybetmiş, hiçbir şeyden tat almayarak oradan oraya gezen bir kaplumbağa gibi dolanıp duracaktım. Lakin sonra, bu dünyayı terk etmekle gerçek ızdırabı o çekerken, sorumsuz hayallere kaptırdığım için ken-

dimi kınadım. Kendi ışığının söndüğünü bilmek ne kadar büyük bir acıydı?

Uyurken karımı seyrettim ve elindeki mendili onun alnında gezdiren Audrey bana doğru fısıldadı. "Kimsenin kendisini seyretmediğini düşündüğü zamanlar ağlıyor biraz efendim. Hey yüce Allahım, odasına geri döndüğümde bana gülümsediğini görmek yürek paralayıcı."

"Bu kâfi derecede üzücü Audrey. Daha fazla anlatma."

"Ama efendim, anlatmam gereken başka şeyler de var. Karınızın kanında zehir var. Onun iksirlerinden mi geliyor, yoksa fenninden mi bilmiyorum."

Audrey'nin kimden bahsettiğini biliyordum ve hiç içimden gelmese de kulak verip dinledim. "O adam karınıza karşı çok defa tehditler savurdu ve öfkesini soluyarak yanında oturdu; öyle ki, havanın kendisi bile karınızı parça parça edebilirdi."

"Sen bu şeyleri nereden biliyorsun?"

"Karınızın hayatından endişe ettiğim için efendim, kapıyı dinledim."

"Mamafih kelimeler rüzgâr gibidir Audrey, söylenir söylenmez uçar giderler. Onu suçlamak için elimizde hiçbir şey yok."

Audrey bana daha kararlı bakıyordu artık. "Kâğıtlarını ve mektuplarını nerede gizlediğini biliyorum efendim. Belki onların içinde bilmeniz gerekebilecek şeyler vardır."

"Bunu hangi yolla öğrendin?"

"Ona hiç mi hiç güvenmediğimden onu gözledim ve bazı şeyleri büyük bir dikkatle sakladığını gördüm."

Bir an için karımın nefes almaya çabalamasını dinledim ve yüzünde gelmekte olan ölümünün resmini gördüm. "Peki bu şeyler nerede olabilir?"

"Odasında. Bu eve girdiği o meşum gün yanında getirdiği küçük bir kutu var--"

"Sus şimdi. Geldiğini duyuyorum."

Kelley holden geçiyordu ve karımın odasından çıktığımda beni selamladı. "Kısrağımınla Southwark'a gideceğim" dedi. "Orada benimle konuşmak isteyen eski bir dostum var."

Hâlâ benim büyük gücenik olduğumdan şüphelendiğini gayet iyi biliyordum, fakat ona olanca nezaketimle karşılık verdim. "Erken mi döneceksiniz?"

"Gün sona erene kadar dönmem."

Turnmill tarafından çıkararak hızla evden uzaklaştı. "Vay vay" dedim Audrey'ye. "Fırsat ayağımıza geldi."

"Efendim?"

"Bir şey yok Audrey. Bir şey yok. Karım çok derin uyku-daysa, onu bir dakikalığına yalnız bırakabilir miyiz?" Başıyla onayladı. "Eh, çabuk ol bakalım. Haydi odasına gidiyoruz."

Merdivenleri alelacele tırmandık ve odasına girdik. Audrey odayı boydan boya geçip oradaki şömine çerçevesinin yan tarafına uzandı ve elini bir tuğla boşluğuna soktu. "Buralarda bir yerde," dedi, "ama ulaşamıyorum. Ah, işte." Mücevher, para veya benzeri şeyler için yapılmış, küçük ve tuhaf, işlemeli bir kutu çıkardı. "Bir kilidi var," dedi, "ama anahtar yok."

"Bunca yıldan sonra mekanik fenninde hüner sahibi olduğumu hâlâ bilmiyor musun sen? Aşağıya, salona git ve bana küçük gümüş kürdanlardan birini getir."

İsteğimi süratle yerine getirdi ve çok geçmeden kutuyu açmış ve içinde bazı küçük kâğıtlar bulmuştum; kâğıtların üzerinde, çizgiler ve çizgilerin dışına taşan karalamalar bulunuyordu. Bunları kolayca okuyabiliyordum ve çeşitli bakımlardan okunmaya da değerler – çünkü burada, özenli bir yazıyla Kelley şöyle yazmıştı: "Nisan ayının beşinde ve yirmisinde arka arkaya, kırmızı taşı aynı miktarda cıvanın içine attı. Bu işlem sayesinde, güç iksirini elde etmeyi umuyor." Ardından, bir başka zaman şunları eklemişti: "Bana bozulmuş ve kusurlu olanın yeniden mükemmel hale nasıl getirileceğini anlatacak." Bilahare, bir başka kâğıtta, ne olduklarını kolayca çıkarabildiğim yarım kalmış ifadeler vardı: "İnsan vücudu çiy, yıldız ışığı ve *amor sexus*'un süblimleştirilmesiyle oluşturulabilir. Eğer bu rafine edilir ve cam tüpün içine kapatılırsa, o değerli tohum can bulacaktır." Burada kesiliyordu, lakin mevzunun tamamını zaten biliyordum: Benim gizli kâğıtlarımın arasında *homunculus* ile ilgili bazı sırlara ulaşmıştı. Hilekârca ve iki yüzlü numaralarla tüm çalışmalarımın temeline yaklaşmış ve en halis sim-

yadan yüz binlerce kere daha halis, saf ve yüksek olan bu sırrı benden çalmaya çok yaklaşmıştı: Bu sır, yaşayan ve büyüyen bir canlı yaratmaktı. Lakin başka bir şey daha vardı; çünkü bu kâğıtların altında aceleyle yazılmış bir not bulunuyordu: "Neredeyse avucumuzda. Karısı ölür ölmez, tümüyle bizim hükümümüze girecek. Yazımı burada kesiyorum. John Overbury."

Overbury. Ulu Tanrım, beni koru. Paris Bahçesi'nde tesadüfen karşılaştığım (veya öyle sandığım) eski hizmetkârım, diğer iblisle sonumu hazırlama konusunda işbirliği yapıyordu. Sonunda Edward Kelley ve hilekârlıklarını tam manasıyla kavramıştım: Karımın mahvını sağlamak için birlikte hareket ettiklerini henüz söyleyemesem de, bana ve karıma karşı yönelttikleri kumpasta bir kötülük bulunduğu muhakkaktı.

Bu keşfin üzerinden üç saat geçtikten sonra Kelley ayağında çizmeleri olmadan çalışma odamın merdivenlerini çıktı. Onu görünce içten içe öfkeden köpürsem de, kayıtlarımı yazmaya devam ettim; beni selamladıktan sonra odasına gitti ve tekrar dışarı çıktı. Bir kere daha merdivenlerden aşağıya inerken, odamdam çıktım ve onu selamladım. "Bahçe'de bir oyun seyrettiniz mi," diye sordum, "yoksa başka tür bir oyun mu vardı?"

"Bahçe mi? Ben bahçeye filan gitmedim efendim ve dahi oyun da yoktu. Size söylediğim gibi, Southwark havalisinde çok saygıdeğer ve eski bir dostla buluştum. Tanıdığınız biri değil efendim, lakin kendi ifadesiyle, tüm ilimlerde bu kerte hüner sahibi olan size selamları var."

"Sağolsun." Sonra daha ciddi bir tavırla devam ettim. "Ben orta yaşlı bir adamım Mr. Kelley ve şüpheye kapılmaya ziyadesiyle meyilliyim. Bana karşı fenalık yaptığınıza inanıyorum."

"Size fenalık yapmak mı? Bunun yerine merdivenlerden St. Paul'un tepesine zıplamayı veya Venedik'te ters binerek at sürmeyi tercih ederim. Size asla fenalık yapamam ben."

Mamafih, konuşurken yüzünün renginin değiştiğini zannına kapıldım. "Audrey, hasta haliyle yatarken bile karıma karşı öfke dolu lakırdılar ettiğinizi söylüyor."

"Karınız kadar sıkıntı içinde biriyle öfkeyle konuşmak mı?" Hiddet içinde boşaldı. "O düzenci, o bahçe sepeti kılıklı

kadın bir kez daha sözlerimi saptırmış. Ayağıyla suyu bulan-
dırmadan su içmeyen deveye benziyor bu kadın – bana karşı
bir husumet yaratmadan asla susuzluğu dinmiyor. Biliyorum
ki ben sadece sizin hizmetkârınızım--”

“Bir hizmetkârdan fazlasınız, çok daha fazla.”

“Ne var ki, işleri sizin ve karınızın hizmeti görmek olanlar
tarafından biteviye engellenip muhalefete uğruyorum.”

“Güzel bir konuşma Mr. Kelley. Lakin başka güzel sözlerle
de karşılaştım. Karımın ölmesiyle sizin hükmünüz altına gire-
ceğimi söylemediniz mi?”

“Sizi temin ederim ki asla ve kata bu sözleri sarf etmedim.”

“A tabii, yalvarırım affedin. Bunu John Overbury söylemiş-
ti.” Bu esnada giysimin cebinden mektubu çıkardım ve Kelley
şaşkınlıkla geriledi. “Çok kereler bana ve aileme karşı,” diye
devam ettim, “nefretle dolu olduğunuz anlatıldı bana. Ama bu
bilgileri bana getirenlerin hiç delilleri yoktu. Şimdi apaçık bili-
yorum ki bana şüpheli ve dürüstlükten uzak davrandınız.”

“Efendim.” Ellerini parfümlenmiş sakalına götürdü. “Ben
kabahatli olmadığımı biliyorum. O mektup bilgim ve rızam ol-
madan bana sefil Overbury tarafından yollandı.”

“O halde neden odanızda sakladınız? Hayır Edward Kel-
ley burada bana karşı en adice, iki yüzlü ve şeytanca oyunlar
oylandı!”

Şimdi gözyaşlarına boğulmuştu ve bir an için başını sakla-
dı. “Size her daim dostça ve açık yüreklilikle davrandığımı bili-
yorsunuz saygıdeğer doktor. Ölümsüz ruhumu kurtarmak için
dünyadaki tüm kitapları yakacak gibi olduğum zamanlarda o
ruhlarla konuşurken dahi böyle davrandım.”

“Artık o ruhları, mucizeleri veya şeytanları beni kandır-
mak ve ağınıza düşürmek için uydurduğunuzdan şüpheleniyor-
um.” Kollarımı ileriye doğru uzatınca üzerimdeki giysiler et-
rafımda dalgalandı.

Serinkanlılıkla gözümün içine bakabiliyordu. “Sükûneti-
mi koruyacağım efendim ve bu haksız suçlama karşısında dahi
sabır silahını kuşanacağım. Her ne kadar suistimale uğramış-
sam da, bunu elimden geldiğince yapacağım, çünkü ne görevi-
mi unutacağım ne de dürüstlüğüme leke süreceğim.” Yüzüm-

deki ona karşı ifadenin çok sert olduğunu görerek sustu. “Bu benim kaderim, biliyorum. Birinden lütuf bekleyeceğime, kendimi olduğumdan daha düşük sayacağım. En fena bir şey yaptınız efendim, ama ben bu darbenin altında alçakgönüllülüğümü bozmayacağım.”

Şimdi bu şerefsizin yalan üstüne yalan kıvrarak kendisini affettirmeye çalıştığını görüyordum; böyle böyle kocaman bir yalan ve hile dağı meydana getiriyordu. Mektubu yüzünün önünde salladım ve üç parçaya böldüm. “Seni silkip atıyorum Edward Kelley ve seni görevinden azad ediyorum. Paramı sahte umutlar ve dostlar edinmek üzere harcamışım, bu yüzden rica ederim artık bana rahatsızlık vermeyin.”

“Böyle bir muameleyi hak etmek için ne yapmışım söyleyin?”

“Bana melunca yalanlar söyleyip gözümü bağladığınızı söylüyorum. Odamda kurnazca yarattığınız ruhlardan bahsediyorum şu an, fakat karıma karşı da delillerine henüz vâkıf olmadığım şeyler yaptınız. Bu hakikate de er veya geç ulaşacağım. Bundan hiç şüpheniz olmasın.”

“Haddinizi aşılıyorsunuz efendim ve küstahlaşıyorsunuz. Beni böyle bir şeyle suçlamaya nasıl cüret edersiniz?”

“Felaketinizi bizzat kendiniz hazırladınız. Başka söze hacet var mı?” Sonra bir kere daha bu aşağılık herife hizmetimden azad edildiğini bildirdim ve evime dahi yaklaşmamasını ihtar ettim.

“Beni alçakçasına kullandınız Doktor Dee. Madem ki artık hizmetinizde değilim, belki de bu ülkede yaptığınız büyüleri ve şeytanca faaliyetleri öğrenmekten memnun olacak daha yüksek merciler vardır. Şu hiç de erdemli olmayan tarzda yaratmak için yanıp tutuştuğunuz küçük adam hakkında bilgi sahibi olmak istemeyecek biri var mıdır acaba?”

Birkaç kelimeyle hiç kimsenin böyle bir şeye inanmayacağını izah ederek bu aptalca tehdite yüksek sesle gülüp geçtim; bilahare, bu gecedен evvel evimi terk etmesi gerektiğini söyledim. Bunun üzerine, öyle bir hiddete kapıldı ki, tüm çalışması için ona elli altın para ödemediğim takdirde şuradan şuraya tek adım dahi atmayacağını bildirdi. Reddedince de bana vurmak üzere elini kaldırdı. Ben de hizmetkârlara seslendim: “Derhal

buraya gelin, şahsıma taarruz edilmek üzere." Nihayet, sövüp sayarak yanımdan ayrıldı.

Fırtınaya tutulmuş bir yaprak gibi titreyerek koltuğuma oturdum ve bir süreliğine kim olduğumu veya söylemiş olduklarımı dahi unuttum. Lakin daha sonra Audrey odamın kapısını çaldı. "Gitgide daha da kötüleştii" dedi. "Tam alacakaranlık çöktüğünde yeniden fenalaşmaya başladı ve hastalığı iyice ağırlaştı; öyle ki, bir şey yedirmek veya içirmek mümkün değil. Şimdi yanına gelebilir misiniz efendim?"

Kelley'yi zihninden tümüyle silmiş halde karımın yanına gittim ve daha ilk anda artık bir iyileşme umudu kalmadığını anladım. Vücudu kurumuş ve solmuş, kemiklerine kadar tükenmişti; yaşayan bir canlıdan çok bir hayalete benziyordu ve yatağına doğru yaklaşırken ona karşı duyduğum acıma duygusuyla derin bir iç geçirdim. "Beni ziyadesiyle zayıf görüyorsunuz," dedi gülümseyerek, "fakat bana kızmayın."

"Sana nasıl kızabilirim ki Katherine? Günden güne daha az dinlenir ve yer oldunuz, bu da beni huzursuz etti. Lakin hepsi bu."

"Huzursuz olacak bir şey yok. Etrafımda öyle bir hafiflik var ki, ne uyumak ne de yemek ihtiyacı duyuyorum. Bazı bazı havaya yükseliyor ve hastalık da benimle birlikte düzeliyor gibi hissediyorum."

"Sana harpsikordda bir şey çalması veya şarkı söylemesi için Audrey'yi çağırayım mı? Şuradaki duvar örtüsünün ardında atıl vaziyette duruyor."

"Hayır, hayır. Müzik beni ağlatır şimdi. Müzikte, yaratılan her şeyin yükselişini ve düşüşünü duyuyorum."

"Mamafih müzik sahici ahengi de meydana getirir. Burçlarla, yıldızlarla ve gezegenlerle süslenmiş, ait olduğun bozulamaz bir cennet var. Bir arının bir çiçeğin üzerine konuvermesi gibi, zamanla ona varacaksın."

"Başa dönüymüş gibi olmamın nedeni bu mu? Ben yeniden bir çocuk mu oluyorum?"

"Yıldızlar zarif etkileriyle vücutlarımıza girerler ve içinde bulunduğumuz hale bağlı olarak onların ışıklarıyla dolarız. Lakin şimdi dinlen. Zihnin düşüncelerle dolu ve düşünceler seni yeniden bütün olmaktan alıkoyabilir."

"Hayır. Kendimi topladım ve şimdi sen yanımda olduğuna göre mutluyum. Hem de çok mutlu. Mezara doğru giderken nesheli olmamalı mıyım? Artık korkacak başka bir şey yok ki."

"Böyle konuşma."

"Bunlar yeryüzünde sana söyleyebileceğim son sözler olabileceksen, neden mutluluktan bahsetmeyecekmişim?" Bunun üzerine, ağladığımı görmesin diye arkamı döndüm; tekrar döndüğümde gözleri kapalıydı. "Şimdi seni inanç ve hayal gücümle görüyorum" dedi. "İnancın olmadığı yerde, hayat da yoktur." Her nefes alışını sanki sonuncusuymuş gibi dinleyerek ve içindeki o değerli sıcaklığın yakında yıldızların üzerindeki evine doğru yükseleceğini bilerek, yatağının yanına diz çöküp sonraki bir saat boyunca dua ettim. Sonra titredi ve ben ona döndüğümde gözkapakları açıldı ve bir şey sevgi dolu biçimde bana bakıyordu. "Tekrar buluşacağız John; o zamana dek elveda." Son bir nefes daha verip canını teslim etti. Bunu nasıl karşıladığımı anlatmaya niyetim yok.

Gözyaşlarına boğulmuş halde kapı aralığında bekleyen Audrey'ye seslendim. "Saçını hazırla" dedim. "Daha fazla yanında duramayacağım. Onu hep olduğu gibi hatırlayacak ve nasıl olacağını hayal edeceğim."

Karımın odasından koridora çıktım. Audrey'nin bıraktığı bir yığının üzerinde karımın işlediği keten bir kumaş parçası vardı; üstüne şebboy kokusu sinmişti ve kendi nefesimi kesip hayatıma son vermek üzereymişim gibi kumaş parçasını ağzıma ve burnuma kapattım. Tam o sırada arkamdaki merdivenlerden inen Kelley'nin adım seslerini duydum.

"Şimdi," dedi, "madem ki minnetsizliğinizin ölçüsünden haberdarım, sizden yakamı kurtaracak ve sizi terk edeceğim." Henüz karımın ölümünü bilmiyordu ve ona söylemektense köpekler tarafından parçalanmayı tercih ederdim. "Fakat size şunu söyleyeyim Doktor Dee. Vardığınız sonuç akıllıcaydı. Benim uydurduklarımın dışında ne ruh vardı, ne de Glastonbury'de bulunan kayıp bir şehre dair işaretler. Tüm bunlar, aklınızın nasıl çalıştığını ve kalbinize –ona kalp denirse– ulaşmanın yolunu gayet iyi bilen John Overbury tarafından tezgâhlanan gösterilerdi. Ben güveninizi kazanıp hizmetinize girecektim ve zaman içinde ba-

na felsefe taşının sırrını verecektiniz. *Homunculus*'u keşfettiğimde, altından çok daha fazla kazanılacak şey olduğunu anladım. Lakin şimdi bunu bildiğinizden bile şüpheliyim." Demek Kelley ile Overbury altın peşinde koşmuş ve sonra benden daha büyük bir sırrı çalmayı istemişlerdi. Neyse ne, bunların hiçbiri beni ilgilendirmiyordu şimdi. "Sabahın ilk ışıklarıyla ayrılacağım" diye devam etti. "Kaybolan şehriniz sırta kadem basıyor ve ben de onunla gidiyorum." Bir şey demedim, fakat sırtım hâlâ ona dönük olduğu halde karımın keten kumaşını yüzüme bastırdım.

O günün ve gecenin kalanını ruh çağırma odasında geçirdim. Uyuyamadım ve aziz karımın hatırasıyla başım yere eğik öylece oturdum – onun naşının yatacağı toprağa doğru inmekten başka yapacak neyim vardı ki? Sabahın dördüydü ve sessizliğin en koyu vaktinde taştan hafif bir fısıltı ya da seslenme geldiğini duydum. Birkaç saniye sonra, sadece odanın köşesinde olduğu halde, çok uzaktaymış gibi görünen bir kadın belirdi; o kadar net ve saydamdı ki içindeki erkek çocuğu görebiliyordum. Sonra, kolları öne doğru uzanmış vaziyette bana doğru yaklaştı ve rahmindeki çocuğun kendim olduğunu gördüm.

"Anne" diye haykırdım. "Yo, anne değil, karım. Karşımda ruh olarak duran karımsın sen! Nasıl oluyor da rahminde beni taşıyorsun?"

"John Dee, ben Tanrı tarafından yollandım."

"Ah, seni bu kadar kısa vakit sonra yeniden görmek! Bu hayatta bir daha asla yüzünü göreceğimi ve bu keder dolu dünyada sesini duyacağımı sanmıyordum."

"Sana içine bakmayı öğretmeye geldim John Dee ve insan kalbine ait olanları görmeyi. Sonra üzerine yeni bir giysi kuşanacaksın ve bu giysi farklı bir renk olacak."

"Ne giysisi? Ne rengi? Zihnim allak bullak oldu."

"Eşlik edecek müziğe boşverip sana sade bir şarkı söyleyeceğim:

Diyorum ki sana, ne kadar olursan ol âlim,
Git yak kitaplarını ve gel, öğreneceğin benim.

Yeterince sade mi bu?"

“Sana bir şey sorabilir miyim? Aşk her vakit kederle başlayıp ölümlerle mi sona eriyor? Her vakit acıyla dolu bir haz ve ızdırarla dolu bir neşe hali midir? Böyle yeisle biten bir şeyde nasıl bir iyilik olabilir?”

“Şimdi dahi bunu soruyor musun bana?”

“Evet, şimdi dahi aşkın ne olabileceğini bilmiyorum.”

“İşte bu yüzden, âlim olmana rağmen, bu dünyada sadece nefret ve hırs buldun. Boşu boşuna okudun ve vakit kaybetmekten başka bir şey yapmadın. Şimdi senin için çok daha faydalı olacak bir şeyi kavra: Bu dünya kendi benliğinden ibarettir John Dee.”

“Peki, nasıl değiştirilir?”

“Sen iyice değiştiğinde. Bir zamanlar sevgisiz gördün dünyayı. Şimdi bak buna ve dünyayı sevgiyle gör.”

Bunu söyler söylemez, bu ruhsal varlık, kendi karım, yerin içine giriyormuş gibi oldu ve bir ateşin içinde kayboluverdi. Ardından, odam tümüyle yanmaya başladı, lakin bana hiç zarar vermedi. Nihayet, o da kayboldu.

Bahçe

Şimdi sevgiyle gör dünyayı. Meyil yaparak Holborn nehrine doğru uzanan bahçemin içinde dikiliyordum; lakin bahçe bir hayli değişmişti. Hava civardaki çukurlardan ve gölcüklerden yükselen buharlarla zaman zaman kirlenirdi, fakat bu fenalık birdenbire kayboluvermişti ve her yanım hoş ve elverişli bir hal almıştı; her daim bahçemi rahatsız eden bazı hayvanlar ve sinekler de yok olmuşlardı. Her şey yeni bir uyanışla tazelenmiş gibiydi ve bu nizamın içinde içi oyuk bir meşeye sarılmış güzel bir gül ağacı gördüm. Yaprakları altın gibi parıldarken, çiçekleri beyaz ve kırmızıydı ve bu meşe ağacının dibinde en berrak bir su pınarı kaynıyordu. "Burayı biliyorum" dedim yüksek sesle. "Burası normalde kilit ve sürgülerle kapalı olduğundan kimsenin içine giremediği felsefe bahçesi."

Burada sahiden de yapılan mükemmel işin aşamalarını simgeleyen çeşitli çiçekler ve meyve baharları bulunuyordu: güneşin çiçeği olan gül, değişimin sırrını simgeleyen dut ve ölümsüzlüğün gerçek simgesi olan mersinağacı. Çabalarımızın tazelendiği, suyu hiç kesilmeyen pınarla birlikte kimyasal tiyatronun çiçekleriydi bunlar. Burada, ışık huzmeleriyle dünyanın yumuşak tohumlarını hızlandıran, rahatlatan, koruyup kollayan gezegenlerin gücüne tabiatları gereği çekilen bitkiler ve otlar da vardı. İşte bu nedenle her şey semadaki veya yer altındaki mahallere göre ekilmeli ve toplanmalıdır. Kişniş ile dereotunu ay yükselirken ekmeli ve batarken de toplanmalıdır. Cümle otların yaprakları Martın yirmi üçüncü günü ila Haziranın

yirmi üçüncü günü arasında en iyi haldedir, çünkü kuvvetleri ve faydaları gökkubbedeki yıldız ve gezegenlerin ışıklarıyla artar. Gene de aslında bu, nadir bulunur en mükemmel örnekleri çıkarmak için büyük gayret sarf eden eczacıların meselesidir: Felsefe Bahçesi'nde keşfedilecek çok daha büyük bir sır vardır, çünkü çiyin meydana gelişi esnasında yeni hayatın ruhunu bulabilirsiniz. Mayıs ayında çimenlerin üzerine serilen beyaz, keten bir kumaş sererek bu çiyi alın ve cam bir imbikte arıtın-

"Yeter John Dee, yeter. Düşüncelerinizi okuyabiliyorum zaten." Sağ elimin yakınında, nehre doğru uzattığım merdivenlerin hemen yanında bir söğüt ağacı vardı; lakin şimdi, ah, aniden değişti ve karım üstünde ilerlerken ikiye ayrıldı. Kenarlarına fasulye büyüklüğünde mücevherler işlenmiş, beyaz ipekten bir elbise ve onun üzerine de gümüş simleri olan mavi kumaştan bir şal giymişti. O kadar aşırı bir parlaklığa sahipti ki ellerimle yüzümü kapattım. Hayır, karım değildi. Bütün bu yıllar boyunca görmediğim annemdi. Hayır. O da değil bir başkasıydı; bu, çocukluğumdan bu yana rüyalarımda hep gördüğüm ama uyanırken asla rastlayamadığım kişiydi. Evet, bu oydu. "Yeter" dedi tekrar. "Simya bahçesinde yürüdün. Şimdi şu yandaki kapı içindeki küçük kapıyı aç ve senin için çok daha haz verici ve erdemli olanı bul. Dönmemecesine terk etmek üzere tepeyi tırman ve korku ile hırstan kaynaklanan bu bilgiye bir son ver. Söyleyecek başka sözüm yoktur."

Bunun üzerine kaybolup gitti. Bu küçük kapı, ana bahçenin az ötesinde, sol elimin yanındaydı ve temiz bir kalple onun buyruğuna uydum; kapıyı açtım ve ufkun ta ucuna kadar güzel bir çimenle kaplı dümdüz bir tarlaya geçtim. Burası güneş ışığı altında apaydınlık bir yerdi, ama bahsettiği tepeyi göremiyordum; sonra tepe aniden önümde tezahür ediverdi ve ben daha sağlam bir zeminde hareket edeceğimi bilerek tepeyi tırmanmaya başladım. Çok geçmeden bu tepenin en üst noktasına ulaştım ve soluklanmak maksadıyla biraz dinlendikten sonra, zarif desenlerle tasarlanmış büyük bahçelerin üzerinden ileriye doğru baktım. Burada çimen kaplı teraslar, güzel ağaçlar ve çiçekler, yemyeşil yollar, latif ve gölgeli çit duvarlar ve büyük bir zerafetle ve gayretle donatılmış çok sayıda kameri-

ye, çardak, bank ve duvar vardı. Ta tepeden bile bitkilerden ve çiçeklerden yükselen hoş rayihaları alabiliyor ve tabii ahenkle riyle kuşların müziklerini ve şarkılarını duyabiliyor, çiçeklerin binbir rengini ve çeşidini görebiliyordum; tüm bunlar beni öyle duygulandırmıştı ki yüksek sesle şunları söyledim: "Her şeye kadir Tanrı, yaşanacak bir yer olsun diye önce bir bahçe meydana getirdi ve şimdi ulu Tanrım, Senin evinin güzelliğini görmüş bulunuyorum."

Tepeden aşağıya indim ve iki yanında dikenli bitkiler ve çalılardan meydana gelmiş üstü kapalı birer yol bulunan hoş bir yeşillığe girdim; tıpkı kendisi de dikenlerle kaplı olduğundan çalılarının arasında yaşayan kirpi gibi, bol bol karanfil baharatı, küçük hindistancevizi, ödağacı ve sakızağacı gibi sebatkâr bitkiler ile dermansız vücutlara şifa veren kilermeni fıskırıyordu çalılarının arasından. Bütün bunlar, mide için bitki toplamanın duyulara hitap eden güzel çiçekleri toplamaktan daha iyi olduğu şu zamanların işaretleriydi. Zira dünya yaradığı kadar iyileştirebilir de; işte, akrep fesleğen tarafından meydana getirilmiş olsa da, aynı ot marifetiyle kökü de kurutulabilir. Peki şimdi duyduğum tüm yılanları ve diğer sürün gen mahlukatı bahçeden kaçır an sedefotunun keskin kokusu mu? Sahiden de, türlü çeşitli şifalı otların insanlara alçak gönüllü ve akıllı olmayı öğretebileceği masum ve zararsız bir yerdi. Bu, beni melankoliden kurtaracak mesut bir dersti ve huzura ermiş bir zihinle güzelce biçilmiş çimenlerin üzerinden bahçenin içine doğru yürüdüm.

Önümde serili duran, nadir bulunan ve seçme çiçeklerle donatılmış bir bahçe değil miydi? Burada latif güller, zarif menekşeler, mis gibi kokan çuhaçiçekleri, zambaklar, karanfiller ve hüsnüyusuflar vardı; ayrıca, sarı fulyalar, hercaimenekşeler ve hem beyaz hem de sarı hanımelleri de bulunuyordu. Önüm sıra duran tüm bu çiçeklerin ve otların adlarını ve dahi ne işe yaradıklarını öğrenmek için bana çok kapsamlı bir otlar kitabı lazımdı, lakin mevsimleri iç içe geçmiş halde bir arada bulunuyor gibiydiler: bahara has gerçek âşıkların çuhaçiçekleriyle karanfiller burada kışa has lavanta ve mercanköşkle karışırken, Ocak ayına has sarı safranlar Haziran ayına has hasekiküpele-

rinin yanında, Nisan ayına has beyaz menekşeler Eylül ayına has gelinciklerin yanında bitiyordu. Burada sahiden de mebzuliyet vardı; o kadar çok latif koku öyle aniden hücum ediyordu ki sanki tüm bu otlar ve çiçekler iyice kurutulmuş ve kapı önümde açılmadan önce karanlık bir yerde bekletilmişti.

Sonra bahçe şebboylarının kokusu bastırdı ansızın ve o an doğu Acton'daki tarlalarımızın içindeki ahır duvarının alt tarafına yakın aralıkta oynadığım çocukluk günlerime döndürülüverdim. Ve işte beyaz kombinezonuyla annem, sevgiyle kollarını bana doğru açmış vaziyette. Yalvarırım benimle konuş gene anne, artık o kadar küçük olmasam da, bu yaşlılık yıllarımda sesine ve vereceğin huzura ihtiyacım var. Bir zamanlar bana nasıl da sıkı sıkı sarılır ve beni öperdin ve korkunun zerresi kalmazdı içimde! Sonra, sadece şu ana ait sevgiden başka ne önümde ne ardımda hiçbir şey kalmadı. Ah anne, senin olduğun yerde ne gece ne de sis barınabilir, çünkü benim hafızamda sen hortumların tozu toprağı toplayıp götürmesi gibi kendisinden yayılan ışıkla karanlığı sarıp sarmalayıp yok edensin. Böylece, ben bahçenin içine girmiş dururken, bahçe şebboylarının kokusu çevremde dolanıp durdu.

Bilahare, narin karaağaçlarla çevrilmiş, ayrıca asmaları taşısın diye dikilmiş küçük ağaçların ve bitkilerin de bulunduğu bir toprak parçasına gelene kadar biraz yürüdüm. Burada kadifeçiçekleri, kekik, isope ve biberiye ve bunlara benzer şehre has (veya benim öyle sandığım) çiçekler var derken aniden karanfil gibi kokan şebboyların hoş rayihalarını içime çekiverdim. Bu kokuyu daha önce nerede duymuştum ben? Karımın her zaman boynunda taşıdığı, ağzı sıkı sıkıya kapalı küçük bir keseden gelirdi; tam o sırada, ilk günlerimizde, Postern Street'teki evimizin kapısında mavi Şam işi kumaştan elbisesiyle beni beklerkenki haliyle olduğu gibi apaçık gördüm onu. Ah, bu buluşma anını bir kere daha yaşamayı nasıl da özlüyorum; hiç kuşkusuz o her zamanki korkularımın yükünü üzerimden attığımdan büyük bir haz alırdım! O zaman görmemiş veya anlamamış olduğum kutsal bir dakikaydı ve şimdi bunu kavrama umudu sonsuza dek kaybolup gitmişti. Bir çocuk tarafından bulunup alınana kadar toprağın üzerinde fark edilmeden öyle-

ce duran altın misali, dünyanın altını da benim dışımda başka insanların gözüne çarpmış ve onlar tarafından elde edilmişti. Dünyayı kavramanın peşinde koşmuş, lakin hiçbir zaman gerçekten görmemiştim onu; bilgiyi aranıp durmuş, lakin duyduğum korkuyla asla çevreme bakmayı akıl edememiştim. Kesinliği geçmişin rüyalarında ve geleceğe dair hayallerde aramıştım, *mamafih* karımın ben yaklaşırken bana el sallayıp gülümsemediği o anın gerçek varlığını hiçbir zaman görememiştim. Ah, onu bir zamanlar olduğu haliyle görmek ve sesini duymak . . .

Sonra, ağaçları arasından çıktı ve hayattayken yaptığı gibi karşımda durdu. İlk anda, duyduğum kederin hainane bir cini çağırması olabileceği korkusuyla irkildim. İçimden geçen düşünceleri okuyarak, "Korkma" dedi. "Gelmemdeki maksat sana zarar vermek değil, benden esirgeyemeyeceğin bir meseleyi halletmeni rica etmek."

"Hayatta veya ölümdede, senden neyi esirgeyebilirim ki?"

"Senden kendini iyileştirmeni istiyorum. Yaralar araştırma yapılmadan tedavi edilemezler; bu nedenle, şimdi gel araştırmamızı yapalım. Buraya gelip seni tüm korkularından kurtarması için," dedi, "Tanrı'ya ruhumu sundum. Bu kısa süreyi birlikte geçirirken, her zamanki gibi iyi ve sadık karın olacağım. Dışarıda yürüyüp temiz hava alalım mı?"

Böylece ona doğru yürüdüm ve gözyaşlarına boğularak onu selamladım. Mamafih karım, artık gözyaşına yer olmadığını anlatmak istercesine başını salladı. Bunun üzerine gözyaşlarımı sildim ve müşfik bir sesle ona hitap ettim. "Ben nereye geldim karıcığım? Kitaplarımda yer alan bazı resimlerde gördüğüm bir simya bahçesi olabileceği dışında, burası hakkında bir bilgi sahibi değilim."

"Burası bir simya bahçesi değil. Burası, birçok başka çiçek arasında zarif güller ile keskin ısırğan otlarını, hoş zambaklar ile can yakan dikenleri, yüksek asmalar ile alçak çitleri göreceğimiz, sahici dünya bahçesi. Bu dünyanın derslerini canı yürekten öğrenmelisin, çünkü ona göre yaşamazsan bilginin ne faydası olur ki?"

"İlahi güneş tarafından tazelenip hızlandırılana dek tabiatın toprağının derinlikliklerinde gizlenen tohum gibi senin ta-

limatlarıyla büyüyüp çiçekleneceğim." Ardından, yaşayan hiçbir insanın ve dahi o ana dek okumuş olduğum hiçbir kitabın arzu edip ulaşmaya çabaladığım o hakikatleri bana öğretemediğini anlatmaya başladım.

Buna güldü. "Burnu gururla havaya dikilmiş birtakım başka insanlar karılarının danışmanlığına o burunlarını bükedebiliyorlar."

"Lakin insana akli ihsan eden o kutsal varlığa şefaathuvası edenler hariç; böylece, sonunda ışığı bulabileceğim."

"Öyleyse gel bu dünyanın rüzgârlarına kapılalım. Güney rüzgârı pis ve kötü dumanları barındırır içinde, lakin bu bahçede kendi kendisini üfleyip tüketir. Kuzey rüzgârı karın ağrısını giderir, batı rüzgârı melankoliye sebep olur, fakat doğu rüzgârı mutedil, zindeleştirici ve hoş kokuludur. Burada yürürken rüzgârın üzerine hangi yönden geldiğine dikkat et."

Böylece, aralarında neşeli papatyaların, krallara layık lavanta çiçekleri ile zarif zambakların da bulunduğu çok çeşitli çiçekleri bir kere daha gördüğümüz bahçeye girdik. "Tanrı'nın bu yerin anahtarını bana bahşetmesini dilerdim" dedim. "Burasını en güzel odaya tercih ederdim."

"Fakat anahtar zaten sahipsindir. Bitkilerin ve çiçeklerin biçimlerinin zihni açıkladığını bilmiyor muydun, yoksa şu senin hiyeroglif yazarların sana bunları hiç anlatmadı mı? Gül ile tırtılın nasıl aynı sürgün üzerinde bulunabildiğine bir bak. Ve şurada, bütün o dikenleriyle bize acı olmadan hoşluğun ve üzüntü olmadan hazzın bulunmadığını gösteren gülü görüyor musun? Bir de şu setin ötesindeki karaağaçların arasında büyüyen asmalara bak."

"Bu durum bana neyi açıklayacak?"

"Sadece kısmen bildiğin bir şeyi. Bahçıvanın karaağaçları asmalarla birleştirmesi gibi, gerçek filozof da yeryüzünü cennetle birleştirir – yani, düşük seviyedeki şeyleri daha yüksek seviyedeki şeylerin Tanrı vergisi özellikleri ve güçleriyle birleştirir. Gidip aralarından menekşeleri mi toplayalım? Yoksa Şam güllerini mi? Acaba hangisini? En hoş olandan önce en güzel olanı mı tercih edersin, yoksa güzellikten önce hoşluğu mu? Birini veya diğerini seçmekle, içinde barındırdığın gerçek arzuyu göstereceksin."

“İyi ama ikisinin de denk şekilde aziz tutulması gerekmez mi? İkisi de her daim yenilenirler, fakat asla aynı değildirler. Diğer her şey solar, ölür ve atılır gider; lakin bu çiçeklerde dünyanın rüzgârları dediğin şeye tahammül edebilen söndürülemez bir ateşle yanan, işaret ateşi veya parlak bir meşale gibi bir ruh –ister güzelliğin ruhu de, istersen renklerin ruhu– vardır.”

“Şimdi burada yazılı olanları anlamaya başladığını görüyorum John Dee. Gel haydi. Benimle birlikte meşe ağaçlarının yaprakları altında veya asma çardağının altındaki meyva bahçesinde mi yürüyeceksin? Yorgunsan, kameriyenin altında da oturabiliriz. Arzu eder misin?”

“Evet” dedim. “Yorulursam, böyle bir yerde kısa sürede zindeleşirim. Çimenlerin hâlâ çiyile ıslak olduğu bu koruya girebilir miyiz?”

“Bazıları çiyler için dünyanın gözyaşları der. Fakat dinle. Küçük kuşların tatlı şarkılarını nasılda cıvıladıklarını duy. Kutsal uyumu yaratmak için düzenin gerekmesi gibi, burada da bir düzen var. Uyumsuzluk korkusuyla ardıç kuşunun bülbülün yanında asla şakımadığını bilir misin? Söyle bakalım, en çok hangi kuşun sesini duymak istersin – bülbül, ketenkuşu, ispinoz, ardıç, tarlakuşu, yoksa serçe mi?”

“Hoş bir sesi olmadığından serçeyi sevmem.”

“Mamafih, civelek sıçramaları nedeniyle Venüs kuşu olarak adlandırılır.”

“Öyleyse tabiatın tüm yaratıkları insan türünün simgeleri olarak görülebilir mi?”

“Sadece insan türünün değil; semaların tüm kafesini canlandıran ruhsal güçlerin ve erdemlerin de simgeleridir.”

“Öyleyse burayı terk etmek zorunda kalmamayı diliyorum. Otlardan çıkmış olmakla, onlardan ayrılacağına ölmeyi tercih eden çekirge gibiyim.”

“O halde ben de eşinin yokluğunda ona sadık kaldığından kaplumbağa sayılmalıyım.”

Bunun üzerine iç geçirdi ve ağlayacak gibi oldum. “Fakat karıcığım, sevgili karıcığım, sen bir görüntü müsün yoksa hâlâ yeryüzünde yaşayan bir canlı mı? Bir ruh olarak geldiğine şüphe yok, çünkü heyhat, önümde kaybolduğunu gördüm.”

Buna bir karşılık vermedi fakat gülerek elimi tuttu. "Şu gümüş derenin kıyısında dinlenelim." Böylece koruluktan çıktık ve tabii ve el değmemiş bir ağaçlık ve sık çalılık içinden çıkıyor gibi görünen küçük bir dereye geldik. Sulak ve nemli yerleri sevdiklerinden derenin yakınında söğüt ağaçları ve sorgunlar vardı ve dere suni olduğu kadar hoş da olan bir göle dökülüyordu. Aşağıya, akan suya bakarak, "Burası harika serin değil mi?" diye sordu. "Bu dere çakıl taşlarının arasından geçerken ne kadar hoş bir ses çıkarıyor."

"Suyu göl üzerinde hoş şekilde hareket ettiren küçük rüzgârı görüyor musun? Bir dalga diğerinin üzerine devrilirken, sonunda biri de diğerini kıyıya itiyor. Beni gevşetip neredeyse uykumu getiriyor."

"Hayır. Burası uyunacak bir yer değil. Ne kadar sulansa o kadar kuruyan selvi ağacını bilmiyor musun?"

"Ben selvi değil de yaşlandıkça daha çok meyve veren badem ağacı gibiyim."

"Yani John Dee?"

"Yani aşk yaşlandıkça bağlılık da en üst seviyeye çıkar."

"Sahiden de bu büyülü bahçede gayene uygun bir şey buluyorsun. Şu yabanklıkta gördüğün meşe ağacı üzerinde konuşarak dersini bir adım ileriye götüreyim mi?"

"Seni sonsuza kadar dinleyebilirim."

Yeniden güldü. "Vücudundan çok sayıda kol ve kollarından da çok sayıda parmak çıkan şu meşe ağacını görüyor musun? Simge olarak bu kuvvetine ve mutluluğuna benzer: edindiğin itibardan kaynaklanan kuvvet ve sana ifşa edilen gerçeklerden kaynaklanan mutluluk. Yüreğin, başka her şeyden daha kati ve sağlam meşe gibi olmalı. Kökleri çok derinlere indiğinden, korku ve nefretin kıvrıntıları aşındırsalar da merkezini bulamadığı meşe, Tanrı'nın ağacıdır; ayrıca, tepesi öyle yüksektedir ki, çok yükseklerle erişseler de kıskançlık ve hırs oraya ulaşamaz. İşte, bu ağacın kolları altında bu alçak dünyanın sıcağından korunmak için gölge ve barınak bulursun."

"Korku ve kıskançlığı içimden silkip atmam için benim için sahiden de yararlı bir ders oldu bu. Sana minnettarım karıcığım çünkü sen de bir ağaç gibisin."

"Hangi ağaçmış bu?"

"Zümrüdüanka'nın gelip üzerinde dinlendiği ağaç. Dünyada sadece bir tek zümrüdüanka olduğundan, üzerinde geliştiği sadece tek bir ağaç vardır."

Bu noktada, elimden tuttu ve beni dere ile korunun dışına çıkararak bahçenin içinde bir labirentin yer aldığı saklı bir köşesine götürdü. Bu yerin dört köşesinde birer meyve vardı ve budanmış çalı çitleri de kışa has sater otu ve kekik ile düzenlenmişti. "Şimdi," dedi, "şimdi dansa katılabiliriz."

"Ne dansıymış bu?"

Bana karşılık vermeyip o kadar çok sayıda geçit ve dönemeçten yürüttü ki iyice aklım karıştı. "Endişelenme" dedi. "Her şey ifşa edilecek sana. Çünkü dünyanın kendisi bir labirent gibidir."

Türlü çeşitli kıvrım ve dönemeçlerden geçtikten sonra sonunda kadınlarla erkeklerin dans için tertip aldığı açıklık bir alana geldik; âdet olduğu üzere her kadın eşini seçti ve sonra sırasıyla galliard, koranto ve pavan danslarını yaparlarken onları seyrettim. "Sakin bunun herkesin ezgisine göre dans edecek baygın veya titreşen, kararsız ve kolay etkilenen bir halk yığını olduğunu düşünme" dedi karım. "Bunlar hayatın doğru yolunda ilerleyen insanlar, çünkü bu yolun şeklini veya motifini başka ne dansınkinden daha iyi meydana getirebilir?" Seyrederken; yuvarlanma ve fırlatmalarda öyle becerikli ve çevik hareketler, öyle hoplamalar ve sıçramalar, öyle parandeler ve uçmalar gördüm ki kahkahalarla güldüm: O kadar çok dönüş, eğilme ve bükülme hareketi vardı ki kendi omuzlarımda bir ton ağırlığın kalktığını hissettim. Müziğe ve halk ozanlarının ezgilerine uyarak hoş çimenlerde ve yeşil çayırlarda halka olup dans eden ve kendilerine biri yaklaştığında ortadan kayboluveren ruhlar hakkında bir şeyler okumuştum; lakin bunlar viyol, keman, flüt, kaval, lavta, kitara, trombon ve küçük harpsikordların seslerine göre dünyanın uygun hareketlerinin izini süren farklı tür varlıklardı.

"Annenin eskiden sana söylediği o eski şarkıyı hatırlıyor musun?" Ben öylece şaşkınlıkla dururken, karım yumuşak bir sesle fısıldamıştı.

“Evet” diye cevapladım. “Gayet iyi hatırlıyorum.”

“Hafifçe uyuklarken daldım uykuya,
Uykudan vardım rüyaya,
Rüya götürdü beni derin bir hoşnutluğa.”

Şimdi elimi tutup labirentin bir başka geçidine götürdü ve parlak bir ışığa varana kadar yürüttü. “Şu neşe ve mutluluk yollarına bak” dedi. Burada aniden, havada çok yüksekler kadar çıkan ve söndürülemezmiş gibi yanan çok tuhaf ateşler ortaya çıktı. “Her doğan ve her ölen insan için söndürülemez bir ateş vardır. Küçük kıvılcımlardan veya yakılan kömürlerden büyük bir ateşin meydana getirilmesi gibi, bu yeryüzü de semada parıldar. İşte bu nedenle, görececek gözlerin varsa, bu yer tüm güneşlerden daha parlaktır.”

Şaşkınlıkla bazıları etrafımızda duran, bazıları halkalar halinde, bazıları yukarıda, bazıları aşağıda olan büyük bir insan kalabalığının bir parçası olduğumuzu fark ettim ve labirentin kendisi de mükemmel bir düzen ve simetri içinde dizilmiş insanlardan meydana gelmişti. Şimdi gözlerini benim göremediğim bir gösteriye dikmişlerdi ve duydukları neşeyi büyük bir coşkuyla tekrar tekrar ifade ediyorlardı. “Gördükleri nedir?” diye sordum karıma.

“Dünyayı sevgiyle görüyorlar.”

“Yalvarırım söyle, nerede?”

“Her yerde.”

“Fakat ben uğraştığım halde görmüyorum onu.”

“Burada çaba göstermen gerekmiyor; inanç ve dua yeterlidir. Uzun vakitler boyu çalışmak yerine sana burada gereken alçakgönüllü bir ruh ve temiz bir kalptir. Hiçbir şey bulmayarak, her şeyi kazanacaksın.”

“Bu kavrayış yüreğimde öyle büyük bir hızla köklendi,” diye karşılık verdim, “ne kadar kazılsa o kadar derine gidiyor, ne kadar sık kesilse o kadar az kanayacak, ne kadar gam yüklense o kadar iyi tahammül edecek.”

“Bunlar yalın ve hakikaten ağırbaşlı sözler John Dee. Lakin mutlu ol şimdi. Bir zamanlar dünyayı sevgisiz gördün, şimdi

sevgiyle dünyaya katıl." Böyle diyerek elimi tuttu ve beni pavan dansına yönlendirdi. "Şimdi bir yıldız insan olduğunu görüyor musun?" dedi, dansın figürlerini tamamladığımızda. "Baştan aşağıya Tanrı'nın lütfuyla donanmış durumdasın, kıskançlıkla değil; için mutlulukla dolu, hasmı alt etmekle elde edilmiş zafer duygusuyla değil."

"Daima böyle bir varlığı arayıp durdum."

"O içinde, hep oradaydı, lakin tecrübe veya düşünmeyle bulunamaz. Çıkış kaynağı erdemdir ve iyiliğin kutsal aşısı sayesinde öyle soylu bir tabiata sahiptir ki, nerede köklense olanca güzelliğiyle sürgün verir ve sonsuza dek var olan bir meyve sunar."

"Sanat ve bilime olan eski inancımı sınıdığını anlıyorum."

"İnancın artık bilgeliğe değil de aşka dayanmalı, güce değil de teslim olmaya."

"Daha fazlasını anlat ve yardım et bana."

"Aşk Tanrı'nın önünde yanan tatlı bir özdür, lakin o kadar gizli bir sırdır ki pek az kişi onu tarif edebilir veya insanın içindeki hangi duygularla kalbe taşındığını söyleyebilir. Bilme anında erkeğin ve kadının güçlerinin vücudun en derin noktasında haz için sıçradığında, bu muhteva ve hoşluğa pek az insan vâkıf olur. Ben senin sadık karınım; öyleyse kucakla beni ve benim özüm seninkine katılsın. Aşk dünyanın ışığıdır."

"Gene de ben kendi ışığımla ilerlemeliyim karıcığım. Bunlar bana ruhlar tarafından sunulan hayaller; günahlarımdan kurtulup arınmam için kendi hayalimi bulmalıyım. Bana uygun bir yuva olduğuna inandığım büyük bir şehir var, çünkü her insanın kendisi için inşa ettiği o yuvada sonsuzluğu geçirmesi gerektiği doğru değil mi?"

"Hayal gücünün ölümsüz olduğu doğru," diye cevapladı, "ve bu nedenle her birimiz kendi sonsuzluğumuzu yaratırız."

"Öyleyse bana karşı sabırlı ol karıcığım. Ben kendi hayalimi kavradığımda, kendi kurtuluşumu bulmuş olacağım."

"Doğru olanı seçmeye dikkat et John Dee."

Ona dünyevi bilgi yolunu terk edip içimde var olan o has ruhu arayacağımı anlatmak üzereydim ki, etrafındaki parlaklığı bir pelerin gibi üzerine çekti ve kaybolup gitti.

Yedi

Peki bu dünyada kim ölüleri konuşturabilir? Kim onları hayalinde görebilir? Bu, bir tür büyü olurdu – sadece bir kitabın sayfalarında olsa bile, ölüleri tekrar hayata döndürmek. Ya da yatakta uzanmış o günün olaylarını düşünürken kendi zihnimde bunların olması; babamın saklamış olduğu belgelerin keşfi, John Dee'nin vasiyetini okumak, bahçedeki çocuk, örülmüş duvardan gelen sesler, şimdi bunların hepsi aynı sürecin parçası gibi görünüyordu. St. James'in saat başını bildiren çanlarını duyabiliyordum ve başımı ellerimin arasında aldığımda, kimi zaman uykuyu önceleyen şu uyanma hayallerimden birini yaşadım. Devasa büyüklükte bir düzlükteydim ve bilinmeyen bir güç kaynağından çıkan geniş bir lav akıntısının bu düzlükte yavaş yavaş ilerlediğini görebiliyordum; lav nehrinin bazı parçaları diğerlerinden daha hızlı yayılıyor, böylece çok sayıda farklı yüzey varmış gibi görünüyordu ve daha küçük akıntılar yanlara doğru kollara ayrılıyordu ve şimdiden bildik biçimler oluşturacak halde katılaşılmaya başlamıştı. Ana akıntıdan ateş girdapları yükseliyordu ve şimdi durduğum kenarda ölen zamanın parıltısı öyle bir ısı yayıyordu ki anında uykuya daldım.

Ertesi sabah babama bir mektup geldi. Adını zarfın üzerinde görünce öyle büyük bir şaşkınlığa kapılmıştım ki bir an için bunu kendisinin yazmış olduğu konusunda garip bir korkuya kapıldım. Elbette saçmaydı bu: mektup, adını hiç duymadığım Elizabeth Skelton tarafından yollanmıştı ve kadın "Doktor Dee'nin evini görmemize izin verdiğiniz için" teşekkür ediyor-

du; yazmakta geciktiği için özür diliyor ve “Wapping’deki araştırmalarının nasıl gittiği” hakkında sorular sorarak devam ediyordu.

Mektubu yumuşak bir biçimde yere düşmeye bıraktım. Şu anda bile yeterince derinliğini kavrayamasam da, babamın Doktor Dee’ye duyduğu ilginin bir başka kanıtıydı bu. Ona karşı ne tür gizli bir sempati duyuyordu? *Homunculus*’un formülünü neden kopyalamıştı? Mektubu yerden aldım ve babamın “Wapping’deki araştırmaları”yla ilgili bölümü fark ettim; burası Doktor Dee’nin el yazmalarında adı geçen yerdi ve o arada Doktor Dee’nin sayfanın kenar boşluğuna doğru uçan bir melek çizdiğini de anımsadım. İyi ama babamın doğu Londra’da ne işi olabilirdi?

Mektubun üst tarafında bir telefon numarası vardı; derhal bu numarayı aradım. Karşılık verdiğinde Elizabeth Skelton’a kendimi tanıtmayı unutmuştum ama yüksek sesle ve çabuk çabuk konuşmaya başladım. “Babama bir mektup yazmışsınız, ama o öldü.” Karşıdan hiç ses gelmiyordu. “Ona John Dee hakkında yazmışsınız.” Her zamanki taziye ifadelerini duymayı bekledim –babamın cenaze töreninden bu yana bunlara zamanla alışmıştım– ama kadın gerçekten sarsılmış gibiydi. Bir an için sesi ağlayacakmış gibi gelince ona karşı ters ve kaba bir tarzda konuştum. “Yarın sabah gelebilir misiniz?” diye sordum, telefonu kapatmadan önce. “Size sormak istediğim birçok soru var.” Sonra annemi aradım. Geçmişin yükünden kurtulmaya başlayabilelim diye ona babamın tüm kâğıtlarını göstermek istiyordum; beni sessizce dinledi ve bir parça isteksizce de olsa, ertesi gün Clerkenwell’e gelmeyi kabul etti.

Elizabeth Skelton ertesi sabah geldi; kendisini zor taşıyan tombul, neredeyse şişman bir kadındı. Daniel Moore’a göre dünyadan kaçmak için doğal olarak büyücülüğe kayan şu talihsiz insanlardan biri miydi acaba? Hole girerken, “Ev epeyce değişmiş görünüyor” dedi.

“Yanılıyor olmalısınız. Tümüyle aynı.”

“Siz gerçekten onun oğlu musunuz?” Bu soru dehşete kapılmama yol açtı ve ona dik dik baktım. “Üzgünüm. Bir şey ima etmek istemedim. Sadece babanız bir ailesi olduğundan

hiç bahsetmemiştir. Hepimiz onun bekâr olduğunu düşünmüştük."

Onu zemin katındaki odaya götürdüm, ama orayı zaten gayet iyi biliyor gibiydi. "Peki bu 'biz' kim oluyor?"

"Ah, Topluluk sadece." Teklif edilmediği halde soluk mavi kanepeye oturdu. "John Dee Topluluğu. Oraya buraya dağılmış halde pek az üyemiz vardır. Kuşkusuz babanızın yıllardır üye olduğunu biliyorsunuzdur?"

"Elbette biliyorum." Bir başka konuyu deşmeye karar verdim. "Evin değişmiş göründüğünü düşünmenizin nedeni nedir?"

"Ah, bilmiyorum. Babanız burada yaşarken, ev her nasılsa kimsenin oturmadığı bir yere benziyordu. Ama şimdi hiç böyle bir duygu vermiyor. Ev sanki doluymuş gibi hissediliyor."

İçimde yükselen panik duygusunu bastırmaya çalıştım. "Size bir şey sormak istiyordum Miss Skelton."

"Elizabeth."

"Babam Wapping'de ne yapıyordu?"

"Bu oldukça yeni bir araştırma konusuydu." Büyük bir hevesle yanıt vermişti ve bir parça huzursuzlukla John Dee'nin benim dışımda başkaları için de yaşayan bir varlık olabileceğinin ayırıcına vardım. "Doktor Dee'nin eski Tudor kentinin doğusunda bir araştırma yaptığını keşfetmişti babanız – bunu tam olarak nasıl keşfettiğini bilmiyorum. Sonra Doktor Dee'nin kâğıtları arasında Wapping adına rastlamış–"

"Evet, bunu ben de gördüm."

"–ve John Dee'nin orada bir miktar toprak satın aldığını anlamış. Sanırım babanız tam izini sürüp orayı bulmak üzereydi."

"Tam olarak ne bulmayı umuyordu?"

"Kesin emin değildik, ama bir tür kazı olabileceğini düşünüyorduk. Babanız orayı geri alacağını söylemişti. Bunu ne ölçüde başardığını bilmiyorum, şeyden önce..."

"Bunu çözmek çok kolay" dedim. "Bekleyin burada."

Boş yatak odasına gittim ve seyahat çantasından babamın çeşitli mülkleriyle ilgili kâğıtları aldım. Barnstaple'da bir ofis binası, Ilfracombe'da bir apartman bloğu, Cardiff dışındaki ticari bir bölgede arsa, Clerkenwell'de bir ev ve sonunda ayrı bir

kâğıtta listelenmiş halde, Wapping, Pass Over Street E.1'de küçük bir garaj vardı.

Tekrar aşağıya indim. "Afedersiniz" dedim. "Böyle bir şey yoktu."

"Gerçekte böyle bir şeyin olacağını düşünmemiştim." Hâlâ gülümsüyordu. "Sonuçta sadece bir kuramdı."

"Ve kuramlar zarar veremez."

"Doğru." Sanki buraya aitmiş gibi, olağanüstü tatminkâr bir ifadeyle bakışlarını odada gezdirdi. "Anlatmamı istediğiniz başka bir şey var mı?"

"Sanmıyorum Elizabeth. Ah, bir şey daha var. John Dee cinsel büyü uygulaması yapmış mı hiç?"

"Ne?"

"Seks aracılığıyla ruh çağırmış mı?"

"Elbette hayır. O bir Hıristiyandı."

"Ama bunu hissetmiyor musunuz burada? Kokusunu almıyor musunuz Elizabeth?"

Pencereye doğru dönmüştüm, ama onun alalacele kanepeden kalktığını duyabiliyordum. "Artık gitmeliyim" diyordu. Karşılık vermedim, ama tahta masanın tozunun içinde gizli işaretlerden birinin izini sürdüm. "Gerçekten kusuruma bakmayın." Sonra evden çıktığını duydum.

Annem geldiğinde, hâlâ pencerenin yanında duruyordum. "Ön kapıyı açık bırakmışsın Matthew. İçeriye ne gireceğini asla bilemezsin."

Farringdon Road'dan aşağıya doğru akıp giden trafiği seyrediyordum; o an bu akış, çeşitli yüzyılların çeşitli biçimlerine bürünerek, eski Fleet Nehri'nin yönünü izleyerek, sonsuza dek sürecekmış gibi geldi bana. "Eski devirlerde," diyerek yanıtladım, "birisini ölmek üzereyken evin bir kapısı açık bırakılmış. Böylece ölenin ruhu kapıdan geçip havaya karışabilirmiş." Yüz yüze gelmek için döndüm. "Ama kapıyı açabilmek için Mrs. Palmer, anahtarı bulmamız gerek! Anahtar nerede?"

Bir koşu yukarıya çıkıp babamın kâğıtlarını bir kere daha inceledim, ama bir şey bulamadım. Sonra çeşitli kol düğmelerini ve kravat iğnelerini sakladığı kutuyu anımsadım; kutuyu yatak odamdaki çekmecelerden birine koymuştum ve açtığım-

da aradığım şeyi buldum. Orada, pelür kâğıdına sarılmış halde, dört parlak anahtarın asılı bulunduğu bir halka vardı. Zafer duygusuyla anahtarları aşağıya götürdüm. “Bunları yanımızda götüreceğiz” dedim.

“Yanımızda mı?”

“Yapacağımız seferde. Wapping’e.”

Takside, Doktor Dee’nin el yazmalarına göre, gideceğimiz yerin önemini ve kocasının orada bir tür kazı yeri bulmuş olma ihtimalini açıklamaya çalıştım. Beni yeterince sabırla dinledi, ama belirgin bir ilgi de göstermedi; babamın yaşamıyla ilgili başka bir şey bilmek istemediğini açıkça görebiliyordum. Ancak babamı kötülercesine bir “hazine” olasılığından bahsettiğimde ilgisi uyandı ve Pass Over Street’in sol tarafımızda olduğunu görüp hevesle taksiyi durdurdu. Burası, kendisini belediyeenin yüksek konutlarından ayıran bildik Londra kırsalının yanında yer alıyordu. Çorak topraklar pas tutmuş demir parmaklıklarla çevriliydi ve ötesinde bir yerde yükselen bir kilise kulesini de görebiliyordum; babamın sahibi olduğu garaja dair hâlâ bir işaret yoktu.

O sırada annem diz çöküp oluklu demir çitteki bir delikten içeriye baktı. “Tarlanın uzak köşesinde bir şey var” dedi. “Bir garaj olabilir.” Ne var ki, buradan bölgeye girmenin bir yolu yoktu, bu yüzden bir giriş ya da kapı arayarak çitin etrafında dolanmak zorunda kaldık. Tam anneme dört yüzyıl önce ölmüş birinin hâlâ hareketlerimizi denetliyor olmasının garipliğini anlatıyordum ki, çite basbayağı oyulmuş bir açıklığı fark ettim. Eğilip aceleyle diğer tarafa geçerken, kimin ya da neyin bu geçidi yaptığına aldırılmamıştım. Orada, boş arazinin köşesinde, küçük, dörtgen bir bina vardı. Hemen yanında bir şeyin parıldadığını görünce, daha dikkatle incelemek için ellerimi gözlerime siper ettim; parıltı yüzüme çarpıyordu ve bu anlık kamaşıklık içinde at nallarının sesini duyduğumu sandım.

Annem, önceki zayıflığı bir hayli gitmiş halde binaya doğru önüm sıra yürüyordu. Molozların ve yabancı otların arasından sıyrılarak ilerlerken çok kararlı görünüyordu ve ilk kez babamın ona John Dee’den bahsedip etmediği konusunda meraklandım. Bu simyacı ve filozofun bir etkisinin bulunması bana

hâlâ çok tuhaf geliyordu; ama belki asla ölmeyen bir tür zekâ ya da hayal vardır. Birden ayağımın altındaki toprak bir garipleşti, sanki tam üzerine basmıyormuşum gibi – sanki büyük bir mağaranın ya da boşluğun üzerinde yürüyormuşum gibi.

“Anahtar yanında mı?” Annem, garajın kilitli ön kapısının yanında durmuş bana sesleniyordu.

“Az bekle. Geliyorum.” Çevremde atık teneke kutuları ve şişeler vardı ve görünüşe bakılırsa tüm bu bölge çevrenin çöplüğü haline gelmişti: karton kutular, eski gazete parçaları, paslı tenekeler, eğilmiş bükülmüş plastik eşyalar sanki onlar da gökyüzünün altında büyüyüp çiçeklenebilirlermiş gibi ısırgan otlarıyla kahkaha çiçeklerinin arasına serpiştirilmişti. Bu nedenle, ilerlerken etrafıma bakarak dikkatle yürüyordum ve başta tarlanın kenarında duran berduşu fark etmedim. Güneşin altında parıldayan cam ya da metal bir nesne tutuyor ve bana doğru sallıyordu; tam o sırada ayağımı bir taşla çarptım ve bir çığlık atarak ileriye doğru eğildim. Tekrar doğrulduğumda, serseri kaybolmuştu.

Kapalı garajın yanında sabırsızlıkla bekleyen anneme, “O adamı gördün mü?” diye sordum.

“Ne adamı? Şu kilidi açsana Matthew. İçeride ne olduğunu görmek için sabırsızlanıyorum.”

Gerçekten de çok kolay oldu: yanımda getirdiğim anahtarlardan biri iki asma kilide uydu ve ona yardım etmemi beklemeden annem garajın kapısını yukarıya doğru çekiverdi. Hem karanlığın hem de bu kapalı alanın içlerinden gelen rutubet korkusunun verdiği sakınma duygusuyla bir an için durakladım. Babamın ölümünden bu yana kapalı kalmış olmalıydı – hem sanırım babamı karanlığın içinden bana doğru yürüyerek gelirken göreceğimden korkuyordum. Annemin bu tür takıntıları yoktu. Karanlığa doğru yürüyerek, “Burada bir şey olduğunu sanmıyorum” dedi. “Ah hayır. Affedersin. Bir şey var.”

Onu izledim ve bir köşede büyük bir taş parçası bulunduğunu gördüm. Dış hatları garajın koyu renk tuğlalarının önünde belli belirsiz fark ediliyordu ve aslında hafif bir ışıltı yayıyor gibiydi; ancak ona doğru yürüdüğümde yüzeyini kaplamış yosun ve liken lekelerini fark ettim. Sanki taş eskilikten ve za-

mandan kaynaklanan yeşil bir tozla kaplanmıştı. “Biliyor musun,” dedi annem, “bunların merdiven olduğuna yemin edebilirim.”

Daha o an annemin haklı olduğunun ayırdına vardım: Bu büyük taş parçasına –bu modern garajın beton zemininde elbette belirli bir yöne doğru uzanmasalar da– kabaca üç basamak oyulmuştu. “Bu basamaklardan çıkacağım” dedim. Konuşmam gerekmiyordu, ama birine hitap etmem gerektiğini hissetmiştim. “Kaybolursam diye dikkat et.” Annem buna şaşırılmış göründü ve ben de konuşmaya devam ettim. “Hani şu ‘Yıldızlara erişen merdivenleri çıkacağım,’ diye başlayan şarkıyı biliyor musun?”

“Belki de yukarıya değil de aşağıya doğru gidiyorlardır.”

Ayağımı çoktan ilk basamağa koymuştum. “Gördüğün gibi,” dedim, “burada yukarısı da aşağısı da bir.” Basamakları kolayca çıktım ve doğal olarak hiçbir şey hissetmedim. Ama orada, taşın tepesinde dururken, kollarımı açtım ve annem yüksek sesle güldü; sesi bu küçük yerde çınladı ve bir an için annemin yanında başka biri daha gülüyor gibi oldu. Yaptığım ani hareket başımı döndürmüştü ve merdivenlerden aşağıya inerken o kadar güçlü bir yükseklik korkusu duyuyordum ki yerin millerce altına inmiş gibi oldum. Annem kolumdan tutup dışarı çıkarmasa sanırım bayılacaktım. O içeride “araştırma” dediği şeyi sürdürürken ben de dışarıda bekledim. Annemin bir şey bulmasını beklemiyordum; babamın bu bölgede yaptığı aramanın değerli bir şey keşfedemeden beklenmedik biçimde sona erdiği açıktı. Diğer çer çöpün arasında, yerde cam bir tüp ya da şişe gibi bir şey vardı; tam bir tekme atmak üzereydim ki güçlü bir menekşe kokusu her yanıma kapladı ve elimi ağzıma kapadım. Bu koku, Charlotte Street’teki klübün basamaklarını tırmanırken Daniel Moore’dan yayılan kokuyu anımsatıyordu.

“Hiçbir şey yok.” Annem ellerini titizlikle beyaz bir mendile silerek garajdan çıktı. “Azıcık olsun tarihi bir şeyler bulmayı umuyordum.”

“Tarih diye bir şey yoktur” dedim. “Tarih ancak içinde bulunduğumuz anda var olur.” Şimdi gene o berduş çıkmış, çorak toprağın ortasında bana el sallıyordu. “Şu merdivenler gibi.

Onları şimdi görüyoruz. Öyleyse geçmişin mi, yoksa şimdinin mi parçası oluyorlar? Yoksa ikisinin de mi?" Serseri bana bağıarak bir şeyler söylüyordu; ne dediğini anlamasam da, en azından ağzı açılıp kapanıyordu. Annem de aynı yöne bakıyordu, ama adamı görmezden geliyordu; kuşkusuz bu en uygun davranıştı ve böylece ben de eskisinden daha yüksek sesle konuşmaya başladım. "Artık geçmişe inanmıyorum" dedim. "Geçmiş bir hayalden ibaret."

Sonra bir yerlerde bir köpek havladı ve berduş kayboldu: Köpeğin yanında olduğu izlenimine kapılmış olsam da, belki de adam saklanmaya karar vermişti. Babamın garajını kilitledim ve annemle birlikte yola doğru dönerken ayağımın altında gene o garip boşluk duygusuna kapıldım. Hayır, boşluk değildi. Toğrağın altında bir kasırğa esiyormuş gibi, bir tür oynak güçtü bu. Güneye, nehre doğru yürüyorduk ki annem çok yorulduğundan şikâyet etti. "Mahvoldum" dedi. "Baban beni gene mahvetmeyi başardı." Bir taksiye el ettim ve sürücüye anemi Ealing'e götürmesini söyledim. Sanırım onunla gidebilirdim, ama birden öyle bir enerjile dolmuştum ki Clerkenwell'e kadar yürümeye karar verdim.

Puslu bir akşamdı ya da en azından her şey puslanmış gibi görünüyordu; bir yağmur fırtınası şehri kaplamış gibiydi ve Thames nehrinin kıyısında yürürken dünyaya ait nesnelere kararlı ve yoğunlaştı ve hareketleri yavaşladı. Bir süre sonra tam Greyfriars Geçiti'nden Newgate'e çıktım; bu bölgeyi iyi biliyordum çünkü yakınlardaki bir meydanda bir soy sop bilgisi araştırma kütüphanesi vardı, ama beklenmedik ve yabancı bir sokağa dönüverdim. Sonuçta kentin doğası buydu işte: herhangi bir yerde, tümüyle saklanmış gibi görünen bir caddeye ya da avluya rastlayabilirsiniz. Bu dönüşü fark etmemek çok da kolaydı, çünkü bir tarafı loş dükkânlardan ve evlerden oluşan bir sokaktan başka bir şey değildi.

Sonra yer bir kere daha kaydı; daha gevşek ve arızalı gibiydi ama ben daha aşağıya bakmadan sağ ayağımın ve bacağımın bir hayli uyuştuğunu fark ettim. Sanki bedenimin bir yanı aniden bir uçuruma itilivermişti. Gene de, uyuşma ancak bir an sürdü ve sonra her şey bayağı hoş göründü: Cepheleri

sokağa doğru sarkan eski evler, ilginç oymalı kapılar, köşede üst üste yığılmış tahta fiçiler, tüm bu şeyler bana haz verdi. Bir verandanın altında dikilen, koyu renk giysili bir adam vardı ve ben önünden geçerken ona gülümsedim. “Merhaba küçük adamım” diye fısıldadı ve sonra önümde diz çöktü. Buna şaşır-dım elbette ama bir şey demedim; Newgate Close’a çıkana kadar yürümeyi sürdürdüm ve trafiğin gürültüsü beni kendime getirdi.

Çok geçmeden Clerkenwell’e ulaşmıştım ve sanırım eski eve girerken bir şarkı mırıldanıyordum. “Talih, Düşmanım Benim” olabilir miydi acaba? Ama zemin kattaki odaya girer girmez bir terslik olduğunu anladım. Buraya benden önce birisi girmişti. Kanepenin yanına çekilmiş, dolabımın çekmecesi açılmış ve pencerenin altına bir kitap bırakılmıştı. Eve gizlice girmiş olabilecek birinden kaçarak hole koştum ve tam evden çıkmak üzereydim ki yanık kokusu beni durdurdu. Evin içinde bir şey yanıyordu –başımın üzerimde bir yerde bir şey yanıyordu– ve merdivenlerden yukarıya doğru koşarken bile alevlerin çatırtısını duyabiliyordum. Telaşla odadan odaya koşturdum ama hiçbir şey yoktu – ne duman, ne alev, ne de eve gizlice girmiş biri. Aptallığıma hayıflanarak yavaş yavaş aşağıya iniyordum ki zemin kattan gelen sesleri duydum. Korku ya da acıyla yüksek tonda çıkan iki ses vardı ve kulağımın içinde gürlleme gibiydi.

“Peki ya Kelley? Yandı mı?”

“Kaçtı efendim. İmbiğiniz ve yazılarınızla birlikte gitti.”

“Eh, kaçabildiği kadar kaçsın. Daha güçlü biri hemen peşinden izliyor nasılsa.”

Kalan merdivenleri sessizce indim ve ayağım holün zeminine dokunur dokunmaz sesler kesildi. Odada kimsecikler yoktu.

Bundan sonra Daniel Moore’a telefon ettim ve çok geçmeden geldi. “Gene bir şey oldu. Bu senin hatan mı?” Daha kapıya bile varmadan ona böyle seslendim ve sanki birisi tarafından izleniyormuş gibi onu aceleyle zemin kattaki odaya götürdüm; ona yangını ve sesleri anlatırken, sabit bakışlarla beni izledi ve sözümü kesmeye kalkışmadı. Aslına bakılırsa, sanki gülümsüyordu.

“Hayaletlere inanmadığını sanıyordum” dedi sonunda.

“Bu evde inanıyorum.”

“Seni izleyen biri olabilir mi?”

Sonra ona eve dönerken bulduğum loş sokağı tarif ettim ve verandanın gölgesinde dikilen adamın söylediklerini aktardım.

“Bana küçük adamım dedi ve sonra ondan ayrıldım.”

“*Homunculus*” dedi. “Simyacı terimi. Büyücü tarafından oluşturulan ve olgunlaşana kadar cam tüp içinde büyütülen yaratığa verilen ad.”

“İyi de bunun benimle ne ilgisi var?”

“Bu sensin, öyle değil mi? Bir *homunculus*? Babanın bana söylediği buydu.” Ve bunun üzerine Daniel ortadan kayboldu.

Ayrılmaktan başka yapacak bir şey yoktu. John Dee aşağıda beni bekliyordu ve tek bir söz daha etmeden dönüp bodrum kapısına doğru gittim. Ona dokunmamaya ya da çok yaklaşmamaya özen göstererek peşi sıra merdivenlerden aşağıya indim. Örölmüş duvara doğru gitti ve parmaklarını kapının üst sövesine kazınmış işaretlerin üzerinde gezdirdi.

* * *

“İlginç” diyordu annem. “Bunlar da ne?” Kendime gelmeye çalışarak, çorak arazide garajın önünde duruyordum; her şey tekrarlanıyordu. Döndüğümde, annemin tuğla duvara boyayla yapılmış bazı işaretlere merakla baktığını görebildim. “Bilmiyorum” diye yanıtladım. “Yetişmem gereken bir tekne var.”

Önümde uzanan geniş, çarşaf gibi bir su vardı; akşam güneşi suyun üzerinde bir yol oluşturmuştu ve bu ışık yolunu izleyerek küçük bir taşıtın içinde John Dee bana doğru geldi. “Zaman geldi” dedi. “Diğer tarafa geçme zamanı.”

Hâlâ annemle birlikte işaretlere bakıyordum ama arkama döndüğümde o berduş çorak arazinin ortasından gene bana sesleniyordu. Şimdi elindeki cam tüpü havaya kaldırdığını görebiliyordum. Tüpün içine bakmaya cesaret edemeden ona doğru yürüdüm. “Roma’ya doğru mu gidiyorsun?” diye sordu. “Kendi hesabıma, ben acele eve gidiyorum.”

Parıldayan caddelere, mücevherden oluşan yüksek duvar-

lara ve pırlıtlı kulelere baktım. "Kim kentin bu kadar güzel olabileceğini düşünürdü ki?"

"İşte bu kentte Matthew, dilenciler kraldır."

* * *

"İyi de ne anlama geliyorlar?" İşaretler annemin aklını karıştırmıştı ve daha yakından görmek için merdivenleri tırmanmıştı.

"Bilmiyorum. Buraya girdiğinde umudu terk et. Buna benzer bir şey." Merdivenlerden inmesine yardım ettim ve bana doğru yaslanan yumuşak ağırlığının artık beni rahatsız etmediğini fark ettim. "Şimdi geri dönmeliyim" dedim anneme. "Beni bekleyen biri var. Sen eve kendi başına gidebilir misin?"

Garajı kapatıp kilitledik ve Clerkenwell'e gitmek üzere bir taksiye bindim. Döndüğümde bahçe kapısına tünemiş biçimlenmemiş bir yaratık vardı ve birkaç saniye birbirimize baktık: İnsan, uzun yaşamını ve dünyayla ilgili hayalini tefekkür ederek *homunculus*'a baktı ve *homunculus* da insana.

"Senin hayal ürünü ve hasta bir adamın düşü olduğunu bildiğim halde," dedim, "seni bekliyordum. Sen zamanın gerçekliğine ve maddi dünyanın gücüne inananların fantezisisin: Ben bu yanılsamalara inanır ve bağılyken avladın beni. Sen babamın yaratığıydın, bu nedenle de korkularımın bir imgesiydin. Oysa zamanın geçişinin çok ötesinde, çok daha yüksek bir yaşam var. Böylece şimdi seni terk ediyorum. Asla bir *homunculus* olmadı." O zaman ağzını açtı ve bir çığlık attı. Patikadan yürüdüm ve Dee'nin beni bekliyor olduğu eve girdim.

Hayal

Karımın hayalinin parlaklığı beni terk ettiğinde kendi bahçemde yürüyordum ve her nasılsa toprakla çamurlanmış olan giysilerime baktım. Akşam geç vakitti ve tahminime göre güneşin batmasından yaklaşık bir saat sonraydı ki aniden arkamdan bir ışık fırladı ve titreyen gölgemi dereye uzanan patikanın üzerine düşürdü. Evimin içinden gelen haykırıışları ve ıgılları duyarak döndüm ve üst kattaki odamdan fıskıran ve korkunç saldırılarla ta çatıya kadar devam eden alevleri gördüm. Şimdi Philip bana seslenerek ve koşarak bahçeye geldi. "Efendim," dedi, duyduğu korkunun verdiği hararetle, "Mr. Kelley odanızda bir yangın çıkmasına sebep oldu."

Düşüncelerim ruhlar âlemine yaptığım son ziyaretle öylesine meşguldü ki o anda hiçbir şey ilgimi çekmiyordu. Alevlerin daha da büyüdüğünü görerek eve doğru koştum ve o anda bile bir duvar halısını dışarıya çıkaran Audrey'ye seslendim. "Nasıl olabilir bu?"

"Lamba yere devrildiğinde gizli odanızda çalışıyordu efendim. Çok yakında etil alkol olduğunu ve aynen âdet olduğu üzere sizinki gibi kitapların yakınında durmadığını gördüm –tüm bunları gördüm, çünkü aranızda geçen sert tartışmadan sonra Mr. Kelley'yi izledim efendim– sonra bu alkol dolu bardak birden kayıverince efendim alkol her tarafa yayılıverdi ve üzerinde durduğu masada ne var ne yok tutuşturdu. Keten örtüyü, kitapları ve sonra, ah efendim, alevler her yanı sardı."

Audrey'nin aceleyle söylediği karman çorman kelimele-
rin arasından ne anlatmak istediğini yakaladım: Hizmetimden
külliyen ayrılmadan evvel Edward Kelley imbiklerim ve kar-
nilerimle yakışık almayan bir uğraşın içine girmişti. Onu, Phi-
lip'in titreyerek durduğu bahçeye doğru götürdüm. "Peki ya
Kelley'ye ne oldu şimdi?" diye sordum.

"Gitti efendim. Alevlerden kaçtı, ama daha önce yazıları-
nızdan bazılarını almayı da ihmal etmedi."

"Bir de cam kabı" dedi Philip. "Üzerinde çalıştığınızı gör-
düğüm o cam kabı da aldı."

İşin doğrusu şöyleydi: Edward Kelley *homunculus* ile ilgili
gizli çalışmalarımı çalmıştı ve şimdi de evimin üst tarafı ha-
rabe haline gelmek üzereydi. "Bu adam gitmek üzere hazır ol-
duğu halde, çalışmalarımı mahvetti" dedim Philip'e. "Her şey
alevler içinde ve ben gözleri kırmızı bir pusla kaplayan şu kor-
kunç Polonya illetine tutulmuş gibi hissediyorum kendimi. Bak
neler geldi şu fakirhanemizin başına!" Çalışma odamın batı ta-
rafındaki penceresinden gelen ışığı görebiliyordum ve o anda
daha önceki rahatlığımdan tümüyle yoksun kaldığımın idraki-
ne vardım. Sona ermişti – kristal taş, kutsal masa, mumlar, kut-
sal örtü, hepsi ruh çağırma odasında yanıp kül olmuştu. Peki
ya kitaplarım? Böyle yokolup gitsin diye mi kütüphanemi mey-
dana getirmek için onca titizlenmişim? Mamafih hayalimde
gördüğüm karımın sözlerini hatırladım o anda: Tabiatla başla-
mış olsam da, sonsuzlukta bitirmeliydim. Başka bir yerde son-
suzluğa dek var olan bir şehir yoktu. Bunun üzerine kalbimde-
ki büyük ağırlık kalktı.

"Bu uğraşlardan elimi eteğimi çekeceğime ant içiyorum"
dedim Audrey'ye.

"Efendim?"

"*Homunculus*'um, yeni hayat arayışlarım yanlış bir hülya-
dan ibaretti."

Audrey zerrece bir şey anlamadan bana baktı; böylece on-
dan az öteye yürüdüm ve yeryüzüne ve semaya hitap ettim.
"Babamın ve karımın ruhları bana sadece tek bir gerçek ölüm-
süzlüğün bulunduğunu gösterdiler. Hayal dışında zamanı fet-
hetmenin ve sonsuza dek yaşamanın bir yolu yoktur. Bu haya-

tın sınırlarını aşıp üstüne ve ötesine geçen vücut değil, hayaldir.“ Bu dünyayı çok kereler görmüştüm, lakin inanç veya hayal gücümle değil; işte şimdi çıkılacak yeni bir yolculuk vardı.

O sırada Philip koşarak yanıma geldi. “Tüm hizmetkârlar toplandı efendim,” dedi, “artık hiçbir canlıya bir zarar gelemez.” Gözlerinde yaşlar vardı ve ben bir bezle gözyaşlarını sildim. “Dumandan” dedi. “Sadece dumandan.” Sonra ağır, iyiciltli bir kitap uzattı bana. “Bu kitabı kurtardım” dedi. “Karınızın odasındaydı.”

Hastalığı esnasında karımın hep yanında taşıdığı Kitabı Mukaddes’i hemen tanıdım. Tüm o kitaplarımın arasından sadece bu kurtulmuştu! “Şimdi Philip,” dedim, “benim için son kez çok önemli bir görevi yerine getirmeni istiyorum.”

“Hayır efendim, son görev değil—”

“Kitabı bir yerinden aç ve parmağını gittiği yere koy.”

Bu taşkın ruh halimde bana karşı çıkmaya casaret edemedi ve alevlerin kendisini çevreleyen ışığında kitabı dizlerine yatırıp tarttı ve bir yerinden açtı.

“Sana okumayı öğretmiştim” diye devam ettim. “Şimdi parmağını üzerine koyduğun yeri oku.”

Elbisesinin kirli yeniyle ağzını sildi ve sonra dili ziyadesiyle sürçerek ve tereddütlerle bana şunları lütfetti. “Seni çukura inenlerle beraber eski zaman kavminin yanına indireceğim; ve sende oturan olmasın diye seni çukura inenlerle beraber yerin derinliklerine, eski zamandan beri harap olan yerlere oturtacağım.”

Yangının çatırtısı nasılsa dinmişti lakin bölge gözcüleri tulumbaları ve su varilleriyle gelmişlerdi. Philip kitabı kapattı ve haykırışlar ve bağırışlar arasında benimle yüksek sesle konuştu. “Hezekiel” dedi. “Peygamberin sözleri.”

Kitabı Mukaddes’i ondan aldım, gürültü patırtıya sırtımı döndüm ve dereye doğru yürüdüm. Kitabı akan suya bıraktım ve o an daha kalıcı bir ev bulmak için bu evden ayrılmam gerektiğini anladım.

Çalışma odamı ve kütüphanemi yakıp kül eden alevler şimdi söndürülmüştü; diğer hizmetkârlara göz kulak olsun diye Philip’e gerekli talimatları verdikten sonra, toplanan kalaba-

lığı geçip Turnmill Lane tarafındaki ahırına yürüdüğ. Atımı alıp Finsbury Fields'e sürdüğ ve St. Botolph'un yakınlarındaki silah dökümhanesini geçtim, fakat burada atım ciğerlerine çektiği dumandan o kadar rahatsız olmuştu ki bir ulakla onu Clerkenwell'e geri yolladım. Sonra, güneye, nehre doğru yaya devam ettim.

Ey okur, bu yazılanların hiçbirini uyduran bir kalemin eseri değildir. Bu anlatılanların hepsini apaçık gördüm ve dahi yaşadım, lakin kalemim bir yerde sürçecek olursa, bir zahmet görülmemiş ve bilinmemiş hal ve tarzlarda ve dahi binbir çaba ve meşakkatle işini yaptığını hatırlayıverin.

Wapping bataklığına vardığımda yağmur devamlı yağıyordu ve orada harap taş bloktan ve metruk ve ıssız tepeden başka bir şey yoktu. Edward Kelley her şeyin kendi hile ve desisesi olduğunu söylemişti fakat bu toprağın altında gömülü duran bir şey bulunduğunu gayet iyi biliyordum; o hainin yanındayken açık seçik bir şey görmemiş olsam da, o şeyin maddi varlığını ve etkisini hissetmiştim. Yüksek sesle, "İşte burada duracağım," dedim, "her şey bana vahyedilene kadar. Burada dünyaya bir son vereceğim ve ona veda edeceğim."

Değişip başka biri olana dek, sonsuz bir süre orada durdum. İçimde bir şey kırılıyordu ve sanırım ağlıyordum. Hayır, ses bana ait değildi. Bu, tüm dünyanın ağlamasıydı ve bu pus tülünün ardında taş bloğunun yerinden yükselip büyük bir kemerin parçası haline geldiğini gördüm. Kemere doğru gittim lakin yaklaşmaya çalışırken aşağıya doğru indiğimi biliyordum. İleriye doğru giderken eski basamaklardan aşağıya doğru yürüyordum. Basamaklar yosunla kaplı eski taşlardandı ve yeşil ve yıpranmış hallerinde bana izahı olmayan bir rahatlık veren bir şey vardı. Sanki geçmişte geriye doğru adım adım ilerliyordum – mamafih, bu benim değil de başkalarının geçmişiydi. Bu basamaklar hiç bilmediğim bir çağın izlerini taşıyorlardı ve aşağıya inerken eski bir dilde *Oculatus abis* dediğimi duydum. Ayrılıyorsun, gören gözlerle.

Yürüyüş yolları güzelce kaplanmış ve yerin altında mahzenleri bulunan bir şehirde buldum kendimi; burada piramitler ve tapınaklar, köprüler ve meydanlar, çok yüksek duvarlar

ve kapılar, saf altından heykeller ve saydam camdan sütunlar vardı. Yeni bir cennete veya yeni bir yeryüzüne ait ve zamanın hiç işlemediği kutsal bir şehre benziyordu. Şimdi bana doğru tanıdığım biri geldi ve köpeği de onu izledi; artık üzerinde eski püskü ve kirli giysiler yoktu ve güneş gibi parlıyordu. “Yehuda’nın nefesinde, *lightmans’a* ulaştın” dedi ve sonra güldü. “Ama daha fazla argo konuşmanın gereği yok şimdi. Artık tek başıma yürümüyor, her şeyde var oluyorum.”

“Thebaî’nin binaları müzikle inşa edilmişti” diye karşılık verdim. “Peki bu görkemli eserleri ayakta tutan hangi güçtür?”

“Sen sırra vâkıf değil misin? Ruh asla ölmez ve bu şehir de insanın ruhsal bedeni içinde oluşuyor.”

“Her birimizin böyle bir vücudu var mı?”

“Evet ama bizler birbirimizin ve yaşayan her şeyin parçasıyız.”

Köpeğini okşamak üzere eğildi. “Artık ölüm yok, keder de, ağlama da. Artık acı da olmayacak, çünkü eski şeyler geçti gitti.”

Batan ve doğan bir güneşinkine benzer bir ışık vardı; öyle ki, şehir tümünden yanıyor ve havanın ortasında titreşiyor gibi görünüyordu. Her şeyde var olan ateşi biliyordum ve şimdi şehir sonsuzlukta oturan o alevin ısıyla parlıyordu. Clerkenwell’den Purse Alley’ye doğru yürüdüm ve Turnagain Lane’in köşesinde elimden tutup beni selamlayan karım ve babamla karşılaştım. Sonra bir başkası geldi yanıma. “Benim adım Dan Berry,” dedi, “ailesini arayan adam. Artık buldum. Ben hem başlangıcım, hem de son.” Holborn Hill’den aşağıya inerken, biri gülümseyerek bana doğru geldi. “Sözlerimin kaynağını başkalarının kitaplarında aradım durdum, ama bıraktım artık. Her şeyi yeniliyorum. Şimdi sözlerim gerçek ve inanç dolu.”

Kentimin bu kadar güzel olduğunu hiç bilmezdim ve öyle yürürken her şeyi ilk kez ve son kez görüyordum. Başlangıçta olacağı gibi ve sonda olduğu gibi. Yittiğini sandıklarım kurtulmuştu ve geçmişe gömüldüğünü sandıklarım da hâlâ yaşayanlar arasındaydı.

“Evet. Sana çok tuhaf bir şey anlatacağım. Bir yıl kadar önce Thames’in kıyısında yürüyordum. Southwark yakınlarını bilir misin? Tam o sırada birden evlerden oluşan bir köprü gördü-

ğümü sandım. Nehrin üzerinde uzanan, titreyerek parıldaayan bir köprü.”

“Londra Köprüsü çöküyor, çöküyor, çöküyor.”

“Yo, gerçekten. Işıktan bir köprü gibiydi. Yalnızca bir an görüldü, sonra kayboluverdi. Ama o an için iki kıyıyı birleştiren bir köprü vardı.”

“Herhangi bir şey olabilir Matthew.”

Köşeyi döndüm ve bana doğru yürümelerini izledim; yüzleri tanıdığım kişilerinkine o kadar benziyordu ki ellerimi kaldırıp onları selamladım. Tümüyle maddi yöntemlerle elde etmeye çalıştığım gerçek yaşam iksiriydi bu: hastalıkları onların başlangıçlarından ve sona ermelerinden önce de var olduğu için iyileştiren, yaşamı sonsuza dek koruyan, benim ruhlarla konuşmamı sağlayan yaşam iksiri.

“Şimdi beni dinle” dedim. “Senin bahsettiğin köprü İsa’dan sonra üçüncü yüzyılda taş bir su geçidinden ibaretti. Benim zamanımda iğne imalatçılarının meskeniydi, ama sonra evler kaldırıldı. Aynı yerde o kadar çok köprü inşa edildi ki hepsini anlatmam mümkün değil...”

“Bir şey daha vardı. Dinliyor musun, Daniel? Suyun üzerinde öyle titreşerek parıldaayan köprüyü gördüğümde, bir ışık hattı boyunca karşıya geçen insanlar da gördüğümü sandım. Tıpkı dalgaların üzerinde yürüyorlarmışçasına, hep birlikte alçalıp yükseliyorlardı. Gene de, bunlara inanmanı beklemiyorum.”

Caddeye bakan cephesi çok dar inşa edilmiş büyük bir eve girdiler; daha fazlasını anlatmak üzere peşlerinden gittim ama kereste ve alçı bulmayı beklerken sadece parlak camla karşılaştım. Eşikte bir çocuk dikiliyordu ve, “Bu kapıyı açmakla John Dee, ışığın tam bin yıl görünür olacağına inanıyorum” diyordu. “Şimdi açılmış olanı, hiç kimse kapatamaz.” Ama sonra ev gözümün önünden kayboldu. “Nasıl da doğru hesaplamışım gördün mü?” Çocuk gene orada duruyordu. “Çünkü bak bin yıl geçti bile.” Sonra çok sayıda çanın sesini duydum – kilise çanlarını, veba çanlarını, tüccarların çanlarını ve cinleri kovmak için kullanılan çanları.

Ve sonra bir çocuk taşıyarak ve doğum yapıyormuş gibi

çığıllıklar atarak annem yanıma geldi. “Yeniden doğdun John Dee ve Londra denen bir şehirde büyüyeceksin.”

“Ama ben Londra’yı biliyo–“

“Bu şehri biliyor olamazsın. Orada senin yerini bir başkası alacak ve sen onun içinde yeniden yaşıyor olsan da, ünün ve adın dışında o seni bilmeyecek. Gene de, kendisini bulmaya çabalarken bir ihtimal seni de bulacak.”

En azından bu doğru – öyle ki, bu tarihçenin ne kadarının bilinenden, ne kadarının benim uydurmamdan oluştuğunu bilmiyorum. Geçmiş dediğimiz şey nedir ki sonuçta? Yazma edimiyle yaratılan şey midir, yoksa kendisine özgü, maddi bir gerçekliği var mıdır? Onu keşfetmekte miyim, yoksa uydurmakta mı? Ya da onu kendi içimde keşfediyor olabilir miyim; öyle ki, böylelikle hem kalıcı bir kanıtın gerçekliğine hem de şu anki içe doğmanın anındalığına sahip oluyor? Beni bu sonuca götüren *Doktor Dee’nin Evi* kitabının ta kendisidir: Hiç kuşkusuz, bu kitabın kapakta ve baş sayfada adı görünen kişi tarafından yazılmış olmasını beklemiştinizdir, ama aslında sözcüklerin ve ifadelerin birçoğu John Dee’nin kendisinden alınmadır. Onun sözleri değilse eğer, çağdaşlarına aittir. Tıpkı onun birtakım mekanik parçaları alıp uçabilen bir böcek yapması gibi, ben de birtakım anlaşılmaz metinleri toplayıp onları yeniden düzenleyerek bir roman oluşturdum. İyi de şimdi, Doktor Dee kendi tutumlarımın ve obsesyonlarımın yansımından mı ibaret, yoksa aslına sadık kalarak yeniden yaşam vermeye çalıştığım tarihsel bir kişilik mi?

Ah, Dee, Dee, kendi zamanının ve benimkinin o kadim şehrinde dolaşırken seni bir an için gördüğüm o geçitten çık da gel. Benim dışarıda durduğumdan haberdar, dışarıya çıkarken benimle konuşmadı ya da konuşmayacaktı: Kuşkusuz, bir öykü oluşturmak için kullanılmış olmayı üzüntüyle karşılaşmıştı. Buna karşın, bu büyük hoşnutsuzluğunu hak etmediğimi düşünüyorum ve konuyu tartışarak kentte yürüdük. Dee beni çok sayıdaki hatalı anlatımlarımdan dolayı eleştirirken, ben de kendisini yaşama döndürdüğümü ve insanların belleklerinde yeniden yer almasını sağladığımı ileri sürdüm. “Dünyayı böylece kandırabilirsin” dedi. “Ama ben, beni iyi resmetmediğini ve

tasvir etmediğini gayet iyi biliyorum; aklındaki kurtlara yaraşır şekilde kurt yenikli bir resim olması dışında elbette. Senin ezginin sözleri kusurlu ve acemice. Ben senin küçük adamın değilim. Senin *homunculus*'un değilim. İşte bu nedenle, sana diyorum ki, şu eski şarkılarına bir son ver ve bu tarihçeyle vedalaş.”

“Buluşumun yaşadığını görmeden onunla vedalaşmam mı gerekli?”

“Neden kendi zamanını yazmıyorsun? Neden ondan kaçırıyorsun? Nedeni kendi benliğinden kaçıyor olman mı yoksa?”

Ardından uzun uzadıya kahkahaların geldiği bu tartışmanın sesini duydum. Ve kentin içinde yürürken, o kadar çok evin ve caddenin gözümün önünde solarak yok olduğunu gördüm ki, sanki sonsuza dek gölgelerin üzerinde yürüyormuş gibi oldum. Kapı aralarında dikilen kent sakinleri vardı ve kapıları açıldığında ışığa boğuldular; ve sonra suya doğru hareket eden kadınların ve erkeklerin silüetleri vardı, çünkü bir zamanlar burada bir deniz vardı; duman gibi kabarak yükselen tepelerin, kırmızı ve mercan rengi balçık dağ sırtlarının, hâlâ aralarında yürüyor ve Doktor Dee'yi düşünüyor olduğum caddeler ve evler için biçimlendirilebilecek taşların yanından yürüyen insanlar vardı. Dee, ışığın maddeye dönüştüğüne ve tam da bu maddi dünyanın oluşumunda, şimdiye kadar belirsizlik ve karanlıkla kaplı kalmış olan ruhun gizemlerinin keşfedilebileceğine inanıyordu. O sırada, kendi ışığımı Londra'nın karanlık caddelerine düşürürken, ışığım beni kaplayan sisin o büyük kubbesine çarptı: Gökyüzü ve yeryüzü ve deniz ve su kaynakları ve caddelerin tozu sanki birbirine karışıp harman oldu. İşte ışık yüzlerine ilk kez çarpar halde, Londra'nın unutulmuş sakinleri de yanımda yürüyorlardı – Arrow Lane'in Moravyalıları, Ranter'lar, Jakob Böhme'nin takipçileri. Başka kim vardı yanımda? Beyaz deri ceketiyle Mary; Nathaniel Cadman; Margaret Lucas; Ferdinand Griffen; Matthew Palmer; Edward Kelley; Daniel Moore; Katherine Dee; hepsi de hâlâ kentte yaşayan, diğer pek çokları.

Bir öksüz gibi, dünyanın karanlık maddeleri arasında kutsal bir evin işaretlerini arayıp durduğum doğa içinde başladım, ama şimdi sonumu sonsuzluk içinde bulmuş haldeyim. Bu, ye-

rin altında yitirilmiş bir kent değildi. Perde yırtıldı ve parlayan yıldızlar sonsuza dek gitmiş olsa da, düşgücünün ışığı her köşesini ve her mahallesini, her caddesini ve her evini, kendisinden gelmiş ve kendisine dönmüş olduğum bu yeri doldurdu. Düşgücü ruhsal bedendir ve ezelden ebede var olur. Hepsi bu.

“Neyse, bütün öykü bu işte. Bundan sonra kayboldu.”

“Nasıl kaybolabilir ki?”

“Burada, bu evde bir yangın çıkmıştı. Ama Doktor Dee asla bulunamadı.”

“Bu kadar çok şeyi nereden biliyorsun?”

“Ah, aslında hiçbir şey bilmiyorum. Geçmiş çözmek güç. Bir kişiyi ya da bir olayı anladığınızı sanıyorsunuz, ama bir köşeyi dönüyorsunuz ve her şey sil baştan değişiyor. Tıpkı bu ev gibi. Hiçbir şey yerinde durmuyor sanki. Peki şuna ne dersin? Burası Doktor Dee'nin hayallerini gördüğü oda olabilir pekâlâ. Az önce ne dedim ben bu oda için?”

“Ruh çağırma odası. Ya da ruhlar odası. Ne oldu Matthew?”

“Demin bir şey duydun mu?”

“Hayır.”

“Ben bir ses duyduğumu sandım.”

“Eh, bir dahaki sefere, köşede soluk ve titrek bir ışık olarak görürsün Doktor Dee'yi.”

John Dee tüm bunları duydu ve memnun oldu. Ve evet, şimdi onu görüyorum. Onu karşılamak için kollarımı açıyorum ve o da yumuşak bir sesle bana şarkı söylüyor.

“Londra Köprüsü çöküyor,
Çöküyor, çöküyor...”

Ah sen ki her şeyin içinde var olan ışığı aradın, iki kıyı arasında başka bir köprü yaratmama yardım et. Ve böylece kutlamada bana katıl. Sokul, bana doğru gel ki bir olabilelim. İşte o zaman, şimdi ve sonsuza dek, Londra günahlarından arınacak ve özgür olacak ve bu kentte birlikte yaşadığımız –yaşayan ya da ölmüş– herkes mistik evrensel kent olacak.

Londralı Matthew Palmer, babasından miras kalan eski evi araştırırken, evin eski sahibinin 16. yüzyılda yaşamış matematikçi, astrolog, simyacı ve kara büyücü Doktor Dee olduğunu öğrenir. Ama asıl dehşeti, babasının ve kendisinin aslında kim olduklarını öğrendiğinde yaşayacaktır...

Dickens'dan bu yana hiçbir romancı Londra'yı Peter Ackroyd kadar güçlü anlatamadı. Ackroyd, başrolü yine Londra'ya verdiği *Doktor Dee'nin Evi*'nde, bu muazzam, soğuk ve gizemli kentin her ayrıntısını yetkinlikle kavrayıp aktarıyor.

ISBN 978-975-08-0796-0

9 789750 807961